

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

PROTOKOL

OVER

**FORHANDLINGERNE VED
DET 11. LANDSMØTE**

AVHOLDT I BERGEN 19.—27. MAI 1913

331.81 (481)2

Av 132

3X

KRISTIANIA 1913. TRYKT I ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Protokol

over

forhandlingerne ved Norsk arbeids- mandsforbunds 11. landsmøte

avholdt i Bergen 19.—27. mai 1913

ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Kristiania 1913 :: Arbeidernes aktietrykkeri

331.81(481)2
Ar 17 L
3x

ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Landsmøtets høitidelige aapning.

Mandag 19. mai 1913 aapnedes Norsk arbeidsmandsforbunds 11. landsmøte kl. 1. i Folkets hus i Bergen. Den store festsal var smukt dekorert med norske, danske og svenske flag og organisationsfaner rundt gallerierne. Paa scenen var dirigentpladsen med en bakgrund av flag, grantrær og Bergens bys vaaben samt *Tranaas'* bekjendte maleri av Stavanger støperi. Foran scenen stod talerstolen, hvorifra førte 2 tverborde med plads for hovedstyret og de indbudne gjester. Repræsentanterne var placerte langs 4 langborde; og hvor der er hjerterum, viste der sig ogsaa her at bli husrum nok. Forbundets forretningsfører

Richard Hansen

anmodet repræsentanterne om at avsyngte følgende av *H. Østerholt* forfattede kampsang til Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte 1913:

Mel.: Jeg vil værge mit land.

Se det svulmer av vaar
og med skumhvirvel gaar
selv den fattigste bæk i den solsterke dag.
Og den mægtige aa
i sin kraftfylde maa
skyte fangarme ut i sit flommende jag.

Se det dirrer av kamp
i fabrikrøk og damp
hør turbinernes skovler i skumsprøiten slaar.
Gjennem gneis og granit
gaar erobringens ridd.
I et eventyrland vi fortryllede staar.

Men den sterkeste bæk
skyller dog ikke væk
alle spor av det menneskeblod som gik tapt.
Alle taarer som randt,
alle drømme som svandt,
er nok usselt betalt med det guld som er skapt.

Ja en svimlende gjeld
til den fattige træl
er en følge av fyrsternes eventyrfærd.
og hver en blodplet de ser
hvor de danser og ler,
den skal minde dem saart om hans menneskeværd.

Se det svulmer av vaar
der vi kampglade staar
under ildrøde faner med stormsterke krav.
Og vort eventyrland
i begeistringens brand
vi erobrer en dag over fyrsternes grav.

Derpaa holdt formanden følgende

Aapningstale:

Ærede repræsentanter!

Det er i disse dage nøiagtig 11 aar siden vort forbund avholdt landsmøte her i Bergen.

Naar jeg nu paa hele forbundets vegne hilser dere alle velkommen til Norsk arbeidsmandsforbunds 11te landsmøte, vil jeg forinden jeg gaar videre dvæle litt ved mindet om en mand, som var med i alle disse aar, men som døden har revet bort fra os. Jeg tænker her paa vor forrige kasserer Kristen Tørres. (Forsamlingen reiser sig.) Det var for 11 aar siden i denne sal, at han blev valgt til forbundets hovedkasserer, et hverv, som han altid skjøttet med omhu og interesse i den grad, at alle forbundets medlemmer følte sig tryk for den finansielle ledelse av forbundets anliggender.

Han blev derfor ogsaa enstemmig gjenvalgt paa vore senere landsmøter og skjøttet sit arbeide med aldrig svigtende interesse indtil sygdommen for et aar siden knækket ham og la ham i en for tidlig grav.

Det skal sies idag, naar vi i taknemmelighet mindes ham, at han altid var den jevne, greie og konsekvente organisationsmand, der kjendte sin pligt og søkte at utfylde den til det sidste.

Vi vil mindes ham med tak og forene os i et «fred med hans minde.»

La mig saa faa uttale et ønske om at dette landsmøte maa bli av likesaa stor betydning for vort forbunds fremtidige utvikling som det forrige landsmøte, vi avholdt i Vestlandets hovedstad.

Det var store og betydningsfulde beslutninger vi fattet her i denne sal for 11 aar siden. Det var dengang man gik over til det system, vi senere har beholdt med ukentlig kontingent, hvorved denne blev betydelig forhøiet imot hvad den var før. Likesaa gik man til det skridt at vedta en fast kontingent til forsikringskassen, hvilken traadte ikraft fra 1. januar 1903. Tidligere var forsikrings-

bidragene tilveiebragt ved ekstrautligning i hvert enkelt tilfælde. Ser vi nu paa resultatet av denne kasses virksomhet, saa er der al grund til at være tilfreds med den dengang truffne beslutning. I de 10 aar som denne kasse har virket har den fra intet utviklet sig til at den ved utgangen av 1912 besat en kapital av kr. 181,712.42, og allikevel har den i disse 10 aar utbetalt 283 forsikringsbidrag og 50 begravelsesbidrag med tilsammen kr. 115,525.00. Hvor mange savn er ikke avhjulpet, og hvor megen trøst har vel ikke disse bidrag bragt til avdøde medlemmers etterlatte.

Ser vi endvidere paa den utvikling av medlemsforholdet som er foregaat i løpet av disse 10 aar, saa tror jeg at kunne si, at denne fremgang overtræffer selv de dristigste forhaabninger paa vort landsmøte i 1902. Vort forbund hadde ved utgangen av 1902 ialt 4067 medlemmer og 10 aar senere eller ved utgangen av 1912, 22,237.

Dette er sammenligninger, resultater, som kan bevises ved tal.

Hvad forbundet forøvrig har utrettet til varetagelse av medlemmernes interesser i form av lønsforhøielser og forbedring av arbeidsvilkaarene paa anden vis lar sig ikke nøiagtig angi i tal, men for dem som har fulgt med i disse 11 aar og lagt merke til den raske lønsbevægelse, som har foregaat inden vort forbund, vil det staa klart, at denne virksomhet har tilført vore medlemmer mange millioner kroners merindtægt. Kunde man opnaa en fuldstændig beregning av dette, vilde man bli forbauset.

Men endda er ikke dermed alt sagt om forbundets virksomhet i disse 11 aar. Der maa ogsaa lægges merke til de kulturelle fremskridt, som arbeiderne gjennom sin organisation har gjort i denne tid. Hvor langt anderledes selvbeviste og stolte er ikke arbeiderne nu imot dengang. Hvor meget har ikke arbeiderne vundet i erkjendelsen av sit eget menneskeværd, og hvor meget mer er ikke arbeiderne agtet og respektert efterat de fik en sterk fagorganisation.

Det har kostet kamp og store ofre mer end en gang at opnaa denne respekt og anerkjendelse av arbeidernes organisation. Men arbeiderne har vokset med denne kamp, saa de idag ikke lenger behøver at tvile paa, at det er mulig at storme de skanser, som endnu staar hindrende iveien for deres stands endelige seir.

Vi har ved de senere aars valg til stortinget og kommunestyrene erfart, at arbeiderne i stedse større utstrækning forstaar at gjøre sig gjældende, og disse resultater skyldes for en overveiende del den vekst vore faglige organisationer har hat i de senere aar. Jeg tør vel ogsaa paastaa, uten at gjøre nogen uret mot de øvrige organisationer, at paa det omraade, med hensyn til at sprede faglig og politisk opplysning, har vort forbund gaat i spidsen. Eksempelvis kan jeg nævne at der siden aaret 1900 er anvendt ialt 83,000 kroner til agitation fra vort forbund. Hertil kommer saa al den agitation som har været utført leilighetsvis av forbundets og avdelingernes tillidsmænd samt den planmæssige agitation som har været drevet utelukkende for avdelingernes regning.

Jeg tror og mener derfor, at vi stort set kan være stolt og gla for den fremgang vore organisationsbestrebelsers har git i de aar

som er gaat, siden vi sidst holdt kongres i denne sal, og jeg tror ogsaa, at vi har de bedste utsigter til i fremtiden at vinde endnu yderligere fordele for arbejderklassen, om vi bare kan faa ro til fremdeles at arbeide under enighetens tegn i tro og begeistring for den sak, som ligger os alle paa hjertet.

I 1902 fattet landsmøtet en række vigtige beslutninger paa basis av den erfaring, man dengang hadde gjort, og det har vist sig at det var gode beslutninger, som har git vort forbund endog en større tilslutning, end man dengang vovet at haape. Man hadde dengang endnu ikke nogen store resultater at paapeke fra organisationsarbeidet, man stod fremdeles paa et agitationsstandpunkt og forstod, at saa længe man ikke hadde vundet nogen større tilslutning, saa var det ikke at vente, resultaterne skulde bli store. De kampe man dengang hadde utkjempet var faa og resultaterne ikke videre gode. Forbundskassen var tom og konjunkturerne paa arbeidsmarkedet var heller ikke av de bedste efter avslutningen av den store jobbetid i slutten av 90-aarene. Men der var tro og begeistring og kjærlighet til organisationen, som holdt motet oppe, saa de mænd som dengang var samlet her, gik fra hinanden med løftet om trods al motgang at kjæmpe forbundet frem til en magt.

Der kom et telegram fra Røros til landsmøtet i 1902 som lød saaledes:

«Fram, fram og ikke tilbake.

Lad det bli vort kamprop i kommende dage.»

Denne manende opmuntring fra kamerater, som dengang hadde været ute i en langvarig konflikt og kun opnaadd at avværge halvdelen av det bebudede lønsnedslag, beviser, at der var tro og begeistring inden rækkerne. At det var folk, som ikke ga sig over for motgangen, men var beredt til at ta nye tak.

Og maningen fra Røros dengang er blit fulgt i de aar som er gaat. Fram, fram og aldrig tilbake, det har været kampropet hittil og det maa ogsaa bli det herefter, om vi vil gjøre os fortjent til den samme ros av efterslegten, som vi nu kan yde vore forgjængere.

Vi har paa dette landsmøte mange og store opgaver at løse, og jeg føler mig forvissat om, at de her fremmøtte repræsentanter, vil gjøre sit bedste for at finde en tilfredsstillende og for forbundets fremtid gavnlig løsning.

La os ikke være i tvil om, at vi ved forenede anstrengelser skal kunne magte at overvinde den motstand, som pengemagten har organisert mot arbeidernes fagorganisation. Saafremt vi formaar at holde sammen og avværge al indre strid, saafremt vi koncentrerer alle vore bestræbelser paa at bekjempe vore naturlige motstandere, kapitalisterne, og søker at finde den til enhver tid heldigste taktik og kampmaate, vil det utvilsomt lykkes os at bryte den mur, som pengemagten har reist mot vore krav. Vi skal hverken overvurdere eller undervurdere den motstand, vi har at bekjempe, men se saken som den virkelig er, samt indrette vor organisation efter de forandrede forhold, som vi er kommet ind i, saaledes at den kan magte de opgaver og fylde de krav, som tidsforholdene og utviklingen stil-

ler til den. — Det er derfor med tro og tillid til dere repræsentanter jeg nu ønsker dere velkommen.

Forbundsstyret har i likhet med tidligere praksis tillatt sig at indby repræsentanter fra vore utenlandske broderorganisationer samt fra arbeidernes faglige landsorganisation og Det norske arbeiderparti.

Arbeidernes organisation, den faglige og politiske — er jo den samme i alle land. Vi har de samme motstandere at bekjempe, de samme opgaver at løse, hvad enten vi bor i Norge, Sverige, Danmark eller hvilket som helst andet land i den kapitalistisk civiliserte verden. Det er følelsen herav som har lært arbeiderne at slutte sig sammen internasjonalt, og derfor er det ogsaa blit en ret og en pligt for vore organisationer at delta i hverandres kongresser, baade for at lære noget av hverandre og for at konstatere, at bevegelsen foregaar efter de linjer, som den internationale solidaritet forpligter os til.

Fra Dansk arbeidsmandsforbund er fremmøtt vor gamle bekjendt fra tidligere landsmøter, hr. Lyngsie, formand for 33,000 arbeidsmænd i Danmark, samt forretningsføreren for Jylland og Fyn, hr. Carl Dreyer. Naar vi hilser dem velkommen til vort landsmøte, saa er det i erkjendelsen av, at vi altid har hat saa meget at lære av de danske arbeidsmænd.

De har forstaat at holde sammen i onde og gode dage, og de har saamen prøvet begge dele; men de har forstaat at holde motet oppe og kunnet bekjempe den mismotets og undfaldenhets aand, som forkynder, at det er faafængt og nytteløst at arbeide med den gamle fagorganisation. De har forstaat, at aarhundreders uretfærdighet og undertrykkelse ikke lar sig fjerne ved resolutioner og protestuttalelser, men at der skal planmessigt og maalbevist arbeide til for at erobre samfundet for arbeiderne.

Vi er dem taknemmelig for eksemplet og haaper at de maa faa det indtryk her hos os, at ogsaa vi forstaar nødvendigheten av indre samhold og seigt, maalbevist arbeide.

Fra svensk grov- og fabrikarbeiderforbund er fremmøtt hr. Janne Jönson og forbundets ordförande, Kumlander.

De repræsenterer en organisation, som har prøvet mer end nogen anden i Skandinavien. De har i kampen for arbeidernes sak i fuldt maal faat prøve, hvilken motstand arbeiderne har at kjæmpe med, naar det gjælder for arbeidsgiverne at sætte alt ind paa at bevare sin magt. De har tat en tårn, ikke bare for Sveriges arbeidere, men for hele Nordens arbeiderstand, ved den fortvilede kamp de kjæmpet i 1909 og hvor indsatsen var intet mindre end arbeiderklassens medbestemmelsesret paa arbeidsvilkaarene.

Vi kjender alle til hvorledes den kamp løp av, saa jeg skal ikke gaa i detail her med at berette om dens forløp. Vi vet at arbeiderklassen gik svækket ut av kampen og at tusener av medlemmer gik tapt for organisationen, men der staar dog fremdeles en maalbevisst og begeistret skare igjen, som ikke har mistet motet og som er beredt til at ta kampen op paanyt. De sidste kongresser, som har været avholdt nu i Sverige, viser ogsaa at tilslutningen til organisationen er i vekst, saa det forhaabentlig ikke vil vare længe

for de svenske arbeidere atter har tilkjæmpet sig den indflydelse som de før besat. Vi takker de svenske arbeidsmænd for den indsats de har gjort for arbeidernes sak, for det eksempel de har gitt os, og for den lærdom vi har faat ved deres kamp — en kamp, som for eller senere maatte bli utkjæmpet i et eller andet av de nordiske lande.

Fra Arbeidernes faglige landsorganisation er fremmøtt dennes formand, Ole O. Lian, der er os alle bekjendt for sit utrættelige arbeide i organisationens tjeneste.

Endelig har Det norske arbeiderparti vist os den oppmerksomhet at la sig repræsentere. Da dets sekretær, stortingsmand Magnus Nilssen, er forhindret møter redaktør Vidnes. Særlig har samarbeidet mellom vort forbund og arbeiderpartiet alltid været godt. Vi stod jo for ganske faa aar tilbake tilsluttet partiet som forbund, og naar dette nu er ophørt, saa er det skedd av rent praktiske hensyn, av hensyn til partiets nye organisationsform.

Men tiltrods herfor har dog Arbeidsmandsforbundet og partiet jevnlig hat samarbeide, bl. a. ved at iverksætte fælles agitation o. s. v. Vi har derfor ofte faat den ros i borgerpressen, at Arbeidsmandsforbundet er et fagforbund med et sterkt politisk islet. Det skulde selvfølgelig være en bebreidelse mot os, men vi har ret til efter min mening at være stolt over denslags omtale.

Vi er derfor ogsaa gla for at vi idag har en saa fremskutt representant fra partiet tilstede paa vort landsmøte.

Med disse ord vil jeg ønske de fremmøtte representanter fra avdelingerne, saavel som de indbudne gjester velkommen og uttale haapet om at det maa lykkes os ved forenede anstrengelser at finde en heldig løsning paa de saker som foreligger til behandling.

Dermed vil jeg erklære Norsk arbeidsmandsforbunds 11. landsmøte for aapnet. (Bifald.)

Forretningsfører Lyngsie

takket de norske fagfæller og forbundsfæller for indbydelsen til kongressen. Den lange reise fra Danmark skulde være et bevis for, at de danske arbeidsmænd ønsket fremdeles at staa i det nære kameratekskap med de norske arbeidsmænd som hittil. Formandens tale vidnet om, at arbeidet siden sidste kongres hadde baaret opad og fremad. Og at haapet om fortsatt fremgang vilde gaa i oppfyldelse, bebudet Richard Hansens kloke ord.

I Danmark arbeidet man videre paa det gamle grundlag ad de kjendte baner. Vore bestræbelser at høine arbeidsmandens kaar kulturelt og økonomisk, naaes ikke ved resolutioner og tomme ord, men kun ved én sterk og fast tømret organisation. Men man var kommet op i eiendommelige forhold med de saakaldte nye tanker og nogle reformatorer, som sa, at bare man smider de gamle former bort og griper de nye, skal alt gaa raskere. Men et gammelt ord sa, at man ikke slaar det gamle vand bort, før man har det rene.

De store ord om solidariteten, det meget rabalder og den

«sterke» opposition hadde selvfølgelig borgerbladene forlængst be-rettet om. Ti ingen er ivrigere til at reklamere for den «nye» bevægelse end borgerpressen. Men trods alt, hvad bladene fortalte, kunde taleren forsikre, at der i Danmark ikke var nogen slinger i valsen.

Der arbeidedes videre paa at styrke organisationen økonomisk og i enighet for at forbedre de gamle vaaben, hvormed man trods lockouttrusler andenhver dag og trakasserier har avtvunget de sammenrottede organiserte arbeidsgivere million paa million i løn.

Og ogsaa medlemsantallet var — trods alt — stadig stigende, saaledes at taleren repræsenterte 33,000 organiserte og det vil igjen si, at 90 pct. av arbeidsmændene i byerne tilhører Dansk arbeidsmandsforbund. Taleren ønsket, at han og hans kolleger, naar denne kongres var over, maatte ha lært meget av norske kamerater og at arbeiderbevegelsen i Norge fremdeles maatte gaa opad og fremad paa de gamle baner med de forbedringer, som tiden kræver. (Bifald.)

Forretningsfører Janne Jønsson

takket ogsaa paa egne og sine kollegers vegne for indbydelsen og bragte en hilsen fra det lille svenske forbund, hvis kongres netop var avsluttet. Arbeidsmændene i de forskjellige land har jo fælles interesser at ivareta og det var taleren en glæde at hilsenen fra Røros: Fremad, fremad, var gaat i oppfyldelse i Norge, og at det hittil ikke har lykkedes at slaa organisationen tilbake. Forstod man enighetens og samholdets betydning skulde det heller aldrig ske. Og det var talerens inderligste ønske at det fremdeles maatte gaa fremad; fordi det ene forbunds kraft og styrke ogsaa var en styrke for de andre forbund.

Taleren erindret om dengang Norsk arbeidsmandsforbund var det mindste i Skandinavien. Det svenske forbund var engang det største; men naar det nu var det mindste, var det ikke paa grund av manglende enighet og solidaritet. 1909 vil nok mange gjerne glemme; men nu staa alle enig om saa godt som mulig at gjenvinde hvad fienden dengang tok fra os. Ogsaa paa vore kongresser har vi hørt den tale: «Nu ser I vel at det ikke gaar an at bygge videre paa det gamle grundlag», og de har villet rive alt ned, for ogsaa hos os at ville bygge flere hus istedetfor et hus, som var solid. Men vor netop avsluttede kongres var et levende bevis paa at man hadde faat nok av denslags taler og stod i samholdets tegn. Det peker fremad, trods 1909. Og saa langt er vi nu kommet, at skarerne igjen er vokset, saa vi ifjor var flere end i 1911 og 1910. Det er lykkes os igjen at bli 14,000 medlemmer. Men man vil forstaa hvor mange der er faldt paa slagmarken, naar man husker vort tidligere store medlemstal. Men vi forstemmes ikke. De som var med og bygget op første gang er endnu med. Efter kampen med kapitalmagten har vi arbeidet paa vor organisations utbedring. I 1909 gjaldt det intet mindre end vor organisations væren eller ikke væren, og vi glæder os efter et slikt slag over, at vi endnu er til som organisation. Og hvis vi ikke hadde tat denne støt, hadde ellers et andet

land maattet gjøre det. Derfor hadde 1909 i Sverige ogsaa betydning for broderorganisationerne.

Og det skal ikke drøie længe, før vi atter rykker værdig frem, da det er tapre og ærlige stridskamerater som staar igjen. Og vi ønsker ikke at hjelpe arbeidsgiverne i deres kamp mot os.

Med glæde konstaterte taleren det store repræsentationstal, og naar kongressen holdtes i Vestlandets hovedstad, var det et sikkert tegn paa, at bergenserne vilde samarbeide baade med nordmænd (!), svensker og dansker.

Det er vigtige beslutninger, som her skal fattes, og naar taleren haapet, at de vilde munde ut i styrkelse av organisationen, vilde det samtidig si, at arbeidsmændenes kaar i hele Skandinavien vilde bedres. Ti den union, som arbeiderne har knyttet, holder i Norden som mellem arbeiderne i alle land.

Forretningsfører Lian

overbragte en hilsen til landsmøtet som repræsentant for fællesorganisationen av de faglige organisationer. Til takken for indbydelsen og formandens velkomstord bragte han ogsaa Norsk arbeidsmandsforbund en tak for det arbeide forbundet hadde nedlagt saa at det var et kraftig led i den fælles kjæde. Taleren var forvissat om, at det gode samarbeide vilde fortsætte som hittil, og formanden har allerede sagt det som bør siges om forbundets fremgang. Men man skulde mindes om, at hverken Norsk arbeidsmandsforbund eller Den faglige landsorganisation er resultat av en tilfældighet, men av planmæssig, bevisst administrations- og organisationsarbeide. Likesaalitt de 22,000 forbundsmedlemmer som de 62,000 medlemmer i landsorganisationen er «tilfældige», men de er uttryk for arbeiderklassens voksende overbevisning om at det er organisationen som fører frem.

Nogen sier, at det burde gaa raskere; ja, det synes vi alle.

Men, sies der, organisationerne maa være mere aggressiv, arbeidsgiverne maa slaas ned og det socialistiske samfund indføres med et slag.

Der er meget i denne bevægelse som er godt, men vi maa forstaa begrænsningens kunst, ti dersom vi ikke selv forstaa den, saa er der nok andre, som vil lære os den ting.

At alle skyver paa er bra, men vi maa ikke misbruke vore midler. Derfor maa organisationen i hovedsaken gaa frem som hittil. Den gjennomlever likesom perioder. 1911 var kampens periode i særlig utpræget grad, skjont vi jo altid lever i kamp. 1912 var en agitationens periode, da vi fik mere tid til agitation baade for partiet og fagbevægelsen. 1913 er forberedelsens og undersøkelsens tid. Foruten 3 landsmøter i pinsen og dette landsmøte, træder træarbeiderforbundet sammen om 3 og den store faglige landskongres om 4 uker.

Denne periode er like saa betydningsfull som de foregaaende. Og taleren var overbevist om, at man forstod dette møtes store betydning og at det skulde lykkes at finde en tilfredsstillende organi-

sationsform. Saasandt enhver deltager er fremmødt med ærlig vilje og tro paa organisationens enhet var taleren likeledes forvissat om, at man skulde finde midler til at føre Arbeidsmandsforbundet og hele den arbeidende klasse fremover til bedre livsvilkaar. Tillykke med møtets forhandlinger og tak for indbydelsen. (Bifald.)

Redaktør Vidnes

besteg derpaa talerstolen og holdt følgende tale, idet han oplyste at partiets sekretær, Magnus Nilssen, var forhindret fra at komme paa grund av stortingsarbeide:

Jeg har i oppdrag fra styret for Det norske arbeiderparti at takke Arbeidsmandsforbundet for indbydelsen til dette landsmøte og overbringe det centralstyrets hjertelige hilsen. Det var med opriktig glæde og tilslutning at vi mottok indbydelsen og besluttet at sende et av styrets medlemmer hit. Arbeidsmandsforbundet indtar jo en særlig fremragende plads i den norske arbeiderbevægelse. Og det gjør det ikke bare fordi at det er det største av alle fagforbund i landet, men ogsaa fordi og særlig fordi, at det tiltrods for sit vældige omfang og sin omslutning av mange forskjellige arbeidsgrene, er helt gjennomtrængt av socialismens aand og socialdemokratiets samfundsopfatning. Skjont Arbeidsmandsforbundet er yngre av aar end Arbeiderpartiet, kom senere end dette, har det allikevel i vort vidtstrakte land paa mange steder været en forløper for socialismen. Forbundet har sendt sine agitatorer ut til de fjerneste arbeidspladse, hvor partiet endnu ikke har naadd med *sin* agitation. Og det fik dannet avdelinger utover, samlet store og smaa klynger av arbeidere her og der. Og vi la merke til, at mens det saaledes agiterte for sin organisation, skapte det ogsaa socialdemokrater, saa vi fik stemmer ved valgene der, vi ikke hadde ventet det. Socialismen grodde og vokste i plogfurerne efter Arbeidsmandsforbundets agitation. «Social-Demokraten» og de andre partiblade fik abonnenter ogsaa fra steder, hvor vi ansaa klimaet og jordbunden for at være saa karrig og kald, at vi ikke hadde voget os frem dit. Det er umaadelige fortjenester av socialismen fagorganisationen paa denne maate har indlagt sig.

Arbeiderpartiet har paa sin side ogsaa lagt en overordentlig sterk vekt paa den faglige agitation. Det er ogsaa dets oppgave. Hvor det har hat en særlig forpligtelse til det og hvor det har kommet til, har partiet tat initiativet til dannelse av fagforeninger. Særlig var dette tilfældet paa et tidligere tidspunkt. Partiet har gjort dette i erkjendelsen av, at særlig *fagbevægelsen* er det *prægnante uttryk* for den *klassekamp*, som socialdemokratiet maa føre, indtil det har lykkes det at utrydde den sociale klasseforskjel. En moderne fagorganisation kommer alltid til at bli socialistisk og revolutionerende i sine virkninger. Naar man gjerne taler om at vi har to arbeiderbevægelser, en faglig og en politisk, maa man erindre, at denne skjellen mellem to bevægelser kun betyr en *praktisk arbeidsdeling*, idet bevægelsen har skapt sig særlige organer til ivaretagelse av de faglige og politiske interesser. Og denne arbeidsdeling har

vist sig heldig, men alle er vi klar over, at i virkeligheten er der bare én arbeiderbevægelse og at de politiske og faglige organisationer forfølger det samme maal: samfundets sosialisering og arbeiderklassens frigjørelse fra den privatkapitalistiske utbytning. Med stolthet kan vi idag peke paa, at vi har opnaadd store resultater, særlig gjælder det fagbevægelsen. Det er 63 aar idag siden Marcus Thrane indleverte sit bekjendts *bonskrift* til kongen med 13,000 underskrifter. Idag gaar ikke arbeiderne længer med *bonskrifter* til magthaverne. Gjennem organisationen er de *selv* blit en *magt* og stiller *krav*.

Norsk Arbeidsmandsforbund har ved sit rike og frugtbringende arbeide bidrat mægtig til den hurtige vekst og den økonomiske og politiske magt, som hele vor bevægelse kan opvise idag. Herfor bringer jeg Det norske arbeiderpartis tak og ønsker landsmøtet her tillykke med de forhandlinger som nu skal begynde, og som vi alle haaper og tror skal bli til gagn og glæde for vor fælles sak. (Bifald.)

Rich. Hansen takket for de alvorlige og velvillige ord og trodde at det var klokt av forsamlingen at lægge sig saa gamle og erfarne organisationsmedlemmers ord paa minde. Hovedstyret hadde som tidligere for at vinde tid nedsat en mandatkomité, som hadde avgitt indstilling om følgende:

Fuldmagterne:

Undertegnede komité har efter opdrag fra hovedstyret gjennomgaat de indsendte mandater og skal i den anledning fremkomme med følgende bemerkninger:

Efter at repræsentationslisten var trykt er der foretat følgende forandringer:

Istedetfor repræsentant nr. 17, Jens Li, har avdeling 22 valgt hr. Oskar Johansen.

Repræsentant nr. 93, J. K. Sundt fra Kongsberg og Hjuksebo jernbanearbeiderforeninger, har faat forfald og i hans sted møter den valgte suppleant, hr. Ivar Smedsmo.

Repræsentant nr. 126, Gustav Gulbrandsen fra Skamfer jernbanearbeiderforening har likeledes faat forfald og er av foreningen erstattet med Joakim Evanger.

Samtlige disses mandater er iorden.

Repræsentant nr. 13, fra avdeling nr. 18, Gjøvik, har meddelt at han er valgt, men avdelingen har ikke indsendt noget mandat, hvorfor denne repræsentant blir at stryke av fortegnelsen.

Repræsentant nr. 49, Karl Andersen, har meddelt at være valgt av Bergens, Haugesunds og Stord hermetikarbeiderforeninger, men da der ikke er indsendt noget mandat fra sidstnevnte forening, og da de to førstnevnte ifølge sit medlemstal ikke er berettiget til repræsentation, foreslaaes mandatet forkastet.

Efter fortegnelsens trykning er indkommet mandat for hr. Alfred Nilsen fra Toseth og Stavaa jernbanearbeiderforeninger. Den første av disse foreninger har ikke det i lovene for repræsentationsret fastsatte medlemstal, og den sidste er indmeldt i forbundet i december maaned og har først betalt kontingent i januar. Da det ifølge lovene

er indbetalingerne i november, december og januar, som i dette tilfælde skal lægges til grund for at være berettiget til repræsentation, maa komitéen foreslaa mandatet forkastet.

Endvidere skal komitéen gjøre opmerksom paa, at der er indsendt mandat fra 9 av de foreninger, der er tilsluttet det nylig stiftede papirindustriarbeiderforbund, som ifølge hovedstyrets beslutning ikke kan anbefales godkjendt, hvorfor de heller ikke er opført paa fortegnelsen. Komiteen har i den forbindelse ogsaa behandlet spørsmålet om, hvorvidt repræsentanten Oskar Sporpind fra avd. 91 kan ansees berettiget til at delta i landsmøtet, da han er valgt som kasserer for det nye forbund, samt likeledes om repræsentanten Alf Nilsen fra avdeling nr. 121, der er medlem av samme forbunds forretningsutvalg, kan være berettiget til at delta i landsmøtet.

Komiteen finder imidlertid at burde foreslaa disse 2 mandater godkjendt, da de foreninger, de repræsenterer, ikke er utmeldt av vort forbund, og ikke har sluttet sig til det nyoprettede papirarbeiderforbund.

Med disse bemerkninger vil komiteen indstille paa, at samtlige i fortegnelsen opførte mandater godkjendes med undtagelse av mandaterne for Karl Andersen fra Bergen og Alfred Nilsen fra Trondhjem.

Repræsentanten for avd. no. 18, Gjøvik, strykes av fortegnelsen ifald han ikke er fremmøtt til landsmøtet med gyldig utfærdiget mandat.

Joh. L. Andersen. P. Berntsen. Johan Gudmundsen.

Kjelstadli var forundret over at man hadde forkastet mandaterne for papirindustrien og foreslog samtlige godkjendt.

Alfred Nilsen oplyste at Toseth og Stavaa jernbanearbeiderforening hadde slaat sig sammen i den formening at de fik repræsentationsret. Toseth jernbanearbeiderforening hadde imidlertid opdaget, at man manglet endel medlemmer og henstillet derfor til Stavaa om fællesrepræsentation; men Stavaa som var villig hertil var opmerksom paa, at foreningen var for ung. For en overveiende del bestod den av gamle medlemmer, og man trodde at landsmøtet vilde ta hensyn hertil. Mellem jernbanearbeiderne blev der jo ofte saa lange avstande, at de blev nødt til at skille sig ut av en forening for at lette administrationen. Saaledes opstaar stadig nye avdelinger av gamle medlemmer. Der tages hensyn hertil ved lønskrav og konflikter. Taleren syntes, at det var den mest korrekte fremgangsmaate, at vælge en fuldmagtskomite paa landsmøtet.

Gudmund Pedersen: Fuldmagten til K. Andersen var forkastet, da Stord ikke hadde indsendt nogen fuldmagt, men den bør godkjendes, da her er misforstaaelse tilstede. Man trodde fuldmagten fra Stord var overflødig, naar Bergen og Haugesund sendte fuldmagt. Og det var fællesutvalget for disse 3, som søkte at ordne mandatet.

Rich. Hansen: Først fik man mandat fra Bergen for K. Andersen, det blev sendt tilbake, da foreningen med 15 medlemmer ikke hadde repræsentationsret. Saa fik man besked fra Haugesund

og Bergen, som hadde 27 medlemmer. Stord hadde ikke git nogen meddelelse om valget. Fuldmagtskomiteen kan ikke gaa utenom lovene, det blir landsmøtets sak at avgjøre om saa skal ske. Taleren hadde intet imot at der blev valgt en ny komite.

Ole Berg: Forstod ikke, at man skulde utelukke en hel del foreninger, som hittil hadde opfyldt sine betingelser. Han foreslog at vælge ny komite.

Volan: Før indstillingen debateres, maa der avgjøres om ny komite skal vælges.

Gudmundsen, komiteens formand: Vi har samvittighetsfuldt gjennomgaaet mandatene og henholdt os til lovene. Med hensyn til de utmeldte foreninger, har vi henholdt os til hovedstyrets avgjørelse; der vil være litet vundet med en ny komite. Skal man være liberal mot to nu, kan man bli nødt til at maatte være liberale mot ti paa et senere landsmøte, ti der kan da pekes paa, hvad man før har gjort.

Stuedal: De, som har reist denne lange reise, bør faa adgang til landsmøtet, ialfald under behandling av beretning og regnskap.

Pedersen, Moss: Foreningerne var utmeldt, men ikke utgaa og hadde da loven paa sin side, naar de krævet repræsentationsret.

Rich. Hansen: Forbundets formaal er at arbeide for at samle alle ikke haandverkslærte til en faglig enhet. Naar de melder sig ut og konstituerer eget forbund, har de overtraadt § 1 og har intet her at gjøre. Da kunde hvilketsomhelst andet forbund sende repræsentanter. Paa forrige landsmøte var der en repræsentant fra en forening, som stod paa utmeldelse. Den av landsmøtet valgte komite tilstedet ham kun adgang under beretning og regnskap, og da gik repræsentanten med det samme. Han syntes formodentlig, at han da intet hadde der at gjøre. Indstillingen er i flugt med den beslutning, som dengang blev fattet.

Kjeldstadli: Med hensyn til konsekvenserne bestemmer hvert landsmøte hvilke fuldmagter, som skal godkjendes eller forkastes. Taleren var enig i ny fuldmagtskomite.

Rich. Hansen: Spørsmålet om Alfred Nilsens mandat kan avgjøres uten ny komite, da der ikke er strid om de foreliggende omstændigheter. Andersens mandat likesaa. Og til papirindustrimandaterne kan landsmøtet ogsaa ta standpunkt uten ny komitebehandling.

Gustav Johansen stemte for komiteens indstilling. Et landsmøte fik ikke træffe en avgjørelse og et andet en anden. Man fik følge lovene og dersom de var uheldige forandre dem. Fatter vi ulovlige avgjørelser, respekterer vi ikke vort eget arbeide. Vort forbunds fremtidige ordning kan da ikke repræsentanter for det allerede stiftede papirindustriforbund være med og bestemme. Alfred Nilsens mandat vilde taleren gjerne være med at godkjende, men kunde det ikke, da lovene maatte overholdes.

Alfred Nilsen: Her tales om loven, loven og atter loven, men det er i mange tilfælder uretfærdig at følge lovens bokstav. Man maa ta hensyn til omstændighetene. De to foreninger har tilsammen et tilstrækkelig antal gamle medlemmer. Taleren anbefalte Ole Bergs

forslag, man fik ikke se spøkelser og det betyr ikke nogen mistillid til den gamle komite, men en ny kunde muligens ta hensyn til de nye opplysninger om forholdene.

Bugge: Formanden sa, at hovedstyret hadde valgt en foreløbig fuldmagtskomite. Det første landsmøtet burde gjøre var derfor at vælge en endelig fuldmagtskomite, som snaarest mulig avgav sin indstilling. Taleren haabet at Bergs forslag blev vedtat. Og at de forskjellige brancher blev repræsentert.

Anders Hovland: Komiteen har fulgt lovene. Selv om det var sørgelig at der ikke var adgang for de omtvistede repræsentanter, maatte man ta sig ivare for at gi hovedstyret ret til at forandre lovene. Taleren var enig i, at repræsentanterne for papirindustrien fik adgang under beretning og regnskap.

Sporpind: De misfornøiede maa først og fremst indbydes. Tror ikke hovedstyret lenger paa sit eget forslag? Taleren var ikke taknemlig for, at han personlig hadde faat sin fuldmagt godkjendt.

Fugleberg: Naar komiteen holder sig til lovene, er det det eneste rette. De utmeldte har ikke noget her at gjøre. Hvad oppnaaes ved en ny komite? Landsmøtet kan nu avgjøre om indstillingen skal vedtages eller forkastes.

Volan anbefalte ny komite. Og Alfred Nilsen er ikke farligere, end at man kan ta hensyn til de foreninger han repræsenterer i dette stykke, likesaavel som i konfliktstilfælder.

Søvig: Det kunde være korrekt at nedsætte komité, og i indstillingen hadde man holdt sig til bokstaven. Man behøvet ikke her at tale om lovstridig, ti landsmøtet bestemmer selv. Eller vil man opløse straffeloven for os, som engang før? Vi har ret til at beslutte hvad vi finder rimelig efter de foreliggende omstændigheter, og behøver ikke være bange for at godkjende mandatene. Vi staar overfor et tilfælde, som loven ikke har tænkt paa, det er ikke nogen skade om disse mennesker faar adgang. Taleren vilde ikke være mot ny komité.

Askedal: De to repræsentanter Alfred Nilsen og K. Andersen bør faa repræsentationsret. Har de før faat meddelelse om, at fuldmagten ikke var i orden? Efter den lange reise burde ialfald Nilsen ha adgang. Repræsentanter for papirindustrien kan være med ved beretning og regnskap. Det hadde taleren intet imot; men da de agter at skille sig ut, kan de ikke ha nogen interesse av vort forbunds fremtid. Det er ikke nødvendig at vælge ny komité.

Gudmund Pedersen: Bergen og Haugesund har 27 medlemmer, som har betalt kontingent, men medlemsantallet er meget større. At der er betalt for saa faa skyldes at brislingsæsonen sluttet tidlig. Man burde indvilge Karl Andersens mandat, da Stord laa paa en plads, som hadde liten anledning til at følge med, og da der, denne forening medregnet, var et lovlig antal medlemmer.

Rich. Hansen: Baade Alfred Nilsen og Andersen var paa forhaand gjort oppmerksom paa, at forholdene var tvilsomme. Ingen var narret hit, først sendtes liste over de foreninger, som hadde repræsentationsret. Der er ikke gjort innsigelse mot nogen av de repræ-

sentanter, hvis fuldmagt er indstillet godkjendt, det dreier sig om to mandater, og man kan like godt stemme straks uten ny komité.

Sjøman vilde stemme for Alfr. Nilsens og Karl Andersens fuldmagter. Men de misfornøide bør ingen repræsentationsret ha her, for da de var saa misfornøide, at de ikke kunde vente med at stifte eget forbund til dette landsmøte, har de intet her at gjøre.

Kjeldstadli: Hvorfor har hovedstyret gaat ut over den gamle praksis, at landsmøtet selv vælger komité. Dette er et ekstraordinært landsmøte til behandling av organisationens former og taktik, og papirindustrien har ret til at være med, og ved beretning og regnskap har de krav paa det.

Johan L. Andersen forstod ikke at man kom i harnisk over at komitéen hadde fulgt lovene. Her er spørsmålet om landsmøtet mener, at naar det træder sammen har vi ingen lov. Hvad nye oplysninger skal en ny fuldmagtskomite faa?

Alfred Nilsen: De jeg her er kommet med.

Johan L. Andersen: De kjendte ogsaa den gamle komité. Mandaterne kan behandles uten ny komité. Nilsen har reist paa trods av meddelelsen om, at mandatet var tvilsomt, for han skulde ha repræsentationsret.

Haakenstad: Dette er en strid om Pavens skjæg. Det var en god tanke at hovedstyret valgte fuldmagtskomité, og at den holdt sig efter loven. Indstillingen var bra, og en ny komité kan ikke komme til et andet resultat. Man bør skjære debatten av og faa avstemning.

Rich. Hansen: Det er ikke saa let, 8 talere er indtegnet, men debatten bør gjøres saa kort som mulig.

Tandberg var forbauset over hovedstyrets cirkulære om utelukelsen. De misfornøiede bør være tilstede, vi bør ikke stænge dem bort fra os. Under beretningen kan vi ikke utelukke dem for skam skyld. I henhold til lovene har de ret til at overvære hele landsmøtet.

Rich. Hansen: Man hadde oplyst foreningerne om, at de kunde melde sig ut og ta utmeldelsen tilbake, men de indskrænket sig ikke til dette. Man hadde lagt landsmøtet saa tidlig for at papirindustrien, hvis de hadde villet vente kunde faat avholde landsmøte efterpaa, og danne nyt forbund. Det nye papirforbunds love forpligter til at arbeide for et papirindustriforbund, altsaa i strid med Arbeidsmandsforbundets formaal.

Aksel Brynte: Indstillingen kan der avstemmes over, avgjørelsen ligger hos landsmøtet.

Alfred Nilsen var opmerkson paa, at de formelle former ikke var i orden, men omstændighetene var slik, at det vilde være urimelig om hans fuldmagt blev forkastet. Det var taleren personlig det samme, men for jernbanearbeiderne vilde en forkastelse av fuldmagten føles som en uretfærdighet, da det væsentlig var gamle medlemmer. Har den gamle komité hat talerens oplysninger var taleren forundret over indstillingen. Dette landsmøtes hensigt var jo at faa istand en ordning som kunde hindre sprængning. Og taleren som

var enig heri fandt det da heldig, at repræsentanterne for papirindustriforbundet var tilstede.

Veber: Det var forsaavidt et ekstraordinært landsmøte, men ogsaa ordinært, og taleren kunde ikke være med paa at de som har stiftet eget forbund skulde faa adgang. Anderledes hadde det stillet sig om foreningerne var utmeldt, men nyt forbund ikke stiftet. Vi skal arbeide for at bevare Arbeidsmandsforbundets enhet, men foretningførerer for det nye forbund agiterer for sit, og selv om han blir med her, kom ikke papirindustriforbundet til at gaa tilbake igjen. Det er begyndt at administrere selv. Ved sidste landsmøte fik en repræsentant fra Glemminge sag-, tomt- og høvleriarbeiderforening adgang under beretning og regnskap, men gik. De to andre mandater med de formelle feil var derimot ikke saa vanskelig at godkjende. Vi tjener ikke det gran paa at faa en ny komité, her er intet skjult og ingen nye oplysninger, vi er kompetente til at avgjøre saken.

Kalvaa: Skal vi indbyde alle de misfornøiede blev salen for liten. Taleren vilde stemme mot mandater fra uttraadte foreninger. Men Andersen og Nilsens mandater kunde han godt være med paa at godkjende. Det nye forbund staar i opposition til os. Og foretningførerer har paa sine agitationsturer sagt ting som ikke er i overensstemmelse med sandheten. Hvad interesse har de for vore nye greier, de har sit forbund, og de hadde saadant hastværk, at de endog sprang fra beretning og regnskap. Vil man med ny komité insinuere at den forrige ikke har lagt papirerne paa bordet? Hvad angaar at følge lovene, saa har selv straffeloven den bestemmelse, at eventuelle feil skal komme forbryderen tilgode. Det faar ogsaa Andersen og Nilsen nyte godt av, men ikke de, som staar i kampforhold til os.

Askedal var forbauset over at gamle organisationsmænd kunde tale for godkjendelse av papirindustrimandaterne. Var ikke interessen for det nye forbund hos disse selv saa sterk, at de selv synes det var litt underlig at være med og behandle den nye ordning for Arbeidsmandsforbundet, som de motarbeidet?

Smedsmo foreslog, at Andersens og Nilsens mandater godkjendtes og at repræsentanterne for papirindustriforbundet fik adgang under beretning og regnskap.

Ole Berg: Der er talt meget om lovene, men de gir ikke adgang til at utelukke gamle foreninger, som hittil har opfyldt sine forpligtelser. Anderledes med nye foreninger, der ikke har staat længe nok i forbundet. De første er der ikke adgang til at utestænge under beretning og regnskap, og ved behandling av den fremtidige ordning kunde ogsaa disse bli fornøiet eller ialfald paa-peke mangler ved Arbeidsmandsforbundet. Man bør ikke utestænge denne store industri, det blir en sprængkile. Baade Andersens og Nilsens og papirindustrimandaterne bør godkjendes.

Rich. Hansen: Fastholder ikke Berg sit forslag om ny komité?

Ole Berg: Jo.

Rich. Hansen: Papirindustriforbundet faar repræsentanter paa møtet, da fuldmagtskomitéen indstiller paa at baade det nye forbunds

kasserer og et medlem av dets forretningsutvalg faar adgang. I 1911 gjaldt det bare en repræsentant. Hvad den sidste tarif angaar, er det fuldt kompetente folk, som endnu tilhører vort forbund, som kan ta den op.

Stuedal: Det nye forbund er ikke indmeldt i Landsorganisationen og juridisk set kan vi ikke negte dem adgang til vort møte. Det er jo i organisationens interesse, at alle kan være tilstede. Begge parter kan faa nyttige oplysninger.

Rich. Hansen foreslog strek for de indtegnede talere. Enstemmig vedtat.

Bjork: Papirindustriforbundet tilhører i virkeligheten ikke vort forbund længer. Alfred Nilsens mandat bør godkjendes.

Smedsmo: Ny komité er unødvendig. Det er uhørt, at repræsentanter for det nye forbund skulde faa adgang undtagen ved beretning og regnskap.

Amundsen hadde været hovedstyremedlem siden 1908 og hadde bestandig følt sig forpligtet til at holde lovene etterrettelig. I 1911 var der git en opstrækning i den retning. Naar man nu to aar siden møtes indenfor lovens ramme, er landsmøtet allikevel enig i at kritisere. Repræsentanterne for papirindustriforbundet vilde neppe selv delta i hele landsmøtet. Saa vi behandler dem uretfærdig.

Kalvaa: Sprængkile? Det er ikke vi, men dem, hvis der er nogen, som kommer med sprængkile. Det nye forbund har antagelig ikke lovlig adgang til at indmeldes i landsorganisationen. Kun de utmeldte foreninger fik adgang til landsmøtet i Drammen. Vi indbød til fællesskap, men svaret var, nei tak, vi danner eget forbund. Av fri vilje maa de komme tilbake og melde sig ind igjen. Men der behøves ingen bodsgang.

Askedal: Her er talt om lærdom fra de utmeldte. Taleren deltok i det 1ste Drammensmøte; men vi som vilde staa i Arbeidsmandsforbundet fik ikke adgang til at behandle komitéforslaget om brancheinndeling. Bratvold har saa sent som idag sagt, at han staa i konkurranseforhold til os.

Votering:

Bergs forslag blev forkastet mot 7 stemmer.

Kjeldstadli mot 18 stemmer.

Navneoprop blev forkastet.

Smedsmos forslag vedtoges.

Forøvrig vedtoges fuldmagtskomitéens indstilling.

Formanden oplyste, at Vestgaard paa grund av sin hustrus sygdom var reist hjem. Albin Klausen møtte ikke, for Fagerlien møtte Olaf Næss, for Arne Knudsen, der er kommet tilskade, L. O. Jacobsen.

Formanden refererte derpaa følgende

Forretningsorden:

1. Møtet holdes for lukkede døre. Dog tilstedes de medlemmer av Arbeidsmandsforbundet, som har sin bok i orden, adgang til galleriet.

2. Til at lede forhandlingerne vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner sig imellem paa hvilken maate tjenstgjøringen og avsløsningen skal foregaa. Ønsker den tjenstgjørende ordstyrer at delta i debatten, skal han overlate pladsen til den anden ordstyrer.

Ordstyreren bør søke at faa behandlingen av den foreliggende sak avsluttet inden sessionsmøtet slutter og har derfor ret til at stille forslag om debattens avslutning med de indtegnede talere, samt tidsbegrænsning for talerne. Naar det er vedtat at avslutte debatten med de indtegnede talere, kan kun en indleder eller forslagsstiller indtegnes til høist 5 minutters replik.

3. Møtet vælger 4 sekretærer, der fører møtets forhandlingsprotokoll. I protokollen indføres av forhandlingerne kun diskussions-emnerne, de i forbindelse dermed fremkomne forslag, samt avstemningerne med deres resultat som beslutninger.
4. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—7 efterm. Ordstyreren foretar oprop ved hvert møtes begyndelse. De fraværende anmerkes i protokollen.
5. Forslagsstillere eller forslagsstillende avdelingers repræsentanter til de paa dagsordenen opførte forslag gives først ordet under debatten. Indledere gives høist $\frac{1}{2}$ taetime. Alle talere forøvrig gives 10, 5 og 5 minutter, henholdsvis til 1., 2. og 3. gang og gives ikke yderligere ordet i samme sak. Til forretningsordenen gives ingen ordet mer end 1 gang og høist i 2 minutter til hver enkelt sak.
6. Bemerkninger og forslag angaaende forretningsordenen kan fremsættes fra repræsentanternes plads i salen, hvorimot samtlige talere, der ønsker at delta i den almindelige diskussion, maa tale fra den dertil bestemte talerstol.
7. Bänkeforslag og reservationer maa leveres skriftlig til ordstyreren og være undertegnet med vedkommendes navn. Intet forslag kan optages i en sak efterat der er sat strek med de indtegnede talere. Talerne skal fremsende sin navneseddel paa dirigentpladsen.
8. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. Med undtagelse av styrevalgene foregaa avstemningen ved haandsop-rækning. I tvilstilfælde eller naar 20 repræsentanter forlanger det ved navneoprop. Ved avstemning ved navneoprop indtegnes repræsentanternes stemmegivning i protokollen.
9. Ved hvert formiddagsmøtes begyndelse oplæser sekretæren protokollen for foregaaende dag, hvis godkjendelse sættes under avstemning. Protokollen for møtets sidste dag oplæses ved møtets slutning.

Punkt 1.

Kjeldstadli var mot alt hemmelighetskræmmeri, i motsætning til før, og foreslog aapne døre undtagen ved taktikbehandlingen.

Askedal, Smedsmo og *Rich. Hansen* talte mot Kjeldstadlis forslag, som forkastedes mot 1 stemme.

Punkt 2.

Kjeldstadli hadde ikke noget tilovers for innskrænkning i tale-tiden. Punkt 2 vedtat mot 2 stemmer.

Punkt 3.

Enstemmig vedtat.

Punkt 4.

Pedersen, Moss, syntes navneoprop tok lang tid.

Kjeldstadli sluttet sig til navneoprop.

Nils Olsen: Det er en god sikkerhetsventil.

Punkt 4 vedtat enstemmig.

Punkt 5.

Kjeldstadli talte mot innskrænkning til 5 og 2 minutter.

Søvig foreslog 15, 10 og 5 minutter.

Alfred Nilsen foreslog indlederes taletid til 1 time istedetfor $\frac{1}{2}$ og støttet *Søvig*, skjønt han dog helst vilde stemt for 15, 10, 10.

Oskar Johansen og *Volan* støttet *Nilsen* og *Søvigs* forslag.

Rich. Hansen: Landsmøtet vil selv snart indse nødvendigheten av at begrænse taletiden.

Alfred Nilsen: Man sparer tid ved at gi indlederne 1 time.

Kjeldstadli foreslog ingen begrænsning i taletiden.

Askedal fandt $\frac{1}{2}$ time var nok, men støttet *Søvig*: 15, 10 og 5.

Kjeldstadli foreslag forkastedes mot 6 stemmer.

Søvig og *Nilsens* forslag blev vedtat.

Punkt 6.

Alfred Nilsen: Kun indledere bør tale fra talerstolen.

Rich. Hansen: Det vil være et fremskridt, som alle andre lande er kommet til, hvis vi vedtar punkt 6. Det har mange fordele, at man vet fra hvilket punkt der tales, naar en faar ordet opropes næste taler, saa han er klar.

Alfred Nilsen: Forstod den gode mening, men der vilde bli uro i salen, da pladsen var for trang.

Volan trodde ogsaa det vilde virke forstyrrende, om man for at si 10—15 ord skulde gaa frem til talerstolen.

Kjeldstadli anbefalte fremskridtet.

Myhrstad: Enhver repræsentant har interesse av at bli hørt.

Nodland: Det er ikke hverdagsarbeide at staa paa en talerstol.

Smedal: Reformen kunde være praktisk, da færre vilde forlange ordet, men taleren støttet *Nilsen*.

Eriksen vilde ikke tvinge nogen frem paa talerstolen.

Nils Olsen: Man faar krabbe før man kan gaa. Bestemmelsen vil virke som bremseapparat.

Rich. Hansen: Har man ikke lampesyke ogsaa naar man taler

i salen? De, som indrømmer, at det er et heldig fremskridt, bør være med paa at vi gaar i spidsen her.

Søvig saa et fremskridt i forslaget. Men ingen var jo mester i veltalenhet. Enhver fugl synger med sit neb. Man undgik at tilhørerne strømmet efter talerne, eller ropte høiere, høiere. Ved korte bemerkninger kunde ordstyreren vise konduite.

Karlgren: Ingen her i salen, som har talt, kan paaberope sig nervøsitet. I Trondhjem hadde taleren foreslaat, at man skriftlig forlangte ordet, da kom ogsaa mange indvendinger, men nu brukes det overalt.

Smedsmo: Kunde ikke stemme for andet led, mens *Hovland* anbefalte forslaget.

Joh. L. Andersen trodde ikke at nogen hadde til hensigt at bremse.

Heggen: Hovedsaken er at faa sagt sin mening, og man kan godt staa i salen.

Bugge: Punktet er heldig.

Punkt 6 vedtoges med 78 mot 70 stemmer.

Punkt 7.

Enstemmig vedtat.

Punkt 8.

Nilsen, Nydalen, foreslog 10, istedetfor 20.

Rich. Hansen: Man maa kunne faa 20 med sig ved avstemning om navneoprop.

Punktet vedtoges.

Kjeldstadli vilde under eventuelt foreslaa at hovedstyret ikke fik stemmeret.

Rich. Hansen: Det hører under lovene, som sier at de har stemmeret.

Valg:

Hovedstyret foreslog til dirigenter *Gudmundsen* og *Kalvaa*.

Stuedal foreslog *Laulo*.

Laulo bad *Stuedal* ta forslaget tilbake. Men *Stuedal* efterkom ikke denne anmodning.

Valgt blev *Gudmundsen* og *Kalvaa*.

Til sekretærer foresloges: *N. E. Nilsen, Nydalen, Sivertsen, Bergen, Leonard Larsen, Sarpsborg* og *Ødegaard, Løkken*.

Kalvaa syntes at man burde vælge en som hadde været sekretær før, og foreslog *Tørres*.

Sjøman anbefalte *N. E. Nilsen*, da denne frabad sig valg.

Ødegaard støttet *Kalvaas* forslag.

Rich. Hansen foreslog *Nilsen* byttet med *Tørres*.

Tørres anbefalte styrets forslag opretholdt.

Volan: Der er nogen som ber sig fritat og taleren foreslog *Alfred Nilsen*, som ogsaa helst ønsket at være fri.

Man besluttet skriftlig votering.

Myhrstad indbød paa *Bergensavdelingernes* vegne til sekss kl. 8.

Møtet hævet kl. 5 $\frac{1}{2}$.

Tirsdag formiddag.Dirigent: *Gudmundsen.*

Dirigenten skulde forsøke at gjøre sit bedste. Selv om noen blev traatt paa tærne, var det i embeds medfør at dirigenten maatte optræ strengt og ikke av ond vilje. Samtidig maatte repræsentanterne ikke læsse sten til byrden.

Sekretærvalget hadde følgende utfald: Tørres 130 st., Sivertsen 120, N. E. Nilsen 107 og Leonard Larsen 103 st. Dernæst hadde Ødegaard 66 st., Alfr. Nilsen 40 st. og 3 andre nogle faa stemmer.

Navneoprop foretokes og redaktør Li oplæste protokollen fra foregaaende dag, som godkjendtes uten bemerkninger.

Dirigenten: Vi blev færdig med møtets konstituering.

Alfr. Nilsen: Ja er nu det saa sikkert, hr. dirigent. Landsmøtet har endnu ikke ansat generalsekretær. Som regel har ialfald landsmøtet godkjendt ansættelsen og taleren forespurte hvem der var ansat?

Dirigenten oplyste at hovedstyret hadde ansat redaktør Li.

Alfr. Nilsen takket for opplysningen, men kunde imidlertid opplyse at en stor del av repræsentanterne ikke var enige at Li skulde være generalsekretær. Det begründedes med Lis optræden paa forrige landsmøte, da han viste den haan mot arbeiderne at komme med den norske straffelov — den norske kapitaliststraffebok — naar taktiken blev behandlet. Hr. Li hadde rigtignok igaarftes gjort undskyldning for, at naturen gik over optugtelsen ogsaa paa dette landsmøte, men man hadde ingen garanti mot at noget lignende som sidst gjentok sig. Man kunde faa en idetmindste som ingen var misfornøiet med, og taleren vilde i tilfælde av, at han fik støtte foreslaa:

«Landsmøtet henstiller til «Arbeidet» om at stille til møtets disposition som referent enten frk. Ottesen eller en anden dygtig journalist.»

Frk. Ottesen vilde alle bli tilfreds med, likesaa tilfreds som med Li og vel saa det.

Dirigenten henviste til at Li var ansat av hovedstyret.

Myhrstad hævdede at det var frugtesløst at vedta henstillingen til «Arbeidet», da der før er en mand borte.

Rich. Hansen syntes dette personlige utfald mot en mand, som ikke hadde anledning til at forsvare sig, var merkelig. Hvad foregik paa forrige landsmøte? Vi behandlet taktiken for lukkede døre. Og Li spurte om han skulde ta referatet ind i protokollen, idet der vistnok var faldt uttalelser som var paa kanten av straffeloven. Vidnes og Li var sekretærer sidst og det har altid været praktisert at hovedstyret har ansat, da det er forsents paa selve landsmøtet. Hr. Nilsen behøvet vist ikke spørre hvem der var generalsekretær, for det visste han jo, naar han saa Li sitte og referere. Og det skulde være rart om ikke hovedstyret skulde ha bemyndigelse til at ansætte sekretær.

Sovig hadde et trist minde fra forrige landsmøte. Li's oplæs-

ning av straffeloven satte et merke i talerens sind som aldrig vilde slettes ut. Der var jo ogsaa en anden tragikomisk side paa forrige landsmøte, som han ikke skulde komme ind paa. Han hadde ikke trodd, at han skulde se Li paa landsmøtet iaar og støttet Nielsens forslag. Der var ingen uttryk som var strafbar i taktikdebatten. Vi drøftet kun saken.

Alfr. Nilsen: Man er straks færdig til at tale om personlige utfald. Men hvad der hittil er foregaaet paa landsmøtet har været en stadig utfordring til anderledes tænkende — likefra gjesternes hilsen til festtalerne var en utæskning. Paa mange repræsentanters vegne kunde tal. si, at vi ønsker ikke Li og naar vi bestemt motsætter os ham, maa vi vel slippe ham? Han er den mest smaalige motstander. Jeg skammer mig ved at sitte her, naar Li er sekretær.

Dirigenten vilde overfor denslags uttalelser ogsaa henvise til at Li ikke hadde taleret. Han refererte det av Nilsen nu fremsatte forslag.

Rich. Hansen syntes man maatte kunne vente til litt senere med voringen for eller mot oppositionen. Der blir anledning til det under dagsordenen. Landsmøtet kunde jo godt underkjende hovedstyrets ansættelse. Men aarsaken til Nilsens optræden er, at Li har benyttet sit blad som Trammæl benytter sit. Men nu ser man hvad de taaler av anderledestænkende. (Nilsen protesterer.)

Kjeldstadli: Skal vi begynde med saa smaalige debatter, faar vi være forberedt paa at sitte her i maanedsviis. Taleren vilde ikke underkjende hovedstyrets ansættelse og under taktikdebatten 1911 kom mange uttalelser.

Viggen fandt at det vilde være klokt at etterkomme Nilsens anmodning og henstille til «Arbeidet» at skaffe referent. Naar der var tvil om referatet av Li, bør det etterkommes, for vi er ikke tjent med en referent som repræsentanterne tviler paa. Taleren hadde konferert med «Arbeidet», som har personer, der kan paata sig arrangementet.

Sjøman: Hovedsaken var vel om referatet fra ifjor var *korrekt* og det hadde taleren ikke hørt noget om. Kan vi ikke stole saapas paa hovedstyret, at det kan ansætte generalsekretær, faar man huske det ved de nye valg.

Sovig: Naar her tales om «mindre smakfulde» angrep vilde taleren minde om gaarsdagens taktløshet. Hvem har kastet hansken? I sin tale maatte Rich. Hansen omtale den nye retning, og det blev en kampaften istedetfor en festaften. Man irriterer en mand i hans inderste. Taleren anbefalte Nilsens forslag.

Dirigenten fandt det heldig om man avholdt sig baade fra bifalds- og mishagsytringer.

Myhrstad forespurte om Nilsens forslag indeholdt Viggens insinuation mot Li, at han ikke leverte korrekt referat? Viggen sier at «Arbeidet» kan paata sig referatet, men da fik det vel bruke en borgerlig journalist enten her eller i redaktionen.

Nils Olsen: Det var ikke organisationsmessig at man ikke forela hovedstyrets ansættelse til landsmøtets godkjendelse. Man

burde ogsaa ha saa god rede paa aanden paa dette landsmøte, at man undgik at sætte ondt blod, som igaar. Bortset fra Lian, som hadde talt om det han skulde, hadde alle virket ophidsende. Og man behøvet ingen detektivstemme fra Li, dersom en mand stemmer mot sin overbevisning som igaar. Forøvrig vilde taleren være med og godkjende ansættelsen, som hovedstyret fik forelægge.

Stuedal: Landsmøtet maa ha ret til at ansætte hvilken generalsekretær det vil, og han maatte være upartisk. Taleren støttet Nilsens forslag.

Dirigenten konstaterte at ingen hadde fremholdt at Lis' referat fra sidste landsmøte var ukorrekt.

Ved alternativ votering mellom godkjendelse av hovedstyrets ansættelse og Nilsens forslag blev det første vedtat med 105 mot 42 stemmer.

Smedsmo henstillet til sekretæren at han ikke refererte hovedstyremedlemmer utførlig og andre med nogen faa linjer.

Kjeldstadli: Skal der ikke ogsaa vælges budget- og valgkomite?

Dirigenten: Senere.

Dagsordenen.

Volan: Vi pligter at forandre dagsordenen av hensyn til de godkjendte papirindustrimandater.

Dirigenten var ikke enig heri.

Myrstad støttet Volans forslag.

Punkt 8 bør komme foran punkt 2, som der allikevel blev god tid til at behandle.

Løgavlen mente at det var det samme, hvad dirigenten syntes. Det er os knusende likegyldig, det er vi som bestemmer. Det var rimelig, at beretning og regnskap, som i almindelighet ogsaa nu tokes først.

Dirigenten: Vigen har indlevert følgende forslag:

«Beretning og regnskap opsættes som paragraf 2 paa dagsordenen.

Kjeldstadli: Volan spiste op, hvad jeg skulde sagt.

Vigen: anbefalte sit forslag, det er ikke usandsynlig, at der under punkt 8 kan komme frem ting, som kan klargjøre behandlingen av punkt 2.

Rich. Hansen: Naar hovedstyret bestemte dagsordenen, var det ikke forutsætningen, at nogen skulde gaa og vente. Paa andre landsmøter har beretning og regnskap været opført først, men der har altid kommet forslag om utsættelse, for at man skulde faa tid til at læse dem. Hensynet til de to repræsentanter bør ikke forrykke dagsordenen, hvis repræsentanterne ellers mener at de bør studere beretningen, før den behandles. Organisationsformen kan nødvendiggjøre separatmøter, og bør behandles først, selv om man kan beklage, at de to maa vente.

Søvig anbefalte Viggens forslag. Det er sabotage at vente med beretningen. Det ser ut til, at d'herrer kjender den, skjønt de

beskylder Tranmæl for at ha opfundet den. Rich. Hansens ord klang eiendommelig. Har man bestemt, at de to mand skal være tilstede faar man ikke fjerne dem paa denne maate.

Volan: Landsmøtet tjener intet ved at motsætte sig Viggens forslag. I retfærdighetens og humanitetens navn bør 8 opføres som 2. Spliden mellom forbundet og papirindustrien kan ikke løses ved den foreslaaede dagsorden. Man kan uten skade ogsaa paa dette landsmøte følge den gamle fremgangsmaate, hvis ikke vi vil vise vor brutale magt overfor de to repræsentanter.

Alfred Nilsen: En av repræsentanterne opplyser, at han maa reise igjen hvis ikke beretningen tages først. De som ikke vilde at de skulde være tilstede igaar, maa være glad for at bli kvit dem snarest mulig. Hovedstyret kan ikke ha noget imot Viggens forslag; da det kanskje er bedst, at repræsentanterne ikke har adgang til at læse beretningen.

Kalvaa: Spørsmålet var ham personlig likegyldig, men han maatte mindes Per Gynt om man gjør det eller det er alt galt. Før har beretningen været opført først, og nu sidst paa dagsordenen, men like misfornøiet er man. Det var storartet som man var gaat fremover, naar man her endog talte i «retfærdighetens og humanitetens navn». At være hensynsfuld mot de to faar saa være, men vi faar først være hensynsfulde mot os selv. Den fremtidige organisationsform er det viktigste paa dette landsmøte. Taleren anbefalte den foreslaaede dagsorden, og at man tok hovedsaken først.

Stuedal syntes ogsaa at det var rimeligst at beretning behandles først. Vi maa beholde disse folk for vor organisation; for de er ikke indmeldt i arbeidsgiverforeningen.

Edv. Eriksen syntes hovedstyret kunde gaa med paa Viggens forslag.

Askedal: Der skal straks kastes om med mistanke, som vil sætte ny splid. Vi bør ikke være ræd for at la de to repræsentanter være med og behandle beretningen straks.

Helland sluttet sig til Viggens forslag. Aldrig hadde taleren oplevet at beretningen var punkt 8. Vi kan risikere at den blir foreslaat utsat. Beretning er jo det man først og fremst venter paa.

Rich. Hansen: Saa snart man har en anden mening om dagsordenen insinueres straks om baktanker. Møtet var først tænkt som ekstraordinært uten beretning og regnskap og valg.

Det viktigste er at bygge forbundet for fremtiden. Det viktigste er ikke at peke paa det som er gjort galt, ingen peker nemlig paa det som er ret gjort. Hadde vi været ræd, hadde vi foreslaat beretning og regnskap først. Alfred Nilsens insinuationer kunde han derfor spare sig. Taleren trodde ikke nogen var bange. Vi kan forsvare det som er gjort og personlig paastod taleren at det var ret gjort. Men alt dette er dog negativt. Det positive er det viktigste og det bør vi ta paa med friske kræfter og ikke la hensynet til de to spille ind saa sterkt.

Dirigenten meddelte at Nic. Hansen foreslog: «Beretning og regnskap tas op som første sak imorgen».

Ljunktivist foreslog strek, hvilket vedtoges mot 4—5 stemmer.

Berg syntes det var rart at beretning og regnskap kom som punkt 8. Man skulde tro at netop det passerte skulde vise nødvendigheten av en omordning. Vi skal ikke tænke paa os selv først, som arbeidsgiverforeningen gjør. Først maa grunden til de nye former behandles. De 2 mænd som der tales om, er like mange tusen.

Volan: Hovedstyret hadde jo ikke beregnet den situation som man var kommet op i, ved at de 2 repræsentanter fik adgang. Taleren forstod ikke, hvorledes Kalvaas standpunkt kunde forenes med socialismen.

Grundt: Opretholdes dagsordenen viser vi, at vi vil holde disse folk saa langt borte som mulig.

Viggen beklaget den lange debat om en saa enkel sak. Ikke trodde taleren, at Peer Gynt var nødvendig at blande ind her. Indlederen om organisationsformen maa komme ind paa beretningen og under administration paa regnskaperne. Efter gaarsdagens beslutning burde talerens forslag vedtas. De som har noget at fremføre om beretningen har sat sig ind i sakerne, saa man kan gaa dertil straks.

Lunde: Organisationsformerne maa kunne behandles senere.

Nic. Hansen foreslog beretning og regnskap som første sak imorgen, fordi man skulde faa anledning til at sætte sig ind i saken. Derved tokes hensyn til de andre ogsaa.

Amundsen hadde været med paa dagsordenen av bitter erfaring fra før. Beretningen har gjerne tat flere døgn, og da har man bare feiet resten av sakerne av.

Bjerkman hadde oprindeligen været mot *Nic. Hansens* forslag, men da beretningen fra 1911 ikke er kommet med endnu, bør man av den grund utsætte beretningen enten overensstemmende med dagsordenen eller *Nic. Hansens* forslag.

Alf Nielsen trodde ikke hovedstyret hadde noget imot forandringen og støttet *Viggens* forslag paa det varmeste.

Sæterbraaten var da han blev valgt som hovedstyremedlem forberedt paa noget av hvert, men taleren hadde ikke været med paa dagsordenen i nogen ond hensigt. Beretningen 1911 maa behandles først og den har vi ikke nu.

Rich. Hansen: En ting var glædelig, at man vilde ta saa meget hensyn til 2 mænd av et andet forbund. I Drammen var ikke arbeidsmandsforbundet indbudt og omorganisationsforslaget var punkt 10. Det blev foreslaaet som punkt 1, men blev forkastet. Man gik bare ivei med at stifte eget forbund. Det var deres «hensynsfuldhet» overfor os. Det var væsentlig repræsentanter for grubeindustrien, som vilde være saa hensynsfuld. At beretningen 1911 ikke var kommet med i kassen var beklagelig, men han visste ikke hvem som skulde ha skylden; men den var jo før omsendt til avdelingerne, saa hvis man vil behandle beretningen først kan man gaa ivei straks.

Viggens forslag forkastedes med 80 mot 78 stemmer. Da der var tvil om avstemningen foreslog *Rich. Hansen* navneprop.

Ved navneprop vedtokes *Viggens* forslag med 81 stemmer mot 71. De 81 var: Bonde, O. Hansen, Dines Johnsen, Grundt, Lilleby,

Boger, Myhrstad, Saur, Stuedal, Moen, Olausen, Sverre Andresen, Albin Larsen, Johan Akselsen, O. Olsen, E. Ljunktivist, Joh. Olsen, Brynte, Edvard Eriksen, Nils Olsen, Gudmund Pedersen, Sven Sivertsen, Karl Andersen, Heltberg, Sjøman, Sporpind, Tandberg, Hedland, Bjørndahl, Hans Pedersen, Ivar Sæther, Jon M. Pedersen, Løgavlen, Søvig, Thon, Harald Hansen, Volan, Kjeldstadli, Alf Nilsen, A. O. Haugen, Braathen, Nilsen, Anders Hansen Ek, Kjæmperud, Birger Pedersen, Birkeland, Anna Olsen, Sigrid Dahl, Forvik, John Hansen, Hetland, Kvistaas, Smedsmo Støland, O. Johansen, Johan Iversen, Sending Kvale, Askedal, Lunde, Heggen, Meisfjord, Brandt, Nicolay Larsen, Engnes, Tveter, E. Halvorsen, Feta, Viggen, Vattekar, Evanger, Ødegaard, Jørgen Larsen, O. A. Berg, O. Olsen, Jacobsen, Johan Pedersen, B. Marvig, Haakenstad, Kveine, Alfred Nilsen.

Fraværende var: Gustav Nordby, Jørgen Bryn, Vestgaard, Albin Klausen, Ahlstrand.

Dirigenten: Vi gaar altsaa over til beretningen for 1911 og 1912.

Alfred Nilsen foreslog 1912 først.

Pedersen, Moss: Vi har regnskap for 1911 og 1912.

Helland sluttet sig til Nilsen.

Kalvaa: Vi har baade 1911, 12 og 13. Men beretningen for 1911 griper ind i 1912 og 1912 i 1913. Man fik begynde forfra.

Bugge var uforberedt paa at behandle 1911, naar beretningen ikke forelaa.

Askedal foreslog 1911 behandlet først.

Dirigenten foreslog regnskapet for 1911 behandlet, hvilket vedtokes.

Ingen forlangte ordet til regnskapet i sin almindelighet.

Bugge: Hvorfor er pensionsutgifterne opført under agitationen?

Dirigenten: Det var besluttet paa forrige landsmøte.

Sæterbraaten: Det er rigtig nok, men det blir forhaapentlig en forandring paa dette landsmøte.

Bugge: Et av de vigtigste punkter er agitationen. Og det er beklagelig at styret ikke har kunnet ofre mer herpaa. Det er dog denne post som skal skaffe øket medlemstal, og den har intet aar været høi nok. Det er beklagelig at agitationen ikke kan belastes med mer penge end der gaar til administration. Taleren haapet at forbundsstyret vilde være opmerksom paa at spare paa administrati- onen og øke agitationen.

Askedal: Paa forrige landsmøte er dette beløp foreslaaet bevilget. For fremtiden kan der bevilges mer. Forbundsstyret er her fritat for kritik.

Bratvold: H. Berntsens pension er opført med 600 kroner, men den er 1200 kroner.

Dirigenten: Det er kun for andet halvaar 1911, da han for første halvaar hadde sin fulde løn.

Ødegaard oplyste, at det var ikke bare understøttelse til Løkken, men ogsaa til agitationen som var opført. Det var forsaavidt ikke helt rigtig postering.

Volan forespurte hvad aktier de 2850 kroner refererte sig til?

Ahlstrand: Det er aktier i Folkets hus i Kristiania og aktier fra nedlagte avdelinger, som er transportert over til forbundet.

Bugge: Har Reiersen brukt bare til agitation 3380 kroner?

Rich. Hansen: Reiersen var benyttet ved tarifforhandling og ogsaa til agitation. Han er ogsaa anvendt ved kontoret. Ved nogen reisedage, agitation og forhandling er det ikke utelukket at posten dækker begge dele.

Bugge: Spesifikation er heldigst.

Kalvaa: Oplysningen om Reiersen og underhandlingskontoen er ny. Hver konto maa føres for sig. Taleren hadde skrevet 2 regninger, en for agitation og en som hovedstyremedlem.

Rich. Hansen: Kalvaa har ret i almindelighet — men det er ikke altid let at specificere. Man sier at agitacionskontoen er belastet med forhandling, men man kan jo like godt si, at reiser for konflikter er belastet med agitation, idet ofte samtidig agitation er utført paa forhandlingsreiser. Man kan utføre begge dele. Enkelte regninger kan være vanskelig at sondre.

N. E. Nielsen: Karlgrens reiser, 2000, er uforholdsmæssig store utgifter. Hvorledes er avstandene nordpaa? Utgifternes størrelse maatte bedømmes efter dem.

Dirigenten: Det er vanskelig at svare paa, men se paa kartet.

Karlgren: I Tromsø stift fra Kirkenæs og til den sydligste forening er der 177 mil med hurtigrute, med de mange avstikkere i lange fjorde blir avstanden endnu lenger. Fra Tromsø til Birtavarre er 16 mil sjøveien, men det tar fra 42 til 36 timer. Til Bosmo er der 12 mil.

Kjeldstadli anbefalte ogsaa at se paa Norgeskartet. Men 13,110 til agitation er et stort beløp. Hvem planligger agitationen og hvad resulterte den i? Kalvaa hadde saaledes reist fra Notodden til Rjukan for 100 kr. og 2 nye medlemmer var alt han hadde skapt. Reiersens plan for agitation i Kragerø 1911—12 av isarbeiderne var ogsaa litet tilfredsstillende. Der arbeides bare 3 maaneder de koldeste vintre.

Strøm: Kjeldstadli kom langt ind paa beretningen.

Dirigenten: Man bør holde sig til regnskaperne og som Wergeland sier: lyde de selvgivne love.

Volan var ikke tilfreds med Rich. Hansens redegjørelse for Reiersen. Taleren protesterte mot, at om medlemmerne kostet 50 kr. pr. styk var agitationen uforsvarlig — ti reisen kan koste 1 og 200 uten at man kan overbevise 2. I Trondhjem var der ogsaa brukt litt til agitation. I enkelte tilfælder kostet de mange penger, i andre tilfælder kostet hvert medlem 10—15 øre. Likeledes protesterte taleren mot at der var industrigrene man skulde henvende sig til sidst. Der er ingen uten at man bør gjøre alt for at organisere dem.

Landsmøtet besluttet at *Kalvaa* skulde svare under beretningen.

Berg: Der gaar mange løse rygter — og taleren spurgte revisorerne om funksjonærernes diætter paa reiser?

Nic. Hansen: Naar funksjonærerne reiser faar de 5 kr. dagen i diæt og reiseutgifter, og formanden faar 6 kr. dagen.

Berg: Forrige landsmøte hadde ikke vedtat 6 kr. for formanden. Man skulde jo holde sig til lovene.

Viggen paatalte postering av fru Tørres' pension under agitationen. Det hadde ikke forrige landsmøte vedtat. Det er revisorerens pligt at paase riktig postering.

Nic. Hansen: For Berntsens pension var posteringen vedtat. For det lille beløp til fru Tørres vilde man ikke gjøre anmerkning. Der bør staa en post: pensioner.

Viggen: Revisionen vilde antagelig vente paa landsmøtets pekepind.

Rich. Hansen: Viggen kan ha ret nok, men naar man har 1 pension her var det naturlig at man ikke flyttet den anden under en selvstendig post. 5 kroner var vedtat ifjor i diæt. Men paa landsmøtet i 1906 var vedtat at formanden skulde ha 1 krone mer end andre i diæt. I 1908 indsaar man at det var umulig med 4 kroner og man forhøiet paa eget ansvar med 1 krone. Samtlige som før hadde 4 fik 5 kroner, og formanden som hadde 5 fik 6 kroner. Forhøielsen blev paa forrige landsmøte kritisert, men det blev ikke besluttet at ta 1 krone fra formanden. Man fandt forhøielsen paa-krævet.

Berg: Formanden maa ikke misforstaa mig, jeg synes ikke at det er for stor diæt. Jeg har reist selv, men samtlige funksjonærer trenger vel samme diæt. Jeg liker ikke graddeling og byraakrati. Taleren kjendte ikke beslutningen fra 1906.

Gustav Sundby: Det er riktig at funksjonærer faar diæt naar de reiser, men betales diæt ogsaa i den by de bor?

Sethil: Sidste landsmøte vedtok etter forslag av Askedal: «Eventuelle pensioner indgaar i agitacionsbeløpet,» og efter den form var det ogsaa korrekt at opføre pension til fru Tørres herunder.

Rich. Hansen: Hvad diæt i Kristiania angaar holdes som regel hovedstyremøtet i paasken eller pinsen, og de dage faar ogsaa forretningsutvalget diæt.

Sundby sigtet ikke utelukkende til forretningsutvalget. Betales diæt ogsaa til dem der deltar i underhandlinger?

Rich. Hansen: Naar forhandlere hele dagen i længere tid maa spise i byen — kanskje i 8—14 dage i træk — kan der utbetales 3 kr. pr. dag. Det praktiseres i alle organisationer, ogsaa i landsorganisationen. Og en anden ordning vilde være urimelig.

Sjøman: Ved deltagelse i forhandlingerne hadde taleren faat 5 kr., men ikke diæt uten 1 dag. Skal funksjonærerne ha 3 kr., bør avdelingernes repræsentanter ogsaa faa det.

Sundby hadde ikke tænkt at kritisere. Konsekvensen av fremgangsmaaten i Kristiania maa bli, at i Trondhjem og Bergen betales ogsaa; men diæt i samme by, hvor man bor, er ikke rigtig.

Bjerkeman var muligens en av de personer, som dette vedkom mest — da han kanskje mest deltok i forhandlinger. Der betales kun i tilfælde, naar man ikke kom hjem fra morgen til langt paa nat, Selv om man bor saa nær, at der blir adgang til at spise hjemme. er det ofte nødvendig at bruke middagspausen til konferanser.

Jeg saa mig nødt til at ta spørsmålet op i forretningsutvalget. Der gaar ofte 3 kr. og mer ute i byen; men taleren var ganske enig i at det bør gjælde i Kristiania og andre steder.

Rich. Hansen: Kun for 1 aars tid siden blev dette besluttet, men ingen faar diæt for en dags forhandling; men ved dagevis forhandling tilsier billighet at saa sker.

Bratvold: Til komitearbeide er opført 297 kroner. Er komiteen indkaldt til møtet?

Dirigenten: 2 medlemmer er tilstede.

Løgavlen var mot at denne komites arbeide skulde behandles under eventuelt.

Rich. Hansen: Det er ikke besluttet at komiteen skal møte.

Dirigenten mente det kunde komme op under beretningen 1912.

Viggen spurte hvor ofte revision foregik.

Nic. Hansen: Hvert kvartal og den tar 4—5 dage.

Viggen fandt at dette var lite for et regnskap paa 800,000 kr. Summeres bilagene paa en saa kort tid?

Ødegaard spurte om revisionen tok rekvisitionsblanketterne med.

Nic. Hansen: Ja.

Ødegaard: Gjøres der da anmærkninger, naar der er uoverensstemmelser.

Nic. Hansen: Det kan dreie sig om nogen øre — og det tilbakesendes som regel i frimerker.

Ødegaard hadde ment uoverensstemmelser med merker.

Nic. Hansen: Revisionen har intet med foreningernes regnskaper.

Ahlstrand oplyste, at der kunde bli uoverensstemmelser i merkekontoen. Et brev med merker kunde bli borte i posten. Men ved uoverensstemmelser gjøres op mellem kassererne, og ved at sammenholde forbundet og foreningens konto opklares som regel forholdet.

Birger Pedersen spurgte hvad man gjorde, naar der blev merkerestanser og omtalte underslaget ved Kvindelig fyrstikarbeiderforening.

Ahlstrand hadde ikke hat med dette, men han hadde flere gange gjort anmerkninger ved for store beholdninger.

Birger Pedersen: Hvis man nægtet ny rekvisition kunde store underslag undgaaes.

Ahlstrand: Da maatte der summeres op hver gang og det blev et stort arbeide med de mange avdelinger.

Kalvaa: Er revisorerne opmerksom paa, at utbetalte regninger er i overensstemmelse med fattede beslutninger.

Nic. Hansen: Saavidt jeg har skjønt, er de det; men ved alle regninger foreligger selvfølgelig ikke beslutninger.

Dirigenten: Der er selvfølgelig anvisningsmyndighet.

Kalvaa: Revisionen bør vite, om der foreligger en beslutning for en regning.

Volan: Naar vi vælger revisorer maa vi ha kyndige folk, men der maa ansættes mindst en fastlønnet revisor. Den nuværende ordning er ikke tilfredsstillende.

Bugge: Det var meget overraskende at der i to aar kun var brukt 600 kroner til revision. Et uforsvarlig lite beløp. Kvartals-

revisionen paa 4—5 dage var ogsaa overraskende, baade forbundet og kassereren maatte føle sig tryg, og hvor samvittighetsfuld man end er, kan der indsnige sig feil. Vi vil ogsaa ha en kritisk revision og ikke bare en talrevision. Regnskaperne bør gjennomgaaes av en decisionskomité med indberetning til hovedstyret. Funktionærene bør være fastlønnet. Vi faar plusse deres faste gager med hvad diæten kan andra til. Landsmøterne har ofte været knebne. Der bør lønnes paa en ordentlig maate.

Gustav Nordby, avdeling 90, meldte sin ankomst.

Ruskedal: Kassereren i ens egen forening kan ikke kontrolleres av foreningens revisorer heller. Han oppgir selv hvor mange merker han skriver efter.

Rich. Hansen: Mangelen ved den av Ruskedal omtalte revision i avdelingerne har man været opmærksom paa og derfor indrettet nye skemaer som vil indføre en praktisk ordning. Der var trods de forskjellige bemerkninger ikke paavist nogen feil i regnskaperne. Taleren understreket ogsaa at regnskaps- og forretningsmessig var de godt ført.

Ahlstrand: Man har tænkt paa samme rekvisitionssystem som ved rekvisition av sykekassemerker. Naar de nye skemaer endnu ikke var indført, skyldtes det hensynet til den store beholdning.

Bratvold var forbauset over at der blev slik stemmel i salen ved slike sakers behandling, selv om han hørte til dem, der ikke hadde interesse av at alt var saa riktig som det burde være. Revisionen tages der altfor lite hensyn til. Her opplyses at det kan hende, at merker kommer bort paa veien. Man skal ikke tro folk lenger end til tænderne, og kanskje de er falske ogsaa. Her kan jo store summer gaa til spilde. Man maa faa forseglede merker fra trykkeriet.

Ahlstrand: Der er ogsaa nu adgang til en smule kontrol. Man kan for eksempel sende merker gjennom formanden og baade han og kassereren skulde vel ikke være uærlige. En anden ordning vil som sagt bli indført.

Møtet hævet kl. 1.

Tirsdag eftermiddag.

Dirigent: *Kalvaa.*

Navneoprop foretoges.

Dirigenten forela sykekassens regnskaper.

Kjelstadli: Landsmøte kan ikke behandle regnskaperne for sykekassen.

Dirigenten trodde lovene bestemte det.

Martinsen: Sykekassens love indeholder ikke noget om at regnskaperne skal behandles av landsmøte, men at Bestyreren skal vælges av dette.

Det bør derfor holdes separatmøte hvor regnskaperne blir behandlet, i henhold til tidligere praksis.

Alfred Nilsen: Ønsket ikke som ikke-medlem at være med at behandle sykekassen.

Karlgren støttet Kjelstadli under henvisning til gammel praksis.

Martinsen: Man kunde ikveld holde møte til behandling av sykekassen.

Bugge: Blir Kjelstadlis antydede forslag vedtat burde avdelingene faat besked herom paa forhaand, saa de kunde tat hensyn dertil ved valg av repræsentanter.

Kjeldstadli: Kun personlige medlemmer av sykekassen maa være med og behandle regnskaperne.

Martinsen holdt paa at repræsentanter for avdelinger som er med i sykekassen skulde delta i møtet.

Gudmundsen: Før har separatmøter været avholdt, men landsmøtet er høieste myndighet og hovedstyret eller forretningsutvalget har den øverste ledelse av sykekassen. Separatmøtet kan indstille til lovforandringer; men regnskaperne bør forelægges her.

Dirigenten satte intet ind paa sykekassens behandl. paa landsmøtet.

Hovland: Kun sykekassens medlemmer bør behandle regnskaperne og landsmøtet lovene.

Volan var enig med dirigenten overensstemmende med gammel praksis.

Kjeldstadli: Det er næsevishet av ikke-medlemmer at være med ved behandlingen av sykekassens regnskaper, naar de ikke har været saa praktiske at melde sig ind.

Beretning 1912.

Ødegaard: Beretningen skulde indeholdt grunden til Horgens entledigelse. Tal. trodde Horgen var en anset og respektert mand.

Dirigenten oplyste: Hovedstyret fandt i forbundets interesser at Horgen burde slutte. Der findes protokolltilførsler.

Horgen: Den pludselige avsked kom forbausende og tal. var ikke sikker paa protokollen. Hovedstyret avhørte kun den ene part. Tal. hadde ikke drevet valgagitation i Oslo. At Guldal laget valgkomedie kunde ikke tal. for.

Rich. Hansen var forbauset over Horgens hentydning til valgkampen i Oslo. Den har ikke git anledning til avskedigelse. Allerede i 1908 blev spørsmålet om Horgens forhold tat op. Advarsel fik han dengang. Og 1911 kom samme forslag op, fordi han var beruset i arbeidstiden. Det blev ogsaa paalagt tal. dengang at gi advarsel.

Tal. hadde faat tilfredsstillende opreisning med hensyn til valg-historien. Men folk spurte hvordan Horgen mest opholdt sig paa gaten og i gaarden. Da han 8. december fik avsked hadde han ikke skrevet en bokstav siden oktober. Upartiske mænd kunde jo vælges til en komite og undersøke saken.

Løgavlen forespurte om ikke hovedstyrets protokoll kunde refereres.

Dirigenten refererte protokollen.

Gudmundsen overtok dirigentpladsen.

Kalvaa: Horgen skulde ha vist frem forbundets bøker til ikke-medlemmer. I 1908 under landsmøtet i Kr.a var Horgen ikke altid klar i hodet. I 1910 paa landskongressen gjentok det samme sig. Ogsaa det var en av tal. grunde for opsigelsen. Pludselig kom det ikke. Han er advaret siden 1908, men intet hjalp.

Kalvaa indtar igjen dirigentpladsen.

Løgavlen hadde desværre tapt endel av sympatien for Horgen. Nu fandt tal. det vanskelig at rette paa forholdet. Men skal alle som ikke var rigtig klar i hodet bli avskediget, hadde man ikke hat mange igjen.

Horgen: Kalvaa hadde imponert mange gange. Tal. kunde ikke erindre at ha faat nogen advarsel i 1908. I 1910 laa konen og barnet syk, saa han var tildels fraværende for at passe dem. Har nogen møtt præcis om morgenen var det tal., mange gange hadde tal. gaat ærind, og sammen med Karlgren været bybud for forbundet. Det er let at hoppe over det laveste gjærde.

Viggen: Det er bra Ødegaard tok saken op. Vi er nok kommet op i en rigtig fyllestamp. Ikke bare Horgen gjælder dette, selv om bokholderiet og fylderiet var gaat vidt.

De virkelige grunde staar altsaa ikke i protokollen. Vil man ta alle, som forser sig med beruselse?

Rich. Hansen tok i 1908 avskrift av protokollen og leverte Horgen skriftlig den advarsel, som var vedtat. Senere hadde tal. ogsaa advaret Horgen. Selvfølgelig fandt man ogsaa det var underlig at en funktionær paa forbundets kontor kunde optræ som Horgen. Tal. hadde paadrat sig Eriksens hat paa grund av sin artikkel mot Eriksen. Den virket godt i Oslo, og for at avsvække den skulde tal. sværtes. Guldal hadde faat sine opplysninger av Horgen. Jeg forsøkte at lave et konsept, som mest mulig beskyttet Horgen, men det vilde ikke Guldal anta; enten maatte Horgen eller Guldal ta ansvaret. Guldals advokat anbefalte begge tilbakekaldelsen, da det var faktisk bevist, at de hadde optraadt mot bedre vidende. Hvad Viggens «fyldestamp» angik, er der ingen som skofter kontoret for fyld. Paa Horgens avdelingskonto er der ikke ført et tal paa et helt kvartal. Hvis hovedstyret ikke skulde bry sig om denslags, fik landsmøtet gi Horgen opreisning. Det var ikke tal. som tok sagen op i hovedstyret. Men naar funksjonærer fremviser bøker til utenforstaaende for at angripe formanden, er dette ogsaa en skam for forbundet.

Nils Olsen hadde set meget besynderlig siden Horgens avskedigelse. Hvis det var beruselse som var aarsaken, maatte der paa kontoret være svak diciplin. Vi har hat et tidligere tilfælde. Nu benyttet man dette grundlag. Tal. var de utenbys hovedstyremedlemmer taknemmelig for at de hadde tat op saken. Vi maa holdes kemisk ren for usunde baciller. Og vi bør være opmerksom paa ædrueligheten ogsaa i avdelingene. Men slikt med bokholderen sker ikke uten selskabelige sammenkomster paa kontoret. Man kunde git en begrundelse til Horgens avskedigelse i beretningen. At vedkommende har utlevert protokollen til uorganiserte, behøver ikke at benyttes som argument, naar der var beruselse tilstede. Men alt bevismateriale mot en person bør samles skriftlig i anken.

Ødegaard: Protokollen viste at valgagitationen var anført som grund for opsigelsen. Det var derfor tal. hadde interpellert.

Bratvold: Er de fremkomne opplysninger korrekte, burde der

vedtages en beklagelse over den undfaldenhet som var vist overfor Horgen. Tal. var paa forbundets vegne taknemmelig for at valgkampen i Oslo gav anledning til streng optræden. Vi maa gjøre noget for at faa fylla stillet i 2den række i organisationen. Tal. foreslog følgende uttalelse:

«Landsmøtet beklager at hovedstyret og forretningsutvalget ikke sørger for at de lønnede funktionærer gjør sin pligt og er nøktern i arbeidstiden.»

Det blev sat strek for de indtegnede talere.

Pedersen haabet at saken vilde virke til det gode. Man fik dog i Kristiania det indtrykk at Oslohistorien var medvirkende aarsak. Og det var et magert forlik.

Berg fæstet sig ved maaten for avskedigelsen. Man hadde faat det indtrykk, at man først hadde presset Horgen til tilbakekaldelse og derpaa avskediget ham. I 1908 var der flere braadne kar.

Dirigenten hadde intet at bebreide sig i 1908 eller før eller siden, hvad ædruelighet angik.

Volan forsvarte hovedstyrets avgjørelse, som var paa sin plads kanske allerede i 1908. Selv de sidste dage viser at folk tar sig en taar over tørsten, ja selv forbundets faste funktionærer. Vi skal ikke straffe bare den ene, men alle som forbryter sig paa samme maate. I 5 aar hadde man forsøgt at gjøre Horgen til en ædruelig mand; men det var ikke lykkedes, og det vilde heller ikke lykkes overfor de andre. Vore funktionærer tror at de kan tillate sig mer end hos en privat arbeidsgiver.

Søvig: Det er vanskelig at være dommer i denne sak, men den viser hvilke kollegiale forhold der hersker i Folkets hus. Fylla faar skylla, men der ligger noget personlig bak. Tilbakekaldelsen la ikke taleren stor vægt paa, da Horgen var Hansens underordnede. I 1911 var nedsat en komite for at undersøke funktionærforholdene og skulde ikke den gransket efter dette.

Askedal: Paa forrige landsmøte var jeg en av dem der kjæmpet mest for at faa sat en stopper for drikken blandt vore agitatorer, og jeg hadde trodd at det var blit en lærepenge. Vi skal ikke kritisere hovedstyret for sterkt, for det er en ubehagelig sak at avskedige en mand. Taleren saa Horgen ikke mindst beruset. Enhver socialdemokrat bør sørge for harmoni mellem liv og lære. Lad os først feie for vor egen dør. Sætter vi ædrueligheten i høisætet høiner vi forbundet.

Horgen var kommet efter med regnskaperne, man var ikke alltid like oplagt, og taleren hadde 3 dage siddet i lagmandsret.

Kjeldstadli beklaget at vor kulturelle utvikling vokset nedover med kalverumpa. Det er eiendommelig at man vil foreskrive leve-regler for folks privatliv. Da er man kommet paa skraaplan. Horgen utfører pent arbeide. Taleren hadde ikke set nogen funktionær beruset.

Sæterbraaten: Det værste taleren hadde gjort i sit liv, var at være med paa Horgens avskedigelse, men taleren maatte gjøre sin pligt. Det er ikke bare fylla som var avgjørende. Og der er ingen personligheter som ligger til grund. Det som ligger bak tilbakekaldelsen er for delikat til at nævnes.

Pedersen: Regnskaperne er ikke ført fra 16de november til december. Formanden retter derved en bebreidelse mot sig selv.

Logavlen: Der er andre ting som foraarsaget Horgens avskedigelse. Det foreliggende forslag kunde taleren ikke stemme for, paa grund av dets form. Hansens artikkel gjorde en stor virkning; partiet fik flere hundrede stemmer paa den. Vi har ret til at tilse at vore tillidsmænd lever et liv som er forbundet værdig. Se Aarrestadsaken f. eks.

J. L. Andersen: Det er ikke behagelig at rote op i funktionærers arbeidstid. Horgen hadde faat advarsel uten at det hjalp. Det var naturlig at hovedstyret i første møte tok den i aviserne omtalte valghistorie op. Bare at Horgen viser fremmede bøkene maa være nok. — Taleren forstod ikke de to bebreidelser, at han var avskediget og ikke var avskediget før. Protokollen er riktig: Kalvaa interpellerte og Rich. Hansen ga saa opplysninger, som ga grund til avskedigelsen.

Fru Pleym: Skulde det være tilfældet at vi har en fyllestamp derinde, vilde taleren ikke holdt ut at arbeidet i 6 aar med forretningsutvalget. Taleren tilbakeviste uttalelsen.

Gudmundsen dirigerte.

Kalvaa hadde som styremedlem alltid søkt at handle i forbundets interesse, ogsaa ved Horgens avskedigelse. Taleren vilde i en lignende situation handle likedan. Rammer ankerne mot Horgen andre, har landsmøtet adgang til at ta det under overveielse. Bratvolds forslag er ondsindet og taleren maatte advare mot dets vedtagelse.

Oskar Johannesen: Vor forening som Horgen tilhører, kjender ikke avskedigelsesgrunden. Nils Olsens uttalelser bør de andre funktionærer merke sig.

Nils Olsen: Sæterbraaten tilstaar at protokollen er et falsum. Det er underlig at der skulde gaa 4 aar før bylden var moden. Sakene bør forelægges saa utførlig at vi kan redegjøre for dem i vore foreninger. — Kjeldstadlis utvikling synes at være i overensstemmelse med kalverumpa.

Dirigenten tilbakeviste at protokollen var et falsum.

Olsen: Jeg fastholder.

Dirigenten: Jeg tilbakeviser.

Olsen: Jeg fastholder.

Viggen sa til fru Pleym at den samme laaten hørte man ogsaa sist, men da opnaadde taleren ialfald at en agitator reiser ikke ut længer. Efter uttalelser som var faldt, var ikke forholdene saa lyse — men taleren vilde fortsætte i samme retning og ikke omgjøre Horgens avskedigelse.

Bjerkman: Har jeg opført mig uforsvarlig naar jeg har reist i forbundets tjeneste skal forsamlingen dømme mig. De som kritiserer skal først ha rent mel i posen. Taleren var ikke avholdsmand, men vore tillidsmænd maa uten at være avholdende opføre sig paa en værdig maate og forbundet ha tillid til dem i saa maate.

Rich. Hansen: Det er almindelig tendens at valgte tilidsmænd

skal kritiseres. Nu er det min skyld at jeg ikke har paaset Horgens bøker, men kassereren er Horgens nærmeste foresatte. Da Tørres døde og Ahlstrand blev valgt lot imidlertid Horgen til at mene, at han var kasserer. Berg sier, at man fik det indtryk at avskedigelsen skyldtes ogsaa andre grunde end de av mig oplyste. Men det er ikke sandt. Og Søvig mener, at det er saa som saa med tilbakekaldelse av underordnede; men det var ikke taleren, men Guldals advokat og Guldal, som tvang Horgen. Mente man kanskje at det var galt, at taleren anla sak? Jeg vet at i min stilling maa man faa venner og det vil alle faa, og der utspreides mange andre rygter, men det er ikke alltid let at faa tak i ophavsmanden. Taleren hadde iallefald aldrig forsømt sit arbeide paa grund av fylla, hverken i forbundets eller privat tjeneste. Men han hadde tat mangelen tørt for at faa arbeidere indtat igjen i arbeide, som var avskediget av den grund. Man fandt det ikke betryggende at ha en mand, som viser frem bøkene til andre utenforstaaende. Det kunde han en vakker dag ogsaa gjøre til borgerpressen. Man har ikke ført saa meget til protokollen av hensyn til Horgen. Men der er fuld anledning til at faa alle opplysninger. Ogsaa Olsen kan faa greie paa hele vort mellemværende. Bratvolds forslag viser ogsaa Bratvolds hensigt med at være tilstede, han vil stemple hovedstyret som uduelige og alle forbundets funktionærer for drikkfældige. Det er en usandfærdig beskyldning mot forbundets funktionærer.

Bratvold bad dirigenten om at læse op talerens forslag, hvor i dette er der insinuation om, at alle funktionærer ikke er ædruelige? Naar der like fra 1908 til 1912 har kunnet eksistere slike forhold, som med Horgen, var forslaget berettiget. Om protokollen skulde været helt fyldig, skulde der staat litt mere. Var forslaget til taleren daarlig redigeret, burde andre fremsat et bedre forslag. Men gang paa gang er der paa vore landsmøter ført kritik over disse forhold.

Rich. Hansen: Det er underlig at man motiverer sit forslag med, at man mener noget andet end det der ligger i forslaget.

Volan hadde ikke sigtet til *Bjerkmann*.

Bratvolds forslag forkastedes med 109 mot 22 stemmer.

„Arbeidsmanden“.

Karl Andersen var utilfreds med at Arbeidsmanden ekspedertes i saa mange dobbeltnumre, og bladet var ikke saa godt, som det kunde være. Men det er rimelig, at formanden ikke har saa megen tid at ofre paa redaktionen.

Sethil: «Arbeidsmanden» kan vanskelig utkomme regelmæssig. Om stoffet kan der være delte meninger, men voldgifter har interesse baade for dem de gjælder og andre. Naar der utkommer 3 dobbeltnummer var der dog et langt mellomrum. Men det var et spørsmål om det var heldig at vælge en anden end formanden til redaktør. En speciel redaktør maatte hente sin viden allikevel fra formanden, næstformanden eller sekretæren, som hadde med sakerne at gjøre.

Rich. Hansen sluttet sig til *Sethil*. Arbeidsmanden er ikke noget saa fint redigert blad, vi har betragtet Arbeidsmandens redaktion som arbeide ved siden av det øvrige. Den er redigert i timerne fra 9 til 12 nat. Ekspeditionen kan ogsaa klikke. Det skulde være fornøielig om man kunde komme over dette. Da taleren i sin tid redigerte Arbeidsmanden 14-daglig, var det meget lettere. En egen redaktør kunde ialfald ikke skrive alt. Men skrivekyndige medlemmer burde skrive i bladet, som i gamle dage.

Alfred Nilsen: Der kan være delte meninger om stoffet, men tarifoverenskomster bør ind i sin helhet. Voldgiftskjendelser har ogsaa stor interesse. Er det ikke stor nok plads, faar men heller spendere flere sider.

Bjerkman: Den sene ekspedition er beklagelig. Voldgiftskjendelser og fremstillingen av de forskjellige saker er lærerike. Skal alle overenskomster ind blev det let at redigere Arbeidsmanden. Men taleren trodde ikke, at der blev plads for dem, man alle trykkes og omsendes til alle medlemmerne, som de vedkommer.

Rich. Hansen: Var bange for at det blev lite stof, hvis alle overenskomster ogsaa skulde ind. For de ifjor avsluttede 112 overenskomster var der i farten gjort et overslag av Lian, at det vilde utgjøre 23 sider i hvert numer. Overenskomster sendes ogsaa ofte til andre end de som berøres av dem.

Alfred Nilsen: Var opmerksom paa vanskelighetene, men man maatte komme dit hen, at f. eks. overenskomsterne sendes rundt til alle medlemmer og ikke bare de, som direkte berøres. Det vilde skape voksende interesse for organisationen.

Moljord: Hvis man tar Arbeidsmandens første nummer for 1913 vil man finde en artikkel «Fagoppositionen skal organiseres». Jeg tror istedenfor denne karikatur, hadde det været heldigere om formanden hadde git en saklig utredning.

Men istedenfor er der indtat et citat av en artikkel i «Ny Tid», skrevet av *Alfred Nilsen*.

Forøvrig er jeg i tvil om hvorvidt det er i overensstemmelse med forbundslovens § 19 c og vil derfor ha uttalt mig mot gjentagelser av lignende. Tilslut vil jeg uttale min misbilligelse over dette.

Alfred Nilsen: Oppositionen burde ikke føle sig genert over det. Den farer med saa reelle saker at den nok kjemper sig frem likevel. Ogsaa i den saakaldte socialdemokratiske presse har vi set det samme. Taleren hadde i en notis i Arbeidsmanden meddelt, at han skulde svare og var lovet plads, men han hadde ikke faat tid til det endnu.

Nordlandssekretæren.

Stuedal var forbauset over sekretærens beretning.

Alfred Nilsen: Ved opprettelsen av sekretærposter og gruppeinndeling er det sagt, at de skal agitere for tilslutning til organisationen. Er medlemstallet i de bestaaende foreninger i Nordland steget? Ved svaret herpaa kan man gjøre sig op en mening om nytten av sekretæren paa Nordland.

Ruskedal: Nordlandssekretæren har ogsaa reist paa Vestlandet. Er de 214 dage ogsaa medgaaet hertil.

Sethil: Sekretærens beretning er indtatt efter Karlgrens egen rapport.

Løgavlen var født i Tromsø og kjendt der. De store avstande og vanskelige forhold kan overdrives. Fordelene ved Nordlandssekretæren er vist yderst smaa; og skal det være eksempel for distriktsinddelingen maatte denne forkastes.

P. Berntsen: Forholdene er vanskelige, bare fordi befolkningen delvis lever av fiske og kun delvis arbeider ved gruberne. I Tromsø stift har der været jobbing med skjærping hvorefter al drift pludselig er blit indstillet. Av disse to grunde er organisationsforholdene nordpaa saa utrygge. I en række av aar har de krævet en mand nordpaa, og der er flertal for at beholde sekretærposten.

Karlgren: Det var ikke tal. skyld at medlemstallet ikke var oppgit. Det var neppe mer end en forening, nemlig 100, Bosmo, som gav regelmæssig rapport. Men man hadde nu lært grubedirektørene at forstaa, at arbeiderne var en magt. Ved Birtavarre blev tal. ikke meldt hos direktøren til at begynde med, men nu har han respekt for organisationen. Det er mange gange hvor meget kan staa paa spil paa nogen dager. Ruskedal spør om Bergenssturen; men den var ikke iberegnet de 214 dage. Tal. hadde skrevet til forretningsutvalget at han gruet for den mørke tid, og spurgte, om der ikke var noget arbeide for ham sydpaa. Kjender Løgavlen forholdene nord for Saltdalen? Ved Bosmo var det eneste tilfælde, hvor Arbeidsgiverforeningen hadde maattet anerkjende 8-timersdagen, og det vilde faa betydning for 1916.

Sæther: Dette er Karlgrens egen beretning, men man kan vist dra i tvil enkelte ting der.

Remseth: Det er ikke ret at vurdere det nedlagte arbeide bare i medlemstal og kroner. Men det er blit en anden stabilitet i foreningerne nu end før. Og sekretærens reiser og foredrag har styrket troen paa organisationen.

Løgavlen skulde være den sidste til at dra nytten av en mand paa Nordland i tvil.

Volan drog ikke nytten av en sekretær paa Nordland i tvil, men om hvorvidt den nuværende sekretær hadde fylldt sin stilling. Kritiken kan faa sterke farver, men der er gaat mange rygter fra folk i Nordland. Første offentlige klage over sekretæren i Nordland fremkom paa arbeiderpartiets landsmøte i Stavanger. Fra Trondhjem hørte ogsaa tal. klage over sekretæren. Torsdag kunde han ikke være med paa jernbanen.

Ruskedal: Man var glad over at faa Karlgren til Bergen i december ifjor; men man hadde ved 2 møter ventet paa ham. Ædrueghet overfor Horgen blev krævet, hvorfor ikke ogsaa nu? Her paa stedet vilde vi hat mere skade end nytte av Karlgren. Man telegraferte til Kristiania at man skulde ta ham tilbake.

Dines Johnsen var selv nordlending og godt lokalisert; men var blit skuffet over Karlgren i Bergen. Det var sørgelig at Brat-

volds forslag blev forkastet. Det er nok av industriarbeidere i Nordland.

Myhrstad: Det er saart at røre ved slike forhold. Redegjørelsen fra det stedlige styre var sendt forretningsutvalget, og Karlgren hadde fremlagt lægeattest. Skyldes det sygdom, saa faar den ta skylden for det. Det er uheldig og beklagelig. Vi har forbud paa vort program.

Rich. Hansen: Ruskedal mente at forretningsutvalget skulde tat op saken. Da vi fik skrivelsen fra Bergen, sendte vi den ogsaa til Karlgren. Fra en læge medfulgte en attest. Karlgrens redegjørelse sendtes igjen til bergenserne, som mente at misforstaaelse var utelukket. Paastand stod mot paastand, og da vi snart skulde ha landsmøte, vilde vi ikke gripe ind. Man maatte beklage forholdene, de er altfor sørgelig til at le ad. Tal. hadde ofte spurt nordlendinger, hvorledes det forholdt sig med Karlgren. Man fik ikke klage derfra. Han hadde ærlig sagt spionert en smule. Naar der ikke kom klage fra Nordland, kunde man ikke rigtig godt gi ham avsked. Av selvsyn visste ikke tal. noget, og kunde ikke dømme om opholdet i Bergen. Beklagelig var som sagt saken, og da vi hadde en post i beretningen om Nordlandssekretæren, visste vi jo at den kom op. Vi har faat to fremstillinger, hvorav den ene strider mot den anden.

Dirigenten refererte følgende meddelelse:

«Da flere av landsmøtets repræsentanter har efterlyst «Funktionsnærutredningskomiteen», gjøres herved bekjendt at mundtlig redegjørelse kan forelægges idag.

20. mai 1913.

A. Blomkvist,
formand.»

Onsdag formiddag.

Dirigent: *Kalvaa.*

Navneoprop foretoges.

Ole Berg foreslog: Referat av forhandlingerne trykkes og omdeles til repræsentanterne under landsmøtet.

Rich. Hansen: Der maatte da være to sekretærer og det var vist ogsaa vanskelig om Krausz trykkeri kunde paata sig trykningen. *Søvig* henstillet at man som med de sidste ark ved sidste landsmøte fik korrekturen omsendt.

Gudmundsen mente at det var aldeles umulig for «Arbeidet» at paata sig trykningen. Vi bør ikke gaa paa ting som ikke kan realiseres.

Myhrstad: Er der foretat undersøkelser? Det var underlig at det ikke lot sig gjøre at trykke en protokol i Bergen.

Viggen: Efter Myhrstads uttalelser sluttet taleren sig til Bergs forslag.

Rich. Hansen tvilte paa at der var et trykkeri som kunde ha saa megen sats staaende, at man kunde vente til hele protokollen var utsat.

Gudmundsen: Myhrstad har ikke undersøkt forholdet, og tal. var forbauset over hans uttalelse.

Myhrstad: Naar forholdet ikke er undersøkt, har man ikke mer ret til at si at det ikke lar sig gjøre end taleren til at si at det lot sig gjøre at trykke protokollen her.

Grundt: Protokolsatsen behøver vel ikke at bli staaende i maa-
nedsvis?

Rich. Hansen: Selv i Kristiania kunde vi ikke faa med de 2 sidste dagene, og da sendte vi referat for disse om til landsmøtets deltagere. Det maatte gaa an at sende om korrektur dennegang ogsaa, da det som flere gange nævnt var vanskelig at trykke protokollen i Bergen.

Bergs forslag vedtoges med 88 mot 56 stemmer.

Rich. Hansen anmodet Myhrstad om at undersøke, om man kunde faa en referent fra «Arbeidet» og om typografene vilde paata sig natarbeidet og om trykkeriets sats kunde bli staaende til møtets slut.

Dirigenten: Der er foreslaat strek. 23 talere er indtegnet.

Nils Olsen: Igaar besluttedes at debatten om sekretærposten i Nordland ikke skulde refereres i pressen; men den bør indføres i protokollen, og taleren fremsatte forslag herom, som vedtoges mot 7 stemmer.

Volan syntes det maatte gaa an at indskrænke taletiden, da man delvis vilde faa samme debat opigjen senere.

Løgavlen: Der var kommet mange opplysninger om sekretæren i Nordland set fra en side. Men med hensyn til reiseutgifter paa 6—8 kroner, mente taleren at saa meget kostet det ikke for en arbeider eller en arbeiderrepræsentant. Vore tillidsmænd behøvet ikke at være slike gaster. Ellers skulde taleren være den første til at forsvare at en sekretær maatte man ha nordpaa og være den sidste til at trække posten tilbake. Men personen var uheldig, og derfor var organisationen snarere gaat tilbake end frem.

Bugge: Overskriften Nordland er uheldig. Sier man Nordland, Tromsø og Finmarkens amter vil man bedre forstaa hvilke avstande det dreier sig om. Sekretærens arbeide maa ikke maales i bare tal. Taleren var ubekjendt med at foreningerne skulde sende sekretæren særskilt rapporter, men til forbundet sendtes de hver maaned fra foreningerne. Man skulde ikke tale saa meget om Karlgrens person, men spørre hvorledes organisationens mænd kommer op i slike forhold? Dersom de har en fast karakter kan de staa mot alt, hvad de kommer op i. Men hvorfor sendte hovedstyret ut Karlgren, som det visste hadde denne sygdom og likeledes at «kameraterne» ikke vilde holde sig borte fra ham? Da det bestemtes, sendtes oppositionen (Kalvaa) ned til Drammen. Hos organisationen selv ligger ogsaa skylden. Hvad er det første man byr organisationens mænd, naar de kommer? En snaps og et glas øl! Om man tar ind paa fine hoteller var en mer privat sak. Ved stemmesedlen fik man ta avstand fra denslags forhold som her var fremkommet opplysninger om. Men samtlige maatte være med paa at Nordland ikke fik bare 1 sekretær, ti det var ikke forsvarlig for det halve Norge, naar den anden halvdel skulde ha 5 sekretærer.

Remseth vilde nødig ind paa persondebat; men fra Bosmo kjendte ikke taleren til særlig graverende opplysninger, tiltrods for det forslag som kom derfra. Karlgrén hadde flere gange været i Bosmo og bodd hos taleren som endnu ikke hadde set ham beruset. Men onde rygter var begyndt at komme, saa man hadde tapt tilliden til Karlgren. Det utførte arbeide av ham kunde man ikke klage over, og man var fuldt tilfreds i saa maate. Hittil hadde det staat taleren uklart om rygterne var korrekte.

Karlgren bad om en 1/2 times taletid.

Enstemmig vedtat.

Karlgren: De som angrep mig saa sterkt i gaar optraadte som moralens vogtere. Remseth talte om rygter, og taleren hadde hørt saa meget nu, at intet snart forundrer mig mer. Jeg faar saaledes bemerkninger om urigtige oppgaver over reisedage. Naturligvis er det Karlgrens «egen oppgave», blev der sagt. Og dog er det den letteste sak av verden at kontrollere dette forhold i henhold til forbundets instruks, som blev utfærdiget for mig i 1910. Sekretæren skulde nemlig ved reiser telegrafisk opgi sin adresse til forbundets kontor. Volan vilde ikke høre paa sladderhistorier, men hele hans foredrag var bygget derpaa. Hvad der blev uttalt paa Stavangermøtet refererer sig til en episode i Bodø, hvori det var løgn at tal. var fuld. Den ene hvorfra historien kom hadde aldrig tilhørt organisationen, men var en politisk størrelse særlig paa det kooperative omraade. Det var avholdsfolkets pligt at tale som de gjorde. Men at Volan optraadte! Taleren hadde drukket mange glas med ham og han var den sidste til at slutte om kvelden. Var det maaske for at jeg skulde bli beruset? Da er det en daarlig moral. Bak Ruskedals fremstilling staar en anden, og taleren visste hvem. Ruskedal legger jeg derfor ingenting tillast i dette stykke. Men at han kan si her, at de ikke visste, hvor jeg var fra mandag 2. til onsdag 4. december er rart, da jeg allerede samme aften (2. december) hadde møte med Stenarbeiderforeningens formand og dagen derpaa med styret. Onsdag 4. forhandlet jeg med havneingeniør Sontum sammen med Korneliussen. Da vi fulgtes fra Sontum kom vi ind paa spørsmålet om hvorledes jeg kunde træffe hr. Ruskedal for at faa et møte med det stedlige styre. Jeg hadde nemlig før spurt om det og faat det svar, at Ruskedal er omtrent aldrig hjemme, for han er av denslags folk som altid arbeider overtid. Og jeg blev nu tilraadet at avertere om møte med det stedlige styre til torsdag den 5., da vi hadde møte. Taleren hadde foreslaat 3 alternativer for forretningsutvalget for sin reise: Hardanger—Sogn og Sogn—Hardanger eller at stedlige styre i Bergen la ruten. Det sidste blev vedtat. Og paa torsdagsmøtet besluttedes at 3 mand nærmere skulde konferere herom. Ruskedal, Lundekvam og Gudmundsen fulgte saa taleren op paa hotel Metropol for at tale om agitationsturen. Da vi hadde sittet der en stund spurte jeg om der var nogen som vilde ha 1/2 øl. Alle hadde lyst paa det. Da der var tomt sier Lundekvam: «Dette blir forlite, vi maa ha mer.» «Ja,» svarer Ruskedal, «men jeg har ikke penge paa mig.» Lundekvam la da kr. 1.20 paa bordet. Hvem der trykte paa

knappen, husker jeg ikke, men jeg tror at Gudmundsen husker det, ti han var ialfald ædru.

Hvad synes man? Er det god moral at foreslaa at kjøpe mer øl, naar man har forbundets sekretær i sit følge og han paa forhaand er beruset? Den omtalte annonse, 3 kroner, hadde taleren maattet betale og trods ammodning ikke faat tilbake. Det er den økonomiske moral. Det er ikke avholdsfolk, som har gjort bemerkningerne om talerens ophold i Bergen. Talerens sygdom forklartes derpaa noiere. Dr. *Lund* hadde behandlet ham for den før, og han var avholdsmand og ingen charlatan. Efterat være gjennomfrossen var nyrene sterkt angrepet og taleren hadde nu reist over Dovre og Bergensbanen. Har dr. *Poppe* git mig brækpulver, maa han være en stor kvaksalver, men har han ikke taushetspligt? 14. december kom taleren til Bodø og gik tilsengs. Lægen tilsaa ham 2 gange dagen til 3dje juledag. Mandag før nytaar kunde han møte paa lægens kontor. Taleren satte intet ind paa denne debat. Jeg husker fra 1906, at vor gamle kamerat I. K. Sundt sa: «Jeg skulde gratulere, men jeg beklager dig. Du kommer i denne stilling for at ødelægges.» De 7 aar har lært mig mer, end jeg ventet at faa lære: Sundt hadde ret og spioneriet er mer utviklet end jeg drømte om. I Harstad og Tromsø findes ikke anden industri end et mekanisk verksted paa hver plads. Melbo Gausvik og Bertnes redegjorde taleren ogsaa for og sluttet med at si. Som i 1911 anbefaler jeg, at ta den bedste uten hensyn til person; er jeg uduelig, saa ta en anden.

Berntsen trodde ikke, at det var personen, man var saa misfornøiet med, som med et foredrag 1911 ved lockoutens avslutning. Taleren skulde ellers ikke blande sig op i debatten, da han var i slegt med en anden, som hadde faat samme behandling.

B. Kvamme: Det var kjedelig for foreningen at faa Karlgren hit. Man kan være mer eller mindre nøie eftersom man er avholdsmand eller ei, men efter hvad taleren hadde faat berettet, var Karlgren arbeidsufør under opholdet i Bergen og turen forfeilet. Det hadde vakt sterk misnøie. Personlig traf taleren ikke sammen med Karlgren. Og man fik ogsaa ta hensyn til, hvad repræsentanterne fra Trondhjem opplyser.

Thon: I 1908 var allerede landsmøtet bekjendt med Karlgrens forhold, saa det er ikke helt korrekt av Bugge at gi hovedstyret skylden. Organisationen stiller store krav og har ogsaa skapt karakterfaste mænd. Men de, som ikke er det, kan organisationen ikke bruke.

Alfred Nilsen hadde efterlyst medlemsantallet og Karlgren indrømmet at det vistnok var mindre nu. Derfor var ikke en sekretær overflødig og taleren hadde ofte spekulert paa, om ikke 1 mand var for litet. Det maatte gaa an at faa medlemstallet op og der maatte være noget i, at grunden laa hos personen. Man hadde ret til at stille visse krav. Taleren hadde drukket et glas med Karlgren, men dengang passet han paa at være inden visse grænser. Taleren kjendte ogsaa til rygterne og noget var der vel i dem. Der er faa, som kan negte, at de har drukket, saa man skal ikke dømme for strengt, naar ikke grænsen overskrides. Men Karlgren tilstod jo, at han var den

første, som inviterte paa øl. Hvorfor vilde Karlgren saa gjerne ha pladsen paa Nordland, naar han var opmerksom paa farerne? Hvorfor siger ikke Richard Hansen mer om Karlgren her, hvor man stod ansigt til ansigt med ham? Taleren likte ikke slik feighet.

Sovig var enig med Bugge i at der var begaaet feil før ved Karlgrens ansættelse paa den mest utsatte post. I 1911 forsøkte man at rette paa feilen, men det nyttet ikke da, men nu synes stemningen at ha snud om. Unge og dygtige mænd maatte man ha og hverken fulde eller syke. Vil Volan, Sæther og det stedlige styre i Bergen ha det sittende paa sig at de farer med sladderhistorier? Og hvem av vore fremskutte mænd farer med løgn? Man faar selv sørge for at gjæstfriheten ikke misbrukes. Men bruk ikke sammenligningen mellom arbeidere og arbeidsgivere; se bare paa landsmøtet her. De fleste av os bor for 50 øre og 1 krone og funktionærene for 6—10 kroner. Karlgrens sygdom maa være kronisk og vil vi vite, hvilken sygdom det er han lider av, faar han legges ind paa en klinik, enten Ørje eller en anden.

Karl Andersen hadde forfattet skrivelsen fra stedlige styre i Bergen som møtets referent. Man blev meget glad over at Karlgren skulde komme, men netop derav vil man forstaa vore følelser, da vi ikke kunde bruke ham, og om vi hadde brukt ham vilde han skadet mer end gavnet. Taleren tilbakeviste baade uttalelserne om spioneri og kvaksalveri.

Amundsen: Her var nævnt meget om forholdene paa Nordland som ikke vedkom os: taleren hadde nu spist billigere middag baade i Kristiania, Trondhjem og Bergen end i Narvik; men manden har 5 kr. dagen i diæt og saa faar han gjøre med dem som han vil. I 1908 skulde et hovedstyremøte være avlyst av hensyn til en seksa aftenen forut. Gjaldt dette det da nyvalgte, tilbakeviste han uttalelsen. Der var nok medlemmer i hovedstyret som visste at Karlgren tok en dram, men kanske de tænkte som saa, at naar han kom bort fra Kristiania, hvor fristelsen er størst, skulde han være bedre faren. Taleren hadde opponeret like fra 1906, men da kom der «protest mot Amundsens uttalelser». Man er vel fornøiet med Karlgren paa Nordland og han har ofte været i Narvik og ikke været fuld. Da Karlgren kom fra Bergen i december ifjor kom taleren fra hovedstyremøte og reiste sammen med ham nordover. Da var Karlgren syk, og sa at han hadde hat samme sygdom før. De viste ikke om de ikke saaes for sidste gang.

Aksel Lunde foreslog 3 minutters taletid. Vedtat.

Moljord: Vi maa ha 1 og ogsaa 2 mand paa Nordland. Hr. Løgavlen sa at han var født Nordlending og saaledes skulde kjende til forholdene deroppe. Jeg tror det er saa længe siden Løgavlen var deroppe at han kjender dem ikke saa godt idag. Saa har man merket sig at organisationen er gaat tilbake og det skulde skyldes Karlgren. Der er vel ting ved ham som burde ha vært anderledes; men jeg vil ikke dermed ha sagt at han ikke har gjort en hel del godt. At der er en del oponion imot ham det kan man ikke komme bort fra hvis man vil være ærlig. Men der er andre ting som gjør

at medlemstallet er gaat ned. Det anser jeg for og være anledning senere at komme ind paa og skal derfor ikke gjøre det nu.

Dines Johnssen var ikke fanatisk avholdsmand og taalte se folk drikke; men naar Det norske arbeiderparti har forbud paa sit program, maa socialdemokrater som skal tale socialismens evangelium foregaa med et godt eksempel.

Bjørkman: Karlgren har mange gange været i Narvik; men aldrig har han ikke kunnet holde foredrag, fordi han var fuld. Under reisen nedover talte han sidst under sterkt bifald, og jeg tror ikke at hans virke i Nordland har været uten betydning.

Da Løgavlen synes at det ikke kunde være saa dyrt i Nordland, vil jeg si til ham, at det er bedst at han tar sig en tur dit og undersöker, alt er foranderligt, saa er det med forholdene paa Nordland ogsaa.

Ruskedal bad om mer end 3 minutter, hvilket forsamlingen avslog.

Ruskedal: Det saa daarlig ut om bare avholdsfolk skulde være moralens vogtere. Det gik saa langt at hotelverten forlangte Karlgren arresteret, og doktoren gav ham et brækpulver. Lægeerklæringen fra Bodø motbeviser ikke noget med hensyn til Karlgrens tilstand i Bergen.

Ødegaard: Efter den sterke anklage fra Bergens stedlige styre kunde man ikke lenger bare tale om sladder. Og naar hovedstyret kjendte dem paa forhaand burde det skaffet like saa klare motbeviser. I de to tilfælder, Horgen og Karlgren, har man været streng og undfalden, og ikke konsekvent. Horgens avsked skyldes da ogsaa utenforstaaende grunde: valgkampen i Oslo som ikke angik forbundets virksomhet, men overfor Karlgren hadde man ikke været streng nok.

Edv. Eriksen: Det er daarlig at si, hvad skal en gjøre naar nogen byr mig en dram. Taleren hadde allerede idag drukket en dram, men enhver fik passe maaten. Taleren hadde det indtrykk, at der var mange, som konkurrerte om pladsene i organisationen, og naar der ikke var nok av dem, hugget de forbundet istykker. Vi fik sørge for, at vi ikke fik et langt register med pensionister. Vore folk maa kunne ta en dram og kunne la være.

Fugleberg var enig med Thon, at sekretæren paa Nordland var overflødig. Den bedste agitation drives fra foreningen. Taleren var ikke avholdsmand og satte større pris paa en mand, som kunde beherske sig selv.

Karlgren: Jeg har ikke faat nogen bemerkninger over hvad jeg har gjort i forbundets tjeneste. Taleren hadde været med og opprettet tariffen og i 4 aar været paa forbundets kontor, før han kom til Nordland, og aldrig hadde nogen sagt at han ikke utførte sit arbeide. Den eneste gang, hvor han ikke kunde opfylde sine forpligtelser, var i Bergen. Ved Sulitjelma var mistilliden kommet efter et foredrag i 1911; men han talte dengang slik, som han syntes han maatte efter et konfidentielt brev fra Rich. Hansen og Lian, som redegjorde for situationen. Naar f. eks. Salangverket med flere

hundrede arbeidere nedlægges, maa det faa indflydelse paa medlemsantallet.

Gudmundsen bekræftet at det stedlige styre hadde bestemt at 3 mand sammen med Karlgren skulde ordne med agitationsruten, og taleren var blandt dem og fulgte ham til hotellet, hvor der blev drukket $\frac{1}{2}$ øl. Taleren skammet sig ikke over det. Og Karlgren var ikke den kveld slik at han ikke kunde drikke $\frac{1}{2}$ øl. I debatten hadde man lagt vekt paa at gjøre det omtalte størst mulig. Taleren hadde i hovedstyret været med og dømme en mand strengt, og nu var først tiden til at dømme den anden; saa inkonsekvent hadde man ikke handlet i hovedstyret.

Sivertsen: Det er opplysningerne fra det stedlige styre i Bergen som har git anledningen til den lange debat. Man hadde tilstrækkelige og paalidelige opplysninger og det var ubehagelig at en mand optraadte i en slik tilstand, at han ikke kunde holde foredrag. Det skader den enkelte og ogsaa de andre, idet folk dømmer dem en bloc efter den ene og derved gaar det utover hele organisationen.

Rich. Hansen: Under denne debat har man draget tilfelts mot hovedstyret for ikke at ha handlet strengt nok, mens man igaar bebreidet hovedstyret Horgens avskedigelse, og trods alle opplysninger om den, gjentages insinuationen om, at den skyldes andre grunde. Det var ogsaa søkt at si at oppositionen var sendt til Drammen da Karlgren ansattes i Nordland. Der kom anmodning fra Drammen om at faa Kalvaa, og hovedstyrets ansættelse var omtrent enstemmig. Karlgren blev valgt efter indstændig anmodning fra Nordland og gjenvalgt paa landsmøtet 1911. Taleren var ikke feig og hadde ofte beklaget rygterne om Karlgren og skulde gjerne gjenta hvad han hadde sagt, men synes dere ikke Karlgren har faat nok? Bergen takket for at faa ham. Hvad Karlgrens virksomhet angik — saklig set — hadde ingen noget at indvende, han hadde altid beflittet sig paa at gjøre sit bedste, men han hadde en feil, som alle var enig i at beklage.

Volan ønsket at faa ordet efter at streken var sat, hvilket avsloges. Derimot indvilgedes fru Aasen adgang til galleriet efter Alfred Nilsens anbefaling: Vi har ikke for mange kvinder som interesserer sig for fagorganisationen.

Fra Karlgren forelaa opplysning om, at den mand, som han sigtet til stod bak affæren, ikke var tilstede paa landsmøtet.

Agitationen.

Volan forespurte om aarsaken til Reiersens fjernelse.

Rich. Hansen: Da vi var færdig med forhandlingerne i papirindustrien, var der mange krav paa agitation som ventet, særlig fra Vestlandet, Sørlandet og Bratsberg. Reiersen blev da spurt om han vilde ta en agitationsreise og det gjorde han. Han var ute et par maaneder og spurte da selv om der var mere at gjøre, og ved de opstaaede efterforhandlinger over tvister blev han ogsaa brukt, samt til at undersøke forholdene ved forskjellige fabrikker. Det var kjær-

kommet for os at faa hjælp og Reiersen vilde helst slutte paa Skotfos. Men han blev gjort opmerksom paa at det ikke var fast ansættelse. I november oprettet han en kafé i Kristiania og den tok en stor del av hans tid. Naar han vilde drive egen forretning blev han gjort opmerksom paa, at han maatte slutte paa kontoret, da arbeidet der ikke skulde være en bibestilling. Men hvis han kunde ta fri lørdag og søndag, hvor der er mest krav paa agitation, vilde man gjerne benytte ham. Det viste sig at han fremdeles indfandt sig paa kontoret allikevel og opholdt sig der en tid om dagen og skrev regning paa forbundet. Man sa da at det maatte være slut.

Alfr. Nilsen syntes at naar der var saa meget at utsætte paa en mand, var det underlig, at han ikke fik avsked, før der kom en eller anden ting til. Reiersen fik først avsked, da han skrev mot Hansen, eller hans forslag. Man er straks færdig til at undgaa en mand, naar han ikke deler ledernes synsmaate. Man benytter i det længste de kræfter som er enig med én, og tilslut bryter ogsaa det venskap, og saa har man ingen at holde sig til. Dette gaar igjen hele vor bevægelse, jeg snakker ikke om mig selv, men saa sandt man ikke har gjennomgaat den rette kjøtkontrol og faat første klasses stempel, er man ubrukelig.

Bratvold: Formanden angriper en fraværende mand, og Hansen maa enten bevise sin paastand eller ta den tilbake. Om Reiersen var lovet fast ansættelse eller ei, faar staa aapent. Er de urigtige regninger fra Reiersen betalt? Debatten kan ikke fortsættes, før manden kommer tilstede efter telegrafisk indkaldelse. Det er meningsløst at gaa frem paa denne maate.

Rich. Hansen: Hvad angrep har jeg rettet mot hr. Reiersen? Det er faktiske opplysninger, jeg er kommet med, at Reiersen oprettet kafé og var optat der. Vi blev ofte anmodet om at sende Reiersen og han blev benyttet til at tale. Reiersen oprettet vel kafeen, fordi han selv visste, at ansættelsen ikke var fast. Her var kun tale om midlertidig arbeide, og der foreligger saaledes heller ingen avskedigelse. Det er vedtat i landsorganisationen, at man ikke skal ha private arbeider ved siden. Og dersom forholdet var holdt gaaende kunde man reist berettiget kritik. «Først da Reiersen begyndte at skrive mot mig, blev han avskediget sies det.» Det var ikke bare mig han skrev imot, men han karrikerte og latterliggjorde hovedstyrets forslag, som han først hadde været enig i. Man kunde heller si at Reiersen først snudde om, da han blev gjort opmerksom paa at han maatte slutte. Selv sa han, at det ikke var farlig, for han var tilbudt forretningsførerposten i det nye papirforbund. Det var før kravet at formanden skulde paase alt og at alle gjorde sin pligt. Nu er det galt, at jeg har paaset Reiersens arbeide. Taleren hadde ofte spurt, hvad Reiersen skriver paa kontoret. Det var urimelig, at han skulde høre fuld betaling for at skrive vældige angrep paa hovedstyret i «Klassekampen» og «Bratsberg Demokratien». Der skal ikke øves sabotage paa forbundets kontor. Men saa længe taleren var formand, vilde han gjøre alt for at holde forbundet sammen. Det var av hensyn til denne sak at Bratvold skulde være tilstede paa landsmøtet.

For det var Bratvold som hadde lovet Reiersen forretningsførerpladsen i det nye forbund og saa maatte han jo pynte litt paa det, naar han tok pladsen selv.

Viggen: Er det forretningsutvalget som ansætter?

Rich. Hansen: Forretningsutvalget var enig i at benytte Reiersen til agitationen.

Viggen: Det er formandens pligt at paase, at alle gjør sit arbeide. Man hadde det indtryk, at der var mangel paa arbeidshjelp, da Reiersen antoges. Men har han faktisk ikke arbeidet, var det ret at han sluttet.

Rich. Hansen: Naar taleren sa, at der ikke var arbeide for Reiersen, saa var det fordi han hovedsakelig interesserte sig for at skrive i aviserne og en mand til at rakke ned forbundet i «Klassekampen» hadde vi ikke bruk for.

Haakenstad: Ved hovedstyrets omsendelse av forslaget til brancheinndeling blev dette varmt anbefalet av Reiersen i talerens forening, og han var forbauset da Reiersen senere indtok et andet standpunkt, og skrev mot, hvad han hadde anbefalt i foreningen. Taleren hadde det indtryk, at grunden hertil kunde være tanken om det nye forbund. Hansens fremstilling var riktig.

Bratvold: Angrepene paa Reiersen var forkleinerende for manden og det var galt at han ikke var indkaldt, naar man vilde rette slike angrep. Har manden forlangt betaling for arbeide som ikke er utført? Hansen har frækhetens naadegave. Hansen vet godt at en enkelt mand ikke har myndighet til at besætte en forretningsførerpost. Det gjør organisationen med flertal av stemmer, og var Reiersen saa dum, at han kunde tro paa noget slikt «tilbud»? Hvis der drives sabotage paa forbundskontoret har ingen noget at si paa formandens stilling. Men Reiersen vilde træffe Hansen igjen, opplyste Hansen, og da vilde det være hensynsfuldt at indbyde ham her. Har han søkt at tilvende sig uberettigede midler er det tyveri. Taleren tilbakeviste insinuationerne mot sig baade nu og i fuldmagtsdebatten.

Kjeldstadli: Vi har netop avsluttet en kjedelig persondebat, men ved den var vedkommende person tilstede. Taleren foreslog, at debatten om dette punkt utstaar indtil Reiersen kan komme tilstede og redegjøre for sin virksomhet, samt at han telegrafisk indkaldes paa forbundets regning.

Askedal: Det forslag bør vi forkaste, tiden er for kostbar til at opholde os ved dette.

Bratvold: Det er meningsløst at forkaste forslaget av en forsamling som vil staa paa aandsfrihetens grund.

Kjeldstadli: Negter vi en mand at forsvare sig vokser vi nedover med kalverumpen.

Oskar Johansen advarte mot forslaget.

Rich. Hansen syntes at landsmøtet maatte ha andet at gjøre end at anvende sin tid til slike uproduktive ting. Bratvold kræver at Reiersen skal være tilstede paa vort landsmøte, men Reiersen

var ikke tilstede paa møtet i Drammen. Taleren kunde si det samme og litt til like i øinene paa Reiersen.

Bratvold: Da Reiersen blev foreslaat til formand forsøkte vi at faa fat i ham, men han vilde ikke være paatrængende og kom ikke.

Gudmundsen: Skal vi indkalde alle misfornøiede blir vi graa-haaret før vi kommer herfra. Skal her drives obstruktion med forhaling av sakernes behandling? Denne sak er opgjort i avispolemiker. Kjeldstadlis forslag blev forkastet mot 9 stemmer.

Bugge: Av de 13,000 kr. er endel gaat til kontorarbeide. Men her tales om mange planer om nye forbundsannelser. Har forbundet møtt denne agitation? Fagorganisationen er margen i arbeiderbevægelsen, og betydningen av agitationen kan ikke overvurderes.

Martinsen: Reiersen har sagt til mig, at han var tilbudt plass som det nye forbunds formand, og det har han ogsaa sagt til mange andre.

Ahlstrand: Det var ikke betalt regninger i den forstand som Bratvold tok det. Og det var vist heller ikke meningen. Men taleren hadde overfor en regning fra Reiersen gjort ham opmerksom paa, at han ikke kunde beregne sig betalt paa den maate han gjorde og Reiersen skrev en anden regning. Taleren hadde sagt til Hansen, at Reiersen sat ute i annekset, og nogen ganger ekspederte han posten og nogen ganger skrev han. Taleren vidste ikke hvad.

Sporpind: Polemiken mellem Reiersen og Hansen var uopgjort. Hvem hadde ret? Hansen hadde ikke besvart Reiersens sidste indlæg, om hvorvidt debatten skulde forsættes dem imellem med offentliggjørelse av private samtaler og Reiersen kunde da begynde med Saaheim.

Askedal var ikke forundret over at Bratvold gjerne vilde ha Reiersen tilstede for at faa hjelp til at uthale tiden. Allerede i Drammen hadde der været tale om formandens plads mellem Bratvold og Reiersen.

Rich. Hansen kunde være enig med Bugge, at der ikke var sørget nok for agitation særlig for at holde forbundet sammen. Sporpind læste op hvad Reiersen skrev om opgjør med private utalelser. Det kan ikke ha nogen interesse uten naar de private utalelser kommer i forbindelse med vedkommendes gjerning. Saaheimaffæren kunde tages op av repræsentanter, som hadde bedre kjendskap til den end Reiersen. Taleren hadde god samvittighet og skulde svare til rette tid og paa rette sted, men ikke i en avispolemik. Bratvold talte om frækhetens naadegave, men han hadde dog tiltat sig den myndighet at tilby ogsaa taleren forretningsførerposten i det nye forbund for 3000 kr. Taleren svarte mange tak, han vilde sette pris paa at faa det skriftlig, men han mottok ikke tilbudet. Reiersen var nu engagert av det nye forbund til agitation for dette.

Ruskedal fandt at dette var smaapirkerier. Det var nok at Reiersen motarbeidet forbundet, og man burde ikke gjøre flere ophævelser her.

Lønsbevægelser.

Simen Jensen var repræsentant for avdeling 204, og ikke for det nye forbund, selv om tanken er at gaa til det. Tariffen var blit vedtat paa en kunstig maate.

Pedersen, Moss: For avdeling 106, blev tariffen 30,000 kroner ÷ for 150 mand. Der blev øvet pres for at faa den vedtat. «Dynastiet stod i fare». Det er en agitation som virker og det synes paa avdelingen og det er vel ogsaa grunden til sprængningen. Reiersen hadde gjort et overlegent indtryk paa taleren. Han konfererte med direktøren, men ikke med arbeiderne, og i Kristiania forsvandt han. To mand blev sendt ned for at overbevise os om, at vi hadde tjent 5,000 kroner, men minuset var for stort.

Møtet hævet kl. 1.

Onsdag eftermiddag.

Dirigent: *Gudmundsen.*

Efterat dirigenten hadde referert et telegram til landsmøtet fra Veivæsenets arbeiderforening, Kristiania, fortsattes behandlingen av beretningens punkt om papir-, cellulose- og træsasseindustrien.

Første taler var

Bratvold som mente at man burde se til at komme bort fra de saakaldte «almindelige bestemmelser» eller ialfald at faa dem ændret i en for arbeiderne mer tjenlig retning. Nu gir de rik anledning til misbruk fra arbeidsgivernes side. Der har i det sidste været tendens til at gjøre disse bestemmelser endnu daarligere for arbeiderne end før, ved at man under de sidste forhandlinger utvidet dem til ogsaa at ta med de saakaldte «protokollerte bemerkninger». Forhandlerne maa sørge for at være i overensstemmelse med dem de skal forhandle for. Det gjælder litet at arbeiderne faar 1 øre eller 2 mere i løn, naar arbeidsgiverne til gjengjæld faar anledning til at faa indbestemmelser, som de kan utnytte overfor arbeiderne. — En anden ting som forhandlerne for talerens industri burde ha sat noget ind paa, var arbeidstiden. Den er nu 12 timer. Dette krav har stadig været skjøvet tilside. Men man kommer aldrig nogen vei med forkortelse av arbeidstiden, naar man altid firer naar arbeidsgiverne sier, de ikke vil gaa med paa dette.

I. Bjerkmann: Naar Simen Jensen beklaget den maate, hvorpaa forhandlingerne var ført, særlig at repræsentanterne for parterne ikke fik anledning til at være tilstede ved alle forhandlinger, saa er vistnok dette uheldig, men det kunde ikke gjøres av praktiske grunde, da det vilde ha forsinket forhandlingerne i en betraktelig grad. Jeg har forøvrig alltid fremholdt at det vilde være heldig om repræsentanterne for parterne kunde delta i forhandlingerne til de var avsluttet. At forhandlingerne en tid blev flyttet over til Drammen, hadde ogsaa sine praktiske grunde. Det var for at man kunde indhente opplysninger hos de interesserte. Naar

Pedersen fra Moss anførte, at resultatet for hans forening var saa negativt og hadde bragt en mindrefortjeneste paa 30,000 kr, pr. aar, kunde tal. ikke benegte dette, da han ikke personlig hadde opgjort dette regnestykke, men det hørtes underlig. Ved forhandlingerne i 1911 var det meget vanskelig at opnaa noget. Der blev vekslet adskillige skrivelser om at prolongere overenskomsten paa et aar, mot at vi forlangte at de laveste lønninger blev høiere. Men fra de norske papirfabrikanters fagsammenslutning blev det sagt, at de ikke gik med paa noget, uten de fik anledning til at revidere overenskomsten for Moss. Jeg beklager at vi blev nødt til at gaa med paa denne reduktion. Vi tænkte vi skulde faa forhandlingerne ført over til parterne, men deres forhandlinger førte ikke til noget resultat. Jeg erkjender at resultatet av forhandlingerne angaaende Moss ikke var godt, men fortjenesten der ligger dog efter overenskomsten omtrent paa samme høide som ved de andre fabrikker i denne industri. For de av avdelingernes vedkommende som jeg tænker mig reduktionen har virket haardest paa, hadde vedkommende repræsentanter forøvrig under forhandlingerne paa Moss undertegnet en overenskomst som de var blit enige om og som nu gjælder. Man bør derfor ikke lægge skylden for det, som passerte dernede, over paa Arbeidsmandsforbundet. — Naar Bratvold kritiserte at vi ikke har opnaadd kortere arbeidstid, saa er slikt saa let at si. Jeg er enig i at vi har forsyndet os ved ikke at sætte arbeidstidens forkortelse op som det første krav, men papir-, trømasse- og cellulosearbeiderne har syndet mest selv i den vei, idet kravet har været for slapt paa det punkt. Under alle forhandlinger i papirindustrien fremholdt vi at arbeidstiden maatte forkortes, men vi fik altid det svar, at denne sak ikke var oppe her; det var en bestemmelse, vi fik ta op sammen med de andre grupper.

Aksel Brynte vilde sætte fingeren paa at man til stadighet vilde kaste skylden paa forhandlerne. Arbeiderne hadde selv hat avgjørelsen i sin haand, idet overenskomsten var sendt til avstemning blandt dem. Det var vi selv som ikke turde opta kampen. Vi kunde ha forkastet overenskomsten sidste gang og tat op kampen.

Rich. Hansen var glad for at man var kommet ind paa denne saklige diskussion, og vilde takke Simen Jensen som hadde indledet den paa en saa saklig og grei maate. Tarifrevisionen i cellulosen er den største som har været her i landet med hensyn til antal av bedrifter, og den blev ogsaa bragt istand under meget vanskelig forhold. Det var jo formelt sekretariatet som førte de omdisputerte forhandlinger, men forbundet var til enhver tid underrettet om hvad som foregik, og det var forbundets repræsentanter i sekretariatet som ledet forhandlingerne. I 1911 hadde arbeidsgiverforeningen besluttet sig til at ta et krafttak mot organisationerne. Forskjellige industrier var enige om en fælles optræden i tilfælde konflikt, det har vi eksempler paa. — Tal. gjennomgik utførlig forhandlingernes gang. Arbeidernes repræsentanter hadde forsøkt at trænere saken og opnaadd ogsaa dette. Da saa forhandlingerne blev optat igjen, blev de fordelt paa 3 utvalg, fordi de omfattede 53 forskjellige bedrifter.

Det kan være berettiget at finde det uheldig at ikke arbeidernes foreningers repræsentanter var tilstede under hele forhandlingerne. Hadde de været det, vilde de nemlig ikke hat anledning til at ha nogen mistanke om at ikke alt var gaat riktig for sig. De vilde da ha set hvor tungt det er at drive arbeidsgiverne til at gi efter. Imidlertid blev der konferert med parterne mellem hvert møte og holdt fællesmøter indiblandt. Jeg tør paastaa, at for cellulosefabrikkernes vedkommende er beregningerne saa nøiagtige som de kan bli. Naar vi overfor arbeidsgiverne holdt paa at de lavere lønnede skulde komme op paa høide med de bedre betalte, trak arbeidsgiverne den konsekvens at de som fik bedre betalt skulde reducere sine lønninger, saa man kom nogenlunde paa et nivåa ved alle fabrikker, og dette vilde de ikke gi slip paa. Men det høres overdrevent ut, naar det fortælles at paa Moss løp denne reduktion op i 30,000 kroner pr. aar. Trods alt blev hovedresultatet en forhøielse av fortjenesten da vi var færdig. Og saa var det jo arbeiderne som selv vedtok tarifforslaget. Taleren citerte en række skrivelser som var indløpet til forbundet som svar paa et cirkulære fra dette med forespørsel om foreningernes stilling til en eventuel streik. Disse skrivelser gik ut paa at man maatte forsøke at undgaa streiken, og at der maatte bli en ende paa forhandlingerne. Dette maatte vi ta hensyn til. Jeg tror derfor det hverken kan bebreides sekretariatet eller forbundets forhandlere, hvad som blev gjort i denne sak. Med hensyn til arbeidstidens forkortelse, saa stod der en haard kamp om denne, efterat vi var færdige med tariffens gjennomgaaelse. Arbeidsgiverne var imidlertid ikke til at formaa til at gaa med paa nogen indrømmelser her, og det hele holdt paa at ryke. Jeg beklager ogsaa resultatet, men vi skal ikke lægge det nogen tillast. Vi kommer ikke bort fra livets virkelighet.

M. Pedersen vilde ikke kritisere forhandlerne, men forhandlingernes gang. I oppgangsperioden burde vi ha hat en forøkelse i indtægten i likhet med de andre industrier. Det var sagt at avdelingerne var holdt underrettet, men arbeiderne ved hans fabrikk var blit underrettet av chefen, om at de skulde arbeide efter den nye tarif, før de hadde faat nogen meddelelse fra forbundet om det. Først 14 dage senere kom den officielle bekræftelse paa at forslaget var vedtat.

Petter Fugleberg vilde heller ikke kritisere ledelsen av forhandlingerne under tarifrevisionen, men vilde peke paa trøslipernes overenskomst. Det var nemlig stor misnøie med at sliperne hadde faat større dagløn end presserne.

Bratvold var enig i at det var arbeidernes egen skyld at de fik den tariffen. Taleren hadde aldrig hat den opfatning, at man skulde vælge tillidsmænd og dermed mene alt var gjort og gaa hjem og sove selv. Det er ikke min mening at forhandlerne ikke har været dygtige, tvertimot. Men jeg mener der maa tages kraftig fat, og da er det paa sin plads at de høiere instanser i organisationen sætter mer ind end hittil, ikke bare paa at dæmpe misnøien, men ogsaa at lede den i rigtig retning. Jeg vil gjenta at der ikke er

gjort noget effektivt for at faa forkortet arbeidstiden for os. Desuten vil jeg peke paa, at selvom den eventuelle streik hadde kommet paa et meget uheldig tidspunkt var det nødvendig at ha 3 avstemninger før man kunde faa flertal for tarifforslaget.

Simen Jensen: Til trods for at det i et par tilfælder har været uheldig at parterne har været tilstede ved forhandlingerne, mener jeg man burde komme derhen, at de blev med i alle forhandlinger. Det vilde forebygge meget.

Askedal: Organisationen magtet praktisk talt ikke at føre en kamp i 1912 længere end der var gjort. Vi manglet kapital og det var derfor et held at vi fik avsluttet lockouten. Skal vi forbedre vore kaar maa vi først sikre os kapital til at ta op kampen for dem. Det vilde unegtelig være godt, om vi kunde faa gjennomført 8-timersdagen, men med tomme kasser er det ikke godt at arbeide for det heller.

Boger vilde ikke kritisere forhandlerne, men avdelingernes medlemmer utover landet. Det er nok ofte saa at de til at begynde med er kamplystne, men man har ingen garanti for hvor længe denne kamplyst varer. Da vi hadde tariffrevisionen i 1909 blev det nye forslag vedtat. Det bør være paalagt forhandlerne at forklare medlemmerne, hvorledes forholdene virkelig staar. De enkelte arbeidere kan jo ikke ha greie paa detaljerne i forhandlingerne.

Akselsen vilde protestere mot Pedersens fortolkning av stemningen i Sarpsborg. Der vilde forøvrig altid bli misnøie blandt nogen, enten man gaar med paa et forslag eller ikke. Men et er sikkert: Det gaar ikke an at gaa til kamp naar kasserne er tomme.

Albin Larsen mente at ekstrakontingenten burde ha gaat, saa kasserne ikke var blit tomme. Det vilde ha sat mer skræk i arbeidsgiverne. Taleren anket over, at arbeiderne ikke fik vite at overenskomsten var traadt i kraft fra forbundet, før arbeidsgiverne hadde berettet det.

Bjerkmann: Det er ikke forsvarlig, naar Bratvold saa letvindt taler om, hvad vi vil ha. Vi maa ta i betragtning de motstandere vi har. Det er ikke saa godt at faa arbeidstiden ned, naar man fra først av har latt lønskravet gaa foran kravet om arbeidstidens forkortelse. Arbeidsgiverne har ogsaa særlig sterke argumenter i papir- og celluloseindustrien for ikke at gaa med paa forkortelse av arbeidstiden, idet man i denne industri har særlig sterke konkurrenter paa verdensmarkedet. Naar man fik meddelelsen om voldsrettens kjendelse fra sin arbeidsgiver før den kom fra forbundet, saa har dette naturligvis været et diplomatisk træk av vedkommende arbeidsgiver for at skape mistillid hos arbeiderne til deres tillidsmænd. Dette maa ikke lykkes ham. Det vilde ogsaa efter min mening være heldig, om de, som møter for de forskjellige fagforeninger fik overvære samtlige forhandlinger, saa vilde de være med og bære ansvaret, og det vilde være sundt.

Rich. Hansen: Angaaende Bratvolds anker over de saakaldte protokolbemerkninger, saa er disse av den art, at papir- og cellulosearbeiderne ikke vilde ha gaat til streik paa dem. De er ikke indtat

etter arbeidsgivernes fordring, men tvertimot for arbeidernes skyld. Paa grund av disse bemerkninger har vi faat rettet paa adskillig i tvistigheter. Med hensyn til arbeidstiden er alle enig om at den er urimelig lang i denne industri. Men en forkortelse av arbeidstiden vilde i denne industri, hvor der arbeides døgnet rundt, bety intet mindre end en hopping fra 2 til 3 skift, altsaa 33 pct. forkortelse paa en gang, og det er ikke saa greit at faa gjennomført.

Gunnar Sethil forklarte at voldsrettens gjennomførelse for Moss ikke blev git før hele protokollen forelaa, derfor hadde dette ærgerlige hændt, at arbeidsgiveren fortalte det, før arbeiderne hadde faat meddelelsen fra forbundet.

Efter at denne taler hadde havt ordet blev der besluttet sat strek for de indtegnede talere. Den første av disse var

Alfred M. Nilsen, som hævdet, at arbeidstiden var denne industrigrens ømmeste punkt. Taleren vilde si til Bjerkman, at han vilde ønske forhandlerne hadde staat haardt paa at arbeidet skulde standses lørdag eftermiddag kl. 2. Det var da i alle fald nogen vinding. Skal vi vente til arbeidsgiverne i de andre skandinaviske lande gaar med paa 8-timersdagen faar vi vente længe. Norsk arbeidsmandsforbund burde gaa i spidsen her. Det var ønskelig at arbeiderne kunde være med og forhandle paa dette punkt, og jeg vil henstille, at man fra nu av legger mere vægt paa at arbeiderne faar være med i forhandlingerne fra først til sidst.

Bratvold: Lederne bør ha visse regler at gaa efter. Det var bedst for alle parter. Med hensyn til arbeidstiden burde man i alle fald sørge for at fabriktilsynsloven blev overholdt, og at der ikke blev git saa mange dispensationer fra den. Arbeiderne som har 12 timers arbeidsdag maa i alle fald sikres ordentlig spisetid.

Rich. Hansen: Vi satte alt ind paa forkortelse av arbeidstiden, men da dette var frugtesløst, maatte vi forelægge saken som den var, og saa vedtok arbeiderne den. Dette om at sørge for fabriktilsynslovens gjennomførelse maa ske gjennom en henvendelse til departement eller storting. Det kan ikke ske ved tarifforhandlinger.

Beretningen om Kresses leketøifabrik paa Stabæk, konflikten ved Hofs bruk, Norwegian papirfabrik i Drammen, Odda karbidfabrik og Odda cyanamidfabrik, Stavanger kemiske fabrikker, murarbeiderne i Sandefjord, stenarbeiderne i Bergen, Sundløkkens smelteverk, Moss og Larviks glasverker, Hardanger elektriske jern- og staalverker, Kragerø karbidfabrik og Trondhjems aktieteglverk gav ikke anledning til nogen bemerkninger. Ved punktet om

lønsearbeiderne ved Hjuksebø lense

forlangte *Smedsmo* ordet for at høre om den igangsatte konflikt der var lovlig. Det hadde været endel arbeidere der som fik istand en provisorisk forening og tænkte gjennom den at tiltvinge sig arbeidet ved at blokere. Organisationsmessig set var vist dette imidlertid ikke forsvarlig, det er et skraaplan. Er de arbeidere som tok arbeidet der streikbrytere?

Gunnar Sethil forklarte at foreningen var stiftet paa almindelig maate, og de som tok arbeide der, mens streiken paagik, maatte derfor betragtes som streikbrytere.

Beretningerne om brølaggerne i Kristiania, Fredrikstad teglverker, Mo trævarefabrik, Bergens glasverk, Sarpsborg kommunale arbeidere, hermetikfabrikkerne i Stavanger, Sannesund og Hamar melkefabrikker, Byglandsfjords høvleri, Bamle cellulosefabrik, Bosmo gruber, Kjøli gruber, Haugesunds hermetikfabrikker, Stord hermetikfabrikker, Kristiansands nikkelraffineringsverk, kaiarbeiderne i Stavanger, Vadheim elektrokemiske fabrikker, a/s Bergens bliktrykkeri, murarbeiderne i Drammen, murarbeiderne i Fredrikstad, Østlandske petroleumskompani, petroleumsarbeiderne paa Kavringen og Svestad og Bergensbanens ekstraarbeidere vedtoges foreløbig uten bemerkninger.

Angaaende

Bergens monierarbeidere

anket *Dines Johnsen* over at disse arbeidere ifjor fremkom med et lønskrav, som de ogsaa fik igjennem, men under forhandlingerne fik de rede paa at forbundet allerede hadde stiftet en tarif paa stedet, men med en forening som ikke eksisterte og som kaldtes sten-, jord- og cementarbeiderforeningen. Cementarbeiderne her kom derved i en dobbeltstilling.

Sethil redegjorde for forholdet, som forøvrig hadde været oppe til diskussion baade paa forbundets og landsorganisationens landsmøte før. Den eneste feil der kanskje var begaaet var, at vi ikke tvang monierarbeiderne til at melde sig ind i stenarbeidernes forening, da denne allerede hadde avdeling paa stedet.

Myrstad mente at dette var en stor feil, og en endnu større feil var det at de kommer og fortæller at der hos ingeniørfirmaet Münther er oprettet overenskomst og denne meddelelse foreligger først 14 dage efter at arbeiderne er begyndt at streike for sine krav.

Beretningen om tekstilarbeiderne i Kristiania, chaufføerne i Kristiania, kuskene i Kristiania, renovationsarbeiderne i Kristiania og Notoddens karbidfabrik blev behandlet uten bemerkninger.

Ved punktet om

streiken ved statens jernbaner

forlangte *Anders Hovland* ordet for at protestere mot den uttalelse, som saa ofte fremkom, at jernbanearbeiderne var saa litet stabile medlemmer av sin fagforening. Naar der var fremgang i medlemsantallet selv efter utfaldet av den sidste streik, var dette et godt bevis for uholdbarheten i nævnte paastand.

Bjork vilde peke paa, at da der blev sendt representanter til Kristiania hadde forbundet gaat utenom de største foreninger og sendt representanter for de mindste. Taleren haabet at de forhandlinger som førtes med staten for øieblikket maatte føre til bedre resultater end de tidligere forhandlinger hadde gjort.

Smedsmo: Det burde ikke ha hendt at konflikten blev hævet, naar der var majoritet for fortsættelse av streiken. Det hadde været heldigere for jernbanearbeiderne om konflikten hadde paagaat en stund, saa man fik set hvorledes statsmyndighetene da vilde ha stillet sig. Det er tvilsomt om jernbanearbeiderne vil taale en saadan fremgang av forretningsutvalget en gang til.

Løgavlen sluttet sig til foregaaende taler. Denne praksis kunde faa følger for fremtiden, som man ikke tænkte sig nu. De som tilveiebringer midlerne i vore kasser maa ogsaa ha noget at si. Forhandlingerne nu iaar var igjen utsat, nærmest paa grund av dette landsmøte, men det burde ikke ha skedd. Der burde netop nu være fattet beslutninger, som kunde forelægges landsmøtet til uttalelse i denne sak. Jo længere frem paa forsommeren vi kommer jo sletttere blir chancerne for jernbanearbeiderne.

Gunnar Sethil vilde vente med at snakke om forhandlingerne iaar til man kom til den muntlige beretning for 1913. Angaaende konflikten ifjor var det rimelig at jernbanearbeiderne var misfornøiet, men forretningsutvalget hadde sine sterke grunde til at handle som de gjorde. Naar stortinget først hadde fattet sin beslutning kunde denne nemlig ikke bli omgjort før paa neste storting, og i den lange tid til dette traadte sammen mente man det var bedst for jernbanearbeiderne at slippe at gaa ledige. Man hadde jo derfor ikke bundet sig til nogen bestemt varighet av det bestaaende forhold.

Kleven var enig med *Smedsmo* og *Løgavlen*. Alle de han hadde talt med ved Dovrebaneanlægget var enige om, at iaar vilde man ikke ha det paa den maate som ifjor. Heller ikke vil vi leve paa forhandlinger.

Saur: Resultatet var vistnok slet, men vi maa ta alle faktorer i betragtning. Vor forening mener at vi ikke vilde ha nogen gevinst av at fortsætte streiken, naar der ikke var fastsat nogen tid for den tarif vi arbeider efter.

John Hansen var medlem av en forening, hvor bare et faatal fik streikebidrag. Foreningen burde da ikke være stiftet paa det grundlag at alle skulde faa streikebidrag. Dette skapte mistillid til Norsk arbeidsmandsforbund. Taleren advarte forøvrig forretningsutvalget mot at bilægge en streik mot flertallets beslutning.

Kjelstadli kritiserte at der var indkaldt representanter for jernbanearbeiderne i Kristiania, det var et misbruk av forbundets penge. Det samme var tilfældet, da man gik til streik. Taleren vilde gi forbundets fremtidige forretningsfører et vink om, at han eventuelt ikke burde tiltræde en departemental komité som den nuværende hadde gjort. Det var ikke logisk.

Strøm forsvarte at forbundet hadde hævet streiken. Man kunde ikke trumfe sig frem mot den departementale komités beslutning. Det hadde været meget værre om arbeiderne hadde maattet gaa arbeidsledige hele vinteren.

Stuedal vilde konstatere at statens arbeidere i sin helhet er stedmoderlig behandlet av arbeidsmandsforbundet. De burde i 1912 ha faat pekuniær støtte saa de kunde fortsætte kampen.

Kalvaa: Naar det hævdes at tiden for streikens begyndelse var uheldig valgt, paa grund av at det var en reaktionær regjering som da var ved magten, saa maa man huske paa, at kravet blev fremsat i mølleieren Konows ministertid, men at det var i korporal Bratlies ministertid streiken begyndte.

Naar man ikke kunde faa underhandling, saa fik man gaa til streik. Hadde man sagt a, fik man si b. Men jeg tror nok, at streikens avblaasning var meget forhastet og det tiltrods for avstemningsresultatet. Det hadde blit interessant mener jeg at se hvad en reaktionær regjering hadde grepet til, ifald arbeidet ikke hadde blit optat. Der var nok mulighet for, at en eller anden streikbryter vilde ha meldt sig til tjeneste, men at faa færdigbygget de nu under arbeide værende jernbaneanlæg og ombygninger med streikbrytere har nok blit en umulighet, selv for et reaktionært styre, men det hadde paa samme tid været interessant ogsaa at se om staten vilde ha benyttet streikbrytere. Det var ogsaa mulighet for at korporalen vilde ha kommandert de militære til at utføre streikbryterarbeide paa statens jernbaneanlæg, likesaavel som han kommanderte marinefolk ombord i private dampskibe. Ifald streiken hadde blit fortsat en tid fremover saa kunde det ha blit interessant at se hvad en reaktionær regjering vilde ha grepet til. Desuten var der heller ikke saa mange arbeidere som gik ledig. Jeg mener saaledes, at streikens avblaasning var noget forhastet.

Alfr. M. Nilsen: Naar man hævet streiken under den faste forutsætning at opta saken igjen iaar, burde dette ske saa betids at den kunde bli avgjort i nogenlunde rimelig tid. Jeg tror ikke mere paa den ene regjering end den anden i dette spørsmåal, men kanskje den nuværende regjering kan ha lært litt av den forrige regjeringes sørgelige holdning. En sørgelig ting er det, at anlægsarbeiderne ikke altid har de rette mænd i stortinget til at forfægte sin sak. Der er ingen som tilbunds kjender anlægsarbeidernes kaar, uten de som har været anlægsarbeidere selv. Der maa gjøres noget for at skaffe forstaaelse hos folk for dette. Der maa oplysning til. Anlægsarbeiderne har hat meget at kjæmpe med og hvad de har opnaadd er lik nul.

Der blev nu besluttet strek for de indtegnede talere og tiden for hver enkelt taler blev sat til 3 minutter.

Rich. Hansen hævdet at det ikke var mangel paa understøttelsesmidler som gjorde at streiken blev hævet. Det vilde være nytteløst at la streiken fortsætte, naar der ikke var raad til at faa forholdene forandret, før det nye storting traadte sammen. Naar taleren hadde gaat ind i den departementale komite, gjorde han det fordi han mente det var riktig.

Berg var forbauset over at forbundets forretningsfører hadde gaat ind i en komite, som var saa umulig sammensat, saa der ikke kunde være tanke om at faa noget gjennomført. Man maa gaa frem paa organisationsmæssig maate i arbeidet for at faa sine krav gjennomført.

Sjøman mente det var heldigst at streiken blev avblaast efter tortingets beslutning. Det vilde være vanskelig nok at faa indkstrakontingent naar en streik ansees nytteløs.

Forøvrig vedtoges beretningen for 1912 i sin helhet uten bemerkninger, hvorpaa eftermiddagsmøtet hævdes kl. 7.

Torsdag formiddag.

Dirigent: *Gudmundsen.*

Navneoprop foretoges.

Aakre mente, at dirigenten hadde gaat uriktig frem ved sidste votering over den samlede beretnings godkjendelse.

Dirigenten: Der var gaat fuldt lovlig frem.

Aakre: Alle forstod ikke at hele beretningen votertes over. Der var uro i salen.

Oskar Hansen var heller ikke opmerksom paa at der votertes over den hele beretning. Det er særlig et punkt som tal. ønsket optat, og han foreslog at Rjukans beretning for 1912 for salpeterverket tas i forbindelse med 1911.

Kjeldstadli: Beretningsdebatten hadde været lang nok, men her hersker ikke liten forvirring og tal. støttet Oskar Hansens forslag.

Leonard Larsen fandt denne debat gik utenom den foreliggende sak: protokollens godkjendelse.

Protokollen blev godkjendt og O. Hansens forslag vedtoges mot nogle faa stemmer.

Dirigenten refererte et forslag om styremedlemmernes stemmeret under de forskjellige saker.

Dirigenten: Man kan ikke behandle denne sak midt under beretningen.

Johannesen syntes saken kunde avgjøres straks, loven bestemte her.

Bratvold og *Simen Jensen* bad om anledning til den oplysning at de ikke hadde tat standpunkt til hovedstyrets forslag paa et igaar avholdt separatmøte for papirindustrien. De vilde sætte en bom for denslags ondsindede rygter.

Beretning 1911.

Under lockouten 1911 forlangte *Simen Jensen* ordet. Naar en lockout hæves sendes telegram om at arbeidet optas. Betingelserne oppgis ikke. Og endel medlemmer forlanger møte. Arbeidsgiverne fik vente saalænge at arbeiderne fik anledning til at holde møte.

Bratvold: Landsmøtet kan fatte beslutninger om disse forhold, som forbundets medlemmer stemmer for paa landsorganisationens kongres. Man bør ha bestemmelser at gaa efter forat undgaa forviklinger ved bilæggelsen.

Stuedal heftet sig ved bergverkskonfliktens bilæggelse. *Rich. Hansen* redegjørelse stemte ikke overens med forholdene. Man mente, at man fik 2 øre og det henvistes til en socialist som opmand i en eventuel voldgift. Det var underlig at Hansen ikke kjendte til Alfred Eriksen; selvom han ikke visste noget om de 1000 kr. som Eriksen fik. Der skal føres ærlighet. I Sulitjelma blev man misfornøiet med Karlgrens tale.

Rich. Hansen hadde kun redegjort for hvad der forelaa dengang

redegjørelsen blev avgitt; men siden var alle blit skuffet over Eriksens og Halvorsens avgjørelse. Da vi overlot mindstelønnen til voldgift blev det i sekretariatet sagt efter opplysning fra Eriksen, at der ikke kunde bli tale om mindre end 2 øre og at konjunkturforslaget var Halvorsen ogsaa imot samt at Thin skulde bli opmand.

Tal. hadde været godtroende og trodd paa en prest, som saa mange andre har gjort. Jeg har siden angrepet presten for avgjørelsen. Den samme redegjørelse som jeg gav i Foldalen sendte jeg til Karlgren samtidig som jeg berørte den økonomiske stilling, men sa at alt behovet han jo ikke at meddele for ikke at gi vore motstandere vaapen i hende og slaa ned motet hos vore folk. Det var utaalmodighet i foreningerne. *Hvem* man hadde faat til opmand, kunde voldgiftens resultat ikke bli værre.

Berntsen: I Sulitjelma var man misfornøiet med avgjørelsen. Karlgren var man misfornøiet over, fordi han snakket om de tomme kasser og hans tro paa voldgiften og mæglingen. Det hørte ikke netop hjemme her at behandle lockouten 1911, men paa den faglige landsorganisations kongres. Tal. paatalte videre de alm. bestemmelser og den hastighet hvormed avstemningen skulde foregaa. Det er ikke saa let i Sulitjelma at forelægge en saa viktig sak for 1200 arbeidere. Man trængte baade 1 og 2 dage for at overveie om man skulde binde sig i 5 aar. Alle var ikke klar over avstemningen, da den foregik.

Tandberg: Ved Embretsfos var tiden ogsaa knap og arbeiderne var misfornøiet og krævet møte først. Og vi holdt paa at faa en ny konflikt. Det korte varsel er lidt uheldig og Simen Jensens forslag var berettiget.

Karlgren hadde vist været uheldig da han nævnte Rich. Hansen og Lians navne i gaar. Det var en redegjørelse fra *organisationerne*, han hadde faat. Taleren hadde ikke talt om at kasserne var tomme. Da der kom forslag om 5 dages utsættelse med avstemningen, beregnet vi at det kom til at koste 200,000 kr. og taleren hadde da tat ordet mot utsættelsen, og tilføiet at vi har ikke millioner at rutte med. Ellers er jeg nøytral, sa jeg, for jeg vet, vi har tænkende medlemmer.

Kalvaa: I lockouten var alle arbeidere interessert, og i dens avslutning. I en skrivelse til Karlgren burde der ikke været ting som ikke kunde refereres. Sakene skal alltid refereres nøgternt og ikke partisk og uten hemmelige Dreyfusdokumenter. Hansen var da svært godtroende, naar han trodde presten, som spiser med de rike og præker for de fattige. Biter man paa den kroken, kan man næsten tas paa bar angel. Arbeiderne maa staa helt klare og faa tid til at tænke sig om. Taleren spurte Lian: Var det saa at presten hadde sagt dette eller var det bare en slutning av en samtale? Al denne forfærdelige mæglingen maa vi se at komme bort fra. Mæglingen iaar under typografkonflikten var en aprilsnar. Mæglingen drar bare tiden ut.

Ole Berg paapekte den sendrægtighet som var tilstede ved grubearbeidernes forhandlinger. Tariffen utløp allerede 1. januar. Man har jo 3 mnd. til forhandling paa forhaand. Vi var jo gaat saa lavt

at nogen økonomisk fordel kunde ikke opnaaes ved en voldgift, men vi tapte, og da skal man ikke gjøre det om til seir. Derved skaper vi bare vaaben mot os selv. Der var faa arbeidere som deltok i avstemningerne. Sekretariatet burde ikke bundet gruber som ikke eksisterer. Har landsorganisationen saa stor myndighet?

Sætherbraaten: Tandberg kom ikke med de faktiske opplysninger. Bestyreren paaberopte sig meddelelse fra arbeidsgiverforeningen om arbeidets gjenoptagelse. Taleren hadde telefonert til forbundet og spurt vilde ha møte først. Taleren hadde telefonert til forbundet og spurt om man skulde gaa tilbake som en saueflok. For noget tøis, var det svar han fik. I «Buskerud blad» hadde taleren redegjort for de beskyldninger som var rettet mot ham.

Heggen: Hansen maatte kjende Eriksen fra før og i Karlgrens brev, burde intet være, som ikke kunde opplyses til arbeiderne. Forbundsstyret skulde være mere passiv ved avstemning om godkjendelse av tariffen.

Rich. Hansen: Det er morsomt etterpaa at lage haloi som Kalvaa om presten og krømmeren og hemmelige Dreyfusdokumenter. Vi er vel pliktig at holde sekretæren underrettet? Og m. h. t. presten saa er alle gaat paa det agnet. Tallene og tilbudene var sendt skriftlig om. Under mæglingen indkaldte vi ogsaa repræsentanter fra alle grubearbeiderforeninger. Vi fastholdt de 2 øre og arbeidsgiverforeningen negtet, og saa blev det ved regjeringens mellemkomst overgitt til voldgift. Og dette blev der avstemt over. Eriksen var dengang formand i partiets stortingsfraksjon.

Vi tapte i 1911 i noget, men vi vandt organisationsretten, som arbeidsgiverne vilde ta fra os. Lockouten 1911 gjaldt ikke bare de 2 øre. Ved Sulitjelma slap man etterveer og gjorde det godt idet man fik skvære op paa forhaand de forskjellige satser.

Vi hadde saa anstrengende og ansvarsfuldt arbeide under lockouten 1911, at der ikke bør kastes smuds, og siges at man stak noget under stolen. Taleren misundte ikke dem som kom op i en lignende situation.

Lian kunde ikke nu gaa ind paa hele lockouten og dens betydning for arbeiderne her i landet. Det er derfor vanskelig ogsaa at tale om en enkelt episode. I lockoutoverenskomsten var sat en frist av 7 dage. Kanske Karlgrens tal var høit sat, men vi hadde mindst 20,000 at understøtte og 1 kr. pr. dag fra landsorganisationen i 8 dage blev 160,000 kroner. Dertil kom forbundenes tilskud. Her var derfor ikke hensynet til arbeidsgiverne, men til vore egne kasser, som var avgjørende.

Grubearbeiderforhandlingerne begyndte allerede høsten 1910 og førtes mellem forbundet og Bergverkenes landssammenslutning. Under disse forhandlinger opnaades enighet om fællesoverenskomsten. Men saa røk det paa lønningerne. Arbeidsgiverne foreslog nedslag istedetfor tillæg. Ogsaa forhandlingerne mellem sekretariatet og centralstyret var resultatløse, og saa nedla grubearbeiderne arbeidet, hviket var indledningen til storlockouten. Regjeringen grep ind og der blev mægling, som ogsaa blev avbrutt flere gange.

Nu maa vi ikke glemme, at Eriksen dengang var partiets meget betrodde mand, idet han var formand i stortingsgruppen. Vi hadde *dengang* ingen grund til at tro andet end at han var den bedste mand. Under mæglingen var baade Halvorsen og Eriksen meget imøtekommende og forstaaende overfor arbeidernes krav. Men der var jo mange stridspunkter. Vi holdt paa 2 øres tillæg til mindstelønnen, mens arbeidsgiverne fremsatte sit bekjendte konjunkturforslag.

Dette var i sit princip ganske uantagelig og det blev offentlig bekjæmpet av de organiserte arbeidere og deres tillidsmænd. Endelig kom mæglernes forslag om at la mindstelønstillægget avgjøre ved voldgift. Vi hadde grund til at tro, at mæglerne stod meget sympatiske overfor kravet, og Hansens motivering er i overensstemmelse med den opfatning, som vi hadde i sekretariatet.

Naar resultatet blev et andet, saa tror jeg, at dr. Eriksen selv har blit skuffet over dette. Da Halvorsen hadde været i Trondhjem og kom tilbake, var han straks blit mere umedgjørkelig. De kunde ikke enes om opmanden, som regjeringen maatte opnævne. Heller ikke med de 2 øres tillæg var det mulig at komme nogen vei — Halvorsen vilde ikke. Spørsmålet var da, om man skulde resikere ved en voldgiftskjendelse at faa konjunkturforslaget.

Det var naturligvis dette hensyn som gjorde, at Eriksen flyttet paa sig, istedetfor at gaa til voldgift. Vi bør ikke blande Eriksens senere forhold til partiet op i dette.

Bjerkman: Arbeidsgiverne vilde selvfølgelig gjerne faa arbeidet igang snarest mulig og faar vel straks besked, men de ønsker kanskje ogsaa forvirring. Vore tillidsmænd maa dog *kun* rette sig efter besked fra forbundet. Og om der sies at arbeidet optas «straks», maa der kunne være anledning til at holde møte.

Moljord: Var forslaget fra Sulitjelma lagt til grund for forhandlingerne? Beslutning om ikke at faa streikebidrag hvis man reiste var et sterkt pres og var en av grundene til at man mistet medlemmer. Familieforsørgere som bor i Sulitjelma og har sin familier paa de nærmestliggende bygder kunde ikke klare sig med det lille streikebidrag, naar de skulde holde to husholdninger, men ved at de fik være paa en plads kunde de klare sig paa en maate. Fællesoverenskomster var uheldig. Direktør Holmsen lovte den gamle løn, skjønt den nye tarif indeholdt reduktion. 31. december var ogsaa uheldig for tariffens utløp. Man hadde ikke god tid før man gik til avstemning paa tarifforslaget; det var nemlig forutsætningen at man paa massemøtet skulde foreta avstemning, men det blev besluttet at foreta avstemning ved avdelingerne, og den tid tok man sig, men samme dag var det.

Sporpind syntes Bjerkman skulde vente med attesten for Sæterbraaten. Foreningen hadde ikke godkjendt at arbeiderne skulde gaa tilbake en for en som en saueflok; det stod for foreningsformandens regning. Naar avgjørelsen av tariffen for cellulosefabrikken skulde træ i funktion, kom ogsaa som en kold dusch over arbeiderne.

Stuedal takket Kalvaa for den aand han hadde holdt frem. Hansen og Lian sier, at Eriksen og Halvorsen sympatiserte med ar-

beiderne, men vi staar i en kamporganisation, som stiller krav. Man maa ikke la sig føre bak lyset og vi kan ikke leve av sympati.

Kalvaa holdt ikke halløi med saker som angik arbeiderne; men hadde ikke stor sympati for prester og kræmmere. Er der noget i skrivelsen om arbeiderne, som angaar arbeiderne, og som ikke skulde opplyses, var brevet til Karlgren et Dreyfusdokument. Vi skal altid ha mistanke til en overklassemand. Den dag vi mister den, er vi paa et skraaplan. Baade Lian og Hansen har altsaa handlet i god tro, men sekretariatet kunde paa forhaand bragt opmanden paa det rene ved at spørre Halvorsen. Naar arbeidsgiverne gaar med paa en ting har de alltid en ræv bak øret. Massen av grubearbeidere tilhører denne forsamling, derfor maa saken behandles her. Thin hadde varmt hjerte, men metallhertet kom frem.

Rich. Hansen: Thin bør ikke karakteriseres paa denne maate, som ikke har hat noget med denne sak at gjøre

Viggen: Resultatet av konflikten maatte være uhyggelig efter den førte debat. Kunde ikke Karlgrens skrivelse refereres? (Dokumenterne var ikke tilstede.) Eriksens forhold skulde være kjendt, for han hadde slingret før, og han hadde ikke engang tilhørt arbeiderpartiet. Og man fik ogsaa staa for hans arbeide i Oslo. Punktet om «godt forhold til de uorganiserte» hadde vakt megen misnøie, og selv i «Arbeidsmanden» maa de jo ikke nævnes. Vore tillidsmænd i foreningerne maa ikke komme i misforhold til sine kamerater.

Simen Jensen: Kun tildels hadde man 7 dage til at ordne sig, men telegrammet lød paa «snarest». Arbeidsgiverne benytter sig av denne forvirring.

L. Torres: Paa Røros behandlet begge foreninger tilbakemeldelsen inden 7 dage. Der valgtes en komite som meldte tilbake samtlige. Grubeieerne vilde reducere arbeidsvilkaarene og avskaffe mindsteløn, da den blev «misbrukt». Tal. kunde ikke tænke sig at man skulde faat det slag man fik ved Halvorsens og Eriksens avgjørelse. Hadde man faat konjunkturforslaget bygget paa kobberprisen vilde arbeiderne tapt endnu mer.

Sethil: Forhandlingerne i grubeindustrien begyndte under daarlige tegn. Konjunkturerne var daarlige og taleren sendtes til Røros, hvor opsigelsen utsattes, men arbeidsgiverne sa op overenskomsten. De vilde ha nedslag. Forhandlingerne blev langvarige. Det var til en tid med et vist forsæt, at vi halte forhandlingerne ut, da tariffen utløp 1. januar. Ved slutresultatet spilte mange heldige ting ind, saa vi kunde gaa ut av lockouten som vi gjorde. Avdelingernes forslag blev lagt til grund; men arbeidsgiverne foreslog en fællesoverenskomst med 2 mindstelønssatser. Vort forslag om fællesoverenskomst for de ting som kan være fælles, men særskildte lønstariffer ved hver grube vedtokes. Bestemmelsen om streikeunderstøttelsen kun til dem som opholdt sig paa stedet var nødvendig for kontrollen. Paa sidste landsmøte blev det nemlig opplyst, at der sendtes streikebidrag hele landet rundt og selv til utlandet. Det maatte være av størst betydning at faa arbeidet igang snarest mulig, da hver dag var et tap for organisationen. De 7 dage var kun en frist for den enkelte arbeider.

Arbeidsgiverforeningen hadde allerede sine telegrammer færdig paa forhaand, mens man i arbeidsmandsforbundet utskrev telegrammerne efter at et virkelig resultat forelaa. Arbeidsgiverne var jo svært hidsig paa at faa arbeidet igang. Paa de fleste steder gik det noksaa bra; men taleren hadde ogsaa det indtryk at paa sine steder forsøkte arbeidsgiverne at øke forvirringen.

Bjerlman hadde ikke git Sæterbraaten nogen attest; men hadde beklaget forvirringen.

Sæterbraaten: Ingen hadde paa foreningsmøtet paataalt talerens fremgangsmaate. Taleren understreket ogsaa Viggens paatale av bestemmelsen om «det gode forhold mellem organiserte og uorganiserte». Den bestemmelse maa nu væk fra vore tariffer.

Rich. Hansen: Fik ikke Embretsfos tid til at se paa resultatet, fik man erindre at arbeiderne der kun var kastet ut i sympatilockout.

Vi kan ikke leve av sympati sier *Stuedal*, men har vi ikke gjort hvad vi kunde for grubearbeiderne? Reduktion vilde arbeidsgiverne ha, for Norge var det eneste land, hvor der var mindsteløn i gruberne. Man husker kampen i England herfor. «Nu tar vi kampen op om mindstelønnens avskaffelse» hadde arbeidsgiverforeningens formand sagt.

Ingen har vel trod, at Kalvaa hadde sympati for præster og kræmmere, og om han mistænker os andre for det, er en anden sak. Skrivelsen til Karlgren indeholdt ikke andet end en meddelelse om stillingen, at enkelte foreninger var utaalmodig og henvisning til den finansielle stilling i det hele. Karlgrens skrivelse var ikke et Dreyfusdokument; taleren hadde for gjengit dets indhold og grunden til bemærkningen om at kassernes stilling ikke behøvde nævnes nemlig for ikke at øve press. Det er mærkelig at *Rich. Hansen* «efter at ha været formand i 10 aar tror paa arbeidsgivernes ord» mente Kalvaa, men det var skriftlig i overenskomsten, at ved avslutningen skulde alle indtas, og det var første gang at taleren hadde set at man paa denne maate brøt den forutsætning naar konflikten var avsluttet. De har desværre faat vrid det slik hen, at streikebrytere ikke kan rapporteres.

Vi faar la være at nævne at samtlige skal ind igjen i arbeidet, men det var tidligere arbeidernes faste krav. Og i dette tilfælde var gjenindtagelse av alle anset som det viktigste; og da kom arbeidsgiverne med sit forslag om godt forhold til uorganiserte. Før har vi avvist voldgift paa dette, men nu blev vi ved saksanlæg tvunget til at ta en voldgift. Baade fra forbundet og landsorganisationen er alt gjort og alt ofret for at bringe et godt resultat av lockouten.

Kalvaa var fornøiet over *Rich. Hansen*'s attest forat han ikke betrodde sig til prester og kræmmere.

Moljord: Forholdene burde erindres til næste gang. Der var kun bedt om 1 dags henstand. Vi fik stort frafald paa grund av beslutningen om streikebidraget. Hr. *Sethil* sa at det var ifølge beslutning i 1911. Det er ikke min opfatning av den beslutning og jeg mener at det burde være overlatt til de stedlige styrer at avgjøre, og jeg vil si at gjentagelser av den slags bør man komme bort fra.

Strandjord: I 1911 blev 8 arbeidere kastet ut av husene, men ved voldgift fik de 3—400 kr. i understøttelse i Sydvaranger.

Sporpind. Vi ventet ikke noget resultat, men vi vilde ikke gaa ind igjen med luen under armen. Ved medlemsmøtet fik vi dog gaa ind samlet. Plakaten blev ikke nedrevet efter telefonsamtalen med forbundet, men først efter demonstrationen hos formanden. Men hvorledes vi skal gaa ind igjen, maa vi ta standpunkt til for fremtiden.

Stuedal var enig med *Rich. Hansen*, at det omtalte punkt i de alm. bestemmelser maa ut.

Torres: Paa grund av Røroskonflikten 1901 krævet vi alle indtat.

Søvig: Kun en mand av forretningsutvalget bør tale ved samme sak.

Rich. Hansen: Baade *Sethil* og jeg har hat med denne sak at gjøre, og det er kun vi to som har hat ordet.

Overenskomst for Notoddens og Vestfjorddalens anlægsarbeidere.

Oskar Hansen var med i forhandlingerne i 1911, men *Rjukan* kom med og tal. protesterte mot, at man forhandlet uten mandat. Fra hvilken gruppe er der øvet paatryk?

Rich. Hansen: Anlægsarbeiderne har øvet paatryk om at faa en ordning istand for sig. Men overenskomsten for anlægget blev betinget av at salpeterverktariffen vedtokes.

Oskar Hansen: Det var neppe fra Saaheimsarbeiderne, men fra sekretariatet at der øvedes tryk og det burde ikke *Hansen* bøiet sig for. Tal. maatte derimot rette en kritik mot *Lian*.

Rich. Hansen syntes at kritikken over sekretariatet hørte hjemme paa landsorganisationens kongres, selv om *Lian* var tilstede som gjæst.

Oskar Hansen: Man hadde krævet alle ind og ingen trakasserier samt 20 pct. tillæg, og *Lian* ga tilsagn herom, men man blev skuffet. Driftsbestyreren oplyste, at de 20 pct. kun skulde tas under velvillig overveielse.

Aakere: Det var saart for anlægsarbeiderne at vedta tarif for salpeterarbeiderne, og dengang var der jo ikke noget arbeide engang ved salpeterfabrikken. *Sethil* mente, at der kun var to ting at vælge mellem, enten vedta begge tariffer eller forkaste begge. Vi fik dog stemme særskilt og anlægstariffen blev vedtat, mens salpeterariffen blev forkastet. Helst i fællesskap har vel forbundet og sekretariatet paatvunget os begge tariffer. Tal. syntes ogsaa at det skulde være morsomt at faa vite hvilke grupper der hadde øvet pres.

Lian: Streiken paa Saaheim var ifjor oppe til behandling paa jern- og metalarbeiderforbundets landsmøte. Jeg gav der en fremstilling om saken, som jeg vil gjenta her. Paa landsmøtet var bl. a. streikekomiteens formand og han betegnet min fremstilling som korrekt.

Samtidig med anlægsoverenskomstene krævet arbeidsgiverfor-

eningen, at der ogsaa skulde avsluttes overenskomster for driften. Forat faa istand anlægstarifferne gik forbundene og sekretariatet med herpaa. Satsene var de samme som ved Notodden. Et medvirkende moment var det, at anlægsarbeiderne trykket paa, forat faa sit i orden.

Paa arbeiderpartiets landsmøte i Stavanger 1912 kom 3 av repræsentantene til mig og sa at noget maatte gjøres, da fortjenesten ved Saaheim var forliten, og stemningen var slik, at hvis organisationen intet gjorde vilde arbeiderne handle paa egen haand. I denne konferanse var ogsaa Rich. Hansen tilstede og vi blev enig om, at han skulde reise til Saaheim og se at ordne saken. Rich. Hansen reiste saa derop og talte med bestyreren og der blev lovet tillæg. Det blev git paa den maate, at enkelte fik nogen øres tillæg her og der, men dette øket kun misnøien.

Saa hørte vi ikke mere om den sak, før meddelelsen kom i aviserne om at arbeidet var stanset. Vi blev da enige om, at Sethil og Borgen skulde reise op til Saaheim.

Det er jo vel kjendt, hvorledes det gik. De kom tilbake uten at nogen ordning var truffet. Saa kom der telefonbesked fra selskapet om at dette jo var brud paa overenskomsten. Jeg fremholdt da, at betalingen deroppe var slik, at forholdene blev uholdbare. Dette erklærte direktør Bjercke at ville rette paa, men betingelsen var, at arbeidet først maatte gjenoptages. Vi holdt saa sekretariatmøte, og besluttet at meddele arbeiderne at hvis de gik tilbake straks, saa kunde der være utsigt til underhandlinger om lønsforbedring. Arbeidsmandsforbundet sendte telegram med paalæg om arbeidets gjenoptagelse, ellers vilde understøttelse bli negtet. Hovedstyret for Jern- og metalarbeiderforbundet besluttet at medlemmerne skulde ekskluderes, hvis de ikke gjenoptok arbeidet, og at Borgen skulde reise derop. Der forelaa ogsaa henvendelse om arbeidets gjenoptagelse med løfte om lønsforhøielse. Sekretariatet besluttet da, at jeg skulde reise derop og forelægge dette for arbeiderne, men kravet var at arbeidet først skulde gjenoptages. I møtet med streikekomiteen fremkom opplysninger som var av den art, at jeg fandt det rimelig at jeg reiste tilbake igjen uten at gjøre noget forsøk paa at bringe orden tilveie. Men det vilde ikke komiteen. Som forholdene var, mente de det gjaldt at redde hvad reddes kunde. Og vi paabegyndte saa forhandlinger med selskapet. Det fastholdt kravet om at arbeidet først skulde optas for forhandling om lønningerne kunde optas. Men selskapet erklærte sig i saa tilfælde villig til at forhøie lønnen for skiftarbeidere, hvilket ogsaa blev git med op til 20 %. Likeledes var det avgjort at ingen av de som hadde deltatt i streiken skulde trasseres fra selskapets side og at alle skulde indtas i sine pladse. Dette var en hovedbetingelse, som vi fremsatte og som blev akseptert.

Hvis der senere er foretatt avskedigelses, saa er det vist vanskelig at bevise, at disse strider mot avtalen. Selvfølgelig hadde selskapet adgang til at si op overflødig arbeidskraft. Men alle blev indtatt. Trakasserierne, som der er talt om, kom jo fra en ganske anden kant, nemlig fra de offentlige myndigheter, men dette hadde

intet med overenskomsten mellem selskapet og organisationen at gjøre, og fagorganisationen kunde ikke i kraft av avtalen gripe ind her. Disse utvisninger kom jo i henhold til de borgerlige love. Klagerne over avskedigelses har heller ikke været saa begrundede, at det var mulig at komme selskapet tillivs. Naar man vil være kvit en mand er det saa mange maater at gjøre dette paa, at det vanskelig kan rammes av en overenskomst.

Sekretariatets befatning med denne sak er ogsaa, at jeg og Borgen — efter arbeidernes eget ønske — optok forhandlingerne med direktør Eyde og Bjercke paa Saaheim, hvorved driftsarbeidernes løn blev hævet med 18—20 %. Der har været mange rygtesmede i virksomhet i denne sak. Men dette er den fulde og hele sandhet. Der har saaledes været øvet stor uret mot sekretariatet i denne konflikt.

Alfr. Nilsen kjendte ikke saa nøie til enkeltheterne. Saaheimstreiken 1912 var den likeste konflikt vi har hatt, fordi det var direkte aktion og det var det eneste som duet. Man var enig i ingen trakassering, men det blev saa allikevel. Man gik omveie med politiets hjelp. Naar dette er saa skinbarlig, burde man vel gjøre et forsøk paa at stanse trafikken. Hvor var stortingsfraksjonen dengang? La sekretariatet sig iveien? Vi hadde ingen arbeiderrepræsentanter i tinget dengang. Og hvor var arbeiderpressen? Man gjorde alt hvad man kunde for at true arbeiderne tilbake. «Nu maa det være slut med den desorganisatoriske streik» skrev «Social-Demokraten». Mange fandt ikke sin plass til at ivareta arbeidernes interesser.

Oskar Hansen: I knuseriet er der kun 4 mand paa hvert skift som har faatt tillæg, tilsammen 12 mand. Da der i knuseriet arbeider mellom 40 og 50 mand blir det bare en fjerdepart som har faatt tillægget for støvplagen.

Stuedal sluttet sig til Nilsen.

Søvig: Arbeiderpressen stiller sig efter det tryk, der øves fra organisationens ledelse. Paa partiets landsmøte kan den skyte sig ind herunder. Allerede Rich. Hansen har indrømmet, at der var et punkt i de almindelige bestemmelser som maatte ut. Men det urimeligste er at opprette tariffer for ikke eksisterende bedrifter og saaledes kanskje for folk som ikke er født. Skal hvert barn faa en tarif i vuggegave?

Lian: Det staar jo uttrykkelig i den trufne overenskomst, at arbeiderne i knuseriet skulde ha yderligere 10 % tillæg saalænge støvplagen varte. At dette ikke skal være overholdt av selskapet fik vi først besked om i mars maaned iaar. Det gaar da ikke an at klandre forhandlerne for den ting, at man ikke sier fra før efterat mange maaneder er gaat.

Saa er det alle rygterne. Ja, rygter bør man være forsiktig med at utsprede. Rygtesmedene tar mot og magt fra dem, der arbeider. At sekretariatet har motsatt sig en interpellation i stortinget er grepet ut av luften. Men derimot har jeg hørt, at man ved at undersøke forholdene har fundet ikke at kunne gjøre noget ved saken. Heller ikke kan vi klandres om overenskomsten er brutt av den anden part.

Naar der tales om at der øves pres overfor arbeiderpressen,

saa er dette ogsaa av samme kaliber, som alle de andre «rygter». «Social-Demokraten» indeholdt netop utførlige skildringer om lønninger og arbeidsforhold paa Saaheim. Men den kunde vel ikke gi sig til at forsvare, at indgaaede overenskomster blev brudt, selv om der her var undskyldende momenter, hvad bladet forresten sterkt pointerte.

Aakre: De 3 mænd ved konferencen i Stavanger hadde ikke mandat fra anlægsarbeiderne paa Saaheim.

Spetaklet kom fra tarifoverenskomsten for salpeterverket.

Kalvaa: Er nogen trakaseret og hvorfor har ikke organisationen tat dem i forsvar? Ved tilsagnene her var altsaa politimesteren tilstede. Der manglet bare en prest. Landsorganisationen har ikke gjort sin pligt. Der er andre ting som ikke er av det gode, men som vilde komme op paa landsorganisationens kongres.

Rich. Hansen hadde jo sagt, at ingen har øvet pres forat faa salpeter tariffen vedtat, men for at faa tariffen for anlægsarbeiderne murere, tømrere osv. iorden. Arbeidsgiverne tilbød samme tarif som for salpeterverket paa Notodden og gjorde det hele avhengig herav. Og vi hørte ikke andet end at paa Notodden var det bra. Om nogen er blit trakassert er næsten at spørre om mer end der kan svares paa. Men klagerne er kommet i det sidste over ting som er noksaa gamle. For 14 dage siden var der optat forhandling i Kristiania herom. En mester paa emballagefabrikken forlangtes bort — ingeniør Fasting. I ankepunkterne kan neppe noget opnaas ved voldgift. Derfor skal Puntervold forsøke ad domstolens vei. Der var saaledes forlitet betalt ved transport. Hvis det kunde bevises at det var selskapet som benyttet politiet, kunde man organisationsmæssig ha gjort noget; men det var ikke let. Derfor kan der ikke rettes nogen klander her. Ha ikke altfor stor tillid til rygter av hensyn til organisationen selv.

Vidnæs: Det er riktig at Soc.-Dem. ikke skal holdes ute fra denne debat, hvis dens forhold berører forbundet.

Landsmøtet har ret til at kritisere. Taleren skulde dog ikke komme ind paa Alfr. Nilsens almindelige bebreidelse mot arbeiderpressen, men det er ikke rigtig, naar det sies, at Social-Demokraten ikke indeholdt den psykologiske forklaring til at arbeiderne optraadte som de gjorde. Vi hadde lange skildringer netop herom. Men paa den anden side har arbeiderpressen overfor arbeidsgiverne hævdet, at de skal gaa frem paa organisationsmæssig maate, og vi har angrepet dem, naar de ikke har gjort det overfor arbeiderne. Vi vilde saaledes ikke staa i kontakt med vore egne krav, hvis vi vilde forsvare ikke-organisationsmæssig fremgangsmaate fra arbeidernes side. Skulde Social-Demokraten forsvaret Saaheimaffæren vilde den derfor kommet i et uheldig forhold og hævdet anskuelse, som vi ellers ikke hævder. Tal. tilbakeviste uttrykk som at arbeiderpressen hadde «skjældt arbeiderne ut» og «motarbeidet arbeidernes interesser». Disse arbeidere optraadte ikke overensstemmende med sine egne organisationer. Og arbeiderpressen skal staa i kontakt med organisationerne til ivaretagelse av arbeiderklassens fælles interesser. Det er mer betryggende end guerillakampe i det blaa.

Møtet hævet kl. 1.

Torsdag eftermiddag.

Dirigent: *Kalvaa.*

Første taler var *Bratvold*, som vilde peke paa at naar det var sagt, at man hadde gjort hvad man kunde for at faa saken trænet, saa stod ikke dette i beretningen. Man burde forøvrig i dette tilfælde ha sørget for at skaffe penger i kassen ved ekstrakontingent eller paa anden maate, saa kampen eventuelt kunde være holdt gaaende. Landsmøtet maa fatte en beslutning som tar sigte paa at bedre det forhold for fremtiden.

Alf Nilsen anket over beslutningen som var fattet i anledning foreningen paa Nedre Eker, om at de skulde ta op tømmeret av elven. Denne beslutning, som blev diktert av forbundet, hadde vakt baade forbauselse og forbitrelse. Hadde ikke dette skedd, hadde man nok opnaadd forbedringer i arbeidstiden der.

Efter disse bemerkninger godkjendtes beretningen for 1911 enstemmig, hvorpaa

Dirigenten refererte følgende forslag, som var indløpet fra Simen Jensen: «Det henstilles til forretningsutvalget ved enhver lockout- og streikavslutning at sørge for at gi medlemmerne tid til at sammenkalde møte før arbeidet gjenoptages.»

Ved voteringen blev forslaget enstemmig vedtat.

Bratvold oplyste derpaa, at han ved sin bemerkning i formiddagsmøtet ikke paa nogensomhelst maate mente at Rich. Hansen hadde utspredt noget rygte. Tilslut takket taleren forsamlingen for samværet under behandlingen av beretning og regnskap og trak sig tilbake fra møtet.

Kalvaa forespurte om der var anledning til at svare paa en uttalelse mot ham, som var fremkommet av Kjeldstadli, men som egentlig hørte hen under debatten om beretningen for 1913.

Løgavlen foreslog, at der skulde gives en mundtlig beretning for 1913 og at Kalvaa kunde komme med sit svar da.

Rich. Hansen kunde ikke gi beretning for 1913 paa staaende fot, men skulde gjerne gjøre det senere paa landsmøtet, naar han hadde faat sig tilsendt bl. a. protokollene som blir ført angaaende alle lønsbevægelser.

Alfred M. Nilsen vilde gjerne straks faa oplyst paa hvilket standpunkt man staar med hensyn til forhandlingerne for anlægsarbeiderne.

Ved voteringen blev Løgavlen's forslag vedtat mot 4 stemmer.

Alfred Nilsen fik ordet til begrundelse av, hvorfor han ønsket beretningen om anlægsarbeiderforhandlingerne, før man kom til beretningen for 1913. Der var efter hans mening begaet en stor bommert i disse forhandlinger, og det kunde hände taleren vilde fremsætte forslag om, at forhandlerne skal reise hjem fra dette landsmøte for straks at gjenopta forhandlingerne.

Gunnar Sethil gjennemgik forhandlingernes historie og forklarte at det hadde været umulig at faa forhandlingerne igang før 13. mai paa grund av at departementene hadde hat saa vanskelig for at

faa opnævnt forhandlere for sig, og da disse endelig var opnævnt hadde de av forskjellige grunde vanskelig for at kunne møte tidligere. Arbeidernes forhandlere hadde konferert med hverandre om, hvorledes de burde gripe saken an og var da blit enige om først at gaa til behandling av reglementet og ta spørsmålene i den rækkefølge, hvori de stod opstillet i det forslag som var innsendt. Forhandlerne har nu diskutert endel paragraffer, men alt som hittil er gjort maa nærmest regnes for forberedende arbeide og av rent foreløbig karakter. De to viktigste spørsmål i forslaget: arbeidstiden og mindstelønnen er man ikke endnu kommet ind paa. Vi blev enige om at opsætte forhandlingerne til 27. for at overvære dette landsmøte. Vi har imidlertid opnaadd organisationsmessig forhandling og det skulde vel gaa at faa bragt forhandlingerne til en avslutning paa en ukes tid eller saa. Naar det nu paa forhaand er avtalt med den anden part at la forhandlingerne hvile til 27., kan det vel ikke godt la sig gjøre at si, vi vil gjenopta dem før. Landsmøtet burde her vedta en uttalelse om, at forhandlingerne ikke maa trækkes i langdrag, at der maa foreligge resultat inden en nærmere bestemt tid og gi statsmyndighetene underretning herom, saa de vet, hvad de har at holde sig efter.

Alfred Nilsen kunde efter de fremkomne bemerkninger vente med sine videre uttalelser i denne sak, til man kom til den muntlige beretning for 1913.

Følgende forslag var indløpet til landsmøtet:

«Til landsmøtet.

I alle saker, der angaar forbundets fremtidige organisationsform og love forøvrig, bør der kun gives stemmeret til repræsentanterne for de tilsluttede foreninger. Hovedstyret, forretningsutvalg og revisorer bør ikke ha avgjørende indflydelse paa landsmøtets beslutninger. I flere tilfælder, hvor der er majoritet for en forandring, vil majoriteten bli minoritet i de tilfælder, hvor forretningsutvalget og hovedstyret stemmer imot.»

Henstillingen foreslaaes tat, under behandling straks.

*A. H. Tandberg. Ole A. Berg. Theodor Grundt. P. Sporvind.
O. A. Braathen. Oscar Olsen. E. Andersen Kjæmperud. O. Heltberg.
E. Ljungkvist. L. A. K. Kjelstadli. H. Stuedahl. Zefanius Moen.
Bernh. H. Boger. A. Sunde. Halvor Feta. E. Søvig.
Alfr. M. Nilsen. Nils Kvale. M. Birkeland. J. M. Heggen.
I. Sæther. I. Løgavlen. Gustav Sundbye. John Hansen.
Alf Nielsen. Anders O. Haugen.*

Kalvaa foreslog at dette forslag blev behandlet under lovene. Dette forslag blev vedtat med overvældende majoritet, hvorefter man gik over til punkt 2 paa dagsordenen:

Forbundets fremtidige form og administration. Brancheinndeling. Distriktsinndeling.

Nr 1.

Hovedstyrets forslag.

§ 1.

Forbundets enhet bibeholdes. Optagelse i forbundet sker i henhold til § 2 i forbundets love.

§ 2.

Al kontingent og korrespondanse fra forbundets avdelinger sendes direkte til forbundets hovedkontor.

§ 3.

Forbundets anliggender ledes og ivaretages av forretningsutvalget og hovedstyret, der sammensættes som i § 21 nævnt.

§ 4.

For at sætte forbundet istand til med størst mulig effektivitet at fremme lønsbevægelsen og agitationen for øket tilslutning skal der inden forbundet etableres en kombinert branche- og distriktsinndeling som i efterfølgende paragraffer bestemt.

§ 5.

Gruppestyrer.

- a. Samtlige grupper inden forbundet der har tariffællesskap, eller som i fremtiden maatte faa det, har ret til at vælge et gruppestyre, der i første haand har at planlægge og forberede gruppens fælles anliggender.
- b. For de større grupper inden forbundet kan forbundets landsmøte eller i visse tilfælde hovedstyret, efterhvert som tariffællesskapet utvikler sig, ansætte en eller to fastlønnede sekretærer, der vælges av vedkommende gruppers repræsentanter.
- c. De mindre grupper, der ikke har nogen fast sekretær, men som sorterer direkte under forretningsutvalget, kan vælge en formand, til hvem forretningsutvalget har at henvende sig i spørsmål som angaar gruppen og som derfor maa behandles av dennes styre.
Saadanne gruppeformænd kan av hovedstyret bevilges et honorar i forhold til det utførte arbeide.
- d. For de grupper der har fastlønnede sekretærer fungerer disse som formænd.

§ 6.

Gruppestyrerne og gruppesekretærene vælges første gang under forbundets landsmøte ved at gruppens repræsentanter kommer sam-

men til separatmøte, og senere paa de ordinære generalforsamlinger som avholdes andethvert aar i mars maaned.

§ 7.

Generalforsamlingen bestaar av de inden gruppen til enhver tid fungerende foreningsformænd. Dog kan foreningerne om de saa maatte ønske vælge en anden til representant til generalforsamlingen, ifald tiden tillater dette.

§ 8.

Ekstraordinære generalforsamlinger kan av gruppestyret eller forretningsutvalget indkaldes, ifald forholdene, særlig under avslutningen av lønsbevægelser, maatte nødvendiggjøre dette.

§ 9.

Gruppestyret skal bestaa av 5, for de mindre grupper 3 medlemmer, der saavidt mulig bør være bosittende i det distrikt, hvor vedkommende gruppe har sin hovedsagelige styrke.

For at lette sammenkaldelsen av styret bør der ogsaa tages hensyn til at de ikke bør altfor spredt.

§ 10.

Gruppestyret sammenkaldes av styrets formand eller av forretningsutvalget saa ofte det maatte ansees nødvendig til planlægelse av agitation indenfor vedkommende gruppe, forberedelse av lønskrav og tarifrevisjoner, valg av forhandlere, behandling av forslag fra arbeidsgiverne, samt spørsmal om iverksættelse av streik eller avslutning av saadanne.

§ 11.

- a. Gruppestyrets formand skal til stadighet være i besiddelse av de inden gruppen gjældende overenskomster. Han skal i god betids før en overenskomst kan opsiges i samraad med gruppestyret undersøke om tidspunktet, og forholdene forøvrig er heldig for en opsigelse.
- b. Ifald gruppestyret finder det nødvendig at opsiges en overenskomst skal krav herom forelægges forretningsutvalget ledsaget av forslag til ny overenskomst og alle nødvendige opplysninger mindst to maaneder, før overenskomsten kan opsiges.
- c. Nye lønskrav (hvor der ikke før er nogen overenskomst) skal av avdelingene sendes direkte til forbundets hovedkontor mindst 2 maaneder før kravet agtes fremsat for arbeidsgiveren. Forinden saadanne krav endelig behandles skal dog, ifald tiden tillater det, gruppeformandens og eventuelt gruppestyrets uttalelse indhentes. Dette skal under alle omstændigheter gjøres, ifald kravet maatte være av den beskaffenhet, at det vil kunne faa indflydelse overfor andre overenskomster eller krav inden vedkommende gruppe.

I de under ltr. b og c nævnte tilfælde maa behandlingen i avdelingene ske i henhold til forbundsloven § 8.

§ 12.

- a. Under forhandlinger med arbeidsgiverne, saavel naar det gjælder revision av hele grupperes lønstariffer, som naar det angaar en enkelt bedrift inden gruppen, skal gruppens formand eller en anden av gruppestyret valgt representant delta sammen med en av forretningsutvalget opnævnt forhandler. De enkelte foreninger vælger i alle saadanne tilfælde partsrepresentanter.
- b. Alle forhandlingsforslag eller tilbud fra arbeidsgivernes side skal forinden de vedtages forelægges for de interesserte foreninger til avstemning.
- c. Blir forslaget vedtat, skal det dog forelægges gruppestyret og forretningsutvalget til approbation, forinden det kan ansees for endelig godkjendt.
- d. Blir et forslag forkastet og ingen yderligere indrømmelse kan faaes ved fredelig forhandling, skal de enkelte foreningers saavel som gruppestyrets uttalelse indhentes forinden, der gaaes til yderligere aktion mot arbeidsgiverne.
- e. Hverken gruppestyret eller forretningsutvalget skal uten tvungende nødvendighet avslutte en streik mot vedkommende arbeideres ønske, ssa længe der er utsigt til opnaa noget ved streiken.
- f. I tilfælde der reises tvil om nytten av at iverksætte eller fortsætte en streik. eller der mellem gruppestyret og foreningen eller forretningsutvalget opstaar tvist herom, skal forretningsutvalget, forinden endelig beslutning fattes, indkalde en ekstraordinær generalforsamling inden gruppen, som foreskrevet i § 8.

§ 13.

Gruppesekretærer.

Fastønnede sekretærer, der i de foregaaende paragraffer ogsaa er benævnt: «gruppeformænd», skal foreløbig kun ansættes i følgende grupper:

For papirindustrien	2
« anlægs- og bergverksindustrien	2
« tekstilindustrien	1
« hermetikindustrien	1
« bygningsindustrien og de kommunale arbeidere	1

De øvrige brancher og industrier, hvilke endnu ikke har noget utviklet tariffællesskap, bør saavidt mulig bli ræpresentert i forbundets forretningsutvalg og sortere direkte under dette.

§ 14.

- a. Gruppesekretærene skal, som nævnt i § 12 a, holde sig a jour med alt, som angaar den gruppe han er valgt av. Han skal

være gruppens avdelinger behjælpelig med forberedelse av alle lønskrav og sørge for at indberette alle nødvendige opplysninger, som kan tjene til at belyse forholdene. Endvidere skal han være behjælpelig ved forberedelsen og utførelsen av agitationen for vedkommende gruppe og forøvrig bistaa avdelingene i administrative saker, hvor dette maatte være paakrævet.

- b. Han skal saavidt mulig engang hvert aar utarbeide en nøiagtig statistikk over arbeidsløn, arbeidstid, arbeiderantal og organisationsforhold m. v. inden sin gruppe samt avgi til forbundets kontor en aarlig beretning om lønsbevægelsen og dens resultater.

Forøvrig har han at rette sig efter de av forbundets formand og forretningsutvalget givne instruksjoner.

§ 15.

I den utstrækning tiden tillater skal gruppesekretærene drive agitation for tilslutning til forbundet. For at faa den bedst mulige plan i agitationsarbeidet, saa dette kan drives paa den mest beleilige tid og paa den mest økonomiske og hensigtssvarende maate skal landet inndeles i distrikter, saaledes at hver av de valgte gruppesekretærer faar sit spesielle distrikt.

§ 16.

Distriktsinndeling.

- a. Landet inndeles i 7 distrikter. I hvert av disse skal en av de fastlønnede gruppesekretærer ha sin spesielle virksomhet som agitator og forøvrig som forbundets representant under forberedelse av og forhandling om fremsatte lønskrav.
- b. Han skal paa bedst mulig maate søke at skaffe sig kjendskap til sit distrikt, saaledes at han til stadighet vet hvilke bedrifter der er igang eller skal igangsættes, og passe det beleilige øieblik for at faa disse bedrifters arbeidere organisert.
- c. Inden distriktet har han forøvrig samme pligt som inden sin gruppe: At være foreningene behjælpelig med alt som angaar disses trivsel og fremgang.

§ 17.

Sekretærernes indbyrdes samarbeide.

- a. Opstaar der inden et distrikt en tvist eller konflikt ved bedrifter, som henhører under en anden gruppesekretær end den i distriktet ansatte, skal denne dog ved henvendelse saavel til arbeiderne som arbeidsgiveren undersøke forholdet og sende forbundet en utførlig meddelelse herom, saa vedkommende gruppesekretær, i tilfælde tvisten ikke bilægges, men blir gjort til gjenstand for forhandling mellem organisationerne, kan ha fuld oversigt over den foreliggende situation.

- b. Paa samme maate skal gruppesekretærene paa forlangende gi meddelelse om de forhold inden distriktet, der har betydning for de øvrige grupper.
- c. Er sekretæren i et distrikt optat med forhandlinger for sin gruppe eller paa anden maate forhindret fra at foreta nødvendige reiser i sit distrikt, kan forretningsutvalget i paakommende tilfælde paa hensigtsmæssigste maate beordre en av de øvrige til en saadan reise.

§ 18.

Distrikternes inndeling og fordeling.

- 1. *distrikt*: Smaalenene, Romerike og Hamar stift med undtagelse av nordre Østerdalen og nordre Gudbrandsdalen.
- 2. — Kristiania by, Aker, Bærum og Follo.
- 3. — Buskerud, Jarlsberg og Larvik og Bratsberg amter.
- 4. — Stavanger, Lister og Mandal og Nedenes amter.
- 5. — Bergens stift.
- 6. — Trondhjems stift samt nordre Østerdalen og nordre Gudbrandsdalen.
- 7. — Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter.

§ 19.

- I 1. distrikt: ansættes en av papirindustriens gruppesekretærer med bopæl i Kristiania.
- 2. — bygningsindustriens og kommunalarbeidernes sekretær, bopæl Kristiania.
- 3. — den anden av papirindustriens sekretær, bopæl Kristiania.
- 4. — hermetikindustriens sekretær med bopæl i Stavanger.
- 5. — tekstilindustriens sekretær med bopæl i Bergen.
- 6. — den ene av anlægs- og grubeindustriens sekretærer med bopæl i Trondhjem.
- 7. — den anden av anlægs- og grubeindustriens sekretærer med bopæl i Tromsø eller Bodø.

§ 20.

De valgte gruppesekretærer er selvskrevne medlemmer av forbundets hovedstyre.

§ 21.

Hovedstyrets sammensætning.

Av hensyn til den foran foreslaede ordning foretages saadan forandring i § 13 og 14 i forbundets nuværende love:

§ 13 i forbundets love skal lyde:

- a. Mellem landsmøterne er hovedstyret den høieste myndighet inden forbundet og fatter beslutning i alle spørsmåal, som ikke er avgjort av landsmøtet.
- b. Det samlede styre bestaar av 21 medlemmer, nemlig formand, næstformand og kasserer samt 4 andre i Kristiania bosittende

repræsentanter, samtlige 7 gruppesekretærer og en repræsentant for hvert av de 7 distrikter. De 7 førstnævnte utgjør forretningsutvalget.

- c. For styrets medlemmer vælges 7 varamænd.
- d. En gang hvert aar træder styret sammen til aarsmøte, hvor forretningsutvalget forelægger beretning og regnskap for foregaaende aar. Alle saaledes paa aarsmøtet avgivne regnskaper og aarsberetninger henvises til landsmøtet til endelig godkendelse. Desuten behandler aarsmøtet forslag til budget og alle andre forslag, som maatte bli det forelagt til avgjørelse.
- e. Ekstraordinære styremøter avholdes saa ofte forretningsutvalget finder det fornødent.
- f. Alle tvistigheter som maatte opstaa mellem forretningsutvalget og gruppestyrene kan indankes til avgjørelse av hovedstyret.

Den nuværende § 14 skal lyde:

- a. Forretningsutvalget har mindst et møte 14-daglig. Det paaser, at alle av landsmøtet og hovedstyret vedtagne beslutninger blir utført, kontrollerer om forbundets fastlønnede funktionærer utfører sine pligter og at hovedkontoret virker.
- b. Med ansvar overfor det hele styre og landsmøtet fatter det bestemmelse i alle konfliktspørsmål.
- c. Vigtigere spørsmål skal det forelægge det hele styre — enten aarsmøtet, ekstramøter eller ved skriftlig avstemning. Tillater ikke tiden en saadan fremgangsmaate, fatter det selv under ansvar den fornødne beslutning.
- d. Uttræder noget medlem av forretningsutvalget mellem landsmøterne, vælger hovedstyret et nyt i Kristiania boende medlem. Medlemmer av utvalget, som uten gyldig grund er borte i 2 paa hinanden følgende møter betragtes som uttraadt.

Nr. 2.

Forslag fra det stedlige styre i Bergen.

- 1. Landet inndeles mindst i 7 distrikter med ansættelse av en fastlønnet sekretær i hvert distrikt.
- 2. Avdelingerne i distrikterne vælger inden sin midte et repræsentantskap, der igjen vælger et styre. Repræsentantskapet indstiller paa ansættelse av fastlønnet sekretær, men ansættelsesmyndigheten bør ligge hos forbundet.
- 3. Distriktsstyret behandler og forbereder alle spørsmål om agitation, lønsbevægelse o. l., likesom den valgte sekretær, saavidt mulig, deltar i alle forhandlinger inden sit distrikt.
- 4. Repræsentantskapet skal indkaldes mindst 1 gang hvert halve aar. Under større konflikter eller ekstraordinære forhold inden distriktet, kan styret, om det finder det nødvendig, indkalde repræsentantskapet.
- 5. Forbundet har, ved henvendelse til distriktsstyret, anledning til at benytte distriktssekretæren til agitation i et andet distrikt.

- 6. Distriktssekretærene skal ikke være selvskevne medlemmer av hovedstyret, hvis flertal altid skal bestaa av ulønnede mænd.

Motiver:

Man gjør opmerksom paa, at der allerede i 1908 var stemning for distriktsinndeling. I den anledning vil det stedlige styre anbefale en distriktsinndeling paa 7 distrikter med ansættelse av 7 fastlønnede sekretærer.

Likesaa vil det stedlige styre anbefale, at det ene distrikt omfatter Bergen og de Bergenshusiske amter, som er et distrikt, hvor der er meget at gjøre.

De enkelte punkter i forslaget er tænkt at kunne benyttes som grundlag ved overgangen til distriktsinndeling som nødvendig tilføielse til forbundsloven. Det stedlige styre henviser til alle tidligere indsendte forslag, der tok sigte paa distriktsinndeling, fordi vi finder det som den heldigste, men tillike nødvendige forandring fra de nuværende former. Det stedlige styre hævder denne opfatning saa meget mere som de tidligere indkomne forslag til forandring for en stor del er fra de brancher, der nu er saa separatlystne, samtidig som vi finder forbundsstyrets forslag ikke vil ha den betydning utenfor de spesielle brancher som distriktsinndeling vil ha. Et andet moment som for os spiller en stor rolle til støtte for vort forslag, er den ofte ynkelige tilværelse foreningerne maa friste ved siden av de store organisationsmuligheter som er tilstede, men ikke nyttiggjort, da der ingen har været. De forskjellige distrikter har ikke evnet at holde nogen agitator, og forbundsstyret har heller ikke hat anledning til at avse nogen for saa lang tid som var nødvendig, og resultatet av det hele er det billede organisationen idag viser os. Forøvrig slutter det stedlige styre sig til den opfatning, der fik sit uttrykk paa landsmøtet 1908 i den av Rich. Hansen holdte indledning om dette emne. Disse uttalelser rammer forholdet i centrum og er saaledes vanskelig at diskutere sig utenom. Naar forholdet allerede i 1908 nødvendiggjorde disse uttalelser, da er forholdet nu saaledes, at distriktsinndeling er saa meget mere paakrævet, hvad ogsaa de forskjellige distrikter viser.

Forbundsstyret henpeker paa nødvendigheten av at oplære agitatorer og administratorer, som vi slutter os helt til, og mener dette bedst kan naaes ved distriktsinndeling.

Nr. 3.

Forslag fra Trondhjems stedlige styre.

Principielt:

Landet inndeles i distrikter med distriktsstyre og en av distrikternes fagforeninger valgt fastlønnet distriktssekretær i hvert distrikt. Man har tænkt sig landet inndelt i 8 distrikter og distrikternes grænser som følger:

1. distrikt: Tromsø og Finmarkens amter.
2. — Nordlands amt.
3. — Trondhjems stift og Hedemarkens amt, Nordre Østerdalens fogderi.
4. — Bergens stift samt Stavanger amt.
5. — Resten av Kristians stift samt Larviks fogderi.
6. — Buskeruds amt og Jarlsberg fogderi samt Jevnaker prestegjæld av Kristians amt.
7. — Smaalenenes amt.
8. — Kristiania med Akershus amt samt resten av Hedemarkens og Kristians amter.

S u b s i d i æ r t:

Forbundet inddeles i følgende i n d u s t r i grupper med gruppeorganisation, gruppestyre og en eller to fastlønnede sekretærer for hver gruppe i henhold til dennes størrelse:

1. gruppe: Papir-, cellulose- og træmassearbejderne.
2. — Hermetik- og de inden fiskeribedriften beskjæftigede arbejdere.
3. — Tekstilarbejderne.
4. — De øvrige fabrikarbejdere.
5. — Grube- og anlægsarbejderne.
6. — Bygnings-, kommunale, transportarbejderne samt forøvrig de arbejdere, som ikke indgaar under nogen av ovenanførte grupper.

Ifald det principielle forslag vedtages, foreslaar *Trondhjems stedlige styre* følgende regler for forbundets gruppeinddeling, hvilke blir at indta som § 8, 9, 10 og 11 i forbundets love:

Forbundets distriktsinddeling.

1.

1. For paa mest effektiv maate at fremme de i § 1 nævnte formaal inddeles forbundet i distriktsorganisationer, hvis antal til enhver tid bestemmes av landsmøtet eller om fornødent av forbundsstyret.
2. Distriktsorganisationerne avholder mindst 1 gang aarlig distriktsmøte (generalforsamling), hvortil enhver distriktet tilhørende forbundsavdeling har ret til at sende 1 repræsentant for hvert paa-begyndt 100-tal medlemmer.
Forøvrig avholdes distriktsmøte, naar distriktsstyret finder det nødvendig eller naar 2 av distriktets avdelinger forlanger det.
3. Det aarlige distriktsmøte (generalforsamling) vælger distriktsstyret, som skal bestaa av formand, viceformand, kasserer, en fastlønnet sekretær og 3 repræsentanter med 3 suppleanter samt 2 revisorer med suppleanter.

Den fastlønnede sekretær maa ha absolut majoritet for at være valgt.

Desuten vælges distriktsorganisationens hovedstyremedlemmer og — i det aar forbundet har kongres — repræsentanter til denne.

Det aarlige distriktsmøte behandler distriktets og forbundets aarsberetning og regnskaper samt saker der ønskes forelagt kongressen eller forbundsstyret. Paa distriktsmøterne skal det samlede distriktsstyre være tilstede. Likeledes kan forretningsutvalget la sig repræsentere.

4. Distriktssekretæren skal være bosat paa det sted, som av landsmøtet eventuelt forbundsstyret i samraad med distriktsstyret, bestemmer.

For de øvrige styremedlemmers vedkommende kan de tages fra det sted, som distriktsmøtet bestemmer.

5. Distriktssekretærenes opgave skal være: at sætte sig godt ind i medlemmernes arbejdsvilkaar, være avdelingerne behjælpelig med utformningen og forberedelsen av lønskrav samt i alle større og mindre saker bistaa avdelingerne, specielt ved under opstaaede konflikter at forhandle med arbejdsgiverne.
6. Ved enhver opstaaet konflikt skal de holde distriktsstyret og forretningsutvalget underrettet om sakernes stilling.
7. I den utstrækning, tiden tillater det, skal de desuten drive agitation for tilslutning til de bestaaende foreninger og søke at stifte nye saadanne.
8. Forøvrig har de at paase lovens overholdelse og efterkomme de av forretningsutvalget og distriktsstyret givne paabud.

2.

1. Distriktssekretærens løn fastsættes av kongressen og utredes av forbundets administrationskasse; likelede utreder administrationskassen alle reiseutgifter for distriktssekretærene samt ogsaa diæt i de tilfælder forretningsutvalget beordrer dem til at reise utenfor distriktet.
2. Utgifterne til diæt under reiser indenfor distriktet samt utgifterne ved de aarlige distriktsmøter utredes av distriktskassen, hvortil enhver av distriktets avdelinger svarer en maanedlig kontingent av 5 øre pr. medlem.

Denne kontingent kan av distriktsmøtet forhøies eller ned-sættes efter det erfaringsmæssige behov.

3.

1. Distriktskassererne er ulønnede tillidsmænd. Deres funktion er at motta og kvittere for den kontingent, som av foreningerne indbetales til distriktskassen; likeledes har de at utbetale alle av distriktsstyret anviste regninger. Regnskaperne føres efter en av forretningsutvalget utfærdiget plan.
2. Den kontante kassebeholdning maa som regel ikke overstige kr. 200.00. Det overstigende beløp blir at indsætte i en av distriktsstyret antat bank. De i banken indsatte pengemidler kan

kun hæves ved en av formanden og et styremedlem paategnet anvisning.

3. Distriktskassens regnskaper opgjøres hvert kvartal. Ekstrakt av samme, forsynt med kassererens og revisorerens underskrift, indsendes til forretningsutvalget og indrykkes i fagbladet.
4. Revisorerne skal til enhver tid ha adgang til at kontrollere regnskapet.

4.

1. Distriktsstyret avholder møte saa ofte forholdene nødvendiggjør det. Det skal til stadighet holdes å jour med sekretærens virksomhet, likesom det til enhver tid skal kontrollere sekretæren og kassereren og bistaa ved planleggelsen av enhver sak.
2. Dersom sekretæren dør eller fratræder sin stilling mellem distriktsmøtene, skal distriktsstyret træffe en midlertidig ordning indtil neste distriktsmøte. Distriktsstyret fastsætter i alle tilfælder tid og sted for distriktsmøtene, dog saaledes, at disse ikke avholdes paa samme tid som forbundets kongres eller styremøter.
3. Foruten ovenanførte bestemmelser kan distriktsorganisationerne selv fastsætte love og regler for sin virksomhet.
Disse maa dog ikke staa i direkte motstrid med de av kongressen fattede beslutninger.
Et eksemplar av disse love eller regler skal indsendes til opbevarelse i forbundets arkiv.

Ifald det subsidiære forslag, gruppeinddeling, vedtages, foreslaar *Trondhjems stedlige styre* følgende regler for grupperne:

I tilfælde gruppeinddeling besluttes, skal lovens endelige utforming ske efter følgende hovedprincipper:

1. at landsmøtet og forbundsstyret kun fatter beslutning i de saker, som angaar gruppernes *fælles* anliggender og som angaar forbundet som *helhet* betragtet;
2. at grupperne forøvrig selv bestemmer over sine anliggender, fastsætter sin kamptaktik, vælger sit styre, fastlønnede sekretær og forbundsstyremedlemmer, vedtar love og regler for sin virksomhet, der dog ikke maa staa i direkte motstrid med eventuelle av landsmøtet fattede beslutninger, behandle og forberede alle spørsmål om agitation, lønsbevægelse m. v. inden vedkommende gruppe og
3. at grupperne, hvad disse spørsmål angaar, gives fuld selvbestemmelsesret og handlefrihet;
4. at fastlønnede funktionærer ikke kan vælges som medlemmer av hovedstyret, men pligter at møte i dette uten stemmeret;
5. at forretningsutvalget likeoverfor de enkelte grupper kun fungere som en raadgivende og veiledende komite, der ikke kan øve avgjørende indflydelse i nogen sak, undtagen i tilfælder,

hvor der under hensyntagen til hele forbundets velfærd er *tvingende* grunde tilstede herfor, at det forøvrig leder gruppernes (forbundets) fællesadministration, fordeler streikeunderstøttelsen, samler statistikk og i det hele tat varetar gruppernes fælles interesser;

6. at konflikter ikke kan avsluttes uten at angjældende medlemmer selv beslutter det;
7. at der ved valg av gruppestyre skal tages hensyn til de under hver industrigruppe sorterende fag;
8. at der ved bestemmelsen om de fastlønnede sekretærers bopæl tages hensyn til, hvor gruppen har sin hovedsagelige styrke og desuten ogsaa til, hvorvidt der i det omkringliggende distrikt er mange uorganiserte, men organisationsmulige arbeidere;
9. at gruppesekretærene foruten gruppens ogsaa har at varetare forbundets anliggender inden et nærmere fastsat distrikt og at det der derfor ved sekretærernes valg ved siden av hensynet til de indunder industrigrupperne sorterende fag ogsaa tages hensyn til mulige forestillinger fra de i distriktet værende fagforeninger;
10. at de stedelige styre opretholdes til varetagelse av distriktsinteresserne;
11. at alle utgifter vedrørende de enkelte grupper administration, lønsbevægelse etc. utredes av forbundskassen.

*

Nr. 4.

Vennesla arbeiderforening

foreslog:

I følgende grupper ansættes sekretærer:

1. Papir-, cellulose- og træmasseindustrien, 2 sekretærer med kontor i Kristiania.
2. Anlægs- og grubeindustrien, 2 sekretærer med kontor i Trondhjem.
3. Hermetikindustrien, 1 sekretær med kontor i Stavanger.
4. Tekstilindustrien, 1 sekretær med kontor i Kristiania.
5. Karbid-, aluminiums-, salpeter- og raffineringindustrien, 1 sekretær med kontor i Kristiania eller Skien.

*

Nr. 5.

Odda og Tyssedals stedlige styre

foreslog:

Der ansættes en sekretær for de elektrokemiske fabrikker, saasom carbid- og cyanamidfabrikker, staal- og jernsmelterier m. v.

*

Nr. 6.

Avdl. 213 i Fredrikshald

foreslog:

Forbundet inndeles i grupper.

Med hensyn til distriktsinndelingen foreslaar foreningen, at en sekretær for papirindustrien stationeres i Sarpsborg.

Nr. 7.

Hen bruks arbeiderforening

foreslog:

Da trømasse- og cellulosearbeiderne ingen nævneværdig tariffællesskap har, bør hver av disse grupper ha sit særskilte styre og fastlønnede sekretærer.

Nr. 8.

Herman Kristensen, avdl. nr. 91, Aamodt,

foreslog:

Forbundet gaar over til brancheinndeling og ansætter de nødvendige sekretærer, der vælges i forhold til gruppernes størrelse, saaledes at de store grupper faar 1 eller 2 lønnede funktionærer og de mindre grupper 1 i fællesskap.

Nr. 9.

Kongsberg jernbanearbeiderforening

foreslog:

Der opprettes to departementer for grube- og anlægsarbeidere.

Til første gruppe henføres alle grov- og løsarbeidere, som arbeider for staten, saasom jernbane-, vei-, telegraf-, havne- og fæstningsarbeidere.

Til 2den gruppe henregnes alle grube- og anlægsarbeidere i privat virksomhet samt kommunale arbeidere.

Nr. 10.

Narvik arbeiderforening

foreslog:

1. Hver av de grupper inden forbundet, der har tariffællesskap, vælger inden sin midte et repræsentantskap, der selv vælger formand. Sekretær for gruppen ansættes som fastlønnet funktionær i forbundet.
2. Gruppestyret vælger inden sin midte medlem av hovedstyret. Hovedstyrets medlemmer og de fastlønnede sekretærers funktionstid er kun fra det ene til det paafølgende landsmøte.

Richard Hansen: De har alle set det forslag som foreligger fra hovedstyret under dagsordenens punkt 2 og likeledes de øvrige forslag om omordning av arbeidsmandsforbundet, ialt 10 forslag. Aarsaken til at der er fremkommet saa mange forslag er først og fremst den utvikling som forbundet har gjennomgaat i de sidste aar. Før var det slik at arbeidernes organisationer saavel som arbeidsgivernes ikke var saa sterkt utviklet som nu. Naar arbeiderne reiste sine krav om lønsforbedringer forhandlet de som regel med den enkelte arbeidsgiver og i de fleste tilfælder fik man ordnet forholdene i kraft av organisationens magt og den styrke som stod bak. Nu har arbeidsgiverne organisert sig for at gardere sig mot denne magt. De har trukket op sine fremgangslinjer likesom vi, har sat op sine principer og er enig om fælles optræden overfor arbeiderne. De vilde ikke lenger at arbeiderne skulde forhandle med en enkelt arbeidsgiver, som da kanskje kunde ville strække sig længere end de andre paa grund av den foreliggende situation. Arbeiderne kunde da benytte sig av at ha faat en god overenskomst et sted, naar de vilde søke at vinde det samme et andet sted og saaledes «lage trapper». Arbeidsgivernes organisation har indrettet sig med lønnede sekretærer og folk som optar statistikk og bearbejder alle de opgaver de finder ønskelige. Naar vi i de senere aar har møtt op til forhandlinger med arbeidsgiverne, har vi derfor ofte manglet saa godt materiale som arbeidsgiverne har raad over. I papir- og celluloseindustrien var det vi som hadde skaffet statistikk fra 1906 utarbeidet og benyttet den ved enhver leilighet, men siden har arbeidsgiverne optat statistikker, og nu forlanger de like forhold ved alle bedrifter saa det nytter ikke lenger for os at søke at «lage trapper».

Arbeidsgiverne har desuten indrettet sin organisation med distriktsstyre og som sagt faste sekretærer i de forskjellige distrikter. Der er saaledes en fast sekretær i Bergen, Stavanger, Drammen, Fredrikstad, Hamar og Trondhjem og kanskje endnu flere steder. Samtlige er jurister. De har at vareta foreningens interesser paa stedet. De fleste forhandlinger føres forresten ikke lokalt men for hele industrien. Mest betydning for foreningen har imidlertid fagsammenslutningen og dens sekretærer. Koncentrationen av arbeidsgiverforeningens medlemmer baade distriktsvis og fagvis er en magt som er vanskeligere for os at overvinde. Dette nødvendiggjør et mer intenst arbeide fra arbeiderorganisationens side saa ogsaa vi kan sitte inde med indgaaende kjendskap til de forskjellige bedrifters forhold osv. Arbeidsgiverne har adskillig lettere for at faa korrekte opgaver end vi. Det er ofte vanskelig for os ved henvendelse at faa opgaver i det hele, i alle tilfælder er de ofte meget mangelfulde. Der er manglende forstaaelse av nødvendigheten av at indsende opgaver. Dette er det imidlertid nødvendig for os at ha, saa vi ikke bare har arbeidsgivernes opgaver at holde os til uten selv at kunne fremlægge beviser. Det er meget av den slags arbeide vi kunde ønske at utføre, men vi kan ikke overkomme det, og det gaar ikke an at sette hvemsomhelst til at samle opgaver og statistikk. Likeledes magter ikke vi 3 som er i forbundets tjeneste at efter-

komme alle opfordringer om at komme hit og dit og hjelpe til ved forhandlinger og i andre vanskeligheter. Men derfor maa ikke den ene industrigren tro at en anden gren blir foretrukket fremfor den av os. Det er simpelthen mangel paa evne til at kunne være allestedsnærværende som er aarsak til at vi ikke altid kan etterkomme de forskjellige opfordringer. Selvfølgelig er det i alles interesse som arbeider i forbundets tjeneste at alle blir saa fornøiet med forbundets arbeide som mulig.

Det er av disse grunde at den tanke er kommet op at dele forbundet i brancher. Hovedstyret har været enig i, at det vilde være meget uheldig at splitte forbundet i forskjellige smaaforbund, det vilde være en ulykke for de ikke haandverkslærte arbeidere, som arbeider snart i den ene snart i den anden industrigren. Vi ser ofte at anlægsarbeidere som har været med og opført en eller anden fabrikk senere blir faste arbeidere ved den fabrikk, og derfor er det urimelig at de ikke skal kunne staa i samme forbund og pleie samarbeide til vern og beskyttelse for hverandre. Hertil kommer den forskjell mellem de haandverkslærte arbeidere og de som ikke er dette, at mens de første har en flok godt organiserte arbeidsgivere at bekjempe, saa er disse arbeidsgivere dog ikke som regel storkapitalister, det er ofte folk som er gaat ut fra haandverksevendenes egen leir, og mellom disse og svendene vil der altid bestaa en viss forstaaelse allikevel til trods for alle motsætninger. Haandverksvendene har ogsaa hat en læretid, saa de har en slags fagstolthet, og dette hjelper til at man holder sammen. Arbeidsmandsforbundets medlemmer har ikke alt dette at flyte paa. De har bare en sterk og bredbygget organisation at stole paa, en organisation med alle organer i orden og alle kampmidler i sin tjeneste. Deres naturlige motstandere er uten- og indenlandske storkapitalister, store aktieselskaper som ikke betrakter arbeiderne for andet end som et nødvendig onde og som skal betales med det mindst mulige og utpresses mest mulig. Derfor er det nødvendig for disse arbeidere at slutte sig sterkt sammen.

I alle industrier er man paa en maate avhengig av konjunkturerne i stor utstrækning, og under nedadgaende konjunkturer har arbeidsgiverne god lyst til at presse arbeiderne med lockouter og derved tvinge dem med paa sine vilkaar. Da er det efter min og hovedstyrets mening ønskelig at arbeiderne i de forskjellige industrier staar sammen og støtter hverandre. Det er jo nemlig sjelden at konjunkturerne er like slette i alle industrier paa en gang. Arbeidsmandsforbundets styrke har været og er at arbeidsgiverne vanskelig kan gjøre lockout paa alle medlemmer, hvad de let kan gjøre naar forbundet er litet og begrænset til en enkelt branche. Hittil har de ikke formaaet at gjøre lockout paa mer end halvparten av arbeidsmandsforbundets medlemmer.

I de senere aar har der været sterk diskussion om organisationsformene. Det har været talt om industriforbund, fagforbund og paa hvilken maate man skal faa organisationen mest kampfør. Dette

spørsmaal har ogsaa været diskutert i andre lande. I Tyskland er man gaat til at slutte smaaforbundene sammen til et stort forbund for at styrke sig. (I Tyskland kaldes det smaa forbund naar de er paa 30—40000 arbeidere). Her i Norge har man ogsaa forsøkt dette i bygningsindustrien. Men samtidig som man har arbeidet med at faa disse ulike smaaforbund sammen til et stort, har man slaat til lyd for at dele det største forbund man har her i landet, Arbeidsmandsforbundet, op i forskjellige forbund efter grupperne. Dette er der ikke mening i. Arbeidsmandsforbundets medlemmer er netop de som fremfor alt trenger at holde sammen. De blir betraktet baade av arbeidsgiverne og av sine kamerater som noget simplere. Skal de kunne hævde sig sammen med de øvrige organiserte arbeidere her i landet, maa de optræ i en stor og sterk organisation som kan gjøre sig gjældende. Vi vil hævde vor selvstændighet uten hensyn til hvad de andre arbeidere mener er ret, og derfor maa Arbeidsmandsforbundets landsmøte finde saadanne former, at vi kan holde forbundet sammen, saa det fremdeles blir en magt som kan utvikle sig og vinde de tusener av arbeidere som endnu er uorganiserte ind i vort forbund. Paa mange arbeidspladser eksisterer endnu ikke organisationer og paa andre steder er det 20—30 pct. som er uorganiserte. Mange er saa dypt trykket av arbeidsgiverne at de ikke magter at reise sig. Det er da Arbeidsmandsforbundets sak at faa dem organisert. Det har ogsaa hittil ført an i denne kamp.

Til dem som holder paa industriforbund vil jeg si, at med hensyn til at organisere arbeidere industrivis har alltid Arbeidsmandsforbundet gjort det, men først efter at de har faat organisationsretten anerkjendt og faat gjennomført tarif er de andre fagforbund kommet og sagt at der ogsaa var plads for dem. Det er paa den maate man har faat slik en masse røre med forskjellige fagforeninger ved en og samme bedrift. Dette er det nu man vil søke at rette paa ved oprettelse av industriforbund. Men det tror jeg ikke gaar til trods for at saa mange virksomme kræfter arbeider for det. Det er bedre nu at lægge en grundvold for Arbeidsmandsforbundet for fremtiden saa vi kan holde sammen og hver gruppe kan komme til sin ret. Det er rimelig at i et forbund som bestaar av saa mange grupper vil disse ha repræsentanter i forbundets styre, og at forbundets kontor ogsaa blir en tro avspeiling av dette. Dette gaar hovedstyrets forslag ut paa, for at der kan skapes en ordning som gir trygghet og tillid inden alle forbundets grupper. Jeg vil anbefale at hovedstyrets forslag blir lagt til grund for forhandlingerne.

At faa forandringer i forbundets administration viste sig paa krævnet allerede for flere aar siden, hvorfor der i 1908 av forretningsutvalget blev fremsat forslag om at inndele landet i 7 distrikter med en sekretær og et distriktsstyre i hvert. Dette blev desværre den gang forkastet. Hadde det blit vedtat var vi ikke kommet op i den misnøie som nu eksisterer, dels paa grund av misforstaaelser ute i avdelingene. Slik vil det fremdeles bli, hvis vi ikke faar lagt forbundets administration og organisation om paa en mere betryggende maate.

Vort forslag gaar ut paa at hver av de store industrigrupper skal vælge sit gruppestyre og gruppesekretær. Ordningen vil selvfølgelig koste endel penger. Det er imidlertid sagt fra flere repræsentanter at der ikke kunde brukes for mange penger til agitation, og denne ordning vil nok sætte fart i agitationen. Organisationen vilde visselig vinde saa meget i tilslutning at utgifterne vilde lønne sig om en tid. Kan vi paa denne maate naa de tusener av uorganiserte utover landet, saa er det vor pligt at gjøre det selvom det koster os noget. Disse er jo stadig en fare under vore konflikter. Det er ikke andet som foreslaaes end at legalisere det som allerede har utviklet sig i kraft av livets behov, naar der foreslaaes gruppestyrene. Vi har jo allerede nu i flere industrigrupper maattet tilkalde repræsentanter fra de enkelte foreninger. Tildels har foreningerne selv betalt utgifterne, dels forbundet — i alle tilfælder er det jo medlemmerne som betaler.

Forslaget til distriktsinndeling som forelaa i 1908 foreligger nu omtrent uforandret fra Trondhjem. Der ligger sikkert samme gode tanke til grund for det nu som da — ønsket om at holde forbundet samlet. Men til trods for at det vilde ha været udmerket den gang, tror jeg ikke det passer nu. Tariffællesskapet har i mellomtiden utviklet sig saa sterkt at det ikke er praktisk. Vilde man nu overlate forhandlingerne angaaende en landstarif til et distriktsstyre vilde dette aldrig bli tilfredsstillende. Vilde man beholde baade distriktsstyre og gruppestyre var det en anden ting. Der er gjort en indvending at en bergverksarbeider kunde man ikke være tjent med som sekretær, hvis der i hans distrikt blev konflikt f. eks. i tekstilbranchen. Men hittil har man jo greiet sig med 3 mand paa forbundets kontor som skulde holde rede paa alle brancher i hele landet.

Jeg mener at sekretærene maatte kunne sætte sig ind i forholdene i sit distrikt i de forskjellige industrigrupper, bese aastederne og lokalisere sig.

Jeg vil anbefale repræsentanterne at behandle hovedstyrets forslag med velvilje. Jeg er glad vi er kommet til det punkt at vi skal trække op linjer for forbundets fremtidige virke og ikke bare kritisere hvad som allerede er gjort. Jeg mener ikke at hver paragraf i det foreliggende forslag skal være ufeilbar, men haaper at dette forslag blir lagt til grund for forhandlingerne.

Efter dette indlæg enedes man om at ordførerne for de forskjellige forslag først fik ordet til begrundelse av disse.

Myhrstad (Bergen) var enig med Rich. Hansen i at forbundets enhet var dets styrke. Det gjælder at samle alle ikke haandverkslærte arbeidere ind under et stort og mægtigt forbund. Den bedste maate vi efter min mening kan gjøre dette paa er at vedta det oprindelige forslag som var oppe i 1908. Meget kunde været anderledes om det var bli vedtat dengang. Rich. Hansens uttalelser om, at forhandlingerne hittil var ledet fra forbundets kontor, som bare hadde 3 mand, var efter talerens mening et godt bevis for at distriktsinndelingen er likesaa god som brancheinndelingen. Brancheinndelingen kunde kanskje passe for de store branchers vedkommende,

men for Bergen og Bergenhusamterne, hvor der var saa mange smaaindustrier, passet den ikke. Her er det meget vanskelig at faa en stor og mægtig organisation. Distriktsinndelingen vilde passe bedst for Bergen og jeg vil anbefale repræsentanterne at stemme for dette, selv om de vil samle sig om brancheinndeling for papir- og celluloseindustrien, bergverksindustrien og andre storindustrier. Man kunde ogsaa kombinere vort forslag med hovedstyrets. Forøvrig vil jeg gjerne høre om der ikke i hovedstyret var et mindretal som hadde fremsat et lignende forslag.

Volan (Trondhjem): Naar Trondhjems stedlige styre indsendte sit forslag var det av de samme grunde som opplyses fra Bergens avdeling. Jeg indrømmer at det muligens kan passe for de store industrier at faa brancheinndeling, men for Trondhjem og amterne passer det ikke. Hvis hovedstyrets forslag blir vedtat vil bare et faatal av de organiserte arbeidere i Trøndelagen som staar tilsluttet Arbeidsmandsforbundet komme ind under de grupper som er nævnt av hovedstyret. Der staar 9 avdelinger tilsluttet Trondhjems stedlige styre med et medlemstal paa ca. 800, men bare et faatal av dem vil komme med. Utenom disse 800 er der mindst likesaa mange uorganiserte, som igjen danner likesaa mange forskjellige grupper som de organiserte. Efter at vi har faat organisation for alle de forskjellige bedrifter vil vi kunne gjøre regning paa minst 18—20 forskjellige avdelinger. Naar der saa ikke kommer mer end 2 avdelinger ind under nogen av de foreslaaede grupper, vil de andre grupper selvfølgelig være utilfredse. Naar Rich. Hansen sier, at det er vanskelig for en arbeider i en stor industrigruppe at forhandle for arbeidere i en anden gren, saa kan det samme argument benyttes for de grupper som faar disse spesifikke anlægs- og cellulosearbeidere til at forhandle for sin tarif. Hovedstyrets forslag er bygget paa tariffællesskap, derfor vil vi faa mange flere end 7 forskjellige gruppesekretærer. Blir forslaget vedtat, blir man nødt til at gi de forskjellige grupper eget styre og egen sekretær. Ved at fremholde de forskjellige gruppers særinteresser vil der komme splittelse i Arbeidsmandsforbundet. Selv om distriktsinndeling blev vedtat maatte det kunne ordnes slik, at de enkelte grupper under forhandlinger om sine krav fik sin egen representant. Man bør ikke bygge en organisationsform paa tariffællesskap. Dette er et krav fra arbeidsgiverne, som vi ikke pligter at imøtekomme. Skal fagorganisationen løse sin oppgave: at være den viktigste faktor i arbeidernes arbeide for at sprænge kapitalistsamfundet, maa vi ikke ha tariffællesskap. Den foreslaaede kombination mellom distrikts- og brancheinndeling lar sig ikke godt ordne. En gruppesekretær faar nok at gjøre inden sin egen gruppe og kan ikke faa tid til at sætte sig ind i alle enkeltheter ved de andre industrigrupper i hans distrikt. Sekretæren for anlægsarbeiderne i Trøndelagen vil saaledes ikke kunne utføre ordentlig arbeide for de andre avdelinger der, det kan ikke forlanges av ham. Det kan desuten hende, at en gruppe som ikke vil bøie sig for avgjørelser av moderforbundet melder sig ut av dette, og er der branche-

inndeling har vi gjort dem dette saa meget lettere ved paa forhaand at skaffe dem eget forbund.

Aarsaken til de mange forskjellige forslag i dette spørsmål er at medlemmerne paa de forskjellige steder forlanger større medbestemmelsesret over sine egne anliggender. Dette vil ikke bli imøtekommert ved hovedstyrets forslag. Personlig mener jeg at distriktsinndeling eller gruppeinndeling kan komme omtrent ut paa et, men brancheinndeling vil ikke passe for Trondhjem og Trøndelagen i alle fald.

Dirigenten refererte den protokol Myhrstad ønsket oplæst, og hvorav det fremgik, at *Gudmundsen* i hovedstyret hadde fremsatt følgende forslag til paragraf 13:

«Gruppesekretærer og distriktssekretærer. Fastlønnede sekretærer, der i de foregaaende paragrafer ogsaa er benævnt gruppeformænd, skal foreløbig kun ansættes i følgende grupper og distrikter:

For papirindustrien	1
- anlægs- og bergverksindustrien	2 (hvorav 1 i Nordland)
- hermetikindustrien	1 (i Stavanger)
- Kristiania distrikt	1
- Bergens distrikt	1
- Trondhjems distrikt	1

Tilsammen 7

De øvrige brancher og industrier, hvilke endnu ikke har noget utviklet tariffællesskap, bør saavidt mulig bli representert i forbundets forretningsutvalg og sortere direkte under dette og sekretærene i Bergen og Trondhjem.»

Gudmundsen fik derpaa ordet og optok sit forslag fra hovedstyret: I 1908 var jeg med paa landsmøtet og stemte for distriktsinndeling. Dengang var der ikke tale om brancheinndeling. I tiden fra 1908 er der imidlertid skedd slike forandringer at jeg nu fandt at maatte fremsætte dette forslag. Kravene er saa sterke fra endel brancher at vi ikke kan motsætte os, at de faar sin specielle representant eller sekretær. I Bergen har der været slaat paa at vi burde ha en fastlønned mand til agitation, det burde baade Trondhjem, Bergen og Stavanger ha. En mand som staar frit.

Nils Vattekar (Sogn) mente at distriktsinndeling vilde være det bedste og anbefalte at forbundets enhet maatte bibeholdes.

Alfred M. Nilsen optok Trondhjems subsidiære forslag som sit principale. Naar der skal foretages en ændring inden organisationen med hensyn til formerne maa man være fremsynt. Utviklingen gaar i retning av industrielle organisationer. Vi stænger ikke for utviklingen ved at gaa til gruppeinndeling. Jeg ser forskjellen i branche- og gruppeinndeling paa den maate at brancheinndeling mener jeg er bygget paa faginteressen, og den maa ikke styrkes

mens gruppeinndeling er bassert paa klassefølelsen, og det maa være det bærende princip. Jeg finder det ikke heldig at faa for meget samrøring mellem distrikts- og gruppeinndeling. Jeg vil holde paa ren gruppeinndeling og at grupperne blir saa selvstændige som mulig. Dette at man vil gaa ut av forbundet og danne egne forbund kommer av, at medlemmerne ikke synes de faar nogen medbestemmelsesret over sine egne anliggender. Skal vi gaa til brancheinndeling maa det gjøres slik at grupperne blir mest mulig selvstændige — selvfølgelig under hensyn til det heles vel. Distriktsinndeling vil jeg gjerne ha, men ikke i tilslutning til forbundet men til landsorganisationen i form av lokale samorganisationer som skulde samle *alle* uten hensyn til fag. Det vilde være av stor betydning at ha samorganisationer, distriktsorganisationer i tilslutning til landsorganisationen og saa kan vi ha vore egne grupper inden vort eget forbund, hvor igjennem vi samarbeider og varetar vore industrielle interesser. En lokal samorganisation vil ikke komme til sin ret hvis den største del av medlemmerne skulde ha sine egne distriktsorganisationer i tilknytning til de engere forbund. Naar vi faar mere selvbestemmelsesret faar vi ogsaa mere ansvar og vi maa ta sigte paa at legge mer ansvar paa medlemmerne og ikke bare paa de enkelte mænd. Det skal opdrage os til at bli dygtige, trænede og modne i enhver henseende i organisationens arbeide. Dette vil ogsaa virke mest i retning av at holde forbundet sammen.

Askedal forsvarte forslaget fra Vennesla arbeiderforening. Der bør ansættes 2 sekretærer for papir-, cellulose- og trømasseindustrien med sæte i Kristiania. Anlægs- og grubeindustrien faar faa 2 sekretærer med sæte i Trondhjem, som er midtpunktet for denne industrigren. Hermetikindustrien faar en sekretær med sæte i Stavanger og karbid-, aluminiums-, salpeter- og raffineringsindustriene sluttet sammen med fælles sekretær, som har sæte paa Øslandet, hvor denne industri er sterkest representert. Det er sprængningen inden papir- og celluloseindustrien som bevirker at vi diskuterer formerne idag, og kunde vi ved underhandlingerne i Drammen hat et forslag, som det som nu foreligger fra hovedstyret at fremlægge, saa kanske ikke denne industrigren hadde meldt sig ut av forbundet. Taleren haapet at man efter de resultater dette møte maatte komme til maatte faa denne industri ind i forbundet igjen. Det er nødvendig at faa brancheinndeling. En arbeider i en industrigren vil ha vanskelig for at utrette noget positivt inden en anden branche. Distriktsinndeling tror jeg har sine store vanskeligheter. Eventuelt maa man ta sterkt hensyn til hvilken industri, som er sterkest representert paa vedkommende sted. Alfred Nilsens forslag om samorganisationer tilsluttet landsorganisationen er det ikke saa liketil at gaa til. Det er hævdet at en sekretær ikke vil magte at agitere synderlig i de andre brancher, men blir der ansat 7 nye sekretærer tænker jeg agitationen skal ikke saa langt fra 7-doble sig.

Kvale (Odda og Tyssedal) var omtrent tilfredsstillet ved punkt 5 i det forslag *Askedal* fremsatte.

Arnt Johansen (Fredriksh.) sluttet sig til punkt 4 i Venneslas forslag.

Fugleberg (Hen) refererte følgende forslag fra sin forening: «Da trømasse- og cellulosearbeiderne ingen nævneværdig tariffællesskap har, bør hver av disse grupper ha sit særskilte styre og fastlønnede sekretærer.» Vi har hittil ikke været tilfredsstillende representert ved forhandlingerne og dette har vakt misnøie.

Smedsmo (Kongsberg) meddelte at forslaget fra Kongsberg var fremmed for ham til han kom paa landsmøtet, han representerte nemlig to foreninger. Taleren forstod dog den tanke, som laa til grund for forslaget, at trække skille mellem staten og private arbeidsgivere og faa egen sekretær for statens arbeidere.

Gustav Johansen (Kongsberg) hadde været mot forslaget da det blev vedtat av Kongsberg og sluttet sig til hovedstyrets forslag.

Bjørkman (Narvik) meddelte at Narvik arbeiderforening forsaavidt var enig i hvad hovedstyret har foreslaaet, men med den forandring at de sekretærer, som blev ansat, ikke skulde være selvskrevne medlemmer av hovedstyret.

Dirigenten refererte følgende forslag fra *Nils Olsen*: «Møtet avsluttes og der gives anledning for de forskjellige grupper til at avholde møte.»

Løgavlen vilde paa vegne av de 40—50 medlemmer av sin gruppe henstille at forhandlingerne blev fortsat og gruppemøtene utsat til gruppen fik leiet lokale.

Helland var opmerksom paa de forhold som nu var tilstede i forbundet i motsætning til i 1908. Jeg har intet imot forandringer i retning av at de større grupper eller brancher faar inndeling med fastlønnede folk, men i Bergen, Trondhjem og amterne passer det ikke. Der passer distriktsinndeling. Naar det er nævnt at sekretæren for Bergen burde være tekstilarbeider vil jeg oplyse, at der i Bergen ikke er nogen tekstilarbeiderforening. Jeg kan gaa over til hovedstyrets minoritets (*Gudmundsens*) forslag, som jeg mener ogsaa kan tilfredsstille de større grupper, og at der forøvrig blir distriktssekretærer.

Myrstad og *Volan* advarte mot *Nils Olsens* forslag, som ved avstemning blev forkastet med overvældende majoritet.

Bugge (Kirkenes) fremsatte følgende forslag: «Avgjørelse av spørsmålet om forbundets fremtidige form og administration utsættes til efter landskongressens avholdelse.» Taleren hadde faat i oppdrag av sin forening at fremsætte dette forslag. Det var i konsekvens med «Nordens Klippe»s svar til forbundet paa dettes forslag om sammenkaldelse av ekstraordinært landsmøte, hvor denne sak skulde behandles. Jeg mener dette er fuldt loyalt overfor de utenfor dette forbund staaende kamerater. Paa sit næste landsmøte blir dette forbund allikevel nødt til at gaa til omforandring av forskjellige ting, selvom en omordning blir vedtat her. Her foreligger ikke et eneste tal at støtte sig til, hverken over omkostningene eller over antallet organiserte arbeidere og antallet arbeidere i hvert distrikt o. s. v., som skulde klargjøre nødvendigheten av sekretærer i de forskjellige brancher. Organisationsformerne maa formes efter slik som kapitalen utvikler sig, slik som det er gjort i England. Skal

arbeiderne ha haap om at følge med utviklingen, maa de anvende alle midler for paa den mest koncentrerte maate at komme det kapitalistiske system tillivs, og det sker ikke ved at en tekstilarbeider varetar grube- og anlægsarbeidernes interesser. Vedkommende sekretær maa ha anledning til at sette sig ind i alle sin egen branches finesser, og da har han nok med det.

Myrstad fandt det underlig at dette forslag netop fremkom fra den landsdel, hvor der allerede i aarrækker har været distriktssekretær.

Sovig: Alle de fremkomne forslag lider av forskjellige mangler. Man maa se paa arbeiderbevægelsens fremgang i sin helhet og faa saa mange som mulig organisert. Organisationsformerne maa gjøres mest mulig effektive. Man kunde vente med dette til vi saa landskongressens behandling av spørsmålet om industriforbund. Jeg vil støtte *Bugges* utsættelsesforslag.

Viggen henstillet til dirigenten at utsætte behandlingen av *Bugges* forslag til grupperne hadde behandlet det.

Gudmundsen, *Volan* og *Pedersen* advarte mot utsættelsesforslaget, likesaa *Løgavlen*, *Amundsen*, *Tollef Olsen* og *Rich. Hansen*. Efter at ogsaa *Strandjord* hadde talt mot det blev det ved voteringen forkastet mot 9 stemmer.

Derefter blev der voteret over forslag indkommet fra representanterne *Karl Johannesen* og *Aksel Lunde* om at formiddagsmøtet fredag blev tat til gruppemøter. Dette forslag blev vedtat med overvældende majoritet, hvorefter møtet hævedes kl. 6³/₄.

Da forhandlingerne var slut refererte *dirigenten* følgende telegram og svartelegram paa anmodning av *Volan*:

«Tranmæl, «Ny Tid», Trondhjem. Blev *Karlgren* bortvist av toget 15de mai. Svar. *Volan*.»

Og svaret:

«*Volan*. Arbeidsmandsforbundets landsmøte, Bergen.

Ja, konferer *Bugge*. — *Tranmæl*.»

*

Fredag formiddag holdtes gruppemøter.

Fredag eftermiddag.

Dirigent: *Gudmundsen*.

Dirigenten refererte et indløpet telegram fra *Bjørendalens* jernbanearbeiderforening, hvorpaa *sekretæren* refererte protokollen.

Redaktør *Vidnes* tok derpaa avsked med landsmøtet. Slike landsmøter er altid lærerike for partiets funktionærer uttalte redaktøren. Baade den faglige og politiske bevægelse er nu saa stor, at man ikke kan komme i intim kontakt hverken med de enkelte avdelinger eller de enkelte medlemmer og faa opplysninger om forholdene paa de forskjellige steder fra første haand. Et slikt møte er derfor av stor betydning. Jeg ønsker held for det videre arbeide fremover til lykke og gagn for alle.

Rich. Hansen vilde paa egne og møtets vegne takke *Vidnes* for den tid han hadde overværet møtet og beklaget at han allerede

maatte reise nu, naar møtet skulde til med saa stort og grundlægende arbeide.

Dirigenten refererte et forslag om at de forskjellige gruppers ordførere fik ordet først, og dette blev enstemmig vedtat. Det meddeltes derpaa, at de forskjellige grupper hadde valgt følgende til at føre ordet for de respektive forslag:

For grube- og anlægsarbeiderne: Alfred M. Nilsen, T. Bugge og Johs. Ødegaard.

For bygningsindustrien, kommunearbeiderne og øvrige arbeidere, som ikke kommer ind under nogen bestemt gruppe: Volan, Nils Olsen og Myrstad.

For hermetikarb.gruppen: G. Pedersen.

For tekstilarb.gruppen: N. E. Nilsen.

For trømasseindustriarbeiderne: Veber, Askedal og Jørgen Thon.

For de elektrokemiske fabrikkers arbeidere: Halvor Feta og Nils Kvale.

Rich. Hansen oplyste at repræsentanten fra Saaheim, Oskar Hansen, var meget syk og lægen hadde sagt han maatte indlægges paa klinik for at kunne bli bra igjen. Disse utgifter hadde den syke selvfølgelig ikke raad til, og taleren vilde derfor forespørre, om ikke forbundet vilde paata sig utgifterne ved klinikholdet.

Dette forslag blev vedtat med akklamation.

Første taler angaaende organisationsformerne var *Alfred M. Nilsen*, som meddelte at grube- og anlægsarbeidergruppen vilde foreslaa hovedstyrets mindretals forslag (Gudmundsens) lagt til grund for behandlingen. Man hadde fundet at naar det var saa vanskelig at finde en ordning, som kunde tilfredsstillende alle synsmaater, fik man forsøke at faa en ordning, der i alle fald ikke sprængte forbundet som enhet. Vi vilde helst hat ren gruppeinndeling, men naar vi anser det umulig at faa det vi principalt ønsket igjennem, vil vi hævde et standpunkt, som i alle fald gjør det mulig at faa rene linjer. De som holder paa distriktsinndeling faar faa sine distriktssekretærer og vi som holder paa brancheinndeling faar brancheinndeling. Dette falder i det væsentlige sammen med forslaget fra hovedstyrets mindretal. Jeg vil kritisere at dette forslag ikke blev trykt og sendt om til avdelingerne sammen med de øvrige forslag. Det er en stor feil. Vi har i vort forslag ikke bundet os til det antal sekretærer, som hovedstyrets mindretals forslag gaar ut paa. Dette forslag er efter vor mening det eneste som kan tilfredsstillende kravene fra de forskjellige. Efter anlægsarbeidernes mening er det det viktigste, hvilke regler som blir sat for de forskjellige forbund. Det er av dette det avhænger om man kan hindre deling av forbundet. Vi vil at de forskjellige grupper skal bli saa selvstændige som mulig. Angaaende sekretæren saa vet man at grube- og anlægsarbeidernes distrikt er uhyre stort og har foreninger fra Sydvaranger og til Ringerike. Dette maa tages i betragtning naar man skal vælge sekretær. Endnu er bare halvparten av disse arbeidere organiserte og derfor maa vi ha 2 sekretærer for denne branche, saa vi har en for grubearbeiderne og en som væsentlig beskæftiger

sig med jernbanearbeiderne. At grubearbeiderne faar tilstrækkelig hjelp betinger ogsaa vekst inden de andre branchers organisationer, idet grubearbeiderne altid har ryddet nyt land. Desuten benytter kapitalistklassen sig av magten i staten til at holde prisene nede for disse arbeidere og derved trykkes prisene paa hele arbeidsmarkedet i landet. Med hensyn til de andre gruppers vedkommende har vi ikke villet ta bestemt standpunkt angaaende antallet av sekretærer, da vi først vil høre, hvad de forskjellige grupper selv har tænkt at fordre.

Volan: Nilsen har sagt det væsentlige av hvad vor gruppe mener. Det krav vi stiller er at de store grupper faar eget styre og egne sekretærer, naar der er saa sterkt ønske om det. Men til gjengjæld forlanger vi at disse grupper skal ta tilbørlig hensyn til de krav, som reiser sig fra distrikter, der ikke kan sies at repræsentere nogen bestemt industri. Vi har derfor i vor gruppe besluttet at gaa med paa hovedstyrets mindretals forslag. Derved mener vi det er mulig for landsmøtet at finde en form for den fremtidige ordning av arbeidsmandsforbundet som kan tilfredsstillende de fleste krav og la flest mulig interesser faa gjøre sig gjældende. Naar anlægssekretæren efter hovedstyrets forslag skal være bosittende i Trondhjem finder jeg dette forkjørt, da der ikke er en eneste avdeling, som kan sies at gaa ind under denne gruppe. Det er mange som har økonomiske betænkeligheter ved at gaa til omorganisation av forbundet, men jeg vil spørre: Har vi raad til at bibeholde den nuværende form? Det kan vi ikke med fuldt ansvar si. Medlemmerne vil faa fuld valuta for ekstrautgifterne i form av forøket medlemsantal og en sterk og solid organisation.

Naar gruppen har sluttet sig til mindretallets forslag er det dog med den reservation, at medlemmerne av de oprettendes grupper stilles helt frit ved den praktiske ordning av forskjellige ting. Vi kan ikke si denne vil bli akkurat som den mindretallets forslag byr paa.

Angaaende kombination av distrikts- og gruppeinndeling, saa vil de store grupper sluke sin mand helt; han kan som sekretær ikke ogsaa skulle ha et distrikt at passe. Han vil ha mer end nok med at organisere og planlægge lønskravene. Taleren sluttet med at anbefale mindretallets forslag som grundlag for behandlingen.

G. Pedersen: Hermetikforeningerne paa Vestlandet har uttalt sig for hovedstyrets forslag, fordi vi finder dette mest passende for denne industri. Vi trodde ogsaa dette var heldigt for de øvrige landsdele. Imidlertid har jeg faat opplysninger paa landsmøtet, som viser at dette ikke passer i enkelte industrier. Hovedstyrets mindretals forslag har jeg ikke set for her, det er uheldig. Det gaar ikke an for landsmøtet at ta fra hermetikindustrien dens sekretær. Skal der være en sekretær for Stavanger og omegn maa det være en hermetikarbeider, ikke mindst nu naar der anlægges hermetikfabrikker rundt om paa de forskjellige steder utenfor Stavanger. Vi kan ikke ta folk fra fabrikkene for at forhandle angaaende alle de smaa konflikter som opstaar i denne branche. Hovedstyrets forslag ser

til begge sider. Mindretallets forslag kunde gjerne bli vedtat forøvrig, men angaaende inndelingen av sekretærene holder vi os absolut til hovedstyrets forslag.

N. E. Nilsen: Det gjælder tekstilindustrien som saa mange andre industrier, at det er vanskelig at faa varetat sine interesser helt ut. Dette er den vanskeligste industri i hele landet at organisere, baade fordi den strækker sig over saa store felter og fordi der er saa mange kvinder med i den. Tekstilarbeiderne vil stemme for at Bergen og Trondhjem faar eget distriktsstyre, men der maa ogsaa tages hensyn til os, saa vi faar vor egen mand og eget styre. Sekretæren skal ikke ha fast distrikt, men staa til industriens disposition hvorsomhelst det behøves. I ledelsen har vi altid advaret denne branche mot at danne eget forbund, noget som har været sterkt paa tale. Kunde vi faa en ordning, som den jeg foreslaar, kunde vi kanskje hindre dette. Vor gruppe vilde desuten stemme for at papir-, trømasse- og celluloseindustrien skulde ha 2 og anløgs- og grubeindustrien 2 sekretærer.

Veber: Trømasse-, cellulose- og papirgruppen er blit enig om at anbefale hovedstyrets forslag. Brancheinndeling er den mest tilfredsstillende ordning. Skulde mindretallets forslag bli vedtat maa i alle fald vor industri faa 2 sekretærer. De vil faa mere end nok arbeide inden industrien begge to.

Kvale (elektrokemiske fabrikker) vilde paa grund av hvad der var fremholdt for de større grupper vedkommende anbefale sin gruppe at stemme for hovedstyrets mindretals forslag.

Thon representerte et mindretal i trømasse-, cellulose- og papirgruppen som anbefalte mindretallets forslag med en forandring i sidste pasus, saa der staar «eventuelle ændringer i hovedstyrets forslag foretages i henhold til ovenstaaende». Jeg er enig i at søke at bevare forbundets enhet, men samtidig bør vi ikke under de nuværende forhold binde os til saadanne organisationsformer, at det er vanskelig at faa dem forandret. Vi maa gaa successivt frem. Det vilde være et stort fremskritt om det kunde bli vedtat at ansætte gruppestyrer og representantskap. Derved vilde vi faa nok saa stor indflydelse paa avgjørelsen av vore saker. At ansætte saa mange fastlønnede sekretærer vilde bli et uhyre kostbart apparat. Statistikkerne og andre oplysninger vil nok ofte bli mangelfulde ved at avdelingerne skal gi dem selv, men de maa allikevel gjøre det. Agitationen drives bedst underhaanden. Misnøien inden de forskjellige avdelinger vil vistnok heller ikke gi sig om de faar disse sekretærer.

De forskjellige grupper ordførere hadde nu hat ordet og den efterfølgende debat indlededes av

Ruskedal som vilde imøtegaa enkelte uttalelser av Rich. Hansen i indledningsforedraget. Aarsaken til at formerne er kommet under diskussion her er ikke forbundets utvikling men misnøien ute i avdelingerne. Som ordningen er nu maa ofte forretningsutvalget holde sig borte fra de steder, hvor deres assistance kunde behøves, da reisen blir for lang og kostbar. Slik som ordningen hittil har været kunde man ofte for Bergens vedkommende tro, at «Bergen laa

utenfor Norge». Det glæder mig at de fleste grupper har gaat over til hovedstyrets mindretals forslag, hvori man nogenlunde etterkommer baade branche- og distriktsinndeling. Hovedstyrets forslag gaar ut paa tariffællesskap, og dette er netop den store bøig vi maa utenom. Tariffællesskap fører til at større og større arbeidsstyrker blir kastet paa gaten i tilfælde konflikt. Vi maa ha tariffene ordnet ettersom forholdene er paa de forskjellige steder. Der hvor det er dyrt at leve trenger man selvsagt større fortjeneste, end hvor leve-maaten er billigere.

Hans Dammen uttalte ønsket om at landsmøtet maatte finde former, som alle kan være tjent med, og takket for samværet, idet han maatte reise fra møtet.

Søvig pointerte i likhet med Ruskedal, at det var misnøien blandt avdelingerne som hadde gjort at hovedstyret hadde fremsat sit forslag. Selv om vi maatte skilles her uten at ha fundet noget positivt med hensyn til organisationsformerne, er derved ingen fare skedd. Det har allikevel hat sin store nytte, at vi er kommet sammen og har faat drøftet spørsmålet. Hovedstyrets forslag lider av væsentlige mangler, f. eks. den at en gruppesekretær inden en branche skal vareta et helt distrikts interesser. Mindretallets forslag er det heldigste. Det var et sørgelig misgrep, at man ikke gik til distriktsinndeling i 1908.

Rich. Hansen: Det forslag, som er fremkommet fra hovedstyrets flertal, har det vist sig at flere ikke er enige i; endel erklærer sig principielt for hovedstyrets mindretals forslag, mens andre har avvikende meninger ogsaa fra hvad dette indeholder. Jeg agter ikke striks at holde paa det forslag, som er fremkommet fra hovedstyret. Det tror jeg heller ikke nogen av de andre hovedstyremedlemmer gjør. Hovedsaken er at faa en ordning, som kan bli velvillig mottat av samtlige. Jeg tror det er heldig og vil foreslaa at der nedsættes en komité, som bestaar av indlederne i de forskjellige grupper, for at samarbeide om et forslag, som senere forelægges landsmøtet.

Dette forslag blev vedtat mot 17 stemmer.

Den nedsatte komité kom til at bestaa av: Alfr. M. Nilsen, Volan, Pedersen, N. E. Nilsen, Veber og Kvale.

Man gik derpaa over til at behandle punkt 4 paa dagsordenen, spørsmålet om

oprettelse av arbeidsledighetskasser.

Dirigenten refererte følgende forslag:

«Arbeidsledighetskassen tages ikke under behandling paa dette landsmøte.»
Bernh. Auli.

«Dagsordenens punkt 4, forslag fra Kristiania sten-, jord- og cementarbeiderforening om opprettelse av obligatorisk arbeidsledighetskasse inden Norsk arbeidsmandsforbund, behandles ikke av landsmøtet.»
John. Hansen.

«Foldals grubearbeiderforening protesterer paa det bestemteste mot at arbeidsledighetskassespørsmålet optas paa det ekstraordinære landsmøte i Bergen. Blir dette spørsmål optat til behandling, advarer vi landsmøtet mot at gjøre arbeidsledighetskassen obligatorisk i Norsk arbeidsmandsforbund.»

For Foldals grubearbeiderforening

L. Myraas, f. t. sekretær. Konrad Botten, f. t. formand.

«Undertegnede foreslaar at arbeidsledighetskassen tas under behandling.»
E. Ljungqvist.

Ved alternativ votering over, hvorvidt kassen skulde tas under behandling eller ikke, blev forslaget om at den *ikke* skulde behandles vedtatt mot 11 stemmer, hvorpaa

Rich. Hansen gav følgende

beretning for 1913.

Forretningsutvalget har i indeværende aar avholdt 13 møter og hovedstyret 2 møter, nemlig den 23., 24., 25. og 26 mars og 18. og 19. mai.

Der er i dette tidsrum utbetalt 26 forsikringsbidrag og 20 begravelsesbidrag.

Følgende tarifforslag er behandlet og godkjendt av forretningsutvalget:

Aasens sprængstoffabrik. Lillestrøms cellulosefabrik. Murarbeiderne paa Notodden. Skjærdalens bruk. Sulitjelmabanens ombygning. Vestlandske petroleumskompagni, Trondhjem. Trondhjems dampvaskeri. Mesna træsliperi. Murarbeiderne, Haugesund. Melkefabrikkene paa Hamar, Kap og Sandesund. Myrens træsliperi, Skien. Aktieselsk. «Indigo», Kr.a. Møllearbeiderne ved Buviken. Korreskjærerne, Bergen. By bruks træsliperi. Meraker bruk og Lewis Millers trælasttomt i Hommelvik. Langøens kalkstensdrift. Chokoladefabrikkene i Kr.a. Bægnælvens tømmerfløtere. Kristiansunds sten- og jordarbeidere. Vestfossens papirfabrik. Notoddens kommunale arbeidere. Murarbeiderne i Larvik. Kjørerne ved Birtavarre gruber. Hovdenaks trævarefabrik. Vask- og rengjøringskvindene, Saaheim. Enge træsliperi, Søndmøre. Spjelkavik not- og fiskegarnsfabrik, Romsdalen. Ulefos træsliperi. Ringerikes nikkelverk.

Hertil kommer saa anlægsarbeiderne ved statens jernbaner, hvorom der tidligere under landsmøtet er avgitt beretning.

Av de iaar godkjendte lønskrav er allerede gjennomført kravene ved følgende bedrifter:

Sulitjelmabanens ombygning, efter at pladsene var opsagt. Vestlandske petroleumskompagni. Trondhjems dampvaskeri, hvor ordning kom istand efterat opsigelse var indleveret. Murarbeiderne i Larvik, hvor ogsaa pladsene var opsagt.

Ved aarets begyndelse gjenstod fra ifjor følgende lønskrav:

Skorstensfeierne i Kristiania, hvilket krav er gjennomført efter at pladsene var opsagt. Fyrstikarbeiderne, Fredrikshald, likeledes

ordnet efter forutgaaende opsigelse. Meraker smelteverk, hvor overenskomst er gjennomført. Bergens kul- og havnearbeidere har likeledes ordnet sit krav. Ingeniørvæsenets arbeidere i Kristiania samt kirkegaardsarbeiderne sammesteds, hvor overenskomst er opprettet. Kaffebrønderne i Kristiania har likeledes gjennomført sit krav efter 3 dages streik. Sjaastad bruk, hvor kravet er ordnet ved forhandling. Karbidarbeiderne ved Hafslund; forhandling har været forsøkt uten at enighet er opnaadd, hvorfor arbeidet er nedlagt fra 13. april. Trondhjems ingeniør- og havnevæsens arbeidere har faat godkjendelse til at opsi pladsene, men er dette antagelig ordnet ved forhandling ifølge hertil indløpet telegram. Notoddens salpeterfabrik, hvor kravet er ordnet efterat pladsene er opsagt.

For tiden paagaar følgende konflikter:

Fredrikshalds losse- og lastearbeidere, hvilken konflikt har paagaat siden 1. mars. Møllearbeiderne ved Pienes & søns mølle i Buviken. Karbidarbeiderne ved Hafslund. Stenarbeiderne ved Bergens havnevæsen samt arbeidere ved Sandnes jernvarefabrik og Trælandsfos træsliperi.

Ved de to sidstnævnte bedrifter er konflikterne opstaat som følge av angreppaa foreningsretten.

Endvidere er godkjendt til opsigelse pladsene ved Bønsdalens fabrikk.

Av større tvistigheter, der er opstaat og hvorom der har været ført forhandling, kan nævnes:

Twist angaaende forstaaelsen av tariffen for Stavanger hermetikfabrikk, hvilken sak er henvist til voldgift. Krav fra arbeidere ved Hønefos bruk om at faa en brutal streikbryter fjernet, hvilket er lykkedes. Twist om forskjellige forhold ved Rjukan salpeterfabrik.

Endvidere har der været ført en række forhandlinger angaaende større og mindre tvistigheter ved forskjellige papir- og cellulose- og træmassefabrikker.

Agitation.

Efter andragende fra foreningerne ved Vestlandsbanen har Ivar Smedsmo utført en 14 dages agitationstur paa nævnte anlæg.

Redaktionssekretær Hilt har for forbundet utført agitation ved Ulefos.

A. Kalvaa har efter hovedstyrets beslutning bereist Røros-trakterne samt Vestlandsbanen og Saaheim.

Til det stedlige styre i Trondhjem er bevilget 300 kr. til agitation. Til Sulitjelma 500 kr. og til Saaheim 300 kr.

Endvidere er der leilighetsvis drevet agitation av forskjellige personer væsentlig paa enkelte møter, der har været avholdt lørdage og søndage.

Kalvaa vilde benytte leiligheten til at svare paa en insinuation fra Kjelstadli angaaende talerens agitation nu før landsmøtet. Kjelstadli hadde anket over at denne agitation var blit for kostbar. Det

er sandt, paa Saaheim blev agitationen forholdsvis dyr. Kjelstadli hadde sagt at taleren bare fik organisert to stykker, og disse kom paa hele 50 kroner hver. Hvis alle utgifter skal lægges paa disse tos konto, saa blir det imidlertid allikevel ikke mer end 33 kr. paa hver. Og at det blev saa dyrt kom av, at taleren hadde faat opgit feil navn paa hvem som var formand der oppe, og derved var ikke hans brev med melding om, at han kom til Saaheim kommet rette vedkommende ihænde, før dagen før han kom. Desuten kunde han ikke faa trykt plakater paa flere dage av forskjellige grunde som taleren nærmere specificerte. I det hele hadde man gjort det temmelig vanskelig for ham at faa utrettet noget der oppe, og Kjelstadli hadde heller ikke hjulpet til for at lette taleren arbeidet der oppe. Først kunde han ikke faa noget møte bekjendtgjort, kunde ikke komme frem i telefonen til «Bratsberg-Demokraten» for at faa bestilt plakater, saa stoppet kraftstationen, saa fandt man ikke den mand som ellers kunde ha skrevet plakater med rundskrift o. s. v. o. s. v., og Kjelstadli burde efter talerens mening være den sidste til at tale om at denne agitation blev kostbar. Taleren hadde ogsaa overværet et møte i en avdeling, hvor Kjelstadli var tilstede, men da hørte han intet om organisationen av Kjelstadli, men bare angrep paa hovedstyret for omtrent alt hvad det hadde gjort, og dette virker ikke godt paa mer eller mindre ubefæstede sjæle. Jeg maatte forsvare.

Klokken var imidlertid blit 7 og møtet blev derfor besluttet hævet.

Lørdag formiddag.

Dirigent *Gudmundsen*.

Efter navneoprop referertes og godkjendtes protokollen for fredag eftermiddag.

Bjerckman gik ut fra at frk. Ottesen fratraadte som sekretær, naar protokollen ikke kunde trykkes under landsmøtet allikevel.

Dirigenten erklærte sig enig heri, idet hans opfatning av trykningssspørsmålet altsaa holdt stik.

Alfr. Nilsen anmodet om at korrekturen av protokollen maatte bli omsendt til alle representanter, saa de kunne faa gjøre rettelser og tilføielser.

Myhrstad trodde ikke dirigenten skulde ride paa at hans opfatning holdt stik. Der var flere medvirkende aarsaker til at trykningen ikke kunde foregaa nu. Typograferne kunde kun arbeide 15 timer overtid.

Man fortsatte derpaa behandlingen av

Den muntlige beretning for 1913.

Alfred Nilsen hadde lyst at gjøre nogen bemerkninger ved de sendrægtige forhandlinger for anlægsarbeiderne ved jernbanerne. Folk gik og spurte hinanden, om der ikke blev et resultat. Folk

turde ikke paata sig en ny akkord paa grund av uvissheten. Vaaren er den bedste streiketid. Senest inden 1. mai burde der været klarhet over stillingen. Tal. henstillet til, at der blev gjort forfgang. Der behøves ikke saa lange forhandlinger, ti kravene er saa rimelige, at der ikke er et øre at prutte paa. Faar man ikke 4½ kr. dagen, sulter familien. Reglementsbestemmelserne kunde man bortset fra og holdt paa med lønsspørsmålet. Forhandlingerne burde ikke været avbrutt av hensyn til landsmøtet. Skal der bli overenskomst? Det var bedre bare at ha et reglement. Netop ved anlægsarbeidet bør man praktisere «anerkjendte arbeidsvilkaar». Der er ogsaa mange punkter i reglementet som var daarlige, ja forkastelige. For det gjenstaaende spørsmaal maa man snart kunne faa et resultat:

«Det paalægges forhandlerne for arbeiderne ved statens jernbane og fæstningsanlæggene at gjør alt muligt for at forhandlingerne kan være tilendebragt og et avstemningsresultat forelagt avdelingene inden 2. juni».

Til dirigentens refererte telegram fra Tranmæl der svarte bekræftende paa spørsmålet om Karlgren var bortvist fra toget uttalte

Volan: Min omtale av sekretærens forhold blev karakteriseret som sladderhistorie. Tal. trodde det refererte telegram var nok, men tal. kunde ogsaa skaffe uomstøtelige beviser som kunde offentliggjøres om nødvendigt. Ingen vilde kunne si, at tal. hadde været i den tilstand som Karlgren vilde fremstille ham.

Askedal henledet dirigentens opmerksomhet paa p. 7 i forretningsordenen og Alfr. Nilsens forslag, som maatte tas tilbake, da det fremkom efterat strek var sat.

Karl Johansen beklaget at der arbeidet streikbrytere paa Fr.hald og at organiserte arbeidere paa en maate maatte være med. Byens ordfører fremsatte et forslag som arbeidsgiverforeningen nedvoterte. Kan der bli en ende paa det? Vil arbeidsgiverforeningen gi efter?

Odegaard: Den muntlige beretning led av samme feil, som de trykte. Man bør faa specificert beretning fra forretningsutvalg og hovedstyre. Og man maa ha en protokolkomite, som forelægger en beretning til hvert landsmøte.

Vaaler hadde ikke hørt noget fra forbundet angaaende foreningens indsendte krav.

Kjeldstadli imøtegik Kalvaa, idet han ikke har hørt noget fra forbundet, at Kalvaa var beordret til nogen agitationstur derute. Angaaende at det blev dyrt maatte han endnu fastholde sin karakteristik. Han burde ha plakater med sig selv; det bruker baade akrobater og sirkusdirektører. Selv i Bergen viser jo trykkeforholdene sig ikke at være saa let. Taleren hadde været lovlig forhindret fra møtet.

Josefsen: Ved Notodden salpeterverk er der tvist om tariffen. Der skal være nedsat en komite i disse dage til at forhandle med direktøren.

Løgvæn kunde i det væsentlige slutte sig til Alfr. Nilsen. Tilstandene er uholdbare naar der gaar saa lang tid i uvishet. Det er

direkte økonomisk tap. Bare et landsmøte var ikke tilstrækkelig grund til saa vigtige forhandlingers utsættelse. Saa kort frist som 2. juni er dog en meningsløshet. Taleren trodde ikke Kalvaa var saa uskyldig som han fremstillet sig, selv om han fik bifaldet paa sin side.

Bjerkman hadde tat avstand fra Volans almindelige kritik over funktionærene, men hadde det bedste indtryk av Volan, hvad ædruelighet angik.

Stuedal: Hvorfor er dagsordenen trykt i Nordahls boktrykkeri?

Rich. Hansen: Vi benytter «Arbeidernes aktietrykkeri», men naar det var hastverk med en sak maatte man gaa til et andet trykkeri. Arbeidernes aktietrykkeri er nu ikke andet end et aktieselskap.

En forening maa kunne vente fra februar til mai med et lønskrav, og direktøren har været bortreist, kunde taleren oplyse til Vaaler i anledning Indigoarbeiderforeningen.

De medlemmer som kostet 50 kroner pr. styk er ikke blit billigere ved den lange debat om dem her. Kalvaa legger sig ikke unødig paa latsiden. Overfor tanken om sympatistreik av sagbruksarbeidere forat støtte stuerne var der av magistraten nu fremsat et forhandlingsforslag og forhandlinger var kanskje allerede igang. Forholdene var ikke gode for arbeidsgiverne. Taleren skulde netop nu ha en telefonsamtale med Krefting og den gjaldt sandsynligvis netop denne sak.

Kalvaa hadde aldrig kastet bort tiden for forbundet. Taleren hadde til Eikefjord netop sagt, at naar han kom paa et sted, vilde han ikke legge sig til paa et hotel. Til landsmøtet skulde taleren besøke Kongsberg, Vinoren, Hjerpetjern, Hjuksebø, Notodden, Aarlicos, Saaheim, Ulefos, Skotfos og Skien. Taleren pleiet ha plakater med. Trods sine 60 aar skulde han gjerne ta en støit med Kjeldstadli som fjeldbestiger.

Smedsmo: Man kan benytte mere foreningens egne medlemmer og mindre omreisende som agitatorer. Alfr. Nilsens forslag om 2. juni er umulig, skjønt forhandlingerne bør være tilendebragt inden et rimelig tidsrum.

Sethil: Kravet fra jernbanearbeiderne blev fremsendt 4. april og arbeidsstans blev bebudet til 1. mai; men da man fik forhandlinger igang vilde man vente. Der bør vel tages lidt hensyn til forhandlerne, baade jernbanearbeidernes representanter og forbundets viceformand, som vel ogsaa bør være tilstede paa forbundets landsmøte. Nu skulde man dog kunne bli færdig paa et par dage. Forslaget er ikke utarbeidet av forretningsutvalget, men ved en konference av arbeiderne selv. Fra Hovind telegraferes at man kræver resultat av forhandlingerne inden 10. juni. Ved salpeterfabrikken paa Notodden førtes tilslut fællesforhandlinger, da det dreiet sig om 3 forbund. Paa Notodden var der 81 mot 81 i vor avdeling, og i henhold til jern- og metal- og træarbeiderforbundets love var overenskomsten vedtat. I anledning dissensen om den gjaldt fra den 19. eller 29., oplyste taleren, at den gamle tarif utløp 19., men opsigelsen av platsene utløp 29.

Oskar Johansen tilbakeviste Kjeldstadlis uttalelse om Kalvaa og anbefalte følgende uttalelse: «Landsmøtet uttaler sin beklagelse over hr. Kjeldstadlis optræden under Kalvaas agitation paa Saaheim i mai 1913.»

Alfr. Nilsen: De viktigste spørsmåal for jernbanearbeiderne kan avgjøres meget snart. Tal. optok sit forslag under eventuelt.

Aakre hadde som formand for det stedlige styre paa Saaheim gjort hvad han kunde. Tal. utdelte personlig over 300 flyveplakater. Tal. protesterte mot uttalelser som, at man vilde Kalvaas person til-livs, men man skal ikke kriticere Kalvaa for at medlemmerne blev saa kostbare.

Kalvaa hadde ikke angrepet Aakre, men var forbauset over, at man ikke kjendte til hans ankomst, da Eikefjord hadde faat brev. Kalvaa opfordret Oskar Johansen at ta sit forslag tilbake, hvilket han gjorde.

Den munttlige beretning for 1913 godkjendes.

„Ny Tid“s referat.

Dirigenten oplyste at der var sendt «Ny Tid» et referat fra landsmøtet og i dette forekom forskjellige uttalelser som ikke medførte sandhet.

Alfr. Nilsen: Det er ikke fru Aasen som har sendt korrespondancen, og han visste hvem det var. Slutningsbemærkningen om mistillid til styret var en trykfeil. Berigtigelse var allerede sendt.

Oskar Johansen paatalte ogsaa at der var skrevet om «avholdsdebatten», tiltrods for beslutningen om ikke at meddele noget til pressen herom.

Rich. Hansen hadde spekuleret paa den saakaldte trykfeil. Der kunde tages feil av et ord og bokstaver. Saaledes kunde der istedetfor mistillid været skrevet tillidsvotum. Det var den eneste mulighet; men noget tillidsvotum var jo heller ikke fremsat eller avkrævet. Hensigten kunde ikke være andet end at gjøre vondt. Og det er saa rart med det som har staat i en avis. Det er ikke sagt at alle læser berigtigelsen. Det er nydelig at stemple funktionærene for drikkfældige. Tal. foreslog at landsmøtet paala dirigenterne at sende «Ny Tid» opplysning om den usandhet korrespondancen indeholdt.

Alfr. Nilsen syntes det maatte være nok med vedkommende korrespondents egen berigtigelse. Man kunde ialfald avvente og se paa den.

Oskar Johansen: I korrespondancen er meget andet at paatale. Vil man referere, faar man referere sandheten.

Rich. Hansens forslag vedtoges.

Man besluttet at fotografere landsmøtet.

Forbundets fremtidige organisation.

Distrikts- og brancheinddeling.

Dirigenten refererte følgende *indstilling* fra den av landsmøtet nedsatte komite til at samarbeide de under dagsordenen punkt

II fremkomne forslag. Komiteen enedes enstemmig om følgende forslag:

Fastlønnede sekretærer ansættes i følgende grupper og distrikter:

1. Papirindustrien 2 sekretærer under forutsætning av et de utmeldte avdelinger gaar tilbake til forbundet.
2. Anlægs- og bergverksarbeiderne 2 sekretærer.
3. Hermetikindustrien 1 sekretær, bopæl Stavanger.
4. Tekstilindustrien 1 sekretær, bopæl Kristiania.
5. Bergens distrikt 1 sekretær, bopæl Bergen.
6. Trondhjems distrikt, 1 sekretær, bopæl Trondhjem.
7. Nordlands distrikt, 1 sekretær.

Kristiania distrikt gaar ind under hovedkontoret.

Gruppesekretærene vælges av grupperne selv og distriktssekretærene av landsmøtet.

Th. Veber. N. E. Nilsen. G. Pedersen. N. Kvale.
Alfr. M. Nilsen. Elias Volan.

Endvidere referertes følgende forslag av Gustav Lilleby:

Undertegnede tillater sig ifølge komiteens indstilling angaaende ansættelse av 9 sekretærer at fremsætte følgende forslag:

«Landsmøtet nedsætter en komite til at utrede utgifterne ved en saadan ansættelse.»

Gustav Lilleby.

Gustav Lilleby: Talerens forening hadde gaat med paa 7 sekretærer, men ikke 9. Man fik dog først faa en oversigt over omkostningerne og derfor anbefalte tal. sit forslag.

Alfr. Nilsen (komiteens ordfører). Dette er det eneste komiteen kunde bli enig om. Man hadde forsøkt ordninger med en eller 2 sekretærer mindre og derved en billigere ordning, men det var umulig. Der var foreslaat 2 papirindustriekretærer under forutsætning av at det nye forbund gaar tilbake og der er vist stemning for det. Jernbane- og anlægsarbeiderne bor saa spredt, at de maa ha 2 sekretærer. Hermetikindustrien maatte ogsaa faa en mand, da baade den og Bergen var misfornøiet med, at sekretæren i Bergen skulde overta denne industri. Tekstilindustrien fik ogsaa 1 i Kristiania, men da skulde der ogsaa spares ved at hovedkontoret overtok Kristiania distriktet. Bergen og Trondhjem faar distriktssekretærer ved siden av Nordland. Mange kan studse over 9, men komiteen var enstemmig. Det er kanskje vel letvindt at si, at sekretærene betaler sig selv; men man vil spare mer paa reiseutgifterne, og arbeidet vil bli saa meget bedre, at man har valuta. Om det koster nogen tusen mer har mindre at si. Landsmøtet bør uten altfor lang debat gaa med paa indstillingen.

Vaaler var enig med komiteen og trodde at alle hensyn var tat. Lillebys forslag forkastedes mot 28.

Ruskedal: Anlægs- og bergverksarbeiderne faar i virkeligheten 3 sekretærer. Det vilde bli billigere om de dannet eget forbund. Nordlandssekretæren kostet jo ca. 4000. En for Nordland og en am-

bulerende maatte være nok. Hermetiksekretæren var rimelig, men reiseutgifterne vilde bli store. Er en spesialsekretær i Tekstilindustrien i Kristiania nødvendig? Det maatte bli en alt muligmand, ogsaa til hjelp for hovedkontoret. Den nye ordning vil under alle omstændigheter bli 10,000 kr. dyrere.

Myhrstad: Efter Ruskedals foredrag skulde en omregulering av forbundet være overflødig. Skal dets enhet styrkes maa der ikke gis anvisning paa at forlate forbundet. Tal. sluttet sig til forslaget, men han maatte foreslaa den forandring, at sekretærene blev valgt efter indstilling av distriktet.

Nodland var ikke fornøiet med ordningen for Haugesunds vedkommende. Det var intet at si paa, at Stavanger fik hermetiksekretæren, men paa valget av gruppesekretærer maatte hele distriktet faa indflydelse. 7 maatte være nok.

Dirigenten refererte følgende forslag:

Undertegnede foreslaar, at sekretæren for hermetikindustrien skal virke inden samtlige arbeidsgrene inden distriktet, samt at alle avdelinger inden distriktet faar indflydelse paa valg av styre.

Hans Hetland. Nils Nodland. B. Marvik.

Veber forsvarte de 2 sekretærer for papirindustrien, fordi der da var utsigt til at faa enighet inden denne industri. Tal. kunde godt gaa over til Myhrstads tilføielse. Det er forutsætningen at en branchesekretær skal arbeide ogsaa inden andre brancher.

Volan: Det er forsvarlig at gaa til 2 sekretærer i papirindustrien, det er den eneste forutsætning hvorunder det nye forbund opløses. Bergensesekretæren faar ikke bare Bergenhusamterne at arbeide i, men ogsaa Haugesund og Stavanger.

Thon var yderligere styrket i den opfatning, at det var umulig at finde en form, som var tilfredsstillende for alle. Vi har ingen oversigt hvad apparatet vil koste. Vi bør ikke foregripe noget. Kontorarbeidet blir ikke mindre med alle disse sekretærer.

Helland var enig i indstillingen, men det var rigtigere, at der likefrem stod 3 sekretærer for anlægs- og bergverksarbeiderne. Distriktets repræsentanter burde faa anledning til at indstille.

Alfr. Nilsen: Komiteen hadde søkt at imøtekomme alle. Hvis grupperne forstaar sin besøkelsestid vedtar de indstillingen. Naar vi sætter 9 mand til agitation osv. burde medlemstallet stige i betragtelig grad istedetfor at falde, og derfor vil forslaget ogsaa lønne sig. Der er mange industrier paa Nordland. Tal. hadde ment, at distrikterne selv skulde vælge, og der var tilstrækkelig flertal i komiteen herfor nu. Mange konflikter kan avværges ved at man straks har en mand paa stedet. Alt i alt blir utgifterne ca. 50,000 kr. eller 2 kr. aaret pr. medlem. Man burde ikke beskjære anlægsarbeidernes krav og det var andet, man skulde arbeide for paa landsmøtet, end at henvise dem til eget forbund.

Auli var enig i indstillingen og tekstilindustrien trængte en egen mand. Den er daarlig organisert og lønningerne lave, og dette har ogsaa indflydelse paa de andre arbeidere.

Nils Olsen syntes man ogsaa skulde hat indstilling fra en

budgetkomite. Avdelingerne er ikke klar over de økede utgifter, men en omordning var nødvendig av hensyn til forbundets utvikling. Der maa mere opplysningsarbeide under avdelingerne. Tal. hadde tvunget mandat til at følge hovedstyrets forslag. Selv om det er en «lønnsom forretning», vil medlemstallet dog ikke stige til det dobbelte. Underhaandsagitationen er den bedste og den har været drevet ogsaa nu. Tal. stemte mot fælleskomiteens indstilling.

Fugleberg kunde ikke forstaa at man vilde ha slik en stab under forbundet. Dette er ikke embedsværkets forenkling.

Anna Olsen sluttet sig til komiteens indstilling. Tekstilarbeiderne i Kr.a har altid møtt paa landsmøtet og foreningerne der er stabile, men utover landet er det ingen organisation. Man indvender likefrem mot os, at før vi organiserer tekstilarbeiderne utover landet kan fabrikerne i Kristiania ikke betale bedre. Der er smudskonkurrance. For to aar siden hadde tekstilarbeiderne tanken oppe om at faa egen lønnet funktionær. Kvinderne er organisert saa daarlig, fordi de har liten forstaaelse av organisationen. Med bedre opplysning vilde ogsaa organisationsforholdene bli bedre.

Leonard Larsen syntes at 9 sekretærer var stridt. For øieblikket er papirindustrien splittet, men vi vil tilby det nye forbund den ene sekretær og da opløses vistnok dette. Industrien omfatter 12 avdelinger, saa der er fuldt arbeide for to sekretærer.

Dirigenten: Naar det nye forbund skal vælge den ene sekretær, blir det bare 8 for os at begynde med.

Gudmund Pedersen: Hermetiksekretæren skal ikke bare være bundet til sin industri. Volan mente at Bergenssekretæren fik Stavanger amt, men det er ikke forutsætningen. Hermetiksekretæren blir kanske en av de billigste sekretærer.

Oskar Johansen: Naar majoriteten i Kristiania stemmer mot hovedstyrets forslag, er det fordi vi ikke vet utgifterne. Det blir mindst 30 000 kr. mer og en kontingentforhøielse av 10 øre blir nødvendig. Distriktssekretærene maatte ogsaa kunne agitere i tekstilindustrien. Kristiania har ingen hjelp av hovedkontoret. I det stedlige styre maa vi selv ansætte en mand. I Kristiania er kanske flest uorganiserte. Bare i tal. forening kunde ikke en fast forretningsfører overkomme agitationen. Det vilde være uret for fremtiden at avskjære os fra bevilgninger til hjelp for denne agitation som hittil. Foreningerne vil ikke gaa med paa kontingentforhøielse for 9 sekretærer. Med 3 sekretærer tilfredsstilles alle.

Bugge hadde været for fuld brancheinndeling. Arbeidet vilde bli vanskelig efter den foreslaaede ordning. Vi vet heller ikke om der er nok arbeide for alle disse sekretærer. Det ligger i luften, at nyordningen skal gjennomføres. Med kategorisk nei avviser man en økonomisk utredning. Men man fik tænke paa de man repræsenterte, om de vil gaa med paa en kontingentforhøielse. Det er vondt at høre, at de som før var for brancheinndeling, nu er gaat helt over til det foreliggende forslag. Men alle fik bøie sig lojalt.

Tollef Olsen: Komiteens indstilling bør vedtas av hensyn til forbundets enhet.

Ljunksvist: Under militærdebatten henviste man til at skrue paa toldskruen for at dekke utgifterne. Har vi en slik skrue? Stod ikke det iveien, at det koster at være organisert, behøvde man ikke saa megen agitation. De 9 skal leve og leve godt. Det faar vi høre under budgettet.

Løgavlen: Nordlandssekretæren kan ikke bare henregnes under grubebranchen. Thon maatte ikke tro, at man lot sig avspise med løfter, man vilde ha klarhet eller arbeide paa en anden maate. Disse sekretærer skal drive underhaandsagitation. Tal. skulde godt stemme for en sekretær til Kristiania, for han lot sig ikke skræmme av utgifterne.

Dirigenten: Man bør ikke true med utmeldelse.

Sethil: Komiteen er gaat endnu længer end hovedstyret og foreslaar 9 istedetfor 7 sekretærer. Det er klart at utgifterne blir store. Hovedhensigten med landsmøtet var at finde en ordning for at holde forbundet samlet. Kan man gaa ut fra at komiteens forslag vil tilfredsstille, syntes tal. at komiteforslaget burde vedtages. Da bør selv utgifterne ikke virke avskrækkende. Endel av utgifterne har vi jo allerede før; f. eks. posten om agitation. Endel herav kan gaa til løn til sekretæren. Likeledes posten, reiser ved forhandlinger. Medlemstallet maatte ogsaa kunde stige med 9 nye agitatorer. Vi har et stort virkefelt inden de brancher som hører til vort forbund. Endel av streikeutgifterne kan ganske sikkert ogsaa spares, idet mange streiker kunde avværges ved hurtig og kyndig indgripen. Det er ikke godt hverken for hovedstyret eller landsmøtet at opsætte et budget for hvad ordningen vilde koste. Stavanger kunde godt benævnes distrikt, da det er forutsætningen at hermetikindustriens sekretær faar Stavanger, Lister og Mandal og Nedenæs amter. Det kan enten vedtages uttrykkelig eller underforstaaes.

Dirigenten refererte forslaget fra Vennesla arbeidsmandsforening, idet *Askedal* fremsatte følgende forslag:

«Vennesla arbeiderforenings forslag til omorganisation av forbundet lægges til grund med den forandring at karbid-, alluminiums-, salpeter- og raffineringssgruppe utgaar, og at denne representant overlates til Bergen, samt at grube- og anlægsarbeiderne faar en sekretær i Trondhjem og en i Nordland. De øvrige arbeidsgrupper henlægges under forretningsutvalgets ledelse. De valgte sekretærer bør i første række søke at føre agitation inden sin egen branche og forøvrigt ogsaa inden andre brancher efter som forholdene tillater.»

Askedal.

Der var ikke adgang til at opta dette forslag, da strek allerede var sat.

Rich. Hansen hadde det indtryk, at det var faafængt at opta andet forslag end komiteens, andre hadde ikke utsigt til at gaa igjennem. Tal. skulde derfor heller ikke fastholde hovedstyrets forslag. Vi synes 7 sekretærer var vel stridt. Det er meget vanskelig at ha nogen mening om omkostninger f. eks. ved gruppestyremøter

o. s. v. Og de kan variere fra aar til andet. Tal. hadde derfor været forsigtig med at gjøre overslag, fordi det ikke skulde sies, hvis tallene ikke holdt stik, at tal. eller hovedstyret ved falske forepeilinger hadde lokket landsmøtet til at gaa med paa forslaget.

Arbeidsmandsforbundet har administreret billigere end andre forbund, men kravene er like store. Skal hver gruppe ha eget forbund, blev utgifterne endnu større. Foruten reisende sekretærer maatte jo slike forbund ha faste folk paa kontoret med kasserer, bokholder o. s. v. I Danmark er der paa arbeidsmandsforbundets hovedkontor 5 faste funktionærer, desuten har arbeidsledighetskassen 5, endvidere har man 3 forretningsførere med sekretærer og foreningerne har ogsaa fastlønnede folk i stor utstrækning. Bare i Kjøbenhavn er der 5 saadanne. I provinsbyerne har man 3. Man har ialt 18 fuldt lønnede sekretærer. Tar vi i betragtning de geografiske forhold i vort land skulde vi heller ha fler, tiltrods for at der er 33,000 medlemmer i Danmark. Vore reiser er ofte hele «Amerikaturer». Har danskerne holdt forbundet sammen, er det ikke mindst, fordi der har været tilstrækkelig mandskap. Og har Danmark øket medlemstallet til 33,000, og de tror at faa fler, skulde vi ogsaa kunde gjøre det. Der er arbeide nok. Man bør derfor ikke være ræd for at gaa til en ny ordning. Engang maa skridtet tages, hvis man skal holde sammen. Branchesekretærene skal ogsaa arbeide inden andre arbeidsgrene. Det er ikke fagutdannelsen det kommer an paa som agitatorer. Der blir mer trygghet baade i avdelingerne og paa kontoret ved en ny ordning. Tal. anbefalte at der blev en klar avstemning. Skal den nye ordning med held bli praktisert, maa den mottages med velvilje i foreningerne, og da tal. trodde dette vilde bli tilfældet, maatte han anbefale komiteens forslag.

Lørdag eftermiddag.

Dirigent *Kalvaa*.

Navneoprop foretoges.

E. Ljunqvist foreslog: Tillater mig at fremsætte saadant forslag i tilfælde gruppe- og kredsinddeling blir vedtat: Det gives de enkelte avdelinger ret til selv at avgjøre om de skal overgaa til vedk. gruppe.

Askedal fandt at det var en stor feil at man ikke helt ut holdt paa brancheinddeling, og syntes at det var underlig at Rich. Hansen kunde gaa over til komiteens forslag. 7 nye funktionær maatte være nok. Der er talt om sprængning, men det er utilbørlig at øve pres paa den maate.

Det maatte gaa an at dele brancherne slik at ogsaa Bergen og Trondhjem kom med:

Bugge: Det var forfriskende at høre de mange advarende ord mot forslaget i middagspausen, men de burde fremkomme paa møtet. Tal. tvilte paa, at man helt ut saa rækkevidden av det man gik til. Der blir konkurranse mellem sekretærene, grupperne o. s. v.

Vi faar en landsorganisation inden selve landsorganisationen. Fik ikke sidst mange skrub for de økede lønninger? Og nu skal vi komme hjem med kontingentforhøielse. Efter hvert som kravet mel-der sig bør hovedstyret ha anledning til at kunne ansætte agitatorer som ogsaa kan delta i forhandlinger. Tal. bad indtrængende om, at overveie rækkefølgen av forslaget.

Oskar Johannesen (186): Vi er vel kommet her for at bevare forbundets enhet og det tar komiteens indstilling sigte paa. Der er tat hensyn baade til grupper og distrikter. I tekstilindustrien har vi manglet en mand i lang tid. I Kristiania kunde vi ikke slaa os til ro med, at vi var organisert, naar der var tusinde uorganiserte utøver landet. Det er vore lave lønninger som kastes frem for at reducere andre arbeideres krav. Vi har hver gang maattet gaa til arbeidsnedlæggelse. Hvorledes kan Oskar Johannesen fra avdeling 22 si, at en tekstilsekretær ikke faar arbeide nok? I vor branche er det ikke ukjent, at man faar katten, fordi man er med i organisationsarbeidet.

Kvale hadde ønsket distriktsinddeling, men de store industrier vilde ha brancheinddeling.

Axel Lunde syntes indstillingen var en hanske mot Kristiania. Hvorfor skal ikke bygningsindustrien faa en sekretær? 95 o/o var organiserte i tal.s arbeidsbranche, men vi beholder ikke alle med en kontingentforhøielse. Foredragsholdere var det altid vanskelig at faa.

Tal. var mot indstillingen om saa mange sekretærer i papirindustrien og for anlægsarbeiderne, og der maa være mindst 2 sekretærer i Kristiania.

Kalvaa: I samme øieblik, der tales om enhet, trues der med at rive ned. Grunden blir lagt til fremtidige forbund.

Skal vi ikke se paa klasseinteressene og bort fra standsinteressen? Mange tror at man blir sterkere ved at stykke sig op, men jo mer man samler sig, økes vor styrke. Tal ikke om enhet, naar hver representant bare taler ut fra sit fag eller sine distriktsinteresser. Tal. var i hovedstyret for forbundet som det er, subsidiært for distriktsinddeling, men tal. var gaat over til Gudmundsens kombination av distrikts- og brancheinddeling og komiteens indstilling gaar ut paa det, som tal. da fik stemme for. Men det er kun en galgenfrist, før noget andet sker. Men hvor stor kontingentforhøielse var nødvendig? Der var mange som hadde bundet mandat at stemme mot høiere kontingent.

Ødegaard hadde tænkt man vilde faa en prinsipiell debat om organisationsformen; men her diskuteres kun forbundets administration. Trods man i Kristiania har alle kontorer for arbeiderbevægelsen og hele stortingsfraksjonen er man misfornøiet. Den enstemmige komiteindstilling tyder paa at alle interesser er tilgodeset.

Feta representerte den elektrokemiske gruppe. Alle interesser var ikke tilgodeset, saaledes hverken talerens branche, som hadde store utviklingsmuligheter, eller distriktet Telemarken. Vi faar bare bære utgifterne og der er sterk misnøie blandt os over indstillingen.

Votering og navneoprop.

Dirigenten refererte følgende forslag:

Ved votering over arbeidsmandsforbundets fremtidige form og administration foretages navneoprop.

20 repræsentanter.

Gruppe- og distriktsinddeling blev vedtat med 130 st. mot 21 st. De 21 var: Theodor Grundt, Bugge, Oskar Olsen, E. Ljunkvist, Joh. Olsen, Gustav Sjøman, O. Sporpind, A. Tandberg, Karl Josefsen, Elias Søvig, Jørgen Thon, Alf Nilsen, Birger Pedersen, Petter Fugleberg, Ole Sending, Aksel Lunde, Johs. Heggen, Alfred Brant, Halvor Feta, Johan Pedersen og B. Marvig.

9 sekretærer forkastedes med 82 mot 67 st.

De 67 var: Anders Hovland, Hofstad, N. E. Nilsen, Oskar Danielsen, Ole Bonde, Lauilo, Skjølsvold, A. Sivertsen, B. Kvamme, Joh. Strøm, I. Lundræng, O. Bjørkman, O. Næss, Jens O. Lien, Myhrstad, Karl Hagen, O. Waaler, Saur, Stuedal, Alb. Larsen, Joh. Axelsen, G. Pedersen, S. Sivertsen, B. O. Auli, K. Andersen, Leonard Larsen, A. P. Helland, M. Remseth, Løgavlen, Bjørk, E. Volan, Kjeldstadli, Joh. Nilsen, M. Graadal, Anna Olsen, Sigrid Dahl, A. Forvik, John Hansen, Smedsmo, Joh. M. Olsen, Bugge, Axel Andersen, Støland, Oskar Johansen, Joh. Iversen, Nils D. Kvale, Moljord, Nikolay Larsen, Harald Hansen, Viggen, B. Hagen, J. Ødegaard, Jørgen Larsen, M. Johansen, P. Aakre, Alfred Nilsen, Rich. Hansen, Ahlstrand, Sethil, P. Fjeld, Anna Pleyne, E. Tørres, Kalvaa, P. Berntsen, Veber, G. Johansen, J. L. Andersen.

7 sekretærer vedtoges mot følgende 21 stemmer: Grundt, Axelsen, Oskar Olsen, Lundqvist, Joh. Olsen, Sjøman, Sporpind, Tandberg, Josefsen, Søvig, Thon, Alf Nielsen, Birger Pedersen, Fugleberg, A. Lunde, Heggen, Feta, Evanger, Ødegaard, Joh. Pedersen, Marvig.

Rich. Hansen foreslog hovedstyrets forslag til love for branche- og distriktsordningen lægges til grund for behandlingen, idet paragrafferne 16, 17, 18 og 19 utgaar.

Rich. Hansen fremholdt at man maatte bli enig om arbeidet for sekretærene. Enten maa hovedstyrets eller Trondhjems stedlige styres forslag lægges til grund. Det sidste var efter talerens mening umulig, da sekretærene fik en myndighet som ingen anden har i organisationen.

Søvig anbefalte Trondhjems stedlige styres forslag og foreslog det lagt til grund.

Helland syntes saken burde henstaa til man fik lovene.

Oskar Johansen var ikke enig med Helland. Lægges Trondhjemsforslaget til grund, kan vi faa love som forkastes i landsorganisationen.

Sethil anbefalte ogsaa, at hvilket forslag der skulde lægges til grund, maatte avgjøres nu.

Alfr. Nilsen forstod dirigenten slik, at komiteen skulde avgj indstilling i denne sak. Senere fik man faa en lovkomite.

Sjøman kunde ikke nu være med og lægge hovedstyrets forslag til grund. Vi er ikke med paa et helt fastlønnet forretningsutvalg og hovedstyre.

Rich. Hansens tanke var ikke at hver § nu skulde vedtages, men landsmøtet fik sige, hvilket princip man skulde følge.

Ødegaard: Saken bør oversendes komiteen.

Dirigenten hadde ment at komiteen skulde indstille hvem der skal ha de 7 sekretærer og bestemme deres virksomhetsomraade.

Bugge: Komiteen maa ikke bindes paa forhaand. Her er en stor principforskjel.

Rich. Hansen: Skal komiteen ha med utarbeidelsen av lovene bør landsmøtet gi den bestemt mandat. Trondhjemsforslaget var meningsløst; de suveræne gruppestyrer kan jo gjøre, hvad de vil uten hensyn til forbundet og landsorganisationen. En slik ordning lar sig ikke forene med landsorganisationens love.

Stuedal: Det var nyt, at komiteen skulde ha med lovene at gjøre.

Veber: Her er to utarbeidede forslag, som vi kan ta standpunkt til uten komitebehandling.

Kjeldstadli: Vi behøver ikke at gi komiteen noget fingerpek.

Søvig: Rich. Hansen fremholder Trondhjems stedlige styre som et skræmmebillede; men taleren protesterte mot at det stod i strid med noget. Vi staar jo frit, hvilket forslag der end lægges til grund.

Myhrstad: Skal komiteen behandle lovene, bør der gives den et fingerpek.

Gudmundsen fremholdt at der ikke nu var nogen forskjel paa hans og hovedstyrets forslag.

Ruskedal syntes enhver maatte vite, hvorledes komiteens indstilling skulde beklippes, naar der istedetfor 9, skulde være 7 mand.

Ved alternativ votering mellem Rich. Hansens og Søvigs forslag, blev Hansens vedtat med 96 mot 30 stemmer.

Til at supplere komiteen valgtes Nils Olsen med 85 st., Rich. Hansen med 53 st. og Bugge med 49 st.

Dernæst hadde Ødegaard 46, Leonard Larsen 45 og Askedal 44 st., samt endel spredte stemmer.

Lundqvists forslag foreslog dirigenten oversendt komiteen.

Veber henstillet til forslagsstilleren at ta forslaget tilbake.

Lundqvist vilde gjenopta sit forslag under lovene.

Hetland, Nodland og Marviks forslag oversendtes komiteen.

Sykekassen.

John Hansen foreslog at sykekassen nedlægges.

Dirigenten: Det bestemmer dens egne medlemmer. Følgende indstilling referertes:

Møte den ²²/₅ 1913 av repræsentanter for de til sykekassen tilsluttede avdelinger, indstiller paa følgende forandring av syke- og hjelpekassens love:

§ 3. Kl. 1 kr. 1.00 i indskrivningspenge og ukentlig kontingent av 30 øre pr. uke.

Forøvrig uforandret.

§ 7.

- a. Kl. 2 kr. 1.20 pr. dag (kr. 7.20 pr. uke).
» 3 » 0.60 » » (» 3.60 » »).
- b. Begravelsesbidrag utbetales med kr. 50.00, hvis ikke bidrag faas fra andet hold.

§ 19.

- a. tilføies saa sidste avsnit vil lyde:

Denne lov kan kun forandres paa et landsmøte efter indstilling fra møte av de tilsluttede avdelingers repræsentanter eller ved uravstemning blandt kassens medlemmer.

Osv. Martinsen.
Dirigent.

B. O. Aulie.
Sekretær.

Brynte: Der er alm. misnoie med § 8.

Stuedal: Landsmøtet burde finde en ordning slik at vore sykekassememlemmer kan fritas av kredssykekassen.

Sjoman: I ulykkestilfælde kan ikke gis understøttelse. I tal. forening var der stemning for Stuedals tanke.

Hovland: I 1908 fandt ogsaa vor forening, at det var uriktig at ingen understøttelse blev ydet i ulykkestilfælde, men ulykkesforsikringslovens § griper ind her. Tal. hadde staat hele tiden i sykekassen og naar den ikke var helt tilfredsstillende skyldes det at tilslutningen var saa daarlig. Det er vanskelig at gjøre den obligatorisk skjønt tal. skulde ha god lyst paa det.

Martinsen: Nu er jo salen næsten tom. § 8 er uretfærdig efter sykeforsikringsloven. Der kunde ydes bidrag i henhold til kl. 3, men ikke mer.

Joh. Strøm støttet Martinsens uttalelser. Medlemmerne er litet interessert.

Dines Johnsen beklaget ogsaa den lille interesse for denne sak. Trods forhøielsen er det vanskelig for kasserne at klare sig. Fik vi vor egen kasse, blev der ikke det kludder som i den bedrøvelige kredssykekasse. Vi bør gjøre vort bedste her.

Brynte: De fleste medlemmer staar i den høieste indtægtsklasse.

Ruskedal var ikke medlem av sykekassen, og ingen i Bergen var det vist. Men man burde kunne faa sykekassen mer utbredt, da der er mange brancher som ikke kommer ind under kredssykekassen.

Strøm foreslog tillæg til § 8: Utbetaler kassen understøttelse i henhold til klasse 3.

Andresen: § 19 b gir adgang til appel til hovedstyret; men flertallet av dette er ikke medlemmer. Vi er enig i at henstille til dem at melde sig ind.

Pedersen (Moss): Man hadde særlig fæstet sig ved § 8. Naar der betaales kontingent skal man ikke ha understøttelse uten i visse tilfælder!

Askedal: Den som faar det høieste bidrag i kredssykekassen er ikke saa interessert i at staa i forbundets sykekasse. Det var

bedre at ha en understøttelse, og sykekassen burde forandres til understøttelseskasse. Dermed undgik man kredssykekassen.

Kjeldstadli: Det vilde medføre store omkostninger at gjøre kassen obligatorisk. Tal. var enig i at forandre § 8, men ensartet understøttelse var uheldig.

Dines Johnsen fremsatte følgende forslag:

«Hver repræsentant gjør sit bedste til at forbundets sykekasse blir obligatorisk. Blir dette vedtat av foreningen saa sendes dette til uravstemning.

Heggen: Hvis obligatorisk vedtas, hvad vil man da gjøre med de kommunale arbeidere?

Dines Johnsens forslag forkastedes.

Karlgren forespurte om ikke *Strøms* forslag kom i konflikt med riksforsikringen. Vi skal ikke lette staten den understøttelse, der utbetales.

Sætherbraaten advarte mot *Strøms* forslag.

Strøms forslag forkastedes med 31 mot 5 st.

Derpaa votertes over indstillingens forskjellige punkter. § 3 vedtoges imot 3 st. § 7 a kl. 2 vedtoges mot 2 st. og kl. 3 mot 3 st. samt 7 b mot 3 st. § 19 blev enst. vedtat.

Dirigenten refererte følgende henstilling:

Repræsentanter fra de til sykekassen tilsluttede avdelinger samlet til møte den 22. mai 1913 henstiller til forretningsutvalget og de fastlønnede funktionærer ved forbundet at være medlemmer av sykekassen.

Osv. Martinsen,
dirigent.

B. O. Aulie,
sekretær.

Hovland foreslog valgt en budgetkomite.

Oskar Johansen mente det burde utsættes, da møtet var defekt.

Hertil sluttet Tørres sig m. fl.

Det bestemtes at møtet nu ikke nedsætter komiteen.

Gustav Johansen foreslog at møtet blev hævet 6¹/₂. — Vedtat.

Søndag formiddag.

Dirigent *Kalvaa*.

Efterat navneprop var foretat og protokollen for lørdag oplæst og vedtat, refererte dirigenten følgende skrivelse, som var sendt «Ny Tid»:

En usandfærdig korrespondanse.

Efter paalæg fra Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte vil undertegnede paatale en usandhet, som er fremkommet i en korrespondanse fra landsmøtet, indtat i «Ny Tid» for torsdag 22. mai.

Korrespondenten slutter med at meddele, at debatten dreiet sig om ædrueligheten blandt de lønnede funktionærer og resulterte i et «mistillidsvotum» til hovedstyret.

Dette er fuldstændig grepet ut av luften. Sandheten er at debatten dreiet sig om en enkelt mands forhold og noget mistillids-votum blev ikke vedtat. Et fremsat forslag, som gik ut paa at beklage at hovedstyret ikke hadde iagtat den nødvendige strengt med hensyn til ædrueligheten, blev forkastet med 109 mot 22 stemmer. Bergen den 24. mai 1913.

A. Kalvaa, J. Gudmundsen,
landsmøtets dirigenter.

Budget- og valgkomite.

Man gik derefter over til valg av budget- og valgkomite. Det besluttedes, at den første skulde bestaa av 5 og den anden av 7 medlemmer.

Til medlemmer av budgetkomiteen foresloges: Albin Larsen, A. Myrstad, kassereren, Bugge, Ødegaard, Hans Hetland, A. P. Helland, Ole A. Bonde, Anton Tandberg, Martin Horgen, Aulie, Sundby, Oscar Johansen.

Til medlemmer av valgkomiteen foresloges: Viggen, O. A. Berg, Alfred Nilsen, Grundt, L. Kjelstadli, Nils Olsen, Stuedal, O. Braaten, Joh. Iversen, Sv. Andresen, Jørgen Thon, Peder Aakre, Sundby, A. Brynte, Laulo, Joh. Axelsen, L. O. Jakobsen og Oskar Johansen (22). Desuten foreslog Sundby, Søvik, Myhrstad foreslog Kvamme og C. Andersen foreslog bl. a. Ruskedal, Bugge, S. Sivertsen, Simen Jensen, Anna Olsen og Løgavlen.

Nils Jansen foreslog valgkomite paa følgende maate: Papirgruppen 1 medlem, anlægs- og bergverksgruppen 1, tekstilgruppen 1, hermetikgruppen 1, Bergen 1, Trondhjem 1, Kristiania 1. Tilsammen 7.

E. Ljunksvist fremsatte følgende forslag: «Landsmøtet gir sine folk fri søndag eftermiddag.»

Ljunksvist tok forslaget tilbake, men *Kjeldstadli* optok det, hvorefter det forkastedes med stor majoritet.

Dirigenten refererte følgende forslag om organisationens fremgangslinjer og taktik:

«Undertegnede foreslaar at punkt 5 paa dagsorden utsættes.»

Sæterbraaten.

Joh. L. Andersen motiverte Sæterbraatens forslag. De øvrige saker bør først behandles og organisationens fremgangslinjer og taktik vil jo bli behandlet paa landsorganisationens kongres.

Kjeldstadli skulde være enig med Andersen, hvis debatten 1911 skulde gjenta sig, men iaar bør vi gi ledelsen et fingerpek.

Stuedal: Arbeidsmandsforbundet bør gi landsorganisationen en pekepind.

Amundsen: Taktiken maa behandles før valget.

Sæterbraatens forslag blev indtil videre tat tilbake.

Dagsordenens punkt VII. Valg av repræsentanter til landsorganisationens kongres.

Der forelaa følgende forslag:

Hønefos stedlige styre. Styret finder det absolut nødvendig, at det valg som blev foretat paa landsmøtet i 1911, annulleres og nyt valg blir foretat.

Odda og Tyssedals stedlige styre foreslaar, at det stedfundne valg i 1911 annulleres og at nyt valg foretages paa kommende landsmøte.

Modum stedlige styre foreslaar likeledes at nyt valg foretages paa landsmøtet iaar.

Notodden stedlige styre foreslaar at de i 1911 foretagne valg paa repræsentanter annulleres og at nyt valg foretages. Samtidig foreslaaes, at der for fremtiden etableres en valgordning, hvorved avdelingerne selv fik anledning til at vælge repræsentanter til kongressen.

Sydvaranger stedlige styre uttaler: Styret anser det heldigst, at der paa kommende landsmøte foretages nyt valg av repræsentanter til landsorganisationens kongres.

Skotfos arbeidsmandsforening foreslaar: Repræsentanter til landsorganisationens kongres vælges for fremtiden direkte av foreningerne. Det paalægges forretningsutvalget at inndelege repræsentationen saaledes, at hvert distrikt og branche faar en rimelig repræsentation.

Notoddens arbeidsmandsforening foreslaar, at repræsentanter til den faglige landsorganisations kongres vælges direkte av de stedlige organisationer og at forbundet i den anledning opdeler cirkler for hver repræsentant under hensyntagen til landsorganisationens love § 4.

Haugen maatte reise da hans permission var utløpet.

Kjeldstadli anbefalte forslaget fra Notoddens arbeidsmandsforening.

Søvig protesterte mot den gamle fremgangsmaate ved valgene til landskongressen og sluttet sig til *Kjeldstadli*.

Thon anbefalte nyt valg.

Sethil: Paa siste landsmøte valgtes repræsentanter til kongressen, men der er blit adskillige forandringer. Efter indskrænkningen av repræsentationsretten vanskeliggjøres ogsaa en tilfredsstillende valgordning. Til sidste kongres valgte hovedstyret repræsentanterne, men paa sidste landsmøte valgte dette selv repræsentanter. Nogle er nu reist og andre utmeldt. Hovedstyret fandt derfor at dette valg burde annulleres og nyt foretas. Landsmøtet maa vælge repræsentanter denne gang, men lovene maa forandres saa, at man for fremtiden kan foreta valg av brancherne og de lokale foreninger.

Dirigenten refererte de indsendte forslag.

Stuedal syntes *Søvig* maatte forstaa, at vi nu ikke hadde anden fremgangsmaate end at vælge.

Joh. Iversen: Der er stor misnøie med den nuværende valgordning. Repræsentanterne bør vælges ved uravstemning inden opdeltede zoner. Men iaar var det umulig at praktisere en ny ordning.

Dirigenten: Skotfos og Notoddens forslag maa utstaa til lovene.

Oskar Johanssen: Landsmøtet bør ta hensyn til de lokale ønsker og tal. støttet Kjeldstadlis forslag. Den nuværende ordning er uretfærdig.

Feta: Man var bekjendt med at listen over repræsentanter ikke længer var fuldstændig, og det vilde den aldrig bli, naar valget skulde foregaa saa lang tid før kongressens avholdelse. Tal. anbefalte at foreningerne paa stedet for fremtiden fik vælge repræsentanter.

Det besluttedes at foreta nyt valg mot 2 st.

Kjeldstadli anmodet valgkomiteen at ta hensyn til Notoddens forslag.

Dirigenten forespurte om valgkomiteen skulde forsterkes?

Laulo mente man maatte ha en fyldig valgkomite.

Oskar Johansen syntes at det kunde være unødvendig, hvis man gik frem som Auli hadde anbefalt.

Dirigenten foreslog punkt VI optat.

Viggen syntes dette var litet hensynsfuldt overfor dem som var optat i komiteer og foreslog «eventuelt».

Sethil vidste ikke i hvilken utstrækning man vilde behandle dagsordenen for landsorganisationens kongres. Skal den hele dagsorden behandles i detail, blir det en hel kongres før landskongressen.

Viggen paapekte at Ødegaard hadde et forslag om protokolkomite som kunde behandles.

Dirigenten: Det hører vel under lovene.

Viggen: I Trondhjem vælger vi protokolkomite uten at der staar noget i lovene herom.

Da klokken var 11 besluttedes at landsmøtet tar 15 min. tause. Derefter referertes utfaldet av valgene:

Til *budgetkomite* var valgt: Ahlstrand 122 stemmer, Myrstad 99, Bugge 81, Albin Larsen 74 og Gustav Sundby 51. Dernæst hadde J. Ødegaard 46, Auli 39 og A. P. Helland 32. Desuten en hel del spredte stemmer.

Til *valgkomite* var valgt: Oskar Johansen, avd. 22, 97 stemmer, M. Remseth 88, B. Kvamme 76, Anna Olsen 76, A. Brynthe 67, H. Stuedahl 61. O. Berg 57, E. Søvig 44, S. Syvertsen 40, L. O. Jakobsen 38, A. Nielsen 38, Hofstad 30.

Sending foreslog at man hævet møtet.

John Hansen fremsatte følgende forslag:

«Valgkomiteen forsterkes med 5 mand ved indstillingen av repræsentanter til landsorganisationens kongres.»

Myhrstad anmodet budgetkomiteen om at møte.

Sethil oplyste at valgkomiteen kunde indstille paa 46 mand til kongressen.

Laulo foreslog at valgkomiteen blev forsterket f. eks. fra Røros og Stavanger o. fl. steder, ialt 5 medlemmer.

Viggen: Vi har ingen fra Trondhjem i valgkomiteen.

Ruskedal foreslog: «Forutsat en forsterkelse av valgkomiteen besluttes vil undertegnede foreslaa: De der har de fleste stemmer efter de valgte indtræder i komiteen i det antal det bestemmes.»

Gudmundsen: Tiltrods for at vi var 12 mand i valgkomiteen paa sidste landsmøte maatte vi søke opplysninger fra repræsentanter for de forskjellige landsdele.

Aakre: Der er ingen hensyn tat til Skien og Vesttelemarken.

Laulo foreslog Hofstad som medlem.

Valgkomiteen blev mot 3 st. besluttet forsterket med 5 mand ved valg til kongressen. Hertil valgtes mot 9 st. efter Ruskedals forslag: Søvig, S. Sivertsen, L. O. Jakobsen, Alf Nilsen og Olaf E. Hofstad.

*Sending*s forslag vedtoges mot 3 st. tilslut og møtet blev hævet kl. 12.

Søndag eftermiddag.

Dirigent *Gudmundsen*.

Navneoprop foretoges.

Anton Olaussen og Templet, samt B. Marvik og Hans Dammen maatte reise hjem.

Voland refererte følgende

Protokol

for den av landsmøtet nedsatte omorganisationskomite.

Hr. Nils Kvale fremsatte følgende forslag:

Distrikts- og gruppeinddeling.

1. Papirindustrien	1 sekretær
2. Anlægs- og grubeindustrien	1 —
3. Hermetikindustrien	1 —
4. Elektrokemiske industri	1 —
5. Bergens distrikt	1 —
6. Trondhjems distrikt	1 —
7. Nordlands distrikt	1 —

Tilsammen 7 sekretærer

Forslaget forkastedes mot 1 stemme (Kvales).

N. E. Nilsen fremsatte følgende forslag:

Fastlønnede sekretærer ansættes i følgende grupper og distrikter:

1. Papirindustrien	1 sekretær	
2. Anlægs- og grubearbejderne	2 —	
3. Hermetikindustrien	1 —	bopæl Stavanger.
4. Tekstilindustrien	1 —	— Kristiania.
5. Bergens distrikt	1 —	— Bergen.
6. Trondhjems distrikt	1 —	— Trondhjem.

Forslaget forkastedes mot 1 stemme (Nilsens).

Nils Olsen fremsatte følgende forslag:

1. Nordlands distrikt	1 sekretær
2. Trondhjems distrikt	1 —
3. Bergens distrikt	1 —

- 4. Grube- og anlægsgruppen 1 —
- 5. Papirindustrien 2 —
- 6. Hermetikindustrien 1 —

Kristiania distrikt og tekstilgruppen gaar ind under hovedkontoret. Hermetikgruppens sekretær overtar Stavanger distrikt.

Alfr. M. Nilsen fremsatte saadant forslag:

- 1. Nordlands distrikt 1 sekretær
- 2. Trondhjems distrikt 1 —
- 3. Bergens distrikt 1 —
- 4. Hermetikindustrien og Stavanger distrikt 1 —
- 5. Bergverks- og anlægsindustrien . 2 —
- 6. Papirindustrien 1 —

Ifald de utmeldte foreninger inden papirindustrien tar sin utmeldelse tilbage, bemyndiges hovedstyret til at anvende de nødvendige midler til ansættelse av 1 sekretær til i papirindustrien.

Ved alternativ votering forkastedes Olsens forslag mot 2 stemmer nemlig N. Olsen og Veber.

For *Alfr. M. Nilsens* forslag stemte 6, nemlig *Rich. Hansen, Alfr. M. Nilsen, N. E. Nilsen, E. Volan, Th. Bugge* og *G. Pedersen*.

Kvale stemmer subsidiært for *Nils Olsens* forslag.

Derefter gik man over til at behandle reglerne for grupperne. Hovedstyrets forslag lagdes til grund. Dette var saalydende:

Hovedstyrets forslag.

§ 1.

Forbundets enhet bibeholdes. Optagelse i forbundet sker i henhold til § 2 i forbundets love.

§ 2.

Al kontingent og korrespondanse fra forbundets avdelinger sendes direkte til forbundets hovedkontor.

§ 3.

Forbundets anliggender ledes og ivaretages av forretningsutvalget og hovedstyret, der sammensættes som i § 21 nævnt.

§ 4.

For at sætte forbundet istand til med størst mulig effektivitet at fremme lønsbevægelsen og agitationen for øket tilslutning skal der inden forbundet etableres en kombinert branche- og distriktsinddeling som i efterfølgende paragraffer bestemt.

§ 5.

Gruppestyrer.

- a. Samtlige grupper inden forbundet der har tariffællesskap, eller som i fremtiden maatte faa det, har ret til at vælge et gruppe-

styre, der i første haand har at planlægge og forberede gruppens fælles anliggender.

- b. For de større grupper inden forbundet kan forbundets landsmøte eller i visse tilfælde hovedstyret, efterhvert som tariffællesskapet utvikler sig, ansætte en eller to fastlønnede sekretærer, der vælges av vedkommende grupperes repræsentanter.

- c. De mindre grupper, der ikke har nogen fast sekretær men som sorterer direkte under forretningsutvalget, kan vælge en formand, til hvem forretningsutvalget har at henvende sig i spørsmål som angaar gruppen og som derfor maa behandles av dennes styre.

Saadanne gruppeformænd kan av hovedstyret bevilges et honorar i forhold til det utførte arbeide.

- d. For de grupper der har fastlønnede sekretærer fungerer disse som formænd.

§ 6.

Gruppestyrerne og gruppesekretærene vælges første gang under forbundets landsmøte ved at gruppens repræsentanter kommer sammen til separatmøte, og senere paa de ordinære generalforsamlinger som avholdes andethvert aar i mars maaned.

§ 7.

Generalforsamlingen bestaar av de inden gruppen til enhver tid fungerende foreningsformænd. Dog kan foreningerne om de saa maatte ønske, vælge en anden til repræsentant til generalforsamlingen, ifald tiden tillater dette.

§ 8.

Ekstraordinære generalforsamlinger kan av gruppestyret eller forretningsutvalget indkaldes, ifald forholdene, særlig under avslutningen av lønsbevægelser, maatte nødvendiggjøre dette.

§ 9.

Gruppestyret skal bestaa av 5, for de mindre grupper 3 medlemmer, der saavidt mulig bør være bosittende i det distrikt, hvor vedkommende gruppe har sin hovedsagelige styrke.

For at lette sammenkaldelsen av styret bør der ogsaa tages hensyn til at de ikke bør altfor spredt.

§ 10.

Gruppestyret sammenkaldes av styrets formand eller av forretningsutvalget saa ofte det maatte ansees nødvendig til planleggelse av agitation indenfor vedkommende gruppe, forberedelse av lønskrav og tarifrevisjoner, valg av forhandlere, behandling av forslag fra arbeidsgiverne, samt spørsmål om iverksættelse av streik eller avslutning av saadanne.

§ 11.

- a. Gruppestyrets formand skal til stadighet være i besiddelse av de inden gruppen gjældende overenskomster. Han skal i god betids før en overenskomst kan opsiges i samraad med gruppe-

- styret undersøke om tidspunktet, og forholdene forøvrig er heldig for en opsigelse.
- b. Ifald gruppestyret finder det nødvendig at opsi- ge en overens- komst skal krav herom forelægges forretningsutvalget ledsaget av forslag til ny overenskomst og alle nødvendige opplysninger mindst to maaneder, før overenskomsten kan opsiges.
 - c. Nye lønskrav (hvor der ikke før er nogen overenskomst) skal av avdelingerne sendes direkte til forbundets hovedkontor mindst 2 maaneder før kravet agtes fremsat for arbeidsgiveren.

Forinden saadanne krav endelig behandles skal dog, ifald tiden tillater det, gruppeformandens og eventuelt gruppestyrets uttalelse indhentes. Dette skal under alle omstændigheter gjøres, ifald kravet maatte være av den beskaffenhet, at det vil kunne faa indflydelse overfor andre overenskomster eller krav inden vedkommende gruppe.

I de under ltr. b og c nævnte tilfælde maa behandlingen i avdelingerne ske i henhold til forbundslovens § 8.

§ 12.

- a. Under forhandlinger med arbeidsgiverne saavel naar det gjælder revision av hele grupperes lønstariffer, som naar det angaar en enkelt bedrift inden gruppen, skal gruppens formand eller en anden av gruppestyret valgt representant delta sammen med en av forretningsutvalget opnævnt forhandler. De enkelte forenin- ger vælger i alle saadanne tilfælder partsrepresentanter.
- b. Alle forhandlingsforslag eller tilbud fra arbeidsgivernes side skal forinden de vedtages forelægges for de interesserte fore- eninger til avstemning.
- c. Bli- forslaget vedtat skal det dog forelægges gruppestyret og forretningsutvalget til approbation forinden det kan ansees for endelig godkjendt.
- d. Bli- et forslag forkastet og ingen yderligere indrømmelse kan faas ved fredelig forhandling skal de enkelte foreningers saa- velsom gruppestyrets uttalelse indhentes forinden der gaaes til yderligere aktion mot arbeidsgiverne.
- e. Hverken gruppestyret eller forretningsutvalget skal uten tvin- gende nødvendighet avslutte en streik mot vedkommende ar- beideres ønske, saalange det er utsigt til at opnaa noget ved streiken.
- f. I tilfælde der reises tvil om nytten av at iværksætte eller fort- sætte en streik, eller der mellem gruppestyret og foreningen eller forretningsutvalget opstaar tvist herom, kan forretningsutvalget forinden endelig beslutning fattes indkalde en ekstraordinær generalforsamling inden gruppen som foreskrevet i § 8.

§ 13.

Gruppesekretærer.

Fastlønnede sekretærer, der i de foregaaende paragraffer ogsaa er benævnt: «gruppeformænd», skal foreløbig kun ansættes i føl- gende grupper:

For papirindustrien	2
» anlægs- og bergverksindustrien	2
» tekstilindustrien	1
» hermetikindustrien	1
» bygningsindustrien og de kommunale arbeidere	1

De øvrige brancher og industrier, hvilke endnu ikke har noget utviklet tariffællesskap bør saavidt mulig bli repræsenterert i for- bundets forretningsutvalg og sortere direkte under dette.

§ 14.

- a. Gruppesekretærerne skal som nævnt i § 12 a holde sig à jour med alt som angaar den gruppe han er valgt av. Han skal være gruppens avdelinger behjælpelig med forberedelse av alle lønskrav og sørge for at indberette alle nødvendige opplysninger, som kan tjene til at belyse forholdene. Endvidere skal han være behjælpelig ved forberedelsen og utførelsen av agitationen for vedkommende gruppe og forøvrig bistaa avdelingerne i ad- ministrative saker, hvor dette maatte være paakrævet.
- b. Han skal saavidt mulig engang hvert aar utarbeide en nøiag- tig statistikk over arbeidsløn, arbeidstid, arbeiderantal og organi- sationsforhold m. v. inden sin gruppe, samt avgi til forbundets kontor en aarlig beretning om lønsbevægelsen og dens resultater. Forøvrig har han at rette sig efter de av forbundets for- mand og forretningsutvalg givne instruksjoner.

§ 15.

I den utstrækning tiden tillater skal gruppesekretærerne drive agitation for tilslutning til forbundet. For at faa den bedst mulige plan i agitationsarbeidet, saa dette kan drives paa den mest beleilige tid og paa den mest økonomiske og hensigtssvarende maate skal landet inddeles i distrikter, saaledes at hver av de valgte gruppe- sekretærer faar sit specielle distrikt.

§ 16.

Distriktsinndeling.

- a. Landet inddeles i 7 distrikter. I hvert av disse skal en av de fastlønnede gruppesekretærer ha sin specielle virksomhet som agitator og forøvrig som forbundets representant under for- beredelse av og forhandling om fremsatte lønskrav.
- b. Han skal paa bedst mulig maate søke at skaffe sig kjendskap til sit distrikt, saaledes at han til stadighet vet hvilke bedrifter der er igang eller skal igangsættes, og passe det beleilige øieblik for at faa disse bedrifters arbeidere organisert.
- c. Inden distriktet har han forøvrig samme pligt som inden sin gruppe: At være foreningerne behjælpelig med alt, som angaar dissers trivsel og fremgang.

§ 17.

Sekretærenes indbyrdes samarbeide.

- a. Opstaar der inden et distrikt en tvist eller konflikt ved bedrifter, som henhører under en anden gruppesekretær end den i distriktet ansatte, skal denne dog ved henvendelse saavel til arbeiderne som arbejdsgiveren undersøge forholdet og sende forbundet en utførlig meddelelse herom, saa vedkommende gruppesekretær, i tilfælde tvisten ikke bilægges, men blir gjort til gjenstand for forhandling mellem organisationerne, kan ha fuld oversigt over den foreliggende situation.
- b. Paa samme maate skal gruppesekretærene paa forlangende gi meddelelse om de forhold inden distriktet, der har betydning for de øvrige grupper.
- c. Er sekretæren i et distrikt optat med forhandlinger for sin gruppe eller paa anden maate forhindret fra at foreta nødvendige reiser i sit distrikt kan forretningsutvalget i paakommende tilfælder paa hensigtsmæssigste maate beordre en av de øvrige til en saadan reise.

§ 18.

Distrikternes inndeling og fordeling.

1. distrikt: Smaalenene, Romerike og Hamar stift med undtagelse av nordre Østerdalen og nordre Gudbrandsdalen.
2. — Kristiania by, Aker, Bærum og Follo.
3. — Buskerud, Jarlsberg og Larvik og Bratsberg amter.
4. — Stavanger, Lister og Mandal og Nedenes amter.
5. — Bergens stift.
6. — Trondhjems stift samt nordre Østerdalen og nordre Gudbrandsdalen.
7. — Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter.

§ 19.

- I 1. distrikt: ansættes en av papirindustriens gruppesekretærer med bopæl i Kristiania.
- » 2. — bygningsindustriens og kommunalarbeidernes sekretær, bopæl Kristiania.
- » 3. — den anden av papirindustriens sekretær, bopæl Kristiania.
- » 4. — hermetikindustriens sekretær med bopæl i Stavanger.
- » 5. — tekstilindustriens sekretær med bopæl i Bergen.
- » 6. — den ene av anlægs- og grubeindustriens sekretærer med bopæl i Trondhjem.
- » 7. — den anden av anlægs- og grubeindustriens sekretærer med bopæl i Tromsø eller Bodø.

§ 20.

De valgte gruppesekretærer er selvskrevne medlemmer av forbundets hovedstyre.

§ 21.

Hovedstyrets sammensætning.

Av hensyn til den foran foreslaaede ordning foretages saadan forandring i § 13 og 14 i forbundets nuværende love:

§ 13 i forbundets love skal lyde:

- a. Mellem landsmøterne er hovedstyret den høieste myndighet inden forbundet og fatter beslutning i alle spørsmåal, som ikke er avgjort av landsmøtet.
- b. Det samlede styre bestaar av 21 medlemmer, nemlig formand, næstformand og kasserer samt 4 andre i Kristiania bosittende representanter, samtlige 7 gruppesekretærer og en representant for hvert av de 7 distrikter. De 7 førstnævnte utgjør forretningsutvalget.
- c. For styrets medlemmer vælges 7 varamænd.
- d. En gang hvert aar træder styret sammen til aarsmøte, hvor forretningsutvalget forelægger beretning og regnskap for foregaaende aar. Alle saaledes paa aarsmøtet avgivne regnskaper og aarsberetninger henvises til landsmøtet til endelig godkjendelse. Desuten behandler aarsmøtet forslag til budget og alle andre forslag, som maatte bli det forelagt til avgjørelse.
- e. Ekstraordinære styremøter avholdes saa ofte forretningsutvalget finder det fornødent.
- f. Alle tvistigheter som maatte opstaa mellem forretningsutvalget og gruppestyrene kan indankes til avgjørelse av hovedstyret.

Den nuværende § 14 skal lyde:

- a. Forretningsutvalget har mindst et møte 14-daglig. Det paaser, at alle av landsmøtet og hovedstyret vedtagne beslutninger blir utført, kontrollerer om forbundets fastlønnede funksionærer utfører sine pligter og at hovedkontoret virker.
- b. Med ansvar overfor det hele styre og landsmøtet fatter det bestemmelse i alle konfliktspørsmåal.
- c. Vigtigere spørsmåal skal det forelægge det hele styre — enten aarsmøtet, ekstramøter eller ved skriftlig avstemning. Tillater ikke tiden en saadan fremgangsmaate, fatter det selv under ansvar den fornødne beslutning.
- d. Uttræder noget medlem av forretningsutvalget mellem landsmøterne, vælger hovedstyret et nyt i Kristiania boende medlem. Medlemmer av utvalget, som uten gyldig grund er borte i 2 paa hinanden følgende møter betragtes som uttraadt.

§§ 1, 2, 4 vedtoges enstemmig.

§ 3 strykes.

§ 5 a, b, c vedtoges enstemmig, d vedtoges mot Alfr. Nilsens, Olsens og Volands stemmer.

§ 6 vedtoges mot 2 stemmer, Alfr. Nilsen og G. Pedersen, der stemte for at sekretæren skulde være gjenstand for valg hvert aar.

Besluttedes enstemmig at generalforsamlingene skal avholdes i mai maaned istedet som foreslaat i mars.

§ 7 vedtoges enstemmig.

§ 8 vedtoges enstemmig.

§ 9 vedtoges med følgende forandring: Gruppestyret bestaar av det antal medlemmer som generalforsamlingen bestemmer, dog ikke over 7, forøvrig som hovedstyrets forslag.

§ 10 vedtoges enstemmig.

§ 11 a, b, c vedtoges enstemmig.

§ 12 a, b, c, d, e vedtoges enstemmig, f vedtoges med at ombytte ordet kan forretningsutvalget med *skal*.

§ 13, sidste del, vedtoges enstemmig.

§ 14 a vedtoges enstemmig, b vedtoges med tilføielse av *gruppestyrets* imellem ordene forretningsutv. og givne instruks.

Distriktssekretærene.

§ 15. I følgende distrikter ansættes fastlønnede sekretærer, hvilke vælges av landsmøtet efter indstilling fra distriktets repræsentanter paa landsmøtet: 1. Nordlands distrikt 1 sekretær. 2. Bergens distrikt 1 sekretær, 3. Trondhjems distrikt 1 sekretær, 4. Stavanger distrikt og hermetikindustrien 1 sekretær. Disse sekretærers bopæl bestemmes av landsmøtet eller om saa ikke er skedd av hovedstyret. Vedtoges enstemmig.

§ 16. Distriktssekretærene er forbundets tillidsmænd inden vedkommende distrikt og skal vareta forbundets fællesinteresser i distriktet. Saaledes skal han være avdelingerne behjælpelig med utformning av lønskrav og administrative saker, samt forøvrig rette sig efter en av hovedstyret utfærdiget instruks.

§ 17 a. Distrikt- og gruppesekretærene skal i den utstrækning tiden tillater drive agitation for tilslutning til forbundet. §§ 16 og 17 a vedtoges mot 3 stemmer, Alfr. Nilsen, Kvale og Volan, der stemte for distriktsorganisationer.

§ 17 b. For sin virksomhet er de ansatte sekretærer ansvarlige overfor landsmøtet, hovedstyret og forretningsutvalget. Gruppesekretærene ogsaa overfor vedkommende gruppes generalforsamling og styre.

§ 18 a. Hovedstyret bibeholdes i den nuværende form vedtoges mot 2 stemmer, G. Pedersen og Rich. Hansen.

§ 18 b. Gruppesekretærene og distriktssekretærene kan indkaldes i hovedstyret dog uten stemmeret. Vedtoges enstemmig.

§ 18 c. Samtlige sekretærer pligter at møte paa forbundets landsmøter.

Bergen 25. august 1913.

Alfr. M. Nilsen. G. Pedersen. Nils Olsen. Kvale. N. E. Nilsen.

Th. Bugge. Th. Veber. Rich. Hansen. Elias Volan.

Alfr. Nilsen hadde nu siddet i de to komiteer; det var vanskelig første gang, men værre anden gang. Tal. trodde det vilde være til liten nytte at reise en lang debat og anbefalte det som nu forelaa som flertalsforslag. Ellers maa vi kanskje ha en 3. komite og hjelpe dem som blir med der. Vi er blit enig om at Nordland, Trondhjem og Bergen blir distrikter og at hermetiksekretæren i Stavanger overtar Stavanger distrikt. Desuten maa vi ha to gruppesekretærer. Grubearbeiderne har maattet gi avkald paa sine prinsipielle standpunkter. Kristianiadistrikt og tekstilindustrien maa kunne gaa ind under hovedkontoret. Kristiania vil jo ogsaa bli repræsenteret i forretningsutvalget. Papir- og cellulosegruppen maa nu kunne nøie sig med 1 sekretær, men kommer det nye forbund tilbake, er det forsvarlig at hovedstyret kan ordne sig endnu med en sekretær.

Nils Olsen begrundet mindretallets forslag. Enhver vil si at hans vare er bedst. Saa ogsaa her. Det var bestemt 7 sekretærer og komiteens flertal ansætter 7, men stiller den 8. i utsigt. Det var lurepolitikk. Grube- og bergverksarbeiderne faar sine interesser tilstrækkelig ivaretatt, naar Nordlandssekretæren skal tilhøre dem. Og anlæg- og jernbanearbeiderne faar en sekretær. Det er ikke utelukket at Trondhjemssekretæren ogsaa tilhører dem. Mindretallets forslag er mest akseptabelt og økonomisk.

E. Nielsen foreslog 1 for papirindustrien og 1 for anlægsarbeiderne. *Tekstilindustrien bør ha en mand*. Vi har ikke i Kristiania saa stor hjelp av hovedkontoret. Tekstiltarifferne er de største i landet med 600—700 poster. Tal. kunde stemme for Alfr. Nielsens tillæg. Tal. optok sit forslag i komiteen.

Rich. Hansen vilde supplere hvad Alfr. Nilsen hadde fremholdt. Etter beslutningen igaar var det vanskelig at beskjære antallet sekretærer. Det er fremholdt at Nordland var noget for sig, og vi har jo bergverker fra Sydvaranger til Arendal. Nordlandssekretæren kunde derfor ikke betragtes som branchesekretær. Grube- og anlægsarbeider er jo ogsaa i virkeligheten 2 brancher. De sidste arbeider for staten og de første for private. De maatte derfor ha 2 mand, men da et nyt forbund har valgt 3 lønnede funktionærer, maatte det være arbeide for 2 der. Og det er av stor betydning, om det nye forbund kan komme tilbake, at man da kan ansatte en sekretær til. Det er saa meget værd at ha hele papirindustrien samlet. Tal. vilde indstændig henstille til landsmøtet at slutte sig om flertallets forslag. Byr vi ikke det nye papirforbund en sekretær faar det et nyt argument for at faa resten av foreningerne ut av vort forbund. Tal. var ikke helt fornøiet med flertalsforslaget, men hadde gaat over til det. Baade Bergen og Stavangersekretæren kan agitere ogsaa for tekstilindustrien. Gjør derfor ikke nogen krøl paa indstillingen.

Heggen: Det fremholdes at hensyn er tatt til alle sider. Vil hovedkontoret paata sig at drive underhaandsagitation for Kristiania og tekstilindustrien eller kan vi fremdeles faa bevilgninger hertil?

Bjerkman var opmerksom paa komiteens vanskelige arbeide og nogen maa gi avkald paa sine interesser. E. Nielsens forslag var faldt mot hans stemme og han var gaat over til Alfr. Nielsens og

flertallets forslag. Han burde derfor ikke optat sit oprindelige forslag. Tal. var ikke enig i at tekstilarbeiderne ikke hadde faat hjælp fra hovedkontoret. Osk. Johansen hadde saaledes deltat som forbundets forhandler. Men det kan selvfølgelig sies, at man ikke har den nødvendige hjælp.

Askedal vilde efter den tidligere beslutning om 7 sekretærer anbefale Nils Olsens forslag.

Søvig hadde stemt mot i alle avstemninger om omorganisationen. Det er bare kvaksalveri at eksperimentere med kun et forbund uten at ta hele fagorganisationen med. Skal jeg stemme, maatte taleren stemme for flertallets forslag.

Vaaler trodde ikke at Norlandssekretæren skulde regnes til de 7 sekretærer. Tal. haapet flere vilde stemme for N. E. Nilsens forslag. Vi kan ikke være tilfreds med at ha en forhandler, som efter handlingerne skal avskediges.

Oskar Johansen (186) var ikke for tiden tekstilarbeider. Taleren talte saaledes ikke for sin syke mor. De sterkeste har brugt magten overfor de svake og strøket tekstilsekretæren. I aarevis har tekstilarbeiderne ventet paa hjælp og de reiste til landsmøtet i tro herpaa. En tekstilarbeider vil bedst overbevise sine arbeidskamerater om organisationens nødvendighet. Nils Olsen kunde ikke mene, hvad han sa, naar han anbefalte sit forslag for at tilfredsstille alle. Bjerkmans medforhandler var ikke fornøiet med handlingerne. Tal. sluttet sig til N. E. Nilsens forslag.

Streg besluttet sat mot 7 st.

Harald Hansen var høilig forundret over at tekstilindustrien ikke fik nogen mand. Som foredragsholder kan enhver agitere, men vi trenger en praktisk mand, som kjender tekstilarbeidernes kaar. Vi har kanskje gjort os vel lite gjældende paa landsmøtet hittil. Tal. maatte henstille til landsmøtet at vedta N. E. Nilsens forslag.

Volan: Hadde landsmøtet visst den første komites vanskeligheter, var dens indstilling ikke blit forkastet. Sætter man sig igjen utover indstillingen blir det praktisk talt umulig at finde en ordning.

De organiserte tekstilarbeidere er koncentreret i Kr.a og der er ikke tariffællesskap over hele landet i denne industri. Ogsaa bygningsarbeiderne kunde si, at vi hadde krav paa en sekretær, men de hadde git avkald. Først naar tekstilarbeiderne er organisert over hele landet har de krav paa en branchesekretær, indtil da maa distriktssekretæren og de andre kunne arbeide ogsaa med dem.

Pedersen (Moss). Her er to forslag fra komiteen. Forskjellen mellem flertallets og mindretallets forslag er jo bare den, at det første omgaar beslutningen om 7 sekretærer.

N. E. Nilsen: Et komitemedlem maa ha ret til at opta sit prinsipielle forslag og subsidiært stemme for det han subsidiært stemte for i komiteen. Bjerkmans skulde ikke talt om forhandlin-

gerne. Vi maatte ha partsforhandlere netop fordi arbeidet var saa stort og vi maatte ha kjendte folk til dem.

Alfr. Nilsen: Underhaandsagitation maa kunne planlægges herefter som før, og likeledes maa man nu som før kunne faa bidrag dertil. Det er de bedst stillede som klager mest. Tekstilarbeiderne har en mand paa kontoret, og ingen har klandret Bjerkmans som forhandler før. Tal. henviste til § 5 c.

De misfornøiede idag gjorde en dumhet ved at nedvotere indstillingen igaar, og voterer tekstilarbeiderne mot flertalsforslaget stemmer de mot sig selv.

Anna Olsen var forbauset over at man talte om hvorledes tingene laa an, uten at ha kjendskap til tekstilindustriforholdene. Vi har et fællesstyre i tekstilindustrien og vi fik baade nu og i 1908 vor egen mand til at forhandle, men han blev siden trakasseret og kastet paa gaten. De store tar kun hensyn til sig selv. Vi har set hvad de utsendte agitatorer har gjort. Faar vi ikke vor mand, saa skal vi ogsaa faa se, hvad der blir gjort i fremtiden.

Jørgen Larsen: Der tales om hensyn, men nogen faar 2 og andre ingen sekretær. Tal. maatte anbefale N. E. Nilsens forslag.

Feta syntes at det var rart, at den elektrochemiske industri var utelukket.

Oscar Johansen (22): De 7 sekretærer burde været delt nogenlunde rimelig. Efter flertallets forslag omgaar vi landsmøtets egen beslutning og tal. maatte anbefale Nils Olsens forslag.

Helland syntes at Nils Olsens forslag var bedst. Ved valg av funktionærer til kontoret kan det tas hensyn til tekstilindustrien.

Fru Pleyrn: De andre brancher har talt om egne forbund osv. fordi man paa kontoret ikke forstod deres krav, men tekstilarbeiderne maa ogsaa ha en mand. Her er ikke bare tale om en agitator, men en som forstaar vore krav. Vi biter ikke mer paa den kroken, at ha en honoreret mand. Tal. anbefalte N. E. Nilsens forslag.

Bugge: Naar vi har besluttet en kombineret branche- og distriktsinddeling og trukket en ramme har komiteen holdt sig hertil, og majoriteten har samarbeidet sig. Norlandssekretæren kan ikke ivareta interesserne for grube- og anlægsarbeidere sydpaa. Tekstilindustrien, den elektrochemiske industri og de andre grupper maa være fornøiet med §§ 5 og 12. Blir en mand kastet paa gaten av den grund Anna Olsen nævnte, maatte hovedstyret kunne bruke ham helt i organisationens tjeneste.

Dines Johnsen: Fordelingen er noksaa bra, men tekstilarbeiderne har ret til at være utilfreds. Vil man annullere beslutningen om 7 sekretærer burde ialfald de faa den 8. Distriktssekretærene maa jo være alleslagsmennesker.

Grundt: Det er vanskelig at ta standpunkt nu. Tal. hadde været mot sekretærer, men maatte nu anbefale flertallets forslag. Tal. sluttet sig til Bugges uttalelser.

Ødegaard forstod ikke at der var dissens i den anden komite. Kristiania-representanterne synes ikke at sette stor pris paa at ha hovedkontoret men utover landet har man trod, at det var en stor

fordel, og det har ogsaa vist sig at være ret. Det er ikke sikkert at Nordlands-sekretæren blir en grupe- eller anlægsarbeider. Tal anbefalte flertallets forslag.

Strøm var forbauset over at komiteens forslag igaar var nedstemt, men nu maatte taleren anbefale flertallets forslag.

Rich. Hansen: Forat beholde de som er gaat ut, maa man kunne gaa til 8 sekretærer. Hvis vi vælger 1 sekretær for papirindustrien og det nye forbund tilbød at gaa tilbake mot at faa en sekretær, vilde det være uklokt at avvise det. Og det var da bedre at vise forsonlighet paa forhaand da en avvisende holdning vilde være et godt agitationsmiddel. Det vilde ganske sikkert bli utlagt som, at man ikke tok hensyn til papirindustrien. Den hjelp som kan være i hovedkontoret for foreninger i Kristiania maa ikke utlægges saaledes at der tages mere hensyn til dem end andre. Anna Olsen burde vite hvorledes forholdet laa an ved den avskedigelse hun omtalte. Der var begaet feil fra foreningens styre. Forbundet kunde gjort noget og bærer ikke skylden for at det var gaat som det gik. Vi har gang paa gang stiftet tekstilarbeiderforeninger andetsteds, men de er faldt fra. Forbundet hadde ogsaa besluttet at lønne en avskediget formand med ukeløn, men foreningen døde mellom hænderne paa ham. Og mirakler kunde ikke forbundet heller gjøre. Flertallets forslag haabet taleren vilde lede til en god ordning og til samhold for fremtiden.

Fjeld: Vi tekstilarbeidere kommer i sidste liten, men vi skulde som anlægsarbeiderne ha klaget fra første dag. De skummer fløten. De manøvrerer fint for kanskje at faa baade 3 og 4 sekretærposter besat med sine mænd. I tekstilindustrien trænges ingen fagmand, siges der, men i andre brancher trænges 2 og 3. I tekstilstyret i Kristiania er der enstemmighet om at ha en mand. Han skal bo i Kristiania men agitere blandt tekstilindustrien over hele landet. Ved hver ny tarif hører vi at vi maa se til at organisere tekstilarbeiderne bortover Vestlandet. Der betales nu i Kristiania og Røken gifte arbeidere 11—15 kroner uken. Taleren hadde set i beretningerne fra agitatorer: «der var en tekstilfabrik paa stedet». Det var alt. Tekstilrepræsentanterne stemte igaar for 9 sekretærer, saa man skal ikke si, at nu kunde de ha det saa godt. Der kunde været delt bedre.

Nils Olsen: Man skulde ikke si at taleren øvet sabotage paa landsmøtet. Taleren hadde sagt at tekstilarbeiderne hadde grund til at være misfornøiet, og hvorledes kan de gaa over til flertallets forslag? Man sa at det var en dumhet at stemme for 7 sekretærer, men det var uforsigtige uttalelser. Der er bevæggrunde tilstede som gjør at man faar se paa utgifterne med omordningen. Talerens forslag var ikke nogen «krøl», men flertallets agn til papirindustriforbundet var usmakelig. Grupe- og anlægsarbeiderne maa være tilfreds med en paa Norland og en sekretær til. I 42 avdelinger er der i Kristiania 3200 medlemmer og det er vanskelig at faa bare talere til vore møter. Taleren vilde ikke benytte sig av frieri, men bygge Norsk arbeidsmandsforbund videre.

Hovland maatte reise og ønsket at de vedtagne beslutninger

maatte bli til gagn for forbundet og at hver repræsentant arbeidet herfor, naar han kom hjem fra landsmøtet.

Moljord: Efter den debat som her er ført saa er det beklagelig at ikke den komiteindstilling som forelaa igaar blev vedtat. Og naar der av flere er uttalt at en mand paa Norland er nok, saa er det ikke sandt, og jeg vil fastholde, hvad jeg sa under beretningen, det er uforsvarlig. Derfor naar jeg nu agter at stemme for de foreliggende forslag, saa er det fordi jeg gaar ut fra at en av de 2 mand paa Sørlandet, blir flytbar saa man kan gjøre regning paa og faa ham av og til opover paa Norland.

Likesaa er der pekt paa det lille medlemstal og det kan jeg være enig i, men det skal dog for en stor del skyldes forliten agitation og opplysning.

Ævelsen maatte gaa over til flertallets forslag av hensyn til forbundets enhet. Kan det nye forbund vindes tilbake er det værd en sekretær.

Aulie: Tekstilarbeiderne misunder ikke de andre, men synes at det er sørgelig, at de ikke kan faa en sekretær selv. Taleren sluttet sig til Fjeld og anbefalte N. E. Nilsens forslag.

Kalvaa: Av de 4 forslag var der ingen som tilfredsstillet tal. Han hadde sat op et som var det bedste, men det vilde han ikke referere. Der var her en tale om branche og gruppeinteresser som aldrig før. La os se paa enheten. Tal. vilde stemme for flertalsindstillingen. Forkastes den, kommer vi op i det samme virvar som før. Vi holder nu paa den 7de dag uten resultat.

Alfr. Nilsen mindet om, at paa anlæggene kom mange av dem som var vanskeligst at organisere. Jernbaneanlæg og grupe er ikke et, og har ikke tariffællesskap. Er man sikker paa at forbundet ikke sprækker dersom N. E. Nilsens forslag vedtas? Vedtas ikke flertalsforslaget, er det nok en spiker til forbundets likkiste. Heller ikke i Olsens forslag er tekstilarbeiderne med, saa de behøver ikke av den grund stemme mot flertallets.

Bjerkmann maatte mindes kampen mot arbeidsgiverne ved at høre paa de midler som her var benyttet. Tal. anbefalte flertallets forslag, fordi han ikke øinet muligheten for tekstilarbeiderne at faa sin mand frem. Tal. tilbakeviste Olsens tale om frieri; isaafald hadde tal. kanskje indtat et andet standpunkt for sit vedkommende.

Sætherbraaten anbefalte flertallets forslag.

Oskar Johannesen var klar over at det var nytteløst at snakke, men tal. vilde gjøre sin pligt. Volan vil smøre os med løfter. Vi faar det haab, at naar tekstilindustrien er organisert over hele landet, skal vi faa en sekretær! Det er pent at ta hensyn, men skal der tas størst hensyn til dem som er gaat ut, og intet til dem som staar i forbundet? Kalvaa sier, at der ikke kan bli enighet, naar ingen vil slaa av; men vi har intet at slaa av paa. Det blir vor sak og ikke Alfr. Nilsens at avgjøre, hvilket forslag tekstilarbeiderne vælger at stemme for. Der findes vel nogen som har sympati for tekstilarbeiderne. Ellers faar det bli deres egen sak at skaffe sig en mand.

Alf Nilsen: Skal vi nedstemme ogsaa komiteflertallets indstilling, blir vi aldrig færdig.

Kvales forslag forkastedes mot 5 st.: Birkeland, Feta, Josephsen, L. O. Jacobsen, Nils Kvale.

N. E. Nilsens forslag forkastedes mot følgende 15 st.: N. E. Nilsen, Dines Johnsen, B. S. Hagen, Vaaler, Auli, Sjøman, B. Pedersen, Anna Olsen, Sigrid Dahl, O. Johansen, Harald Hansen, Jørgen Larsen, Nik. Hansen, P. Fjeld, fru Pleyrn.

Nils Olsens forslag forkastedes med 99 mot følgende 42 st.; Tollef Olsen, Jens Lie, M. Horgen, G. Lilleby, B. S. Hagen, Anton Olausen, Joh. Olsen, A. Brynte, Edv. Eriksen, Nils Olsen, G. Sjøman, G. Nordby, O. Sporpind, A. Tandberg, A. P. Helland, H. Pedersen, K. Josefsen, Joh. M. Pedersen, Ruskedal, Thon, D. A. Braathen, A. Hansen Ek, Sagmoen, Kjæmperud, B. Pedersen, H. Hetland, N. Jansen, Joh. M. Olsen, T. Kristiansen, O. Kristiansen, Skogstrøm, Fugleberg, Kvale, Askedal, Lunde, Heggen, O. Olsen, A. Knudsen, J. Pedersen, Engnes, K. Olsen og Veber.

Komiteflertallets forslag vedtokes derpaa med 104 mot 37 st.

De 37 var: M. Horgen, G. Lilleby, S. Andresen, Joh. Olsen, Brynte, Edv. Eriksen, Nils Olsen, G. Sjøman, Sporpind, Tandberg, H. Pedersen, Josefsen, Joh. M. Pedersen, Søvig, Thon, Braathen, A. Hansen Ek, Sagmoen, Kjæmperud, B. Pedersen, Anna Olsen, Sigrid Dahl, O. Johansen, T. Kristiansen, O. Kristiansen, Skogstrøm, Fugleberg, Askedal, Lunde, Heggen, Harald Hansen, Feta, J. Larsen, O. Olsen, A. Knudsen, J. Pedersen.

Derefter gik man over til at behandle reglerne for gruppe- og distriktssekretærene efter komiteens indstilling.

Ruskedal spurte hvor bestemmelserne skulde ind i loven?

Rich. Hansen hadde tænkt at indta dem som særskilt tilføielse.

Sethil: Det særskilte avsnit kan indheftes i lovene.

Rich. Hansen foreslog efter opfordring av Løgavlen at reglerne trykkes som særskilt avsnit i lovene. Enst. vedtat. Komiteens forslag til regler vedtokes derpaa fra § 1 og til og med § 5 a, b, c. En kort debat opstod ved § 5 d.

Alfr. Nilsen hadde stemt for særskilt valg av formænd.

Rich. Hansen kunde ikke tænke andet end at gruppens sekretær maatte være formand. Ellers kan der bli endel forviklinger.

Søman var ikke enig i at den fastlønnede sekretær var formand og anbefalte Nilsens forslag.

Rich. Hansen hadde ikke hørt at en formand kunde gjøre som han vilde. Har han ikke den tillid, at sekretæren kan være formand, bør han heller ikke være sekretær. Med 2 forskjellige i formands- og sekretærstillingerne blev bare papirmøllen gaaende.

Løgavlen: Naar Alfr. Nilsen har været saa loyal, kan vi akceptere forslaget ogsaa.

Ruskedal: Naar der vælges et gruppe styre skal det planlægge agitationen og det maa kunne ha møte selvom agitatoren er ute paa reise. Tal. henviste til forslaget fra Bergen.

§ 5 d vedtokes mot 18 st.

Sølvbryllup.

Rich. Hansen: Et gammelt medlem i forbundet og hovedstyret L. Tørrer, feirer idag sin sølvbryllupsdag og tal. vilde lykønske ham i den anledning, hvilket landsmøtets deltagere sluttet sig til.

Tørrer takket for oppmerksomheten.

Med 55 mot 51 st. besluttedes at hæve møtet kl. 6.55.

Mandag formiddag 26. mai.

Dirigent *Gudmundsen*.

Navneopprop foretoges og protokollen oplæstes og vedtoges.

Derpaa fortsatte man behandlingen av reglerne for gruppe- og distriktssekretærene.

§ 6 vedtoges efter komiteens indstilling enst.

Ved § 7 fremsatte *Viggen* forslag saalydende: Generalforsamlingen bestaar av 1 representant for hver til gruppen tilsluttet forening.

Rich. Hansen: Spørsmålet herom var ogsaa oppe i komiteen. Man maa forutsætte at efter generalforsamling i januar maa den valgte formand kunne representere foreningen paa generalforsamlingen. Men det viktigste er til enhver tid at ha et mobilt maskineri. Under lockoutsituationer etc. maa man med kort varsel kunne indkalde generalforsamling, og da er der ikke tid til først at vælge representanter rundt omkring. En tillidsmand skal altid betragtes med mistillid, men man fik komme bort fra det. Foreningen staar jo frit til at vælge hvem den vil til formand.

Viggen: Altid skal der bli tale om mistillid; men tal. mente at det var riktigst at foreningerne valgte særskilt representant. Paa den ordinære generalforsamling kan der ogsaa vælges en representant til gruppegeneralforsamlingen, saa maskineriet blir like saa letvindt. De som er med i konfliktforhandlinger bør i første række vælges. Tal. vilde anbefale sit forslag og protesterte mot mistenkelliggjørelsen av det.

Løgavlen: Vi vet av erfaring, hvorledes formandsvalg foregaar, nemlig blandt dem som fra først av har gjort sig og sit navn bedst kjendt ved — turing. Tal. anbefalte *Viggens* forslag.

Volan: Trondhjems stedlige styre hadde foreslaat valg av representant; men der var noget i *Rich. Hansens* grunde og ingen betryggelse ved den fortolkning som *Viggen* gav, nemlig at generalforsamlingen skal vælge en anden fast representant. Det laa ikke under for forslaget. Vi vilde ha en representant som til enhver tid var uttryk for forsamlingen. Løgavlen demoraliserede formænd for organisationerne kjendte ikke tal. til.

Rich. Hansen trodde heller ikke anlægsarbeiderne var tjent med Løgavlen attest. De kjender hinanden godt og vet hvem de vælger til tillidsmænd. Og selv om ikke mistillid laa under for *Viggens* forslag, burde man vise tillid til sin formand. Men var man stillet heldigere med valg til representanter dersom Løgavlen karakteristisk var rigtig? Hovedsaken er at sikre foreningen en representant paa

generalforsamlingen og at man ikke behøvet at vente paa at der foretoges valg.

Askedal: Komiteens indstilling er den rigtige. Formanden har ogsaa bedst kjendskap til organisationen.

Ljungvist: Det værste møte vi har, er naar tillidsmænd skal utpekes. Løgavlen's uttalelser om formandens anbefaling gjennem glasset er bedrøvelig.

Sethil anbefalte komiteens forslag. Formanden repræsenterer foreningen utad. Man skal ikke vælge en straamand til formand. Løgavlen's argumenter kan jo gjøre sig endnu mer gjældende ved valget av særskilt representant.

Løgavlen syntes man hadde hængt sig formeget i tal. ord. Tal. hadde kun sagt, at valg i enkelte tilfælder kunde foregaa paa den antydede maate. Det var ikke en liten sak at representanten til hver tid er overensstemmende med foreningens flertal.

Fugleberg anbefalte Viggens forslag. Det indeholder ingen mistillid. Der er andre vigtige tillidsbevisninger at vise formanden.

Stuedal saa ingen fare i at vedta komiteens forslag. Tal. tilbakeviste Løgavlen's uttalelse.

Søvig: Det gjælder her et princip, at ikke en enkelt mand skal være selvskreven. Efter Viggens forslag kan man jo godt vælge formanden. Efter hvad Kalvaa hadde oplyst, var det ikke altid let at vite hvem der var formand.

Oskar Johannesen syntes ikke at der var nogen væsensforskjel mellem de to forslag.

Berg anbefalte Viggens forslag. Av hensyn til arbeidsgivernes trakasserier negtet mange at motta formandshvervet, men vi maa ikke avskjære os adgang til at vælge dem til representanter.

Strek blev sat.

Viggen: Volan hadde hævdet Trondhjems begrundelse, men det er ikke alle foreninger i Trondhjem som har sluttet sig til det stedlige styres forslag. Der er ikke enstemmighet i Trondhjem om alt som bringes paa bane. Det bør staa foreningerne til enhver tid frit at vælge, hvilke representanter de vil sende. I et aar har vi skiftet formand 4 ganger. Om ikke formanden fra Trondhjems sten-, jord- og cementarbeiderforening er her paa landsmøtet, er det ingen underkjendelse av hans dygtighet.

Ruskedal fandt ingen aarsak til at stemme mot indstillingen.

Rich. Hansen: Skifter man formand 4 gange om aaret kan der da ikke være nogen betænkelighet ved forslaget, ti da maa vel formanden tilhøre majoriteten i foreningen. Eller var Viggens forslag bedre fordi medlemmer undslaar sig for valg til formand? Er det folk som er rædde generalforsamlingen og ikke vaager trøia, man vil ha til representanter?

Ved alternativ votering vedtoges komiteens indstilling med stort flertal.

§§ 8, 9, 10, 11 a, b, c og 12 a vedtoges enstemmig.

Fugleberg henviste til pag. 5 i dagsordenen, og forslaget fra Hof og Hen bruksforeninger: «Under alle tarifrevisioner skal de

av foreningerne valgte representanter være med til tariffen er færdigbehandlet.»

Rich. Hansen: Det som Fugleberg er inde paa er allerede bestemt i § 10. Det blir gruppestyret som vælger hovedforhandleren. I papirindustrien har vi 60 tariffer og skal hver forening være med blir apparatet for stort.

Fugleberg fremholdt ikke sin, men begge foreningers ønske.

Rich. Hansen: Det er umulig. Vi maatte da ha en sal som denne til at forhandle i.

Pedersen (Moss) sluttet sig til Fugleberg. Foreningerne har været daarlig representert og man maa se at komme bort fra de store fællesforhandlinger.

Kjeldstadli sluttet sig til Hansen og syntes at Fugleberg og Pedersen maa tænke over konsekvenserne.

Oskar Johannesen (22): Der er mange foreninger som ikke kommer med under disse grupper. Foreningerne i bygningsfagene burde faa anledning til at vælge representanter.

Bjerkman trodde at man til en vis grad misforstod Fugleberg. Meningen maatte vel være at foreningens representanter er tilstede saalænge forhandlingerne paagaar uten direkte at delta i dem. Hvor forhandlerne finder det nødvendig vil det bli gjort.

Nils Olsen: Det vilde være godt at foreningens forhandlere var tilstede saalænge der forhandlede om vedkommende bedrift. Arbeidsgiverne kan føre forhandlerne bak lyset.

Rich. Hansen: Man kan ikke specificere alt. Og alt maa ikke gaa op i former. Da blev organisationen for stivbenet. Man vilde som hittil ta hensyn til de enkelte tilfælder.

Oskar Johansen: Hver forening vælger sine forhandlere og gruppen kan behandle, om Fuglebergs forslag kan praktiseres og er nødvendig.

Fuglebergs forslag forkastedes mot 16 stemmer.

§ 12b, c og d vedtokes enstemmig.

Til § 12e foreslog *Tveter*: «Hverken gruppestyret eller forretningsutvalget skal avslutte en streik mot vedk. arbeideres ønske, uten at dens fortsættelse gir anledning til omfattende konflikter eller at økonomiske forhold nødvendiggjør dens avslutning.»

Tveter: Der er mange magre resultater av tarifbevægelser og mange klager. Man burde derfor som en liten garanti vedta talerens forslag.

Karl Johannesen vilde stemme for at «uten tvingende nødvendighet» skulde utgaa og foreslog denne forandring.

Rich. Hansen: Der er ingen væsensforskjel mellem komiteens og Tveters forslag. Men vi skal ikke engang avslutte en konflikt bare fordi den kan bli utvidet. Komiteens forslag gaar derfor længst og taleren anbefalte det fremfor Tveters.

Viggen foreslog: Hverken gruppestyret eller forretningsutvalget kan avslutte en streik, hvis flertallet av de i streiken deltagende arbeidere uttaler sig for streikens fortsættelse.

Viggen motiverte sit forslag: Det er uheldig at en streik av-

sluttes mot arbeidernes eget ønske. En generalforsamling av dem er den eneste som kan avgjøre dette.

Sethil: Her er to hensyn — baade til dem som er i streik og de som endnu ikke er det. Skulde man risikere at hele forbundet og landsorganisationen skulde komme i kamp, fordi en liten gruppe haardnakket vil motsætte sig et ellers noksaa bra resultat? Det vilde være urimelig. Saken kan derfor ikke overlates bare de streikende. Baade de som betaler streikunderstøttelse og risikerer at komme i konflikt maa ha et ord med i laget.

Rich. Hansen: Vil man ikke bøie sig for nødvendigheten visste ikke taleren hvad man vilde bøie sig for. Dette er en garanti for foreningerne. Og vore love og regler maa ikke komme i strid med landsorganisationen. Viggen vil ha generalforsamling, men maa være opmerksom paa § 12, f.

Feta: De streikende er like kompetent som forretningsutvalget til at bestemme om streikens fortsættelse, og det er uheldig at en streik avsluttes mot de streikendes ønske.

Bugge: Magten i denne § ligger hos medlemmerne og fordeles den fra forretningsutvalget utover landet.

Alfr. Nilsen: Man fæster sig ved det uvæsentlige. Det som der er tvist om «saalænge det er utsigt til at opnaa noget ved streiken» overser man. Punktet kan dog efter omstændighetene passere.

Søvig: Med den nuværende organisations love maatte komiteens forslag vedtages. Vi er naadd et stykke paa vei til at medlemmerne faar indflydelse. Under en anden organisationsform skulde tal. stemme for Viggens eller de andre ændringsforslag. Sier man Søvig gjør kuvending, vil tal. oplyse: jeg stikker altid fingeren i jorden og lukter hvor jeg er.

Ruskedal foreslog at «generalforsamlingens raad skulde befølge» blev tilføiet § 12 f.

Viggen: Det er vist mange som har stukket fingeren i jorden av hensyn til det som senere skal foregaa paa landsmøtet. Det er forsent at sammenkalde generalforsamling etterpaa og i praksis blir det nemlig først da, idet man hadde set litt av disse «tvilstilfælder» og av Rich. Hansen.

Overfor Alfr. Nilsens slutningsreplik vilde tal. omforme den saaledes: «Alfr. Nilsens omstændigheter og situationen tilsier ham det standpunkt han nu indtar».

Ogsaa *Kalvaa* anbefalte flertallets forslag, hvortil *Viggen* bemærket: Der er mange sekretærstillinger (!)

Rich. Hansen trodde *Viggen* kunde diskutere uten at slånge ut insinuationer som at man hadde «set litt av R. Hansen» og andre lignende insinuationer mot eventuelle sekretærer.

Viggen henviste til landsmøtet 1911.

Viggens forslag forkastedes med 76 mot 29 st., og Tveters forslag forkastedes mot 7 st.

Ved alternativ votering mellom indstillingen og Karl Johansens forslag, vedtokes den første mot 4 st., der avgaves for Johansens forslag.

Dirigenten refererte følgende forslag: «Der henstilles til forretningsutvalget i størst mulig utstrækning at gi de valgte repræsentanter anledning til forhandlingerne. Fugleberg».

Fuglebergs henstilling vedtokes enst. Ruskedals tilføielse vedtokes mot nogle faa st.

I § 12 f, forandredes «kan» til «skal».

§ 13 vedtokes enst. saalydende:

Gruppesekretærer.

«Fastlønnede sekretærer der i de foregaaende §§ ogsaa er benævnt gruppeformænd, skal foreløbig ansættes i følgende grupper: Anlægs og bergverksindustrien 2 sekretærer.

Hermetikindustrien 1 sekretær der samtidig overtar Stavanger-distriktet.

Papirindustrien 1 sekretær.

Ifald de utmeldte foreninger i papirindustrien tar sin utmeldelse tilbake bemyndiges hovedstyret at anvende de nødvendige midler til ansættelse av 1 sekretær til papirindustrien.

De øvrige brancher og industrier, hvilke endnu ikke har noget utviklet tariffællesskapet bør saavidt mulig bli representert i forbundets forretningsutvalg og sortere direkte under dette.

§ 14 vedtoges enst.

Ved § 15 mente Alfr. Nilsen at det kunde være heldig at ha følgende tillæg:

«Foruten ovenanførte bestemmelser kan grupperne selv fastsette lover og regler for sin virksomhet. Disse maa dog ikke staa i direkte motstrid med de av landsmøtet fattede beslutninger.

Repr. Alfr. M. Nilsen».

Viggen: Der er tvil om, hvem der kan delta i distrikts- og gruppemøtet og utpeke sekretær. De som sorterer under branche kan ikke delta i indstilling paa distriktssekretær.

Rich. Hansen: Er der tvil herom, maa det avgjøres, men etterat vi er færdig med indstillingen.

Volan: Der er ikke endnu avholdt distriktskonferanser. Nogle repræsentanter fra Trondhjem hadde konfereret. Det var alt.

Rich. Hansen hadde ikke svært meget mot Nilsens forslag; men man kunde se om der var nogen trang i denne retning. Skal grupperne vedta love, kan det kanskje medføre økonomiske utgifter osv. Tal. henstillet til Nilsen at ta forslaget tilbake.

Alfr. Nilsen: Det er et nødvendig tillæg.

Rich. Hansen: Denslags love og regler burde vel være ensartet i de forskjellige grupper. Der vilde oparbeide sig en sædvane, og viste der sig at være noget behov i den i Nilsens forslag antydde retning, fik neste landsmøte ta spørsmålet op.

Alfr. Nilsens forslag forkastedes med 63 mot 42 st.

§ 15 vedtokes enstemmig.

Ved § 16 uttalte

Volan: 3 i komiteen dissenterer og vil foreslaa distriktsorganisationer. Distrikterne skal sidestilles med grupperne. Distrikts-

sekretærene skal være et talerør for distriktet til hovedorganisationen og ikke omvendt. Utgifterne ved gruppen skal bæres av hovedorganisationen og da ogsaa for distriktet. Derfor falder alt om kassereren bort. Tal. fremsatte forslag til § 16 saalydende:

For de distrikter hvor landsmøtet har besluttet at ansætte distriktssekretærer oprettes distriktsorganisationer.

Volan.

Rich. Hansen: Dette spørsmål var ogsaa oppe i komiteen; men de 3 fandt det vanskelig at opkonstruere disse distrikter. Man bør se tiden an og vedta komiteens indstilling der trækker op linjerne for sekretærens arbeide med instruks fra hovedstyret. Fra Nordland har der ikke været noget krav om distriktsorganisation og distriktsstyre. Kontrollen maa gaa gjennem hovedkontoret. Danner vi distriktsorganisationer er det noget helt nyt vi opkonstruerer. Gruppestyrene har vokset sig naturlig op. Tal. visste ikke hvorledes distrikterne skulde ordnes. Der er kun forslag om 3 distriktssekretærer. Trodhjemsforslaget lar sig jo ikke godt tillæmpe her nu. Volans forslag vil ialfald medføre nedsættelse av en ny komite. Tal. trodde man kunde ha samme ordning i de 2 nye distrikter som var praktiseret i Nordland.

Søvig forstod ikke at distrikterne skulde staa i en særstilling overfor grupperne. Avdelingerne i distriktet maatte vel faa lov at komme sammen og uttale sig om forskjellige spørsmål. Vanskelighetene er ikke uoverkommelige. Kravet om flere distriktssekretærer og distriktsorganisationer vil vokse naar en først er kommet med paa denne glidebane.

Ved alternativ votering mellem de to forslag vedtokes komiteens forslag mot 12 st. der avgæes for Volans forslag.

Rich. Hansen foreslog følgende tillæg som ny paragraf:

§ 18.

I tilfælde nogen av distriktsekretærene dør eller av en eller anden grund fratrær sin stilling mellem landsmøterne, skal hovedstyret ansætte en anden efter at uttalelse fra avdelingerne i vedkommende distrikt er indhentet.

Enstemmig vedtat.

At hovedstyret bibeholdes i sin nuværende form var vedtat mot 2 stemmer i komiteen.

Rich. Hansen skulde ikke opta styrets forslag. Grupperne vilde selv gjøre krav paa at sekretærene fik ansvar og indflydelse paa avgjørelserne i hovedstyret. De farter om i avdelingerne og vilde ha tilført hovedstyret baade fag- og lokalkjendskap. Hovedstyret vilde vinde i autoritet. Hensigten var ikke at ha et lønnet hovedstyre, men et som hadde de bedste betingelser til at bedømme hver foreliggende situation.

Amundsen: I hovedstyret var der et mindretal mot forslaget, *Søvig* syntes ikke at *Rich. Hansen* skulde indby til diskussion. for der var meget at si.

Indstillingen blev enst. vedtat.

Lovforandringer.

Trondhjems stedlige styre foreslog

§ 1.

Da fagorganisationen danner livsnerven i arbeiderbevægelsen, hvis vigtigste opgave er at omskape samfundsforholdene, bør den naturlige konsekvens være, at dette formaal faar en fremtrædende plads i den faglige eller økonomiske virksomhet — at der altsaa ikke bare tilstræbes forbedring av arbeidernes kaar *indenfor* rammen av kapitaliststaten, men at man kjæmper for at sprænge denne og indføre den socialistiske samfundsordning.

Under henvisning hertil skal Norsk arbeidsmandsforbunds formaal være:

1. At samle de forskjellige grupper av saavel kvindelige som mandlige arbeidere, der ikke omfattes av haandverksloven og som ikke har sit specielle fag- eller industriforbund at tilhøre, til en faglig enhet, for at de i fællesskap og ved hjælp av de midler og fremgangsmaater, som man i hvert enkelt tilfælde finder tjenlige, paa alle omraader kan verge om og fremme sine faglige og sociale interesser.
2. At søke at skaffe dem medbestemmelsesret paa de arbeidsvilkaar, under hvilke de skal arbeide — specielt arbeidslønnens forhøielse og arbeidstidens forkortelse og forøvrig søke hindre arbeidskjøperne i alt fra deres side, der tar sigte paa hensynsløs utnyttelse av arbeidskraften.
3. At avskaffe alt søndags-, over- og natarbeide, og der hvor det maa finde sted søke at faa betalt med mindst 100 pct. tillæg.
4. Ved utsendelse av agitatorer, utgivelse og spredning av socialistisk literatur, saasom blade, brosjyrer og lign. og forøvrig paa anden hensigtsmessig maate søke bibragt alle landets arbeidende kvinder og mænd forstaaelse av organisationens nødvendighet og stiftelse av avdelinger paa de arbeidspladse, hvor saadanne ikke findes. I det hele tat gjøre alt mulig til styrkelse av klasse- og solidaritetsfølelsen og gjøre fagbevægelsen til en bevisst revolutionær klassekamporganisation.
5. At søke indført 8 timers maksimalarbeidsdag, alderdomsforsørgelse, offentlig sykepleie, avskaffelse av kontraktørvæsenet, forbedring av boligforholdene for arbeiderne m. v.
6. Ved hjælp av faglig aktion og ellers alle til raadighet staaende midler søke hindret lovgivningsmyndighetene i gjennomførelsen av love, der er egnet til at skade arbeiderne i deres klassekamp.
7. At tilveiebringe og bearbeide statistiske oplysninger om organisations- og arbeidsforhold og at søke statstilskud til disse gjøremaal.

*

Tronstad fagforening

foreslaar følgende tillæg til § 1 punkt d:

«samt arbeide for kortere tarifferperioder og indførelse av daglønssystemet».

Alfr. Nilsen optok Trondhjems stedlige styres forslag til § 1. Formaålet. Fagorganisationen er livsnerven i arbeiderbevægelsen, og arbeiderbevægelsens opgave er at gjennomføre socialismen. Den del, som er livsnerven, maa derfor ogsaa arbeide for socialismen. Vi skal være ærlige i vor agitation. Og det er ærlig at si til det norske folk, at fagbevægelsen i Norge vil gjennomføre socialismen. At si, at arbeiderne først skal fagorganiseres og der skal siden bli socialister av dem, er usund agitation. Vi faar ikke klassebevisste arbeidere.

Forretningsutvalget sier, at Trondhjemsforslaget er et »deklamatorisk indlæg for den nye retning». Saa langt er vi altsaa kommet, at saa letvint kan man ta socialismens indførelse. Skal vi utsætte socialismen til langt ut i fremtiden og bare pusle med smaating?

Selve maalet maa vi ha klart for os, men det tør man ikke fastslaa i sine love. Videre sies det «at opstille maal uten at angi midler» er ikke riktig. Men midlerne er blot: Den faglige, kooperative og politiske bevægelse. Det er en konsekvens, at naar vi agiterer for socialismen bør det staa i lovene.

Rich. Hansen: Det er noksaa letvint at fremstille os, der vil begrænse hver ting til det den er, fagorganisation til fagorganisation og politik til politik, som ikke likesaa begeistrede socialister. Det er en tilsnigelse. Baade fagbevægelsen og socialismen er vokset side om side, og ingen hindring har det været herfor, fordi om vi ikke har sagt, at fagbevægelsen skal gjennomføre socialismen. Der stiftes foreninger ofte uten at mange har begrep om socialismen. Om kort tid er de klassebevisste socialister alle sammen allikevel. Tal. organiserte i Drammen 1902 sagbruksarbeiderne ved Tangen. Det var hovedsaglig høiremænd, men de læste «Arbeidsmanden» og litt efter litt blev de socialister. De bad 2 aar efter om politisk foredrag. Det er ikke nødvendig at si ved stiftelsen av en fagforening: Her er kun socialister! Det var heller ikke klokt. Solidaritetens lære maa førtst indprentes, og fagorganisationen er den bedste skole. Ved realiseringen av sine krav faar man snart rede paa bommen for arbeiderne. Man opdager, at bare fagforeningen strækker ikke til til at omstyrte klasesamfundet og slutter sig til arbeiderpartiet. De fleste vil her ha den samme erfaring som taleren. Hvorfor skal vi da si, at folk ikke slipper ind i fagforeningerne før de er blit socialister? Intet andet forbund har en slik indledning i lovene, landsorganisationen heller ikke. Og der blir ingen forandring i fagorganisationens arbeide om den nuværende § forandres. En finger til fagoppositionen blir det derimot, idet denne indledning benyttes av fagoppositionen selv. Nogen forandring er ikke nødvendig og ikke klokt at gjøre.

Det er riktig nok, hvad forretningsutvalget sier, at der ikke anvises midler.

Det er teorien man slaar om sig med.

Vil de følge fagoppositionen som er kommet til det resultat, at det er at pusle med smaaterier, at føre lønsbevægelser? For fagoppositionen er det hovedsaken at «revolutionere» arbeiderne. Paa kommende landsmøter blev da resultatet, at naar man kritiserer forretningsutvalget

for at saa og saa meget ikke er opnaadd, kan det svare: Det er sandt, men vi har «revolutionert» arbeiderne! Men arbeiderne forlanger noget andet. De forlanger, at vi beskjøftiger os med puslerier, selv om det bare er 1 og 2 mand det dreier sig om. Vore medlemmer er paa faa undtagelser med i pusleriet; og at de ogsaa er politisk bevisst viser, at de forstaar socialismens nødvendighet. Vore agitatorer har talt baade for faglig og politisk organisation. Der har aldrig været hindringer herfor. Men man vil si: nu har »Arbeidsmandsforbundet» gaat over til fagoppositionens standpunkt, hvis Trondhjemsforslaget vedtas.

Ljungqvist: Som social-demokrat vilde tal. respektere Nilsens indlæg, men som fagorganisert holdt han paa «uanset politiks standpunkt». Tal. trak en sammenligning mellem stemmetallet ved siste valg og de samme tal for fagorganisationen.

Alfr. Nilsen: Fremgaar det ikke av Rich. Hansens indlæg, at vi er ræd? Vi skal gjennomføre socialismen, men vi vil ikke ut med sproget. Overfor Drammenseksemplet, vilde tal. blot henvise til interesseløsheten hos organiserte arbeidere i vor tid. Det er mere stræv at arbeide med de fagorganiserte end at sammenkalde uorganiserte. Hvorfor? Fordi vi ikke tar sigte paa at gjøre socialister av dem. Rich. Hansen sier at Trondhjemsforslaget er ikke klokt. For klogskapshensyn glemmer vi maalet og uteglemmer kjernen i arbeiderbevægelsen. Smaatterierne maa gjøres, men ikke ta pusten fra os, saa vi glemmer maalet. Er der noget som er løgn i den § 1 som vi foreslaar? Landsorganisationens formand taler ofte politik istedetfor at forklare fagorganisationens opgave. Men der ligger «noget andet i det». Det gaar ikke an at være enig, bestandig ligger der en hund begravet et eller andet steds. Er der nogen som har kortene paa bordet var det tal. og hans meningsfæller. Ogsaa andre ændringer maa der foretages. Politiken rækker ikke frem uten en revolutionær fagorganisation.

Volan: For nogen dage siden snakket man om det forsømte arbeide og bevisste medlemmer. Det er fagorganisationens opgave og ikke bare medlemmerne det her gjælder. Vi er ærlige mot baade de organiserte og uorganiserte, naar vi sier hvad vi vil. Staar vi os paa at ha høire og venstremænd i organisationen? Det er igrunnen ikke nogen større fordel.

Boger: Naar der er saa mange socialdemokrater i Norge idag saa skyldes det, at lovene i forbundet er som de er. I skolen maa barnene begynde at lære litt og arbeiderne ogsaa, for fagforeningerne er en skole. Og arbeideren finder at arbeiderpressen ivaretar hans interesser og han abonnerer og lærer mere. Tilslut blir han gjennom fagforeningen ogsaa partimedlem. I fagforeningerne gaar arbeiderne altsaa gjennom skolen til socialismen. Tal. var helt enig med Hansen. Det er ikke nødvendig at motta stemplede socialister med engang. Man skal krype før man gaar og de mest stabile medlemmer har man kanskje netop blandt dem, der har gjennomgaaet fagforenings-skolen til socialismen.

Sovig: Fagoppositionen er bussemanden — og det var under-

lig at ikke alle sprang paa dør, da Hansen nævnte den. Er det denne forsamlings mening at vi ikke arbeider henimot det i forslaget opstilte maal — saa stem forslaget ned. Man bør ikke tænke paa socialismen av hensyn til den store uskolerte masse? Men i tusenvis har partiet samlet stemmer paa socialismen, og vi skulde skræmme dem bort ved at nævne vort principielle syn i vort program! «Maal — uten midler», er der talt om, men midlerne staar i p. 1—7. Eller skal vi ikke nævne 8-timers dagen, natarbeide og søndagsarbeidet, er det det man er mot? At hindre gjennomførelsen av love som bebudet iaar, fik man vel ogsaa regne med som i punkt 6 nævnt. Det er en feil at bare politik er socialisme. Vi har ikke noget med Det norske arbeiderparti at gjøre i dette spørsmaal. Vi er utsendinger fra syndikater — fra fagforeningerne. «Syndikater» tror man vel paa vestlandet er ens med synd mod Gud og øvrighet? Vi skal kjøre partiet frem dit vi vil ha det. Selvfølgelig skal §'en nedvoteres naar ledelsen indtar det standpunkt den gjør. Men ledelsen burde være lydhør for hvad der kommer nedenfra folkedypet, hvor kravene og længslerne rører sig. Dersom de kvæles, sprænges baandene. Man skal ikke møte os med haan og spot ialfald, men paa en ærbødig maate. — Vi arbeidere som bærer dagens byrde og føler kapitalens tryk har ret til at kræve det.

Edv. Eriksen hadde som venstremannd været med i fagforeningerne og betalt kontingent til at understøtte svenske kammerater, samtidig som man skulde skyte svensker efter venstreagitatoren at dømme.

Helt for socialismen var han vundet ved denne motsætning, og det var vanvid at holde en mand ute av politiske grunde.

Karlgren mente at man ikke behøvet at holde agitationsforedrag, naar man talte til en bevisst og tænkende forsamling. Forbundet tilhørte fra først «Det norske arbeiderparti», men da den beslutning kunde være en hinder for organisationens vekst, blev man i Trondhjem i 1904 enig om at forbundet som saadant gik ut av partiet, mens foreningerne meldte sig ind enkeltvis. Paa Bergensbanen i 1905 turde man ikke fremsætte lønkrav, da 4—5 lag negtet at gaa ind i forbundet fordi det var socialistisk. Tal. oplyste da om Trondhjemsbeslutningen av 1904. Rich. Hansen var tilstede dengang og man fik sit lønkrav igjennem. Ikke en maaned efter var foreningen socialistisk. At socialisme er et brødspørsmaal kommer frem paa fagforeningens møter. Det praktiske arbeide er en god læremester. Vi præker frihet, men al frihet er relativ. Der er ingen frihet uten økonomisk frihet og den opnaas ikke ved at høre smukke taler, men ved arbeidet for bedre løn, boliger osv. Til økonomisk frihet hører ogsaa en fast og god organisation. Tal. trodde ikke paa direkte aktion og sabotage.

Møtet hævet kl. 1.

Mandag eftermiddag 26. mai.

Dirigent: *Kalvaa*.

Efter navnopropet fortsattes debatten fra formiddagsmøtet.

Første taler var:

Kalvaa: Den nye retning setter forretningsutvalget i gaasøine, og i samme stund, som man betegner den som ny, sier man, at det ikke er noget nyt.

Er det nogen som benegter, at Det norske arbeiderparti er socialistisk? Og noget andet staar ikke i indstillingen fra Trondhjem. For at bli helt uavhengig maa det nuværende samfund sprænges og hvorfor skal vi ikke si det? Kortere arbeidstid osv. maa vi arbeide for forat naa frem til maalet. Hansen sa, at han og agitatorerne talte baade for faglig og politisk organisation. Tal. kunde si det samme. Han holdt foredrag om fagforeninger og om socialismen eller om totalavholdssak, som det passet.

Skal vi være klare over, hvad vi arbeider for, eller skal vi vandre i ørkenen til evige tider og aldrig naa ind i Kanaans for-gjættede land? Der er desværre nu ogsaa folk som vil paastaa, at fagforeningerne ikke er socialistiske, og mange staar utenfor av den grund.

I forslaget fra Trondhjem pekes paa utsendelse av agitatorer og spredning av socialistisk literatur.

Vil nogen fagforeningsmand stemme mot det?

Vil nogen stemme mot klasse- og solidaritetsinteressene?

Kan nogen benegte at fagforeningerne er socialistiske?

Her prøves med skræmmeskud, at haanden gives til den nye retning. Vi afficeres ikke av denslags. Finder vi, dette er vore linjer, saa skal vi vedkjende os dem. Vi skal hverken kalde os socialistiske, anarkistiske, syndikalistiske, men *klassebevisste arbeidere*. Det er kanskje noget andet end der blev forkyndt igaar, men med revolution behøver man ikke tænke paa dynamit — eller andet sprængstof, selv om vi vil sprænge lænkerne som binder os.

Viggen: Da tal. gik ind i forbundet, trodde han, at det vilde arbeide for bedre samfundsforhold. Men det ser ut til at vi mest mulig skal bort fra det nye samfund.

Vi skal være saa forsiktig og dække over forholdet til «D. n. arb.p.», men det staar i lovene allerede nu at vi samvirker med det. Forbundet har tat stilling til partiet. Det eneste nye i Trondhjemsforslaget er derfor, at det sies, at vi skal ut av det gamle samfund og ind i det nye. Forslaget fandt man i det stedlige styre, stod i nøie kontakt med det gamle formaal. Det er ikke mer revolutionært end det gamle, men litt mere bestemt, idet det tar med socialismen. Karlgrens eks. er gammelt og rammer ikke opfatningen nu. Socialismen kan ikke lenger brukes til at skræmme. —

Tal. hadde deltat i partiets landsmøter, hvor den ene veteran efter den anden hadde talt om at vi er revolutionære, og saa skulde vi her være rødt? Naar Rich. Hansen vifter med den nye retning, vilde tal. gi hver det raad: læs gjennem den gamle og den nu foreslaaede

paragraf og sammenlign dem. Indeholder det noget man ikke er enig i og bør forslaget stemmes ned? Men ta hensyn til forslaget og da var tal. overbevist om, at det ikke vilde bli nedstemt. Det vilde være et slag mot dem som kjemper for socialismens gjennomførelse.

Rich. Hansen: Her er vel ingen som ikke er socialist. Efter Kalvaas og Viggens foredrag skulde man tro, at man kunde indføre socialismen med resolutioner, hvor man læste død og dom over det gamle samfund. Tal. vilde ogsaa være med paa Trondhjemsforslaget, hvis det kunde gaa saa letvindt for sig. Vi skal si, hvad vi vil, men at *indlede lovene med en resolution er meningsløst.*

«Da det er saa og saa —» osv. er bare store bravader.

Vi skal fastslaa i lovene, hvad der er forbundetsformaal. Viggens sier, at der er ingen væsentlig forskjell mellem de nye og gamle love, men forandrer vi bare indledningen kan vi synge ut, at her er gutter som er «revolutionære». Naar ingen benegter, at vi allerede nu staar i kontakt med partiet, hvorfor beklager saa Alfr. Nielsen sig over, at den nuværende sløvhet skyldes, at vi ikke er socialistisk nok? Der tales atter og atter om at *sprænge rammen* i det nuværende samfund, men hvormed? Det er ikke anvist andre midler end dem vi kjender. Partiet spreder socialistisk litteratur og vore fagforeningsmedlemmer gjør det.

Alfr. Nilsen sier, at vi har forsømt at arbeide for socialismen, men det er ikke det striden staar om, men om det overensstemmende med syndikalismens teori er fagforeningerne, der som saadan skal indføre socialismen. Man tror paa en liten begeistret revolutionær klik. *Jeppesen* sa ogsaa engang, at en streik som tapes kan være nyttigere end en streik som vindes, fordi den avlet hat.

Vil man se i fagforeningernes hovedformaal, at de skal «revolutionere» arbeiderne, bør man vedta Trondhjemsforslaget; men ikke i lengden vil arbeiderne la sig spise av med fraser. Søvig syntes det var rart, at forsamlingen ikke sprang paa dør av rædsel for den nye retning, men tal. trodde fornuften raar og at han talte til rolige, besindige arbeidere. Man skal ikke blaase i fagforeningerne, fordi om de ikke med engang er socialistiske. Jeg vet, hvor nyttige de fleste fagforeninger har været for — ikke mindst gjennom en konflikt — at lægge spiren til socialismen.

Ikke-socialister behøver vi ikke skrømme bort — selv om de som staar igjen er overbeviste — for der skal lite til forat overbevise de andre. I gaasøine sætter vi netop den nye retning fordi, den er ingen ny retning, men nærmest en retning, som *Jeppesens* uttalelse passet paa. Trondhjemsforslaget er ikke andet end bluff, ti i §§ pekes ikke paa andre midler end i de gamle love.

Karl Johansen (Fr.hald) hadde studset om fagforeningerne skulde være socialistisk, men politisk arbeider vi for socialismen.

Tal. tok avsked med kongressen, da han maatte reise.

Bugge: Da forslaget kom fra Trondhjem maatte man vente at det repræsenterte den nye retning, og det hadde forretningsutvalget bekræftet; men tal. kunde ikke finde noget som ga den nye retning

vind i seilene. Formaalet maa hver organisation angi. Før har vi som formaal kun anvist veiene, men Trondhjem knytter ogsaa veiene til i § 1 om formaalet. P. 6 er det eneste nye. Men Trondhjem har strøket arbeiderpartiet. Det forbauset, ti den gamle § var paa det punkt mer radikal. Den nye retning er kanskje ikke saa radikal, selvom den hadde foraarsaket meget kiv. Hvorfor skal vi være saa bange for at si at vi er socialdemokrater? Det er en opfatning som vi ikke skal lægge paa hylden — men ta med baade i vore tanker og vort arbeide. Tal. maatte mindes avispolemiken ved den nys førte diskussion. Naar der ikke anvises andre veie er vel ikke forslaget farlig? Forslagsstillerne er jo ikke erklærte syndikalister, hvis hovedformaal er at bekjempe partiet. Det gaar trønderne ikke med paa. Tal. begrep ikke hvorledes Trondhjemsforslaget kunde stemme overens med *Jeppesens* uttalelse. Vi kan ikke utestænge politiken. Da var arbeiderne syndikalister, men dit er ikke arbeiderne kommet. Det er ikke nødvendig at anvende andre midler end enhver socialdemokrat kan anbefale. Arbeiderne har bruk for socialismens lære. Tranmæl var mottat med glæde av forbundets medlemmer og hadde vakt arbeidsgivernes opmærksomhet. Det var meget beklagelig hvad *Karlgren* oplyste. Men samarbeidet med partiet blir først ærlig, naar vi sier fra.

Thon: Det formaal vi har, gir os adgang til at fremme arbeidernes klassebevissthet og alle midler staar likeledes til vor raadighet. Tal. sluttet sig til Tronstad fagforenings uttalelse om kortere tariffperioder, men ikke om dagløssystemet; ti man arbeider endnu paa akkord.

Rich. Hansen: Bugge paapeker, at Trondhjemsforslaget utelot pasussen om samarbeide med partiet. Tal. forstod det meget godt. Bugge hævdet en *soc.dem.* opfatning; den nye retning den *soc.* opfatning. Derfor paatalte Alfr. Nilsen Lians pol. taler, ikke fordi de var socialistisk, men socialdemokratisk, og det er ikke det samme. Det lar sig ikke skjule, at syndikalismen gir næring til den nye retning. Syndikalisterne vil gjøre *fagforeningerne til produktionsforeninger*. Og vi skal streike os til at indføre syndikalismen og ikke ekspropriere produksjonsmidlerne for at indføre socialismen. Naar det staar i vore love, at vi arbeider sammen med D. n. arb. skulde vel det være nok, hvis man ikke mente noget andet. At vifte med rødt klæde har ingen betydning. Og naar forslagsstillerne sier selv, at deres forslag ikke har nogen anden mening end den gamle § er der liten grund til forandring. Vi har endnu ikke naadd det maal som § 1 i den gamle lov har opstillet.

Alfr. Nilsen: Det er unødvendig at tilbakevise, at vi ikke vil samarbeide med partiet. — Viggens som er formand i partiet i Trondhjem anbefaler jo forslaget. Historien fra Bergensbanen viste netop, at hadde fagforeningen gjort arbeiderne til *soc.*, vilde de ikke gaat ut. Økonomisk frihet faar vi ikke før socialismen. La os præcisere det. Der var talt om den nye retning i Trondhjem, men fagoppositionen, Norges fagopposition, ønsket meget som var mer radikalt end dette forslag fra Norsk arbeidsmandsforbunds stedlige styre i Trond-

hjem. Tal. anbefalte forslaget paa det bedste, da det stod i overensstemmelse med vort virkelige formaal.

Halvorsen hadde med interesse paa hørt diskussionen. Han var ikke enig i at tvinge arbeiderne til at være socialister, før de kom ind i fagforeningen. Han takket for samværet og haabet paa gode resultater av møtets forhandlinger.

Voteringen over § 1 foregik ved navneprop. Det besluttedes at bibeholde § i sin gamle ordlyd med 91 mot 46 st., som avgaves for Trondhjemsforslaget. De 46 var: Hofstad, Danielsen, Bonde, Dines Johnsen, G. Sundby, Saur, Stuedal, Zefenias Moen, Joh. Olsen, Karl Andersen, A. Tandberg, Bjørndal, Sæther, Løgvæn, Søvik, Bjørk, Volan, Johan Nilsen, Hansen Ek, Forvik, Joh. Hansen, I. K. Sundt, Bugge, Støland, Oskar Johansen, Johan Iversen, Aksel Lunde, Johs. Heggen, Meisfjord, A. Brant, Moljord, Hagbart Hansen, Nik. Larsen, K. O. Engnes, Viggen, Bertin Hagen, G. Gulbrandsen, Ødegaard, Jørgen Larsen, O. A. Berg, Joh. Pedersen, Mathias Johansen, Alfred Nilsen, Kalvaa, Oluf Amundsen og Gustav Johansen.

Sethil og *Pedersen* var lidelsesfæller og maatte forlate landsmøtet. Den første takket for samarbeidet i den forløpne periode. Han hadde forsøkt at arbeide saa godt han kunde, og vilde forbundet fremdeles benytte ham som viceformand skulde han arbeide saa langt hans evner rækker. Det var en viktig beslutning som var fattet med de 7 nye sekretærer; men det viktigste ved beslutningen var det enstemmige ønske om at bevare forbundets enhet og taleren haabet nyordningen vilde svare til forventningerne.

Thon optog sit forslag om at forbundet maatte arbeide for kortere tarifperioder.

Rich. Hansen: Hvad er kortere tarifperioder, 2, 3, 5 aar? Tal. forstod ikke at det kunde staa i loven; men man kunde vedta en henstilling.

Thon gikk over hertil og uttalelsen om kortere tarifperioder vedtoges derpaa enstemmig.

Oskar Olsen takket for samværet. Likesaa *Smedsmo*. Det er oppløftende at se hvor langt arbeiderne er kommet. Paa neste landsmøte maa vi igjen ta fat med fornyede kræfter. Det gjenstod nu at vælge de rette mænd.

Løgvæn foreslog: Før man gaar videre i behandlingen av lovene, avgjøres hvorvidt og i hvilken utstrækning representanter for avdelinger der kommer ind under en faggruppe, skal delta i indstillingen av distriktssekretærer.

Rich. Hansen var for at gruppe medlemmerne maatte faa stemme ved distriktsindstilling. Alle er interessert i at faa den bedste. De er jo ogsaa med og vælger alle funktionærer.

Løgvæn foreslog derpaa at alle i distriktet værende representanter deltar ved sekretærindstillingerne. Det vilde være en uretfærdighet ikke at faa delta. Hans forslag var saalydende: Idet der henvises til beslutningen paa formiddagsmøtet om, at hovedstyret ved en sekretærs bortfald, skal indhente de i distriktet værende avdelingers uttalelse, før ansættelse av ny sekretær kan finde sted,

foreslaar undertegnede alle i distriktet værende avdelingers representanter har ret til at delta i indstillingen av distriktssekretærer.

Alfr. Nilsen syntes at man kom i en dobbeltstilling dersom man vilde øve indflydelse paa begge indstillinger. Distrikterne har sine og grupperne sine interesser.

Kjeldstadli forstod ikke denne strid.

Viggen: Fra Trondhjem er bare 5 mand som kunde indstille paa distriktssekretær. Taleren var derfor nødt at anbefale at samtlige representanter var med.

Berg var ikke enig med *Nilsen*.

Søvig fandt at det var trist at man kjæmpet bare om særinteresser. Vi har bare arbeiderinteresser at ivareta.

Løgvæns forslag vedtoges med stort flertal.

Ved lovenes § 2 forelaa følgende forslag: Stenarbeidernes forening i Bergen foreslaar at punkt b skal lyde: «Ikke mer end én avdeling i samme branche paa samme sted kan optages i forbundet.»

Myrstad optok forslaget fra Stenarbeidernes forening i Bergen og henviste til en 14-dages streik som var ført. Forslaget var berettiget.

Rich. Hansen var ikke uenig med *Myrstad* i princippet, men maatte anbefale at avgjørelsen overlotes forretningsutvalget da det kunde være vanskelig at praktisere uten undtagelse.

Birger Pedersen kunde ikke være enig med Bergensforslaget og var enig med Hansens uttalelser.

Kjeldstadli anbefalte forslaget fra Bergen. Det er vanskelig at administrere 2 foreninger i samme branche.

Kvamme: Organisationsmessig set vil ikke interesserne bli tilgodeset ved to foreninger i samme branche. Det virker hæmmende. Der maa ikke gis dispensation.

Rich. Hansen: Stenarbeidernes forslag tar sigte paa et bestemt forhold som tal. var enig i var uheldig, men man skulde vogte sig for bestemt at fastslaa noget som passet en og ikke en anden. Det kunde bli farlig med saa strikse betingelser. Ogsaa Saaheim har et forhold som berøres av dette forslag. En gammel forening flyttet ned til Saaheim, hvor en før eksisterte og de fandt at den gamle var dem saa kjær, at den fik fortsætte. Ellers pleier ikke en forening være længer end til anlægget er færdig. Det kan være mange andre forhold, forslagsstillerne ikke er opmærksom paa. Trods et slikt forslag blev vedtat kunde man ikke ophæve de gamle avdelinger. Som en rettesnor for fremtiden kan det være nok, hvad forretningsutvalget foreslaar; nemlig: «Ikke mer end én avdeling i samme branche paa samme sted kan optages i forbundet uten efter samraad med forretningsutvalget og den bestaaende forening inden samme branche paa stedet.»

Laulo var klar over at forslaget ikke fik tilbakevirkende kraft — men paa Røros er 4 foreninger, fordi de ikke faar lov at ha møter ved gruberne og er spredt 3—4—5 mil. Tal. kunde ikke stemme for Bergensforslaget. Det maatte gaa an at ordne dette gjennom forretningsutvalget.

Aakere: Som forholdene er paa Saaheim er det forkastelig. I tvil faar forretningsutvalget ha adgang til dispensation. Hvor det er praktisk mulig bør det være anderledes. Tal. anbefalte Bergensforslaget. Baade Rjukanfos og Saaheim var interesseret i det.

Torres maatte som Lauilo absolut fraraade Bergensforslaget. Det vilde være en haard knæk for Røros.

T. Olsen kunde ikke forstaa at Bergensforslaget behøvede vedtages.

Strøm: For anlægsarbeiderne maatte tal. fraraade forslaget.

Rich. Hansen oplyste at forslaget efter uttalelse av Berntsen var umulig at praktisere paa Sulitjelma.

Bergensforslaget forkastedes og forretningsutvalgets forslag vedtoges mot 3 stemmer.

Kontingenten.

Trondhjems stedlige styre

foreslog:

§ 3.

1. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekongtingent til hovedkassen 45 øre for heltbetalende og 28 øre for halvtbetalende medlemmer.

2. Denne kontingent fordeles saaledes:

Heltbetalende:

Til forbundskassen pr. uke 40 øre
- forsikringskassen . . . — 5 -

Halvtbetalende:

23 øre til forbundskassen og
5 - - forsikringskassen.

3. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært 50 øre pr. uke, der fordeles med 45 øre til forbundskassen og 5 øre til forsikringskassen.

*

Skamfer jernbanearbeiderforening

foreslog:

Kontingenten forhøies til 50 øre pr. uke.

*

Embretsfos papir- og trømassearbeiderforening

foreslog:

- a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekongtingent til forbundskassen 45 øre for heltbetalende og 30 øre for halvtbetalende medlemmer.

- b. Denne kontingent fordeles saaledes:

For heltbetalende:

Til forbundskassen pr. uke 35 øre
- forsikringskassen . . . — 5 -
- reservekassen — 5 -

For halvtbetalende:

Til forbundskassen pr. uke 20 øre
- forsikringskassen . . . — 5 -
- reservekassen — 5 -

*

Seilduksfabrikkens arbeiderforening, Kristiania,

foreslog:

- a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekongtingent til hovedkassen.

40 øre for 1. klasse
28 - - 2. - -
18 - - 3. - -

- b. Denne kontingent fordeles saaledes:

1. kl. 35 øre til forbundskassen og 5 øre til forsikringskassen pr. uke.
2. - 23 - - — 5 - - — —
3. - 18 - - — — — —

- c. Direkte medlemmer betaler 55 øre i ordinær ukekongtingent, der fordeles med 50 øre til forb.skassen og 5 øre til forsikringskassen.

*

Grøn bogens jernbanearbeiderforening

foreslog:

Kontingenten forhøies til 40 øre pr. uke.

*

Bjørendalens jernbanearbeiderforening

foreslog:

Kontingenten forhøies til henholdsvis 50 og 30 øre for helt- og halvtbetalende medlemmer.

*

Hofs bruks papir- og trømassearbeiderforening

foreslog:

- a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekongtingent til hovedkassen 45 øre for heltbetalende og 28 øre for halvtbetalende medlemmer.

- b. Denne kontingent fordeles saaledes:

Heltbetalende:

Til forbundskassen pr. uke 40 øre
- forsikringskassen . . . — 5 -

Halvtbetalende:

Til forbundskassen — 23 -
- forsikringskassen . . . — 5 -

Resten av paragraffen som før.

*

Forretningsutvalget

foreslog:

Kontingenten for $\frac{1}{4}$ betalende forhøies til 40 øre og for $\frac{1}{2}$ betalende til 25 øre. Av denne kontingent gaar til forsikringskassen 5 øre pr. uke.

Berntsen: Vi har havt masse møte ved Sulitjelma paa denne sak og omtrent enstemmig anbefalte vi forretningsutvalgets forslag.

Kjeldstadli: Ved de vedtagne reformer er en kontingentforhøielse nødvendig, men der maa findes en retfærdig fordeling. Tal foreslog 4 klasser for kontingenten efter indtægten. Bæreevnen lægges da hvor den er, og vi slipper folkevandringen ut og ind. Baade træarbeiderforbundet og jern- og metalarbeiderforbundet har klasser. Ved understøttelse i streiker burde man ha lignende bestemmelser.

Dirigenten og *Rich. Hansen* protesterte mot et slikt bænkeforslag.

Veber talte for kontingentforhøielse av 10 øre som Trondhjems stedlige styre foreslog.

Mot kontingentforhøielse talte *Sjøman*.

Forvik anbefalte Bjørendalens forslag.

Søvig: Forretningsutvalget vil kanskje for fremtiden lære at gi økonomiske overslag.

John Hansen: Vi klarer ikke at bekjempe kapitalen med kapital.

Auli anbefalte forretningsutvalgets forslag.

Edv. Eriksen: Vi maa vel ha lidt kontingentforhøielse.

Askedal talte for ikke mere end 5 øre.

Lunde henstillet til nøie overveielse hvilket forslag man ga sin stemme. Det mindste vilde taleren stemme for.

Heggen maatte stemme mot enhver kontingentforhøielse ellers blev der et mandefald i foreningerne.

Tandberg optog forslaget fra avdeling 91.

Hansen Ek anbefalte den nuværende kontingent.

Løgavlen: Vi bør forhøie kontingenten for streikeunderstøttelsens skyld og for at gjøre kampen mere effektiv.

Laulo kunde personlig godt være med paa kontingentforhøielse, men hadde mandat at stemme mot.

Nils Olsen: Kontingentforhøielse er en følge av omordningen og taleren anbefalte 5 øre.

Kjeldstadli forsvarte atter den tanke som laa til grund for hans forslag.

Helland: Vi greier os med 5 øre, men det maa vi ha.

Rich. Hansen var enig i at man skulde være forsiktig med kontingentforhøielser. 5 aar er det dog nu siden vi forhøiet den. Paa forrige landsmøte blev ikke kontingentforhøielse vedtat. Nu var 5 øre det mindste.

Ruskedal vilde helst ikke ha forhøielse og stemte for laveste beløp.

Dines Johnsen var med paa 5 øre.

Thon talte ogsaa for at være varsom. 5 øre er det meste, skjønt taleren hadde sine tvil ogsaa ved det. Ekstrakontingenten burde ikke overstige 50 øre.

Gustav Lilleby uttalte: Kontingentforhøielse er et av de vanskeligste spørsmål der behandles i en forening. Naar der blir utlignet en ekstrakontingent som gaar i et længere tidsrum, viser det sig ofte meget vanskelig, at faa denne indbetalt i nogenlunde ret tid, likesom der fra ledelsens side maa gjøres alle mulige anstrængelser, for at holde medlemstallet vedlike. Dette beror selvfølgelig meget paa interessen og forstaaelsen hos de forskjellige medlemmer; men dog ikke mindst paa medlemmernes økonomiske bæreevne. Og naar dette kan gjøres gjældende for en ekstrakontingent, kan man tænke sig forholdet med en høi ordinær kontingent.

Det er vistnok hævdet her, at ved en høi kontingent vil man faa stabilere medlemsforhold. Det kan nok saa være, men vi maa ogsaa være opmerksom paa den ting, at ved enhver konflikt av en eller anden art, blir gjerne spørsmålet hvormange organiserte er der, og som regel har det vist sig, jo større medlemstal, dets bedre resultater. Jeg vil derfor ha sagt at vi maa vogte os for at vedta en kontingent som kanskje kunde skræmme medlemmer væk fra forbundet.

Men trods dette at kontingenten er et kildent spørsmål at røre ved, maa vi vel finde os i nogen forhøielse, ifølge den omordning som nu er foretat, og jeg har mandat fra min forening til at stemme for forretningsutvalgets forslag, om 5 øre og vil anbefale dette.

Kontingentforhøielse vedtoges med 70 mot 37 stemmer.

For heltbetalende.

50 øre forkastedes mot 4 st. 45 øre forkastedes mot 15 st.

40 øre (forretningsutvalgets forslag) vedtoges med overvældende majoritet.

For halvtbetalende.

30 øre forkastedes og 28 forkastedes. 25 øre vedtoges.

§ 5.

Syke- og arbeidsløse medlemmer.

Paragrafens nuværende ordlyd:

- a. Fritat for kontingent er de av forbundets medlemmer, som er syke, arbeidsløse eller indkaldt til militærtjeneste i mindst 1 uke; i saa tilfælde regnes fritagelsen fra første dag. Hel-invalid er kan avdelingen helt fritat for kontingent. Den, som har fylt 60 aar og opfyldt alle sine forpligtelser til forbundet i mindst 20 aar, fritages for al kontingent.
- b. Ved den maanedlige indsendelse av kontingenten pligter avdelingsstyret at medsende opgaver over disses antal paa dertil av hovedkontoret utsendte skemaer.
- c. Medlemmer, der av foranstaaende grunde vil fritages for kontingent, maa anmelde og bevisliggjøre sin tilstand for sin avdelings kasserer —, som saa istedetfor merker i vedkommende medlemsboks ukerubrik sætter fristempel. Saadan fristempeling medfører altsaa fritagelse for pligter, men ikke tap av rettigheter.

Trondhjems stedlige styre foreslog at punkt c sættes foran punkt b i den nuværende paragraf.

Bjørendalens jernbanearbejderforening foreslog som nyt punkt d:

«Hvis et medlem kommer paa længere restanse end lovene tillater, pligter bestyrelsen i foreningen, som vedkommende er medlem av, at undersøke av hvilke grunde restansen skriver sig. Er det bevislig, at det er økonomiske grunde, som er aarsaken, er avdelingen pliktig at træde støttende til, saa han eller hun ikke mister sine rettigheter.»

Embretsfos papir- og trømassearbejderforening foreslog:

- a. Fritat for kontingent er de av forbundets medlemmer, som er syke, arbeidsløse eller indkaldt til militærtjeneste i mindst 1 uke; i saa tilfælde regnes fritagelsen fra første dag.

Hel-invalid er avdelingen helt fritat for kontingent. Den, som har fyldt 60 aar og opfyldt alle sine forpligtelser til forbundet i mindst 20 aar og hvis hans fortjeneste er forringet i det sidste aar, fritages for al kontingent.

Bosmo arbeidsmandsforening foreslog følgende tilføielse:

Landmænd, fiskere og sæsongarbeidere forøvrig, der periodevis arbeider ved industrielle bedrifter, men en tid av aaret søker anden beskæftigelse, fritages for kontingent den tid de er i saadan privat beskæftigelse (gaardsbruk, fiskeri) dog ikke over 6 maaneder av aaret, og tiden fratrækkes for opnaelsen av de forskjellige rettigheter inden forbundet. For opnaelsen av de forskjellige rettigheter maa saadanne medlemmer ha betalt kontingent for en tilsammenlagt tid som loven tilsiger.

Nydalens mandlige arbejderforening foreslog:

Fritat for kontingent er de av forbundets medlemmer, som er syke og arbeidsløse. Som arbeidsløshet regnes ogsaa arbeidsindskrænkning i de tilfælder som arbeidsindskrænkningen omfatter 6 dage i samme maaned o. s. v.

Aalens grubearbejderforening foreslog at aldersgrænsen i § 5 punkt a nedsættes fra 60 til 50 aar.

Forretningsutvalget foreslog:

§ 5.

- c. Medlemmer, der av foranstaaende grunde vil fritages for kontingent, maa anmelde og bevisliggjøre sit forhold for sin avdelings kasserer, som saa istedetfor kontingentmerker indsætter særlig dertil utstedte merker i vedkommendes medlemsbok. For disse merker maa dog vedkommende medlem eller forening betale 5 øre pr. stykke.

Forvik optog Bjørendalens forslag. Det kan ikke indeholde nogen risiko.

Volan anbefalte forretningsutvalgets forslag som stemmer overens med Trondhjems stedlige styre. Som regel hjælper vel en forening et medlem i de i Bjørendalens forslag nævnte omstændigheter.

Sporpind optog Embretsfos forslag som kun var en liten tilføielse.

Dines Johnsen optog Bosmoforslaget, da repræsentanten var optat i valgkomiteen.

Oskar Johansen (186) optog Nydalens forslag.

Rich. Hansen henviste til forretningsutvalgets motivering. Det er vanskelig at kontrollere fristemplingen. Og man kan ikke se om fristempelet er for sygdom, arbeidsledighet eller militærtjeneste. Det er hyggeligere at ha en bok med merker, selv om det er fristempler, end tomme glugger med blaat stempel.

Forretningsutvalgets forslag vedtoges mot 17 st. Embretsfos tillæg forkastedes med 47 mot 33 st. Bjørendalens forslag forkastedes mot nogle stemmer. Ogsaa Bosmos forslag forkastedes og likeledes Nydalens forslag.

Ved § 6 vedtoges forretningsutvalgets forslag, at der i litr. a, sidste led, sættes 3 kroner istedetfor 2 kroner.

Seildugsfabrikkens arbejderforenings forslag blev tat tilbake.

§ 7.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Forbundskassen.

- a. Av forbundskassen utredes alle utgifter til administration, agitation, trykning, repræsentation samt understøttelse under konflikter (se § 9).
- b. Av forbundskassens midler utredes ogsaa den kontingent forbundet pligter til Arbeidernes faglige landsorganisation og eventuelt til utenlandske organisationer, med hvem forbundet har indgaat overenskomst om understøttelse under konflikter.
- c. Strækker ikke forbundskassens midler til at opfylde de i litra a og b bestemte forpligtelser, kan utvalget utligne en ekstrakontingent av 50 øre pr. uke og medlem for heltbetalende og 25 øre for halvtbetalende.

Under rent ekstraordinære omstændigheter kan utligningen med hovedstyrets samtykke forhøies.

Klosterfossens arbeidsmandsforening foreslog følgende tillæg til punkt c:

«Nystiftede foreninger fritages for ekstrakontingent saalænge de ingen tarifoverenskomst har.»

Follum og Hofsfos arbejderforeninger foreslog:

«Ekstrakontingenten maa ikke overstige 50 øre pr. uke.»

Seildugsfabrikkens arbejderforening, Kristiania, foreslog i tilfælde dens forslag til § 3 vedtoges, at § 7 punkt c fik følgende ordlyd:

«Strækker ikke forbundskassens midler til at opfylde de i litra a og b bestemte forpligtelser, kan utvalget utligne en ekstrakontingent av 50 øre pr. uke og medlem for 1. klasse, 25 øre for 2. klasse og 15 øre for 3. klasse.

Under rent ekstraordinære omstændigheter kan utligningen med hovedstyrets samtykke forhøies.»

Forretningsutvalget foreslog:

«Foreninger, der hovedsagelig bestaar av nye medlemmer, fritages for ekstrakontingent de første 3 maaneder etterat de er stiftet.»

Thon foreslog: Det henstilles til forretningsutvalget saavidt gjørlig ikke at ligne høiere ekstrakontingent end kr. 0.50 pr. uke men heller la den gaa lenger.

T. Olsen støttet Thon, og hans henstilling vedtoges mot 5 st.

Løgavlen foreslog § 7 bibeholdt i sin nuværende form.

Rich. Hansen: Erfaringen har vist at de store konflikter er en vækker, men naar man skal benytte denne stemning og stifte forening er en løpende ekstrakontingent ofte avskrækkende. Foreningen bør først indarbeides til den blir stabil.

G. Pedersen anbefalte forretningsutvalgets forslag om fritagelse i 3 maaneder, og tal. skulde gjerne stemt for 6 maaneder. Det har gjentagende vist sig at nystiftede foreninger er gaat ind paa grund av ekstrakontingenten. Krav kan ikke fremsættes i 6 maaneder og at man er fritat for forpligtelser ialfald de første 3 maaneder er derfor rimelig.

Forretningsutvalgets forslag vedtoges.

§ 8.

Paragraffens nuværende ordlyd:

Godkjendelse av konflikter.

§ 8.

a. Avdelingerne maa ha staat i forbundet mindst 6 maaneder før de kan faa forbundets godkjendelse til at stille lønskrav.

Undtat herfra er de avdelinger, der hovedsagelig bestaar av ældre medlemmer, som er overflyttet fra andre avdelinger, eller hvor der er anledning til at faa en landsoverenskomst gjort gjældende.

b. Forbereder nogen avdeling et lønskrav, der kan ha arbeidsnedleggelse til følge, skal det forelægges forretningsutvalget til godkjendelse mindst 2 maaneder forut, ledsaget med opplysninger om, hvor mange arbeidere ialt kravet omfatter, og hvor mange derav er organiserte, hvordan de gjældende lønninger er og forøvrig andre opplysninger, der kan være av betydning for forretningsutvalget at ha kjendskap til ved kravets behandling.

Undtagelse fra regelen om 2 maaneders forutgaaende godkjendelse kan gjøres, naar der bevislig er grunde tilstede for at kravet ikke har kunnet fremsættes med saa langt varsel.

c. Indgaaede overenskomster og pristariffer maa ikke av avdelingerne opsiges uten forretningsutvalgets godkjendelse. Krav om

godkjendelse til en overenskomsts opsigelse indsendes til forretningsutvalget 2 maaneder før overenskomsten kan opsiges, ledsaget med de samme opplysninger som ved fremsættelse av lønskrav. En overenskomst kan ikke opsiges, medmindre 2/3 av samtlige angjældende organiserte arbeidere skriftlig har stemt derfor.

d. En arbeidsnedleggelse kan ikke godkjendes av forretningsutvalget førend ved forhandling alle midler til en fredelig løsning er forsøkt. Lykkes det ikke ved forhandling gjennom avdelingsbestyrelsen, kan forretningsutvalget søke aapnet en saadan.

e. Gjør arbeidsgiverne brud paa indgaaede overenskomster eller foretar lockout, skal saken øieblikkelig meldes for foreningens styre, der indrapporterer saken til forretningsutvalget, ledsaget med fornødne opplysninger. Avdelingerne maa i det hele tat ved mindre saavel som ved større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at indhente forretningsutvalgets raad og veiledning.

f. Straks streik utbryter, vælger den forening streiken vedrører en komité paa 3 medlemmer, der har at motta og fordele streikebidragene.

g. Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søke lønnende beskæftigelse. For hver dag saadan faaes bortfalder bidraget.

*

Bjørendalens jernbanearbeiderforening

foreslog:

I punkt a forandres tiden fra 6 maaneder til 2 maaneder.

I punkt b forandres tiden til 1 maaned.

Som punkt c foreslaaes følgende:

Indgaaede overenskomster og pristariffer kan av avdelingen, hvis det av arbeiderne findes formaalstjenlig opsiges uten forretningsutvalgets godkjendelse. Varslet om overenskomstens opsigelse indmeldes til forretningsutvalget snaest mulig. En overenskomst kan ikke opsiges medmindre 2/3 av samtlige organiserte arbeidere skriftlig har stemt derfor. Gjør arbeidsgiverne brud paa indgaaede overenskomster kan arbeiderne øieblikkelig nedlægge arbeidet uten at indhente forretningsutvalgets samtykke. Likeledes kan forretningsutvalget ikke avblaase nogen streik hvis avstemningen blandt arbeiderne viser flertal for streikens fortsættelse.

Punkt g forandres til at lyde:

Ethvert streiken vedrørende medlem pligter at bli i størst mulig utstrækning paa streikestedet. Dog kan streikekomitéen gi tilladelse for enkelte til kortere ophold fra stedet.

*

Embretsfos papir- og træmassearbeiderforening

foreslog følgende som punkt c.

Indgaaede overenskomster og pristariffer maa ikke av avdelingerne opsiges uten forretningsutvalgets godkjendelse. Og maa da

mindst 50 % av arbeiderne være organiserte; undtagelse herfra kan med hovedstyrets samtykke gjøres. Krav om godkjendelse til en overenskomsts opsigelse indsendes til forretningsutvalget 2 maaneder før overenskomsten kan opsiges, ledsaget med de samme opplysninger som ved fremsættelse av lønskrav.

En overenskomst kan ikke opsiges, medmindre $\frac{2}{3}$ av samtlige angjældende organiserte arbeidere skriftlig har stemt derfor.

*

Trondhjems stedlige styre

foreslog:

§ 8.

1. Forbereder nogen avdeling et lønskrav, der kan ha arbeidsnedleggelse eller anden faglig aktion fra organisationens side tilfølge, skal det forelægges distriktsstyret til godkjendelse mindst 1 maaned i forveien. Opnaar kravet distriktsstyrets godkjendelse, skal dette øieblikkelig indsende det til forretningsutvalget, som da ikke kan negte godkjendelse, medmindre tvingende grunde nødvendiggjør det, men har at ekspedere det videre til sekretariatet for arbeidernes faglige landsorganisation, forsaavidt det ikke beslutes, at kampen skal føres utelukkende for forbundets egen regning.
2. I tilfælder hvor særegne omstændigheter nødvendiggjør det eller der bevislig er grunde tilstede for at kravet ikke har kunnet fremsættes med ovennævnte varsel, kan foreningen i samraad med distriktssekretæren gaa til øieblikkelig aktion under den form, som for hvert enkelt tilfælde findes formaalstjenlig.
3. Avdelingerne maa i det hele tat ved mindre saavelsom ved større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at raadføre sig med distriktssekretæren, der i alle tilfælder, hvor mulighet derfor er tilstede, skal forelægge saken for distriktsstyret. Gjælder saken en større konflikt kan distriktsstyret forelægge saken for et distriktsmøte.
4. En arbeidsnedleggelse eller anden faglig aktion skal som regel ikke iverksættes førend ved forhandling en fredelig løsning er forsøkt.
Lykkes det ikke ved forhandling gjennom avdelingsbestyrelsen eller distriktsstyret kan forretningsutvalget søke aapnet en saadan.
5. Gjør arbeidsgiverne brud paa indgaaede overenskomster eller foretar lockout, skal saken øieblikkelig meldes for distriktssekretæren, der straks indrapporterer saken for distriktsstyret og forretningsutvalget.
6. Straks streik eller lockout utbryter, vælger den forening konflikten vedrører en komité paa 3 medlemmer, der har at motta og fordele streikebidragene.
7. Ingen konflikt kan avsluttes medmindre $\frac{2}{3}$ av samtlige angjældende organiserte arbeidere har stemt derfor.

Forretningsutvalget foreslog følgende forandringer i § 8:

Ltr. a uforandret som før.

- b. Forbereder nogen avdeling et lønskrav, har den at indrapportere dette til forbundets kontor, som derpaa tilsender avdelingen et skema til utfylling. Dette skema indsendes i utfylt stand samtidig med det av foreningen utarbeidede tarifforslag mindst 2 maaneder før kravet ønskes fremsat for arbeidsgiveren.

Undtagelse fra regelen om 2 maaneders forutgaaende varsel kan gjøres, naar der bevislig er grunde tilstede for, at kravet ikke har kunnet fremsættes med saa langt varsel.

- c. Ifald en allerede bestaaende overenskomst maa opsiges i forbindelse med et lønskrav, skal der gaaes frem paa følgende maate:
Avdelingen eller avdelingerne, ifald der er flere som omfattes av overenskomsten, indvarsles til ekstraordinær generalforsamling senest 3 maaneder før overenskomsten kan opsiges. Ifald mindst $\frac{2}{3}$ av samtlige angjældende organiserte arbeidere stemmer for opsigelse, skal andragende herom forelægges forretningsutvalget senest 2 maaneder før overenskomsten kan opsiges.
- d. Fra den tid en overenskomst er opsagt og til den utløper eller, hvor ingen overenskomst eksisterer, fra den tid et lønskrav er godkjendt av forretningsutvalget og til det gjennomføres — dog i intet tilfælde længere end 3 maaneder — har de kravstillende avdelinger at indbetale til forbundet en ukentlig ekstrakontingent av 50 øre for $\frac{1}{1}$ og 25 øre for $\frac{1}{2}$ betalende medlemmer, forsaavidt der ikke i dette tidsrum er utlignet en likesaa stor ekstrakontingent paa samtlige avdelinger inden forbundet.
- e. Ifald et krav ordnes uten arbeidsnedleggelse, skal de beløp, som er inkommet ved den i litr. d foreskrevne ekstrakontingent, avsettes til et reservefond, der efter hovedstyrets nærmere bestemmelse kun kan anvendes under større streiker og lockouter eller til igangssettelse av produktive foretagender.
- f. En arbeidsnedleggelse kan ikke godkjendes av forretningsutvalget, førend ved forhandling alle midler til en fredelig løsning er forsøkt. Lykkes det ikke ved forhandling gjennom avdelingsbestyrelsen, kan forretningsutvalget søke aapnet en saadan.
- g. Gjør arbeidsgiverne brud paa indgaaede overenskomster eller foretar lockout, skal saken øieblikkelig meldes for foreningens styre, der indrapporterer saken til forretningsutvalget, ledsaget med fornødne opplysninger. Avdelingerne maa i det hele tat ved mindre saavelsom ved større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at indhente forretningsutvalgets raad og veiledning.
- h. Straks streik utbryter, vælger den forening streiken vedrører en komité paa 3 medlemmer, der har at motta og fordele streikebidragene.
- i. Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søke lønnende beskæftigelse. For hver dag saadan faaes bortfalder bidraget.

Logavlen: Naar arbeidet bare varer en 6—8 mdr. kan vi ikke faa en tarif for arbeidet da?

Rich. Hansen: Under slike forhold kan man ikke forlange at vente. Det vil ogsaa som regel være gamle medlemmer. Ærlig talt faar man ikke være principryttere m. h. t. dette punkt, hvis der ellers er utsigt til at gjøre noget.

Løgavlen var tilfreds med formandens uttalelse.

Sporpind talte for Embretsfos forslag. Bjørendalens forslag tokes tilbake.

Rich. Hansen: Kravet om de 50 pct. vilde være farlig, men der kan være tilfælde hvor 50 pct. er nok til at stanse bedriften. Man maa forutsætte at de uorganiserte blir streikbrytere, indtil vi faar se noget andet.

Søvig: Forutsætningen for Trondhjems stedlige styres forslag er forrykket.

G. Pedersen foreslog sidste punktum i § 8 c strøket. Flertallet bør være bestemmende og man skal ikke gjøre et mindretal til et flertal.

Sporpind forstod ikke at Hansen var mot forslaget fra Embretsfos. For det heter *mindst* 50 pct. og da er det en betryggelse for forbundet og opmuntrer til agitation.

Rich. Hansen forstod ikke hvorfor bestemmelsen skulde ind. Naar 100 mand ved Seildugen er organiserte behøver de ikke vente til de 8—900 kvinder er organisert. En 2—3 gange har det gaat. Hvor der kun er tale om mandlige arbeidere er derimot 50 pct. for litet. Det kan bli fortolket slik, at med 50 pct. skal forretningsutvalget godkjende tariffen, men man faar se paa hver sak.

Sporpind: I forslaget er der gjort en undtagelse ved eks. som Seildugen.

Rich. Hansen anbefalte opretholdelse av $\frac{2}{3}$ majoritet, saa sterk stemning maa det være for streik.

Embretsfosforslaget forkastedes mot nogle stemmer. Forretningsutvalgets forslag § 8 a og b vedtoges enst. samt c, d, e, f, g, h og i. Gudmund Pedersens forslag forkastedes.

Gustav Johansen foreslog at møtet avsluttedes kl. 7 hvilket vedtoges.

Repræsentanterne L. O. Jakobsen, M. Pedersen, Karl Johansen, E. Halvorsen, O. Tømte og G. Sethil hadde forlatt landsmøtet.

Tirsdag formiddag 27. mai.

Dirigent *Kalvaa*.

Navneprop foretoges og protokollen oplæstes og godkjendtes.

Richard Hansen bragte en hilsen fra de danske gjæster, som paa grund av Lyngsies sygdom hadde maattet reise hjem.

Desuten var Kristen Engnæs, Karl Olsen, Johan Pedersen, og Peder Fugleberg reist. Man fortsatte behandlingen av lovene.

*

Trondhjems stedlige styre

foreslog som § 9:

1. Naar en konflikt er godkjendt som i § 8 foreskrevet, og forsaavidt de til konfliktens førelse nødvendige midler strækker til

med den ret, forretningsutvalget har til at utskrive ekstrakontingent, erholder ethvert i konflikten deltagende medlem en ukentlig understøttelse efter følgende skala. (Skalaen tjener kun som forholdstal og kan forhøies eller nedsættes efter omstændighetene):

Avdelingen	Medlemmer med antal parsoner at forsørge								
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
$\frac{1}{2}$ bet.	10.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00	14.50	15.00
$\frac{1}{2}$ bet.	5.00	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00	7.25	7.50

2. Hvor det gjælder krav om forbedring fra medlemmernes side, maa avdelingen ha staat i forbundet i mindst 10 uker for at ha ret til nogen understøttelse. Enkelte medlemmer maa som regel ha været medlem av forbundet i mindst 8 uker. Ved angrep fra arbeidskjøpernes side er alle berettiget til bidrag, der var indmeldt i forbundet før opsigelsen. I intet tilfælde betales understøttelse for første streikeuke.

Familieforsørgere, der under en konflikt indkommanderes til militærtjeneste, utbetales vanlig streikeunderstøttelse, saalænge konflikten varer.

*

Seilduksfabrikkens arbeiderforening, Kristiania,

foreslog følgende skala under henvisning til sit forslag til § 3:

Avdelingen	Medlemmer med antal personer at forsørge								
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
1. kl.	10.00	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00
2. -	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00	7.25	7.50	7.75	8.00
3. -	4.00	4.15	4.30	4.45	4.60	4.75	4.90	5.05	5.20

*

Hofs bruks papir- og trømassearbeideres forening

foreslog følgende skala:

Avdelingen	Medlemmer med antal personer at forsørge						
	Sig selv	1	2	3	4	5	6
$\frac{1}{2}$ bet.	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00
$\frac{1}{2}$ bet.	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00

*

Strømsgodsets fagforening

foreslog en stigende skala efter medlemsskapets varighet saaledes:

Medlemsskap	Sig selv	Antal personer at forsørge						
		1	2	3	4	5	6	7 og derover
Heltbetalende:								
Under 1 aar . .	6.00	7.00	8.00	9.00	9.50	10.00	10.50	11.00
Fra 1—5 aar . .	8.00	9.00	10.00	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00
Over 5 aar . .	10.00	11.00	12.00	13.00	13.50	14.00	14.50	15.00
Halvtbetalende:								
Under 1 aar . .	3.00	3.50	4.00	4.50	4.75	5.00	5.25	5.50
Fra 1—5 aar . .	4.00	4.50	5.00	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50
Over 5 aar . .	5.00	5.50	6.00	6.50	6.75	7.00	7.25	7.50

*

Skamfer jernbanearbeiderforening

foreslog at streikebidraget fastsættes til 10 kroner for enkelt person og 1 krone i tillæg for hver person de har at forsørge.

*

Bjørendalens jernbanearbeiderforening

foreslog at understøttelsen forhøies til 12 kroner for enkelt person og 1 krone i tillæg for hver person han har at forsørge, samt at tiden for at være bidragsberettiget sættes til 4 uker.

*

Domaas jernbanearbeiderforening

foreslog til punkt b:

Hvor det gjælder krav fra avdelingernes side maa de enkelte medlemmer for at være berettiget til understøttelse ha staat i forbundet i mindst 6 maaneder før konfliktens utbrud. Resten av passussen uforandret.

Forretningsutvalget foreslog:

At skalaen for understøttelsen blir uforandret som den nu er i § 9 a, men at den gives følgende tillæg:

Medlemmer, der før konfliktens utbrud har tilhørt forbundet eller en anden organisation tilhørende landsorganisationen uavbrutt de sidste 2 aar, faar et yderligere tillæg av 2 kroner pr. uke. De, der har staat uavbrutt de sidste 5 aar i organisationen, faar et tillæg av 3 kroner pr. uke.

Volan optog Trondhjems stedlige styres forslag § 9, p. 1, idet p. 2 bortfalder efter tidligere beslutninger. Tal. undskyldte ikke

dem, der ikke hadde staat baade 2 og 5 aar i organisationen, men det vanskeliggjør en konflikt at medlemsskapets varighet skal indfluere paa understøttelsen.

Nils Jansen syntes at de stabile medlemmer i organisationen burde ha fordele foran dem, som benytter den tilfældig ved hver lønskamp. Tal. anbefalte Strømsgodsets fagforenings forslag.

Evanger tok Skamfer jernbanearbeiderforenings og *Forvik* Bjørendalens jernbanearbeiderforenings forslag tilbake.

Hagen optog Domaas jernbanearbeiderforenings forslag ogsaa for at faa stabilere medlemstal.

Askedal: Det er skadelig for vor egen sak at forlange 2 aars medlemsskap forat kunne faa understøttelse, men det reale er at forhøie grundsatterne. Det er meningsløst at gi kvindene kun 4 kroner.

Kjeldstadli syntes det var merkværdig at der fremkom forslag om forhøielse av understøttelsen, naar man kun forhøiet kontingenten med 5 øre. Tal. anbefalte Strømsgodsets forslag.

John Hansen advarte mot Strømsgodsets forslag, det blev en sprængkile. De streikende behøver like meget mat enten de har staat 1 eller 2 aar i organisationen.

Volan: Vet vi ikke andre maater at organisere arbeiderne paa end at uthænge lokkemidler? Vi kan ikke nedbryte klasseforskjellen ved selv at hævde den. Typografstreiken viser, at det ikke nytter at bygge organisationen paa enkelte fordele her eller der. Denslags medlemmer er kun en hemsko for vor bevægelse.

Heggen tok avsked med landsmøtet.

Oskar Johansen (22): Overfor disse forslag maa vi tænke paa kontingenten. Klassifiseringen maa ikke vedtages. Tal. kunde anbefale Trondhjems forslag med et avslag paa 1 krone.

Volan kunde gjøre dette, hvis det var et almindelig ønske.

Stuedal: De foreslaaede skalagrænser hører ikke hjemme med solidariteten. Tal. anbefalte Trondhjems forslag som ogsaa gir adgang til forhøielser og nedsættelser.

Sjøman anbefalte forretningsutvalgets forslag. Der er mange som er gaat ind i organisationen paa lokkemidler, og fordele er det jo ogsaa vi vil ha gjennom organisationen.

Dirigenten refererte følgende forslag:

§ 9.

«Grundsatsen for understøttelsen forhøies, saaledes at familieforsørgere (heltbetalende) faar kr. 10.00 + 50 øre som nu bestemt. For ugifte mænd kr. 9.00. For halvtbetalende kr. 6.00 + 50 øre for familieforsørgere efter lovens nuværende skala. *Askedal.*»

Tvedter anbefalte Askedals forslag og kunde ikke anbefale klassifisering. Subsidiært stemte tal. for Trondhjems forslag i reducert form.

Oskar Johansen (186) kunde ikke paa nogen maate stemme for forretningsutvalgets forslag. Vi faar være glad for alle vi faar

med os i organisationen. Naar vi staar i streik vil der snart bli misnøie blandt dem, der faar den laveste understøttelse.

Nic. Hansen vilde ogsaa advare mot klassificering, men Trondhjems forslag har for høie satser. Tal. vilde stemme for det, hvis det blev reducirt.

Gudmund Pedersen: Det vil virke splittende under en konflikt at ha klassificering. Der kan være undskyldende omstændigheter for at en ikke er kommet med i organisationen før, og skal vi straffe dem for det? Tal. vilde stemme for forslaget fra Trondhjem med den omtalte nedsættelse. En bestemmelse om tilbakebetaling dersom man gik ut av foreningen inden en vis tid, hadde man desuten i talerens forening.

Brynte trodde ikke klassificeringen vilde skade, men være til gagn for organisationen og tal. anbefalte Strømsgodsets forslag.

Torres: Understøttelsen er liten, men kontingentforhøielsen bør vi se om strækker til de økede utgifter. Tal. kunde være enig i forretningsutvalgets forslag, skjønt det blev et stort arbeide at holde rede paa medlemsskapets varighet. Han foreslog derfor principalt: «Paragraf 9 i forbundets love bibeholdes uforandret.»

Ruskedal foreslog:

«Paragrafen bibeholdes i den tidligere form med tilføielse av punkt d saalydende: For medlemmer der har staat i forbundet mindst 5 aar forhøies grundsatsen med kr. 1.00.»

Volan reducerte Trondhjemsforslaget med 1 kr. for helt og 50 øre for halvtbetalende.

Joh. og Nic. Olsen foreslog strek, som vedtoges.

Kjelstadli tok avsked med kongressen.

Anna Olsen var mot forskjellig understøttelse enten de hadde staat kort eller længere tid i organisationen. Det er vanskelig nok før. Kvindernes organisation ialfald blir umulig.

Dines Johnsen sluttet sig til *Nic. Hansen*.

Rich. Hansen: Streikeunderstøttelsen er for lav; den er ikke forhøiet siden vi sidst hadde landsmøte i Bergen. Den er nu mer utilstrækkelig end før. Under hver konflikt kommer krav om forhøielse av streikebidraget. Paa den anden side er der tilbøielighet til at forlate organisationen efter hver konflikt. Derfor hadde man foreslaat dette baand paa dem. Det var principet baade i forretningsutvalget og Strømsgodsets forslag. De nye skal ha understøttelse efter den nuværende skala og de gamle faar et tillæg. Hvorledes skulde det bli misnøie? Enhver kan se i lovene at det gjælder at vedlikeholde sit medlemsskap. Vi maa kunne strække os til 2 kr.s tillæg for 3-aarigt medlemskap.

Dirigenten refererte følgende tillæg til § 9 eller forslag til et nyt punkt:

«Den som efter en bilagt konflikt av sløvhet eller likegyldighet, forlater organisationen, pligter at tilbakebetale den under konflikten erholdte understøttelse, forsaavidt uttrædelsen finder sted inden 1 aar — et aar — efter konfliktens bilæggelse.

J. Lundreng.»

Lundreng: Medlemmer som gaar ut og ind er ikke streikbrytere, men virker omtrent like skadelig.

Alf Nilsen kunde ikke støtte forretningsutvalgets forslag, men anbefalte Trondhjems reducirte forslag. Disse folk gaar ut og ind paa grund av de lange tarifperioder. De nye medlemmer skal ogsaa leve i de dyre tider.

N. Kvale anbefalte *Askedals* forslag.

Strøm kunde ikke anbefale forretningsutvalgets klasseforskjel og støttet Trondhjems reducirte forslag.

Edv. Eriksen mindet om debatten igaar om kontingentforhøielse

Bugge: *Askedals* forslag vil ikke virke som nogen klassifisering. Det indeholder kun den naturlige forskjjel mellem en gift og en ugifts understøttelse.

H. Pedersen vilde ikke gaa med paa nogen klasseforskjel eller bestemmelse om tilbakebetaling.

H. Hansen kunde ikke anbefale forretningsutvalgets forslag. De som har mindst understøttelse har mindst utholdenhet under streiken, og det vil ogsaa ramme dem der har faat større understøttelse.

Efter at alle øvrige forslag var forkastet blev *Volans* forslag efter alternativ votering med forretningsutvalgets vedtat. Det lød saaledes:

«Samtlige poster i Trondhjems stedlige styres forslag til streikeunderstøttelsen nedsættes med 1 kr. for de heltbetalende og kr. 0.50 for halvtbetalende medlemmer.»

§ 10 vedtokes i sin nuværende form. § 11 likeledes samt § 13, 14 og 15.

Ved § 18 forelaa følgende forslag:

Tronstad fagforening

foreslog følgende tillæg til punkt c:

«Alderdomssvake medlemmer som ikke duer til noget slags arbeide utbetales kr. 200.00 av forsikringskassen.»

*

Embretsfos papir- og træmassearbeiderforening

foreslog:

- a. Kassens formaal er ved ordnet gjensidig solidaritet at sikre Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmers efterlatte et litet bidrag, hvorved den værste ved deres forsørgers død eller alderdom opstaaede nød kan lindres.
- c. Dør et medlem og medlemsbøgerne viser at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrudt i 3 aar og opfyldt sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle, barn under 18 aar, eller forældre kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar kr. 500.00. Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, utbetales et begravellesbidrag stort kr. 75.00.

Hvis et medlem har staat i forbundet uavbrudt i 20 aar og har opfyldt sine forpligtelser og har fyldt 60 aar, faar medlemmet

sig utbetalt kr. 400.00. De andre kr. 100.00 blir staaende til efter medlemmets død.

*

Follum og Hofsfos arbeiderforeningen

foreslog:

Naar et medlem har staaet i forbundet i 5 aar utbetales hans etterlatte 500 kroner og senere stigende med 100 kroner pr. aar indtil 1000 kroner.

*

Aalens grubearbeiderforening

foreslog:

Sidste sætning i § 18 d hvor det heter: «Dette bidrag blir at fratrekke» o. s. v., strykes.

*

Hjula kvindelige arbeiderforening

foreslog:

Ordet «hustru» i § 18 d ombyttes med ordet: egtefæller.

Motiver:

Vi mener at en gift kvinne, som er tilsluttet forbundet, bør ha den samme ret til begravellesbidrag, naar hendes egtefælle dør som en mand.

*

Ringerikes grubearbeiderforening

foreslog:

- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 10 øre til forsikringskassen.
- c. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser at det ved sin død har været medlem av forbundet i 4 aar og opfylt alle sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle 200 kroner. Har avdøde været medlem i 7 aar 300 kroner, 10 aar 500 kroner, 15 aar 700 kroner, i 25 aar 1000 kroner. Har han været medlem uavbrudt i 25 aar, og har fylt 60 aar utbetales han 1000 kroner i levende live.

Har avdøde ingen paarørende som her nævnt, utbetales et begravellesbidrag, stort 150 kroner.

*

Støperiarbeidernes forening, Bergen,

foreslog:

Det i punkt c fastsatte forsikringsbidrag forhøies til 400 og 600 kroner efter henholdsvis 3 og 5 aars medlemsskap. Forøvrig uforandret.

Thon optok Tronstad fagforenings forslag. Vi bør forbedre forsikringskassen, som baade vil lette agitationen og hjelpe til at beholde medlemmerne.

Rich. Hansen maatte advare mot at gjøre forsikringskassen til en alderdomsunderstøttelse. 200 kr. klarer en mand sig ikke med. Det blir bare et beløp fattiggassene indkasserer.

Lundreng optok Aalens grubearbeiderforenings forslag.

Anna Olsen optok Hjula kvindelige arbeiderforenings forslag som vedtoges enstemmig.

Askedal optok Venneslas forslag.

Ruskedal: Naar man har fritat dem for kontingent bør vi ikke gaa videre.

Venneslaforslaget forkastedes. § besluttet forøvrig bibeholdt som den er.

§ 19.

Arbeidsmanden.

Der forelaa følgende forslag:

Ringerikes grubearbeiderforening

foreslog at fagbladet sløifes til indtægt for forsikringskassen.

Aalens grubearbeiderforening

foreslog at fagbladet sløifes og de derved indsparte midler anvendes til administration.

Thon optok Ringerikes forslag. Fagbladet blir litet læst og stoffet faar vi se i arbeiderpressen. Fagbladene er for det meste gammelt stof. Det blir en yderligere opfordring til de organiserte arbeidere at holde arbeiderpressen, som er altfor litet utbredt mellem dem og de kan derfor ikke følge ordentlig med i bevægelsen.

§ 19 besluttet bibeholdt som den er, likeledes §§ 20, 22 og 23.

Ved § 24 forelaa fra

Gikens grubearbeiderforening

som nyt punkt følgende forslag:

Ethvert medlem, der av sin forening blir valgt til at utføre tillidshverv, der kan tjene til fremme av medlemmernes faglige og sociale interesser, er forpligtet til efter evne at utføre disse, dog uten noget økonomisk tap.

Moljord: Grunden for at dette forslag til lovforandringer er fremkommet fra Gikens avdeling er at der er opstaaet tvist mellem avdelingen og en komite valgt av samme angaaende avdelingens ret at bestemme over sine medlemmer. Der har i sakens anledning været vekslet skrivelse mellem komiteen og forbundet samt avdelingen og forbundet. Svarene har gaat i favør av komiteen, hvilket jeg tror for en del skyldes forlite kjendskap til saken. Og da avdelingen allerede straks bakefter fik forstaaelse av svarenes betydning, naar det gjaldt komitenedsættelse fandt den og maatte fremkomme for landsmøte med et saadant forslag. Jeg gaar da ut fra at avdelingerne tar fornødent hensyn til grundene for et medlems vægring. Tilslut vil jeg paa det indstændigste henstille til repræsentanterne og stemme for forslaget, som vedtoges.

Ved § 26 foreslog

Avdl. 60 Lysaker og Veivæsenets arbeiderforening, Kristiania,

følgende forandring i punkt b:

Restanser over 4 uker medfører øieblikkelig strykning og rapportering til hovedkontoret. der saa avgjør om offentliggjørelse av

restanselisten skal finde sted i fagbladet (se de undtagelsestilfælde som forbundslovens § 5 gjør). Medlemmer der er saaledes rapportert, kan kun gjenoptages i forbundet som nye medlemmer paa ny bok og nyt nummer og maa da betale mindst kr. 2.00 i indskrivningspenger.

Stenarbeidernes forening, Bergen, foreslog:

Punkt b: Restanser over 1 maaned medfører — o. s. v. som før.

Forretningsutvalget foreslog:

Hvor forholdene maatte nødvendiggjøre det, kan foreningerne fatte beslutning om en længere restansetid, dog ikke over 8 uker.

Rich. Hansen anbefalte forretningsutvalgets forslag.

Ljungqvist: Forretningsutvalgets forslag tar kun hensyn til jernbanearbeiderne, som er bedst situert. Tal. tvilte paa at man ikke inden 4 uker kunde betale sin kontingent. Det maa være sløvhet.

Sivertsen (Bergen) optok og anbefalte stenarbeidernes forenings forslag. Man maa ofte betale baade kontingent til partiet og for hus for medlemmer som maa strykes tilslut.

Løgavlen bad forsamlingen ikke ta hensyn til Ljungqvists omtale av anlægsarbeiderne. 4 ukers frist er et attentat mot dem.

Strøm sluttet sig til Løgavlen og anbefalte forretningsutvalgets forslag. Forretningsutvalgets forslag vedtoges.

§ 27 besluttet bibeholdt.

§ 31.

Volan refererte Trondhjems stedlige styres forslag.

Trondhjems stedlige styre foreslog:

«Blir arbeiderne paa et arbeidssted, arbeidsbranche eller arbeidslag enig om, og finder det nødvendig at nedlægge arbeidet, har disse samlet eller ved en komite derom til bestyrelsen at indgi en beretning med alle fornødne opplysninger vedrørende saken og forsynet med samtlige deltageres underskrifter. Streik kan ikke godkjendes, naar ikke mindst $\frac{3}{4}$ av samtlige angjældende arbeidere har underskrevet. Kan bestyrelsen ikke bli enig med arbeiderne om en streiks berettigelse, eller mener, tiden ikke er heldig valgt, indkaldes med 2 dages varsel en ekstraordinær generalforsamling, hvor saken forelægges og avgjøres, dog under fornødent hensyn til § 8.»

Det er det eneste som forretningsutvalget har sluttet sig til, men det bedrøvelige er, at det er en inkurie at det er kommet frem. Tal. anbefalte forslaget forkastet.

Rich. Hansen trodde forslaget var bra. Vi hadde bestemmelsen før, forrige landsmøte, men den blev forkastet den sidste dag. Vi har en bestemmelse at $\frac{2}{3}$ flertal opsir en overenskomst, og da er det meningsløst at et knepent flertal kan bestemme at gaa til streik. En knepen majoritet for streik gjør streikestillingen svak. Som regel er der ogsaa stor majoritet for streik.

Volan: Er det riktig at en minoritet skal bestemme over majoriteten, eller at $\frac{1}{3}$ skal holde $\frac{2}{3}$ i schack? Det er ikke demokrati. Saa man ikke resultatet i typografstreiken? Dette er de mest reaktionære bestemmelser. Ved selve opsigelserne av tariffene skulde

ogsaa almindelig flertal være nok. Inden alle foreninger findes en del sløve medlemmer som arbeidsgiverne regner med.

Viggen beklaget at forslaget var kommet frem. Her forlanges jo endog $\frac{3}{4}$. Paa landsmøtet i 1911 gik det ikke saadan som her. Sethil arbeidet kraftig mot at paragrafen blev sløifet.

Stuedal advarte mot forretningsutvalgets forslag.

Alf Nilsen: Det er en større fare at mindretallet kan tvinge et forhandlingsresultat ind paa flertallet, end at gaa til streik med knap majoritet.

Rich. Hansen: Det er ingen grund til at tale om reaktion. Bestemmelsen stod i de gamle love og vi hadde streiker dengang ogsaa. Naar man gaar til streik maa der være almindelig stemning herfor, og saa stort flertal opnaar man ogsaa. Man skal ikke blande kortene slik som naar der tales om $\frac{3}{4}$ for at forkaste et forhandlingsforslag, men $\frac{3}{4}$ forat vedta streik.

Det vedtoges at lovens § skal bli som den er.

§ 32.

Lundreng optok Aalens grubearbeiderforenings forslag.

Aalens grubearbeiderforening foreslog at ordene i punkt a: «eller gaar over til en anden organisation» utgaar.

Paragrafen besluttet bibeholdt som den er.

Notoddens arbeidsmandsforening foreslog at repræsentanter til den faglige landsorganisations kongres vælges direkte av de stedlige organisationer og at forbundet i den anledning opdeler cirkler for hver repræsentant under hensyntagen til landsorganisationens love § 4.

Joh. Iversen foreslog som § 33 Notoddens forslag.

Rich. Hansen: Forbundsstyret kunde utarbeide forslag til en ny valgordning som omsendes til uravstemning.

Osk. Johansen (22) anbefalte Notoddens forslag.

Feta sluttet sig hertil. Likeledes *Løgavlen*.

Rich. Hansen syntes at en uravstemning maatte være demokratisk. Før man snakker om cirkler maa man ogsaa selidtpaa grupperne.

Volan sluttet sig til Hansen. Det maa være nok at fastslaa principet om at landsmøtet ikke lenger vælger repræsentanter.

Hansens forslag blev vedtat saaledes:

«Det paalægges hovedstyret at utarbeide regler for valg av repræsentanter til landsorganisationens kongres, hvilket forslag omsendes til uravstemning i avdelingerne.»

Nic. Hansen foreslog at revisorerne hver maaned skal gjennomgaa regnskaperne og ikke «hvert kvartal» (§ 17). Forslaget vedtoges mot 2 st.

Strandjord: Ingen medlemmer skulde ha kontrakter paa mer end 14 dages opsigelse. Tal. foreslog:

«Ingen av forbundets medlemmer tillates at gaa med paa en længere opsigelsestid end hvad der er den vanlig gjældende i vedkommende bedrift, der ikke maa være over 14 dage for andre end de offentlige arbeidere.»

Rich. Hansen trodde dette var en vanskelig sak. Ved kommunen har vi arbeidere paa 3 maaneders opsigelse. Her kunde vedtages kun en uttalelse.

Karlgren: Strandjords forslag er vel begrundet ved foreteelser i hans forening. De som binder sig til slike kontrakter burde ekskluderes.

Remseth sluttet sig til Strandjord og Karlgren. Man kunde forandre forslaget derhen, at man ikke gik med paa længere opsigelsestid end vedkommende bedrifts.

Gudmundsen advarte mot at vedta Strandjords forslag uten at se noie paa det. I likhet med hvad hovedstyret hadde været opmerksom paa, kunde man vedta en henstilling.

Oskar Johansen: Der maatte gjøres undtagelser for kommunale arbeidere. — Strandjords forslag forkastedes med 150 mot 38 st.

Alfr. Nilsen foreslog: «Samtlige utgifter ved gruppernes administration utredes av forbundskassen». Dette er vel underforstaat, men bør fastslaaes.

Forslaget vedtokes mot 2 st.

Lovene trær i kraft fra 1. juli.

Grundt forespurte hvem der skulde godtgjøre foreningens tilidsmænds tap. Forhandlerne burde betales av forbundet.

Rich. Hansen: Forbundet betaler naar det indkalder forhandlere. Foreningerne maa ellers selv betale dem. Det er ikke denslags tilidshverv, der sigtes til i den nye bestemmelse.

Grundt: Tals arbeidsgivere stod ikke i arbeidsgiverforeningen og foreningen hadde derfor altid ført forhandlinger med arbeidsgiverne direkte uten forretningsutvalgets indkaldelse.

Rich. Hansen: Skal der her vedtas noget blir det rare forhold.

Ved forhandling paa stedet maa foreningen betale dersom foreningens mænd lider tap.

Moljord: Med hensyn ttil de økonomiske tap som her staar saa har det været avdelingens mening at den maatte bære utgifterne særlig da dette ligger indenfor dens ramme. Endvidere hænder det jo at man forhandler med arbeidsgiverne; de utgifter har avdelingen ogsaa baaret. En anden ting er det naar forbundet indkalder til forhandling, da er det jo selvsagt, at det maa bære utgifterne, likesaa i konfliktstilfælde.

Løgvæn: Da der ikke foreligger noget forslag maa vi gaa videre. Man paabegyndte derpaa behandlingen av

forslag til budget for 1913.

Der forelaa følgende indstilling:

Indtægt.

Kontingent fra 22,000 medlemmer ÷ 15 % fristempling, beregnet efter en administrationskontingent av 7 øre pr. uke kr. 68,068.00
Forskjellige indtægter » 1,200.00

kr. 69,268,00

Utgift.

Porto, telegrammer & telefonsamtaler kr. 3,000,00
Husleie » 2,500.00
Rengjøring og belysning » 900.00
Inventar » 800.00

Kontorrekvisita kr. 1,000.00
Fagbladet » 4,000.00

Pensioner:

Hans Berntsen kr. 1,200.00
Fru Tørres » 600.00
» 1,800.00

Agitation » 6,000.00

Lønninger:

Formand kr. 2,600.00
Kasserer » 2,500.00
Viceformand » 2,500.00
Bokholder » 1,900.00 + 300 sykek.
Sekretær » 2,200.00
7 sekretærer » 15,400.00
Skrivemaskindamer » 2,160.00
» 29,100.00

Tællepenge » 200.00
Revision » 550.00
Trykningsutgifter » 1,500.00
Telefon og Assurance » 200.00
Avishold » 130.00
Hovedstyre-, utvalgs og gruppestyremøter » 5,000.00
Landsmøte og kongresser » 11,000.00
Uforutseede utgifter » 438.00

kr. 69,268.00

Komiteen anbefaler, at det nu forsamlede landsmøte fatter saadan beslutning:

1. a. Alle tidligere fattede beslutninger om funktionærernes diætgodtgjørelse ophæves.
b. Diætgodtgjørelsen under reiser i forbundets tjeneste skal være kr. 6.00 pr. døgn.
2. Budgettet trær i kraft 1. juni d. a.
3. Forretningsutvalget paalægges at besørge utredet spørsmålet om funktionærernes pensionering og sykeforsikring.

A. Myhrstad.
Formand.

Albin Larsen.

Thorolf Bugge.

Gustav Sundbye.

A. Ahlstrand.

Myhrstad: Budgettets tidligere ramme er blit sprængt ved de av landsmøtet fattede beslutninger. Alt foreligger anslagsvis. Til 5 av sekretærene maa budgetteres kr. 200.00 i kontorgodtgjørelse. Agitationsposten var nedsat. I forbund som tilnærmelsesvis kommer op mot vort lønnes formanden med kr. 2,600.00 og ekspeditørerne lønnes med kr. 2,200.00 som vi foreslaar for sekretærene. Forutsetningen er at betaling under forhandlingerne bortfalder.

Viggen kritiserte forskjellige poster. For 1911 var saaledes porto etc. kr. 3,000.00, og ogsaa efter nyordningen opføres det samme beløp paa kr. 3,000.00, som maa sprænges. Hvad husleieposten angik, trodde tal. det blev vanskelig at faa sekretærkontor til kr. 200.00. Og sekretærene hadde ikke faat meget til rengjøring. Inventar er steget bare med kr. 300.00. Det slog vel bare til for hovedkontoret. Skal kontorrekvisita, kr. 1,000.00, fordeles paa hovedkontor og sekretærer eller hvad kontoret forbrukte alene? Til revision maa nu opføres mer. Nyordningen vil ikke innskranke trykarbeider. Der var ingen post for juridisk assistance. Vi bør være varsom med at øke lønningerne. Tal. trodde ikke budgettet paa nogen maate vilde holde stik.

Myhrstad gjentok at det var anslagssummer. Fordi man iaar har kjøpt en skrivemaskine (kr. 400.00) behøver man ikke forhøie en post. For det er ikke hvert aar man kjøper skrivemaskiner.

Nic. Hansen trodde ikke revisionsposten vilde bli overskredet selv med den nye ordning.

1 times middag forkastedes. Møtets fortsættelse idag til møtet blev færdig vedtoges.

Ruskedal ansaa kr. 4,000.00 til fagbladet for litet. Især var det godt om papiret var bedre.

Alfr. Nilsen foreslog kr. 1,500.00 i pension til Berntsen.

Askedal fraraadet at gaa høiere, det er stivt det ogsaa. Tal. foreslog kr. 1,200.00 bibeholdt.

Viggen: Til Berntsens pension var vedtat en tilknytning, som tal. foreslog sløifet. Sygdommen har forbedret sig. Tal. stemte for Nilsens forslag.

Myhrstad anbefalte forslaget i den forbindelse *Viggen* nævnte.

Alfr. Nilsen hadde ikke ventet en røst mot forslaget.

Viggens forslag vedtoges mot 3 st. saalydende:

«Den paa landsmøtet 1911 vedtagne betingelse for Berntsens pension sløifes.»

Rich. Hansen forespurte hvorledes *Viggens* forslag skulde forståes.

Alfr. Nilsen: Vi fandt at beslutningen forrige gang var uheldig. Er han paa reise faar han diæt som andre.

Askedal: Skal vi nu forberede en ny klissen debat til næste landsmøte? Pension faar være nok.

Myhrstad gik med paa forslaget, nemlig diæt og ikke dagløn.

Alfr. Nilsen paatok sig ansvaret for beslutningen.

Gustav Johansen: Efter beslutningen paa forrige landsmøte mente Berntsen, at det var umulig for ham at reise ut og agitere, skjønt foreningerne ønsket ham.

Viggen: I 1911 var tal. forslagsstiller, men det kan forsvares at ændre beslutningen, da Berntsen har forbedret sig. Hans forslag var fremsat under fuldt ansvar for tal. bevæggrunde 1911.

Askedal forstod ikke at man talte nu igjen om sykdom; men næste gang skulde man huske debatten.

Alfr. Nilsen foreslog: «I pension til Berntsen bevilges kr. 1,500.00.»

Budgetkomiteen gik over hertil og forslaget vedtoges.

Møtet hævedes kl. 1.

Tirsdag eftermiddag 27. mai.

Dirigent: *Gudmundsen*.

Følgende repræsentanter hadde meldt skriftlig avreise: *Heggen*, *Kjeldstadli*, *Bjørk*, *Ljungkvist*, *Osk. Olsen*, *Sv. Andersen*, *Joh. Hansen*, *Forvik*, *Kleven*, *O. Heltberg*, *A. Brynte*, *K. Tveter*, *Alb. Larsen*, *Joh. M. Olsen*, *Joh. Axelsen*, *Th. Sætherbraaten*, *Th. Veber*, *A. Hansen Ek*, *Hagen* og *Leonard Larsen*.

Lian maatte forlate kongressen, som han trodde alle hadde følelsen av vilde være betydningsfull for arbeidsmandsforbundet. Branche- og distriktsinndelingen var paa sit vis epokegjørende og man var besjælet av troen paa at forandringen skulde bidra til at styrke enheten. Lykkedes det, vilde det være til gagn for den samlede arbeiderklasse. Og man paatok sig jo ogsaa de nye byrder i ønsket om at den nye ordning maatte bidra til at føre forbundet videre frem. Men det er ikke nok at former og taktik ligger tilrette, man maa ikke stole paa at nu skal de 7 sekretærer greie alt. *Alle* maa ta fat og vække sansen for organisationen, som først da vil faa tilfredsstillende fremgang. Alle betingelser ligger tilrette herfor. Samfundet gjennomgaar en rivende utvikling med de nyskapede tekniske hjelpemidler. Men glæden fryser bort for arbeiderne paa grund av det umåttelige begjær hos de faa, der hersker efter rovdrymmoralen. Arbeiderne maa se paa hvert øre for at faa pengene til at strække til. Og hele menneskeheten lever under en forbandelse med uro og tvil. Det er ikke nok med en lang arbeidsdag. Økonomiske bekymringer har man allikevel. Men der straaler et skinnende punkt — ogsaa dette forbunds bærende ide — at slik behøver det ikke være lenger end vi selv vil. I vor haand ligger det at skape glæde og lys i hvert hjem. Vi skal ta kampen op for at gjøre lykke og harmoni til hver mands eie i alle forhold. Denne rent umiddelbare store tanke at løfte menneskene skal gi os kræfter til at seire. Tal. overbragte hilsen fra sekretariatet og alle andre fagorganiserte i vort land.

Rich. Hansen var sikker paa at ha hele landsmøtet med naar han rettet en tak til *Lian*, ikke bare fordi han hadde overværet kongressen, men for alt det arbeide han hadde utført i organisations tjeneste til alles tilfredshet. Og tal. vilde ønske at han alltid maatte bevare den samme interesse for organisationen som hittil.

Man fortsatte derpaa behandlingen av budgettet. Dirigenten refererte følgende forslag:

«Fru *Tørres* pension forhøies til 800 kr. *Tollef Olsen*».

Kalvaa kunde ikke stemme for et høiere beløp. Det er henstillet til styret at ta pensionsaken op.

T. Olsen: Naar vi forhøiet Berntsens pension fra 1200 til 1500

syntes tal. at det var en rimelig forhøielse fra 600 til 800 for fru Tørres.

Myhrstad: Efter budgetkomiteens oplysninger har fru Tørres for rengjøring paa kontoret 600 og hertil kommer pensionen 600 kr. 600 vedtoges mot 11 st. der avgaves for 800 kr.

6000 til agitation vedtoges.

Ruskedal foreslog: Lønningerne fastsættes som før.

Rich. Hansen foreslog: «Behandlingen av lønningerne utsættes til etter valg av funktionærer har fundet sted, samt at der gives de valgte funktionærer adgang til at forhandle om lønningerne med en av landsmøtet valgt komite».

Rich. Hansen: Her faar man høre det gamle arbeidsgiverstandpunkt; men vi forlanger at en hvilkensomhelst mand skal være part i bestemmelsen. Hvis tal. skulde bli gjenvalgt vilde han gjerne forhandle om lønnen. Man kan ikke sammenligne arbeidet i forbundet nu og før. En har simpelthen ikke tid til at tænke paa sin egen økonomi. Man har ingen begrænset arbeidstid, men nat og dag, søndag og hverdag faar man staa til tjeneste. Jeg mener, at formandslønnen ikke staa i forhold til ansvaret. De der hævder like løn burde hævde sit likhetsprincip naar de krævet at formanden skulde ta alt som haglet ned paa et landsmøte. Formanden hadde med alle sakers forberedelse baade til landsmøtet og aaret rundt. 2600 ser brilliant ut, men man skulde snart erfare, at det ikke blev stor forbedring i vedk. økonomi. Under det store arbeide rækker man ikke hjem til middag og hvilken utgift man bare dermed maa bære, vilde hvem som blev formand faa føling av. Der er folk i Arbeidsmandsforbundet som tjener 2 og 3 tusen med fast arbeidstid og fritiden for sig selv. Med 1400 kr. var tal. begyndt for 10 aar siden paa nogle dage nær. Efter gjentagende opfordring gik tal. fra et arbeide, hvor han tjente mellem 17—1800 kr. Tal. var i de første aar kommet i en gjæld som han vilde ut av. Alle ønsker at dø som en ærlig mand. Av utgifter kunde tal. nævne hus 40 kr. og skat over 100 kr. og hertil lommepenge for at kjøpe mat i byen. Økonomisk stod ikke tal. bedre nu end dengang han kunde tilbringe meget mer av sin tid i sit hjem. Og næringssorgerne plager en mand. Det vilde være rimelig at forhandle. For en sekretær er 2,200 ikke meget i Kristiania, men reisesekretær med 2,200 og fri kost vilde tal. heller være. Formanden har reist meget før, men maa bli mer i Kristiania nu. Praktisk talt blev der derfor ingen lønsforhøielse for formanden. Og tarifperioden er 3 aar. Med utstillingen blir der dyrtid over al maate uten adgang til at faa tillæg. Alle har ret til at tale sin sak. Tal. ønsket ikke at fortsætte med næringssorger. Som fabrikarbeider i en smaaby eller paa landet med 30 kr. uken skulde han klare sig bedre end ved at fortsætte paa kontoret. Der var ingen paa kontoret uten at de hadde økonomiske vanskeligheter. Litt forskjjel kan ogsaa gjøres paa dem der arbeidet i aarevis og begynner idag. Som sagt tal. mottok heller 2,200 som reisesekretær end formandsstillingen. Man forhandlet om saken i Sverige 1909. Formanden har i Sverige 2,800, Danmark 3000 og en bibestilling.

Myhrstad: Budgetkomiteen hadde ingen henvendelse gjort til funktionærene. da disse heller fik henvende sig til budgetkomiteen. Komiteen holdt paa den ældre fremgangsmaate, men personlig var der intet i veien for at gaa anderledes frem.

Sjøman kunde ikke stemme for paalæg. Der er ikke stor forskjjel for dem som bor i Kristiania og arbeider paa kontoret eller i fabrikken. Han var enig i at formanden fik 2600 men ikke i at viceformanden fik 300 kr. til.

Viggen: Hvis Hansens utsættelsesforslag om forhandling blev uten resultat blev det vel streik av funktionærene. Tal. fraraadet systemet. Vi kan avgjøre løn først, og hvis nogen ikke vil motta pladsene faar de heller sitte hjemme.

Kalvaa indrømmet at Hansens princip var riktig nok.

Ruskedal: 6 nye funktionærer skulde lette arbeidet. Dyrtiden rammer ogsaa de paa 1200 kr.

Dines Johnsen: Hvem av os arbeidere faar 50 kr. uken? Mange av os bruker klær mer end funktionærene.

O. Berg oplyste at den paa forrige landsmøte nedsatte funktionsnærkomite maatte ansees som opløst. Tal. fandt Hansens forslag uheldig.

Rich. Hansen: Naar han ikke synes at det er rart at forslaget er kommet frem var det kanskje fordi tal. hadde saalænge arbeidet i organisationen, at principet om forhandling var gaat ham i blodet. Den av Berg nævnte komite hadde ikke mandat til lønsforhandling. Er det galt først at vælge mændene? Tar man ikke bestandig først ind folk og de reiser lønskrav og forhandler? Ved at der nu ansættes mange folk skulde arbeidet bli lettere; men det blev ikke lettere for formanden. Har han ikke greid sig med arbeidstiden før, gjør han det ikke nu. Det er ogsaa noget andet at arbeide efter ordre; end selv at skulle ta initiativ til arbeidet og ta ansvaret for det. Tal. hadde foreslaat sekretærer av ærgjerrighet forat holde forbundet sammen, og ikke forat faa det lettere. Forbundet selv staa sig ikke paa at funktionærene er lavt lønnet.

Lunde advarte mot Hansens forslag.

Helland: Komiteen til behandling av funktionsnærspørsmålet hadde intet med lønningerne at gjøre.

Hansens forslag forkastedes mot 15 st.

N. E. Nilsen hadde ogsaa tænkt paa lønningerne og fundet at formanden var for lavt lønnet. Tal. foreslog 2,800.

Volan vilde gjerne vite hvad formanden forlangte om han blev valgt.

Rich. Hansen: Der skal ikke forhandles.

Bjerkman saa bort fra personen og kollegiale hensyn. Formanden har hat arbeide til langt paa nat og vil faa meget mer efter nyordningen. Medlemsantallet vokser. Tidligere har formanden reist meget, men maa nu sitte mere paa kontoret og holde alle traade i sin haand. Men lønnen er ikke blit bedre.

2,600 nu, er i praksis mindre end 2,500.

Tal. anbefalte Nilsens forslag. Lavere skal vi ikke vurdere formandens arbeide.

Stuedal hadde indstillet *Rich. Hansen* til formand og haapet, at han ikke vilde gjøre kabinetspørsmål paa lønnen.

Myhrstad: 8 timersdag har komiteen regnet med; men den var den første til at indrømme, at lønnen var liten, hvis der skulde betales for arbeide dag og nat.

Til formanden blev 2,800 forkastet.

2,700 vedtoges med 46 mot 44 st.

Til kasserer vedtoges 2,500 og til viceformanden 2,500.

Til bokholder bevilgedes 1,900 + 300 av sykekassen.

Rich. Hansen foreslog 2,400 til sekretæren i Kristiania, som vedtoges.

Dines Johnsen: Er det forsvarlig at gi de andre sekretærer 2,200 og 6 kr. i diæt? Han foreslog 1,800 kr.

2,200 vedtoges med 48 mot 34 st.

Til skrivemaskindamer foresloges 2,160.

Rich. Hansen: Nu betales 100 og 80 kr. Tal. foreslog posten forhøiet ialfald til 2,200.

Ruskedal foreslog 2,400, som *Hansen* og budgetkomiteen gik over til og som vedtoges med stort flertal.

Viggen foreslog 1,000 kr. til revision, som *Oskar Johansen* anbefalte og som vedtoges mot 3 st.

Ruskedal kunde ikke tro, at 5,000 til hovedstyret etc. var nok.

Valg.

Valgkomiteen foreslog *Rich. Hansen* til formand.

Et medlem foreslog *Sethil*.

Evanger foreslog *Viggen*.

Rich. Hansen blev valgt med 84 st., *Sethil* hadde 11 og *Viggen* 6.

Til kasserer foreslog komiteen *Ahlstrand* enst.

Valgt blev *Ahlstrand* med 97 st. *Hansen* hadde 1 og *Horgen* 1.

Til sekretær i Kr.a foreslog komiteen enst. *Bjerkman*, som blev valgt med 93 st. Dernæst hade *Viggen* 1, *Fjeld* 1 og *Hagen* 1 st.

Til viceformand foreslog komiteen *Sethil*. Et medlem foreslog *Rich. Hansen*.

Valgt blev *Sethil* 89 st., *Hansen* hadde 1, *Stuedal* 1 og *Horgen* 1.

Tvedter tok farvel med landsmøtet.

Til sykekassebestyrer blev efter forslag av *Gudmundsen* valgt *Osvald Martinsen*.

Dirigenten refererte derpaa følgende:

Det meddeles herved, at som sekretærer for grube- og anlægsarbeidergruppen er i møte den 26. ds. valgt d'hr. *Johs M. P. Ødegaard* og *Alfr. M. Nilsen*. Den førstnævnte valgtes med samtlige avgivne stemmer (37), den anden med 28 mot 8 st., der avgaves for hr. *Ingv. Løgavlen*.

Med undtagelse av d'Hrr. *A. Hovland* og *Ivar Smedsmo*, der var avreist, var samtlige representanter tilstede.

Efter bemyndigelse:

J. M. Wiggen,
møtets dirigent.

Til sekretær for papir-, cellulose- og trømassebranchen har gruppen valgt *Leonard Larsen* med 22 st., dernæst hadde *Askedal* 4 st. og *Veber* 1 st. *Veber* frabad sig paa *det bestemteste* valg.

Jørgen Thon.

Sekretær for gruppemøterne.

For Hermetikgruppen og Stavanger distrikt er av flertallet foreslaaet *Gudm. Pedersen*, av mindretallet *Sven Sivertsen*.

Nodland protesterte mot fremgangsmaaten ved valget av styre, idet han mente at distriktets representanter burde delta i dette valg saavel som i sekretærvalget.

Bergen 26/5 13.

Til Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte.

Representanter for Bergens stift har i møte 26. mai enstemmig vedtat at henstille til landsmøtet at vælge hr. *Johan Gudmundsen* som sekretær for Bergens distrikt.

Med solidarisk hilsen

for Norsk arbeidsmandsforbunds stedlige styre, Bergen,

A. Myhrstad.

Til landsmøtet.

I møte idag av representanter fra avdelinger i Trondhjems stift besluttedes at indstille hr. *A. Kalvaa* som sekretær for Trondhjems distrikt.

Bergen, 26. mai 13.

Lars J. Tørrer,
sekretær.

Der blev avgit 19 stemmer, hvorav 16 faldt paa *Kalvaa* og 3 paa *Volan*.

J. M. Wiggen,
dirigent.

Lars J. Tørrer,
sekretær.

Indstillingerne vedtoges enst.

Til Nordlandssekretær foresloges *Brose Mikalsen*.

Berntsen: Det har været vanskelig for os i Nordland at finde en mand. I henhold til den tidligere debat paa landsmøtet anbefalte tal. indstillingen.

Sætherbraaten glædet sig over indstillingen men var ræd for at han ikke mottok valget.

Berntsen: Det forholder sig saa men i tilfælde fik man spørre hvem vore kammerater ønsket —

Thon hadde netop læst at *Michaelsen* var ansat som formand.

Viggen syntes forsamlingen skulde ta hensyn til *Berntsens* forutsætning. Indstillingen vedtoges.

Leonard Larsen takket for samarbeidet og samværet.

Valgkomiteens forslag til hovedstyremedlemmer:

Representant: Nordlands distrikt: *Anton Elvenes*, *Kirkenes*. *P. Berntsen*, *Sulitjelma*. Trondhjem: *A. Kalvaa*. Røros: *L. Tørrer* *Smaalenene*: *Aksel Brynte*. *Buskerud*: *H. Tandberg*, *Gjeithus*. *Telemarken*: *Halvor Steinmoen*. Bergen: *Alfred Myhrstad*. Stavanger: *J. Paulsen*.

Suppleant: Nordlands distrikt: *M. Remseth*, *Bosmo*. *Vilhelm Hansen*, *Sulitjelma*. Trondhjem: *E. Volan*. Røros: *Løgavlen*. *Smaalenene*: *Th. Grundt*. *Buskerud*: *G. Rontèn*, *Drammen*. *Telemarken*:

Oskar Hansen, Saaheim. Bergen: Edv. Hovde, Odda. Stavanger: S. Sivertsen.

For valgkomiteen: Oskar Johansen, H. Stuedahl, Ole A. Berg, Aksel Brynte, Anna Olsen, Bernt Kvamme, M. Remseth.

Oskar Johansen (22): Valgkomiteen hadde ændret indstilling: Volan istedetfor Kalvaa og G. Sundby istedetfor Volan samt Helland istedetfor Myhrstad.

Myrstad fremsatte følgende spørsmål:

«Skal arbeidere som ikke utfører kropslig arbeide kunne vælges til hovedstyremedlem og forretningsutvalget.

A. Myrstad.»

Volan anmodet at Sundby blev repræsentant og tal. suppleant. Han var enig i spørsmålet om kropsarbeidere.

Kvamme var med i valgkomiteen og delte ikke det syn at kun kropsarbeidere kunne vælges. Tal. anbefalte Myrstads forslag.

Askedal takket for samværet.

O. Næs foreslog Gustav Johansen istedetfor Steinmoen og Viggen istedetfor Kalvaa.

Myhrstad: Personlig var spørsmålet ham likegyldig; men principielt fandt tal. at det var uberettiget av landsmøtet at stryke nogen, fordi de ikke stod i kropsligt arbeide. Konsekvensen maatte vel være at alle som ikke hadde kropsligt arbeide var dømt til at være kapitalist.

Oskar Johansen oplyste at fru Pleym var strøket av samme grund og Anna Olsen opført istedet.

Rich. Hansen var forbauset over at fru Pleym var byttet med Anna Olsen, der ogsaa frabad sig valg. Fru Pleym var kjendt paa alle fabriker. Vi har forlangt hende ind i fabriktilsynet og inkonsekvent vilde det være av os at kaste hende ut av vort forretningsutvalg av den grund.

Aakre: Det er en merkelig valgkomite, som avskjærer adgangen for tillidsmænd. Tal. foreslog Eikefjord istedetfor Steinmoen.

Myhrstad: Principet maa man si fra, om man er enig i og bøie sig efterpaa; men man kan jo ogsaa votere os ut av organisationen.

Volan syntes at man uten forkleinelse for nogen maatte forstaa at man ønsket at vælge en av sine egne.

Myhrstad: Om vi har andet arbeide, er vi fremdeles arbeidskammerater.

Valgkomiteens princip forkastedes mot nogle faa stemmer.

Rich. Hansen: Der indstilles 2 fra Nordland og ingen fra sørlandet. Tal. foreslog Askedal istedetfor Elvenes.

Bugge: Det nordlige Norge er ikke repræsentert med Berntsen. Sulitjelma er i Nordland. De to nordlige amter er uten repræsentant. Valgkomiteens indstilling om Elvenæs maa opretholdes. Det er første gang og paa høi tid vi faar et medlem i hovedstyret.

Olav Næss bad Hansen ta forslaget tilbake.

Berntsen: 2 mand maa vi faa fra halve Norge. Komiteen er enstemmig.

Til revisorer valgtes Jørgen Knudsen, Nic. Hansen og Sv. Røed med akklamation og som suppleanter N. E. Nilsen, Jens Lie og Joh. Olsen.

Utfaldet av valget av hovedstyremedlemmer var:

Repræsentanter: Nordlands distrikt: Anton Elvenæs, Kirkenæs, 97, P. Berntsen, Sulitjelma, 90. Trondhjem: E. Volan, 43. Røros: L. Tørres, 99. Smaalenene: Aksel Brynte, 99. Buskerud: H. Tandberg, Gjeithus, 95. Telemarken: Halvor Steinmoen, 54. Bergen: Alfred Myhrstad, 76. Stavanger: I. Paulsen, 99.

Suppleanter: Nordlands distrikt: M. Remseth, Bosmo, 96, Vilhelm Hansen, Sulitjelma, 98. Trondhjem: Sundby, 38. Røros: Løgavlen, 84. Smaalenene: Th. Grundt, 96. Buskerud: G. Rønten, Drammen, 92. Telemarken: Oskar Hansen, Saaheim, 92. Bergen: Edv. Hovde, Odda, 99. Stavanger: S. Sivertsen, 99.

Som repræsentanter og suppleanter til landsorganisationens kongres 1913 blev valgt:

Repræsentanter: Nordlands distrikt: Olaf Gabrielsen, Kirkenæs, 97, Oluf Amundsen, Narvik, 99, P. Berntsen, Sulitjelma, 99, Vilhelm Hansen, Sulitjelma, 99, M. Remseth, Baasmaaen, 99.

Trondhjem: G. Sundby, Trondhjem, 99, A. Kalvaa, Tr.hjem 99. Røros: L. Kirkhus, Aalen, 99, H. Stuedal, Foldalen, 99.

Bergen: A. Myhrstad, Bergen, 97, A. Sivertsen Bergen, 99, A. P. Helland, Bergen, 97.

Odda: August Magnussen, Odda, 98.

Stavanger: Gudm. Pedersen, 96, B. Marvik, 99, O. Jakobsen, 99.

Haugesund: Nils Nodland, 99.

Vennesla: A. Askedal, 99.

Skien: Anton Egeland, 99.

Østtelemarken: Karl Josefsen, 99, Peder Aakre, Saaheim, 99.

Drammen: G. Rontén, 99.

Mjøndalen: Ingvald Olsen, 99.

Gjeithus: H. Tandberg, 97.

Skollenborg: Karl Olsen, 99.

Hønefoss: Anton Andersen, 96, Ole Hagen, Ringerike, 99.

Embretsfoss: A. Tandberg, 98.

Lysaker: Hans Hansen, 99.

Kristiania: Severin Damberg, 99, Nils Olsen, 97, Oskar Johansen, avd. 22, 99, Gustav Nordby, 99, Jul. Andersen, 99, Johannes Strøm, 97.

Tveitsund: Johan Fagerlien, 99.

Løkkens verk: Johannes Ødegaard, 98.

Smaalenene: Karl Johansen, Fredrikshald, 99, Johan M. Pedersen, Moss, 99, Albin Larsen, Sarpsborg, 99, Aksel Brynte, Sarpsborg, 99, Theodor Grundt, Sundløkken, 99.

Tofte: Johan M. Olsen, 99.

Dovrebanen: Alfred M. Nilsen, 96, Ingvald Løgavlen, 98.

Bønsdalen: O. Tømte, 99.

Suppleanter: Nordlands distrikt: Anton Elvenæs, Bjørnevand, 99, O. A. Bjørkmann, Narvik, 99, Edv. Hofseth, Sulitjelma, 99, Marius Bendiksen, Sulitjelma, 99, L. O. Tellingsfors, Baasmoen, 99.

Trondhjem: Bernhard Nilsen, Trondhjem, 98, J. Nygaardsvold, Trondhjem, 86.

Røros: Hans H. Vintervold, Røros, 98, Jakob Pedersen, Fuldalen, 99.

Bergen: S. Kvamme, Bergen, 97, Mjelde, Bergen, 99, Karl Andersen, Bergen, 98.

Odda: K. Bøthun, Odda, 99.

Stavanger: Svend Svendsen, Stavanger, 99, Herman Skavaas, Stavanger, 99, Lars Lindvik, Stavanger, 99.

Haugesund: Johan Mikkelsen, Haugesund, 99.

Vennesla: O. Endresen, Vennesla, 99.

Skien: Karl Hagen, Skotfos, 99.

Østtelemarken: Oskar Hansen, Øst-Telemarken, 99, Halvor Feta, Øst-Telemarken, 99.

Drammen: Nils Jansen, Drammen, 99.

Mjøndalen: Alf Nilsen, Nedre Eker, 99.

Gjeithus: O. Braaten, Katfos, 99.

Skollenborg: G. Takserut, Skollenborg, 56.

Hønefoss: Jørgen Thon, 99, Nils Andersen, Ringerike, 99.

Embretsfoss: A. Kjellgren, Embretsfos, 99.

Lysaker: G. Haavelsen, Høvik, 99.

Kristiania: Fru Anna Olsen, Kristiania, 99, Hagen, Kristiania, 97, Hans Pedersen, Kristiania, 99, G. Sjømann, Kristiania, 99, Lars Kristiansen, Kristiania, 99, Harry Kristensen, Kristiania, 97.

Tveitsund: Olaf Næss, Tveitsund, 99.

Løkkens verk: Bersven Aas, Løkkens verk, 98.

Smaalenene: Ove Jensen, Fredrikshald, 99, Hans Torbjørnsrød, Moss, 99, Johan Akselsen, Sarpsborg, 99, Oskar Heltberg, Sarpsborg, 99, Leonard Larsen, Sarpsborg, 99.

Tofte: H. Torkildsen, Sætre, Hurum, 99.

Dovrebanen: A. Torvik, Dovrebanen, 98, Johan Dalby, Dovrebanen, 98.

Bønsdalen: Ole Andersen, Bønsdalen, 99.

Andreas Hansen foreslog Hans Dramdal, som fik 43 st.

Volan foreslog Kalvaa ombyttet med Nygardsvold, Hommelvik og Skanke som suppleant.

Bugge hadde samtlige arbeidere nordenfra med sig, naar han anbefalte Kalvaa.

Kalvaa: Jeg staar ikke endnu som lønnet sekretær før 1. juli og kongressen holdes i juni.

Til *forretningsutvalg* valgtes:

Fru Pleym 61 st., Bernh. Eriksen 79, Nils Olsen 75, Fjeld 63 st. Dernæst hadde Oskar Johansen 37 og Anna Olsen 20 st.

Dagsordenen punkt IV og V utsattes.

Rich Hansen fandt det haapløst at faa en frugtbringende debat om dagsordenen til landsorganisationens kongres og fremgangslinjer og taktik, paa det nuværende tidspunkt.

Budgettet

vedtoges nu endeligt med 438 kr. i uforutseede utgifter og tils. en utgift og indtægt paa 69,268.00 kr. (kontingent 68,068.00 kr. og forskjellige indtægter 1200.00 kr.).

Næste landsmøte.

Rich. Hansen foreslog at man som tidligere overløt hovedstyret at bestemme tid og sted for næste landsmøte, hvilket vedtoges.

Eventuelt.

Grundt foreslog selv om der ikke var utsigt til at faa det igjennem:

Naar avdelinger forhandler direkte med sine arbeidsgivere angaaende løns- og arbeidsvilkaar, erstatter forbundet tapt arbeidsfortjeneste, for avdelingens forhandlere.

For avdeling 24

Theodor Grundt.

Forslaget skulde ialfald faa en hæderlig begravelse. For kontrollens skyld kunde der jo gjøres utskrift av forhandlingerne. Og der var talt saa meget om tillid istedetfor mistillid.

Rich. Hansen hadde ikke andet at indvende end at kontrol er umulig overfor alle som deltar i forhandlinger ute i avdelingerne.

Grundt: Hansen burde hørt efter. Som garanti var forhandlingsprotokollen god nok. Man burde ikke ignorere en avdelings ønske. Forslaget blev forkastet.

Dirigenten refererte følgende andragende:

Galaaen pr. Røros, den 18. mai 1913.

Til Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte, Bergen.

Jeg, undertegnede, er herved saa fri at andra de ærede repræsentanter om at staa som æresmedlem i grubearbeidernes fagforening, Røros. Jeg har staaet i foreningen i 14 aar og er nær 66 aar gammel, og har været i verkets tjeneste 48 aar og er en av de faste arbeidere. Grundet mit andragende er mangt, jeg er gammel og fortjenesten er daarlig, saa kravet er ikke godt at opfylde, og mere til, som vores repræsentanter fra Røros kjender godt til. Haabende at de ærede imøtekommer mit andragende tegner jeg mig

ærbødigst

Svend P. Galaaen.

NB. Bedes behandlet paa møtet.

Laulo anbefalte fritagelse for ekstrakontingent.

Ruskedal foreslog fritagelse for ord. kontingent, men betaling for de av landsmøte bestemte fristempelmerker, hvilket vedtoges mot 3 st.

Rich. Hansen: Ellers pleier vi bevilge dirigenter og sekretærer 50 kr. hver. Dette blev vedtat mot 2 st.

Edv. Eriksen: En tidligere tillidsmand er kastet. Vi bør gi ham en hjælpende haand den første tid. Tal. foreslog løn i 3 mnd. til Kalgren fra nu av. Vedtat mot 4 st.

Wiggen foreslog:

»Landsmøtet vælger en protokolkomite paa 3 medlemmer, der har at gjennemgaa hovedstyrets og forretningsutvalgets protokol (forhandlingsprotokol) og forelægge beretning til forbundets landsmøte.»

J. Wiggen: En protokolkomite bør bli bekjendt med dissenser i hovedstyret og forretningsutvalget. Det var fuldt paa sin plads at gjennemgaa protokollene m. h. t. det rent administrative.

Rich. Hansen hadde intet principielt mot Wiggens forslag, men det vilde ikke være praktisk.

9 hovedstyremedlemmer kontrollerer forretningsutvalget og de faa hovedstyremøter kan læses op. Vi har tidligere valgt protokolkomite, men gav det op. Det nytter ikke bare at læse protokollen, men skal man gaa gjennom dokumenterne blir det et vældigt arbeide. Man fik ha tillid til hovedstyret uten overstyre. En protokolkomite fik arbeide for flere maaneder i aaret.

Berg: Da man intet hadde hørt fra funktionærkomiteen foreslog tal., at mandatet ophører.

Sjøman spurte om komiteen hadde gjort noget? Man fik ikke betale den for intet.

Bergs forslag vedtoges enst.

Wiggen hadde ikke interesse av at skaffe flere levebrød. Er det saa vanskelig tok tal. forslaget tilbake.

Helland: Ingen vidste, at landsmøtet skulde holdes iaar. Der er utsendt spørgeschemaer, som skulde være forelagt bearbeidet til neste landsmøte, men tal. var enig i at komiteen bør oppløses. Landsmøtet kom komiteen i forkjøpet.

Alfred Nilsen forandret sit forslag, at forhandlingerne for anlægsarbeiderne burde være tilendebragt inden 4. juni.

Rich. Hansen: Hvis det bidrar til fremme av sakens gang burde det vedtas. Men tal. hadde skrivelser og telegrammer, som inden 15. juni krævet en avgjørelse.

Rich. Hansen foreslog: Nilsen deltar i forhandlingerne. Enst. vedtat.

Alfr. Nilsens forslag blev i henstillingsform likeledes vedtat mot 1 st.

Kongressens avslutning.

Kumlander vilde inden de skiltes takke for samværet og overbragte ogsaa en hilsen fra de danske repræsentanter, som reiste igaar, idet lægen hadde git Lyngsie det raad.

Det var første gang tal. overvar en kongres utenfor Sverige, og det hadde været tal. en glæde at høre den energi, hvormed man forsvarte sine meninger i de forskjellige spørsmål. Om vi ser flere veie, har vi alle et fælles maal: arbeiderklassens frigjørelse.

Tal. takket Bergensrepræsentanterne for festen og opholdet i den vakre by selv om ikke veiret var det bedste. De fattede beslutninger paa møtet haapet tal. vilde styrke forbundet og den skandinaviske organisation til ivaretagelse av medlemmernes interesser.

Rich. Hansen takket de svenske repræsentanter som blev de seigeste likevel, idet vi beholdt dem tilslut. Det er meget utenlandske repræsentanter ikke forstaar betydningen og berettigelsen av. Trods ensartethet er der forskjellige meninger.

Janne Jonson var ikke forundret over kongressen. Rigtignok hadde Kumlander sagt at han ikke vidste, hvor det skulde ende. Men tal. vidste at det vilde ende godt. Vi slaas iblandt, men staar enig i fælles maal — i Norge som Sverige — at kjæmpe organisationen frem til en magt.

Alfr. Nilsen hadde meget han skulde ha sagt men vidste nu ikke hvad. Vi brytes mange gange, men om fælles bedste staar vi alle enig. Som nyvalgt sekretær kom ansvaret vældende over ham — og han kunde kun love at han skulde arbeide paa den bedst mulige maate, men det vilde være nødvendig at medlemmerne møtte ham med velvilje og tillid. Arbeidet vilde bli særlig vanskelig for tal. personlig som den nye retnings talsmand. Han vilde ikke at nogen skulde si at han svigtet idealerne, og allikevel trods andre anskuelser haabet han paa godt samarbeide med alle. Tusen tak for den viste tillid. Nu reiser hver til sit og maa paa sin maate styrke organisationen, saa vi kan kjæmpe saken frem: Socialismens gjennnførelse. Det er den eneste som kan fri os ut av slaveaaket, saa vi alle kan leve under trygghet, lykke og velsignelse.

N. E. Nilsen takket for bevilgningen til sekretærene.

Kalvaa: Paa faldrebet vilde man gjerne kaste et tilbakeblik over tempoet og de interesser som var drøftet. Hvis møtets dirigenter ikke hadde opfyldt forventningerne hadde de dog ikke forsøkt at lægge nogen noget i veien. Tempoet var kanske sagte for man hadde trøkt til hver sin kant. Det hadde dog ikke gaat saa værst. Og om vi paa landsmøterne var splittet gjorde intet, hvis vi kun staar samlet naar vi slaar utad. Tal. var forvisset om at de fattede beslutninger blev til organisationens bedste. Er vi enig i det store blir vi ogsaa enig i det smaa, som endnu skiller enkelte. Vi har set paa det store — og den bevidsthet skal vi ta med os ut i livets praktiske politik. La os samlet staa som en mand. Deri bestaar organisationens styrke. Pas paa takten, det er halve magten. Tak for samværet og vel møtt en anden gang.

Myhrstad: Paa bergensernes vegne vilde tal. takke forat landsmøtet blev avholdt i Bergen og haapet at beslutningerne blev til held og lykke. Tak for samværet og den maate hvorpaa man har tolerert hinanden. Paa den maate skal vi naa det bedste som kan naaes. Leve Norsk arbeidsmandsforbund.

Kalvaa haade glemte at takke for tilliden ved sekretærvalget. Om han kunde fylde kravene vilde han ikke nu uttale sig om, men det skulde ikke mangle paa vilje. — Fremtiden faar vise om evnerne er der.

Odegaard: Ingen beslutning paa landsmøtet hadde mer betydning end omorganisationsordningen. Tal. vilde overfor grube- og anlægsarbeiderne ialfald love, at han skulde være ærlig overfor sine klassefæller.

G. Pedersen: Takket for samværet og den tillid der var vist ham ved sekretærvalget. Han visste ikke om han var kompetent; men haabet at avdelingen i distriktet og brancherne vilde faa den bedst mulige nytte av den nye ordning.

Nils Olsen takket paa Kristianiarepræsentanternes vegne, der hadde høstet store lærdomme. Der var fattet store beslutninger som hadde styrket forbundet. 1. juli utgaar 7 missionærer, men de faar ikke virkefelt, hvis ikke medlemmerne træder støttende til. La os ogsaa støtte vore kvindelige kammerater, saa medlemstallet ogsaa for dem gaar frem.

Bugge takket for den hjelp de nordlige egne hadde faat. Fra alle hold roses Brose Michaelsen. Vi trenger ogsaa en indsigtfuld og duelig mand. Og vi kan love godt kameratskap og vilje til at fremme vor fælles sak.

Gudmundsen takket for den tillid som var vist ham som dirigent og for den paaskjønnelse man hadde faat; samt for godkjendelsen av sekretærvalget for Bergens distrikt.

Rich. Hansen: Ved avslutningen av dette langvarige møte vil vi haape at vore brændende ønsker vil gaa i oppfylldelse, og at vi har utført et arbeide til gagn for forbundet. Men en ting er at fatte beslutninger, de kan være baade viktige og betydningsfulde, men endnu viktigere er det at føre dem ut i livet og over i praksis til held for forbundet medlemmer. Vi har mange vanskeligheter at overvinde og det er ikke sikkert at alt vil gaa saa let som hittil. Ogsaa paa neste landsmøte vil man paatale ting som ikke er som de skulde og burde være. Man skal ikke bare stole paa at de valgte funksjonærer kan gjøre underværker, men støtte og hjelpe dem. Da skal forbundet utvikle sig til gagn. Vi har lagt ny grundvold og nye planer for vor virksomhet og møtes snart til landsorganisationens kongres hvor store saker skal op. Det er nødvendig at at staa vagt mot alt som kan splitte og virke skadelig for Arbeidsmandsforbundet. Paa landskongressen har vi en mission for sammen med andre at fremme vor forbunds og det heles trivsel. Tal. takket for samværet og haabet at ingen tok sig nær av ting som var sagt. Vi maa ikke bære nag til dem man har diskutert med, denslags ting glemmer vi. Og man skulde ikke glemme at man maatte skape tillid til forbundet og tillid til de mænd vi har valgt. Mistilliden skader minst dem den gaar ut over, men skader mest organisationen. Nu har man hat anledning til at vælge og vrake, de mænd man har hat. Om ikke alle hadde faat frem de han helst vilde ha, maatte nu alle bidra til at der ikke blev indbyrdes splid. Mange sier baade dette og

hint; men la en mand beholde tilliden indtil det viser sig, at han ikke er den værdig. Tal. skulde gjøre sit bedste ogsaa i fremtiden med de evner han hadde til raadighet, men ikke altid magtet han, hvad han kunde ønske. Det skorter paa kundskaper og mange andre forutsætninger. Men viljen er god, men evnen til at sette viljen igjennem er det det skorter paa. I klassesamfundet faar ikke et arbeiderbarn den bedste skole og det lider man under hele sit liv. Med tak for tilliden til de valgte funksjonærer og med tak til dirigenterne og sekretærene for deres arbeide, en tak til alle for samværet med ønsket om en behagelig hjemreise, maatte vi ses igjen ved neste landsmøte med gode frugter av vort arbeide! Herved erklærer jeg Norsk arbeidsmandsforbunds 11 landsmøte for avsluttet.

Staaende avsang man «Soc.-marschen» og «Snart dages det brødre» og efter et 3 gange 3 hurra for N. A. F. Hævedes møtet kl. 8.30.

Telegrammer.

Til landsmøtet indløp følgende hilsningstelegrammer.

Telegram fra Kristiania.

Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte, Folkets hus, Bergen.

Hilsen til landsmøtet. Setter alle ryggen til, bær det frem saa sandt vi vil.

Veivæsenets arbeiderforening, Kristiania.

Telegram fra Heimdal.

Landsmøtet, Folkets hus, Bergen.

Tillykke med arbeidet! Kamerater giv agt! Mot tuskehandelen vi staaar paa vagt. Vi troskapsløftet give skal, til kapitalens snare fald.

Bjørendalens jernbanearbeiderforening.

Telegram fra Bogen, Ofoten.

Arbeidsmandsforbundets landsmøte, Folkets hus, Bergen.

Alt for vor sak! Husk vi staaar mange bak. Hilsen

Bogens arbeiderforening.

Telegram fra Foldal.

Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte, Folkets hus, Bergen.

Ønsker landsmøtet tillykke med gode resultater av de viktige forhandlinger som i disse dage føres for at fremme vore kaar samt til den hele arbeidsklasses frigjørelse.

Foldalens grubearbeiderforening.
Konrad Botten.

Telegram fra Bodø.

Landsmøtet, Folkets hus, Bergen.

Leve organisation, leve solidariteten. Hilsen

Bodø arbeidsmandsforening
Larsen Pedersen.

Telegram fra Bergen.

Norsk Arbeidsmandsforbundets landsmøte, Folkets hus, Bergen.

Jern- og metalarbeiderforbundets herværende avdelinger sender landsmøtet vor hilsen med ønske om et heldbringende arbeide.

Stedlige styre.

Telegram fra Gjøvik.

Arbeidsmandsforbundets landsmøte, Bergen.

Mottag ogsaa min hilsen lykke med landsmøtets arbeide, der maa opretholde og styrke arbeidsmændenes enighet.

Olav Strøm.

Telegram fra Eidet.

Landsmøtet, Folkets hus, Bergen.

Til lykke med arbeidet. Hilsen

Eidets grubearbeiderforening.

Telegram fra Narvik.

Arbeidsmandsforbundet, Folkets hus, Bergen.

La falde alt som er veikt og smaat og høine alt som er stort og godt i kampen for arbeiderklassens reisning.

Narvik arbeiderforening.

Telegram fra Hovind.

Arbeidsmandsforbundets landsmøte, Bergen.

Tillykke med arbeidet, forebyg faldet i rækkerne. Hilsen og haandslag.

O. K. Sundt.

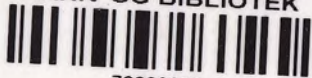
Telegram fra Røros.

Landsmøtet, Bergen.

Landsmøtet hilses, haaber, venter, at midler nu findes som kan høine de arbeidende folks kaar i kommende tider.

Sandnes, Solli, Heksem.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

78989876